

Mənister wa ojjän
ärrezäy d-azrəf

İttus n-Mali wa äynayän har- 2063

Käl-Mali zinežjumun
däv-ləkkumät-näsän

DUŽÄNBÄR 2024

VISION TAMASHEQ

► Āssārer n-tiləmmad

ĀSSĀRER N-TIZƏZJAL	6
ĀSSĀRER N-ĀLLOXĀN.....	8
ĀSSĀRER N-INALMADĀN.....	8
TĀSOKNIT	9
HĀRĀT DĀY-TĀSĀMMAJRĒDT N-MĒNISTĀR WA ĀZZARĀN	10
SĀNTO N-MAJRĀD N-MĒNISTĀR WA OJJĀN ĀRRĒZĀY D-AZĒF	11
TAKĀLĀWKĀLAWT TA TĀMESĀLĀT	12
TASĀNTOT.....	19
ĀŠĀJĒŠ.....	21
I. AŠRUT WA ĀZZARĀN : AZĒJJEZ S-TAYDE.....	25
1.1. TAMĒTTE	25
1.1.1. Tumast n-āggāddāwlāt d-anhərəj	25
1.1.2. Ānislam ijjāš folitik	25
1.1.3. māštal n-tiwaqt n-tamətte fäll-ākall	25
1.1.4. akāros irmāđān wāla tāmottayt n-tasāyşəlt.....	27
1.1.5. tənfofen n-ārrəzāy d-agna ənfanen azājor n-ākall.....	28
1.1.6. talya n-əsşəxāt s-māđri tənfo-net kud fälla-s ija alāddeş-dāy	28
1.1.7. tərəkəme n-teyāre d-iba n-anməhəl n-almud d-əşşāyəl	29
1.1.8. təlləqqəwa, asənnəmijār d-tərrəkəmt.	29
1.1.9. Musnāt n-agna əməşālān i-titit n-tumast n-āddāwlāt	30
1.1.10. Tajiwen āzzaynen n-tamətte d-ikewān n-tāmmotayt.....	30
1.2. ĀRRĒZĀY	32
1.2.1. Tajiwen n-tiwaqt n-ārrəzāy əsitāmālān-tān sāktertān wi āzzārnen d-wi əlkāmmen.....	32
1.2.2. Ārrəzāy dāy-wār əjjət əlhāndəsāt	32
1.2.3. Ārrəzāy rəkkəmān.	33
1.2.4. Māštal n-azrəf ilkamān	33
1.2.5. Aşəmmişəl n-terşə n-ider n-ākall d-asəjət-net i-iji-net dāy-ārrəzāy	34
1.2.6. Iba n-igdāh n-ilalān i-ađaman n-azəmməzjəl n-ākall.....	36
1.2.7. Teyəsəlt n-isukas dāy-ojār ādandar kuddāy ānuflāyān iskas wi əylālān	36
1.3. TĒMMĒNĒYA	38
1.3.1. təmmənəya s-folitik.....	38
1.3.1.1. Wātetān āssomātānen tərəkəme n-ujəş tumasnen əlwāqq iyyān alāşāl n-muškilatān.....	38
1.3.1.2. Ayāşad n-folitik, tebādde n-əmmək n-āddāstur d-tānaya ta n-tarājāyrājāyət təjlayāt	38
1.3.1.3. tānaya ta n-tarājāyrājāyət, āzzāman n-tebādde d-tənfaten.....	40
1.3.1.3. Asənnāyrəf n-āddāstur	41
1.3.2. Təmmənəya n-āşşāreya	42
1.3.2.1. rājjoş n-āşşāreya	42
1.3.2.2. āşşahāt n-asənnāyrəf n-āddāstur n-āşşāreya	42
1.3.3. Təmmənəya n-əlxəkum	43
1.3.3.1. Ujreh n-əməkən n-desāntārālizasiyon dāy-talya n-asənnəmənək āynayān n-əlxəkum d-ākall	43
1.3.3.2. Efes n-ārrəzāy n-teje d-tidbi	44
1.3.3.3. Asənnətibāy n-adnāy n-ākall āmoosān edāgg n-iyāşādān əjjootnen	44
1.3.3.4. Eket n-ākall d-asənnətibāy n-isālan n-ākall n-mali	45
1.3.3.5. Ahānay n-əjjəluyāt dāy-temākşit	46
1.3.3.6. Əmmək n-asənnəmīrək d-asənnətibāy n-efes āssomen iba n-atābat n-tijittewen n-əlxəkum.....	47
1.3.3.7. Alkum n-ākall d-tayde n-mali i-ālyaləm itihrawān	47
1.3.3.8. Tartit n-əddəwəlān n-sahel (AES),	48
1.4. ĀHĒNZAZĀY	49
1.4.1. Mişitān n-ālhāwa d-terāzze əjan aman dāy-Mali	49
1.4.2. afānaž n-āşşahāt n-ajənna āddewān d-tāmottayt n-ijənnawān dāy-awātay d-āzzāman	49
1.4.3. tiwaqt n-akərsəmməđ dārusān	50
1.4.4. idərşān n-tamətte-ārrəzāy n-timottayen n-ālhāwa	50
1.4.5. alāyam n-tifərwen ānnilkāmān	50
1.4.6. talya tākunāt n-asəssuxu d-aman şāddijnen.....	51

1.5. ihānayān n-timōttawen	52
1.6. tinəsbərad dāy-a wa-dd-iqqālān asəqqərhi n-ākall	55
1.7. imutaj n-ahol n- " əmmək n-Mali "	56
1.8. tānfoten n-efes	58
1.8.1. təmmənəya təssitbātāt akāros āynayān	58
1.8.2. tamōtte s-itiba nehalān d-təmyārān-net	58
1.8.3. ārrəzāy āssomen hullan sāktertān wi āzzarnen d-wi əlkānnen, wārān əjjət, mušan s-tādabit māqqārāt n-əššəmurāt təglat s-iyāšādān ājjootnen.....	60
1.8.4. sārwištān n-ārrəzāy wār igdehān i-aḍāman n-azəmməzjəl n-ākall hakd-a-s ill'ee hārāt.....	60
1.8.5. māštal n-ālhāwa āmoos talya təlat idmawān ājjootnen	61
1.8.6. iqqud n-əmmək n-teyəre, elāss n-āssexāt d-asiləw n-taggažt n-tamōtte	61
II. AŠRUT WA S-ƏSSIN : AYĀRAF N-ITTUS	65
2.1. Ālxal n-tinəya MALI WA ĀYNAYĀN.....	66
2.2. Ālxalān tinməšrinen	75
2.3. Ittus d-tasəhhətəlt n-tāmottayt.....	87
2.3.1. ittus.....	87
2.3.2. tasəhhətəlt n-tāmottayt.....	91
2.4. wi ikka ittus	102
III. AŠRUT WA S-KĀRAḌ AYĀRAF N-TINƏSBƏRAD N-TAYDE D-TEMĀRRĀHĀLT N-AŠƏMMIŠƏL N-ITTUS	107
3.1. Tinəsbərad n-tayde	107
3.2. Temārrāhālt n-ašəmmišəl n-ittus	121
IV. AŠRUT WA S-ƏKKOZ.TAYDE N-AŠƏMMIŠƏL N-ITTUS.....	139
4.1. Timankayen d-tarrajt n-ašəmmišəl	139
4.2. Tamāzilt n-azrəf i-ittus	141
4.2.1. asəššuhu n-asədəw n-tibyər ti n-ammas	142
4.2.2. ibənni n-azrəf i-tibyər n-ider n-ākall	143
4.2.3. ibənni n-āddābara i-ajāraw olayān n-āššārikatān i-azrəf.....	144
4.2.4. asəjət n-timāzzəjen n-azrəf	145
4.2.5. ibənni n-bānktān n-timašalen d-edāgg n-amāškāl	148
4.2.6. ašəmmišəl n-timāzzəjen n-azrəf ti n-tukatten	148
4.2.7. ašəmmišəl n-tayde tolayāt n-āmarwas	149
4.2.8. tadhəlt n-əlxəkum i-efes	149
4.3. idarān n-tāmottayt	150
4.4. Brožetān āyrafnen, āsidāwnen, āssitānnen ašəmmišəl n-ittus.....	151
4.5. Tisəhhətəlt i-tizuzay n-ākall d-anməj n-isālan	154
4.5.1. Tisəhhətəlt i-tizuzay n-ākall.....	154
4.5.1.1. Taliwen n-ākall s-əmmək wa-s t-illa	154
4.5.1.2. Taliwen n-azəjjəz n-ākall.....	155
4.5.1.3. Atlas n-ārrəzāy.....	156
4.5.1.4. Tišəriyen n-Mali	156
4.5.2. tayde n-anməj n-isālan.....	156
4.5.2.1. ittusān.....	157
4.5.2.2. timankayen n-āddābara.....	157
4.5.2.3. Tijəttewen n-āddābara.....	158
4.6. timāheḍen d-mišitān.....	159
TILETĀYEN	161

▶ ASSÄRER N-TIŠKŠÄL

AES	: Tartit n-oddawälän n-sahel
AIGE	: tömmönöya tölät älxoriyya-net n-asönnötibäy n-wätetän
AMO	: ađaman ilzamän n-turhönna
ANCD	: Ažäns n-äddäwläät n-anmäj n-isälan i-efes
ANR	: tiyimiten n-äddäwläät n-äkoros äynayän
APD	: tadhölt n-əlxəkum n-efes
BRICS	: Brezil, Rusiya, Inde, Šine d-Afrəqəyya wa n-ajus
CCNUCC	: tanmärdut jer-teretit n-oddawälän fäll-timälällayen n-älhəwa
CEDEAO	: tamötte n-ärrəzäy n-oddawälän n-älfärqəyya wa n-atāram
CICB	: säntär n-älyäləm n-tiyimiten n-bämako
CNPM	: konsäy n-äddäwläät n-uğrad n-imännähäđän n-Mali
CNT	: konsäy n-äddäwläät wa n-jere-ere,
COMATEX	: äššärika n-mali wa n-tabduyt
COVID-19	: turhönna ta n-Korona Wiris 2019
CPI	: temätert n-temäksit
CREDD	: tanäğruft n-tayde i-asəşşuhu n-ärrəzäy d-efes iylälän
CSCOM	: säntär n-ässexät n-tamötte
CT	: kolektiwite n-äkall
DCPND	: əlkətab n-folitik n-äddäwläät n-desäntäralizasiyon
DGEF	: ajädor wa iššämän n-aman d-tifərwen
DNTCP	: ajädor n-äddäwläät wa ojjän ejänd d-asidən n-azrəf n-əlxəkum
EDM-SA	: tukəse n-mali-tassayt tolwat
EES	: asujjär n-ähənzazäy n-tayde
EIES	: aməyyəz n-täkmö n-ähənzazäy d-tamötte
EMOP	: umäy i-teyəre tətbatät çur-älyəyalän
ERI- ESI	: umäy däy-teje təwarät əššäğəl d-säktər wa iffärän
FAIPD	: asəğyas n-tadhölt n-räjjoš n-asäğsal n-azrəf i-käl-tukatten
FCFA	: azrəf n-tartit n-älfärqəyya
FDS	: isojitän n-tagğazt d-älyəllas
FMI	: ejänd n-azrəf n-älyäləm
GAR	: asönnötibäy ässomen xasilän
GDTE	: asönnötibäy iylälän n-ikallän d-aman
IA	: tayötte n-täknolozi
IDE	: räjjoš n-azrəf dd-ihan s-tukatten
IDH	: temätert n-tilwat n-äddinät
IGM	: särwis wa ojjän taliwen n-äkall n-Mali
INDG	: särwis n-äddäwläät wa ojjän isälan n-tarrayt n-išənnawän
INSTAT	: särwis wa ojjän n-tiđanen
ITEMA	: älhändäsät n-tabduyt n-Mali
LOPM	: tanäsbäridt n-älqanun d-bərnəməž
MPME	: äššärika təknaat tömməđrit, məđriyät, dərusät
MTA	: isəfran n-aläşşäl wi ofänen
NBD	: bänk äynayä n-efes
NPI	: əddawəl äynayän ilan älhändäsät
NTIC	: täknolozi täynayät tojjat isälan d-anmäj-näsän
OCDE	: tasännämännakt n-tanmədhalt d-tiwađt n-ärrəzäy

ODD	: ittusän n-efes iylalän
ODHD/LCP	: taggayt n-tilwat täylalät n-äddinät d-ayätaf i-tölläqqəwa
OIM	: tasännämännakt n-äljaləm tojjat tinakriwen
OMVS	: tasännämännakt i-tänfo n-ejärew wa n-Sänegal
ONG	: tasännämännakt wärät taha gəfärnäma
PIB	: teyesəlt fäll-tibyər
PNAEP	: eddas n-äddäwlät i-ajäraw n-aman šaddijnen
PPP	: anmədhəl jer-əššäyəl n-äddäwlät d-wa wär təla
PRODEC	: bərnəməž n-märaw elän n-efes n-tiyər
R&D	: umäy & efes
RAMED	: taggayt n-äddimana n-əssexät
RAMU	: taggayt n-äddimana n-ayli dəy-äljaləm
SIPEX	: tassayt n-äljaləm šamašalät käränži & tasäyəsəlt (tassayt n-älžeri)
SNAT	: eddas n-äddäwlät n-asənnəfrəs n-əkall
STEM / STIM	: musnät, Täknoloži, musnät n-älhändäsät, Matmatik
TDRL	: Tefätäwt n-efes n-teje d-tidbi
TIC	: Täknoloži n-iji n-isälän d-anməj-näsän
TVA	: Tefätäwt fäll-ättaloy
UA	: tartit n-älfärqəyya
UEMOA	: tartit n-ärrəzäy d-azrəf n-atäram n-älfärqəyya
UPA	: tartit n-teyesəlt n-tähure

► Āssārer n-āllōxān

Āllōx 1 : ariri fāll-sāktēr n-tanāyruft n-PIB āddutten (en %).	32
Āllōx 2 : Tākost n-titit n-tasāyṣōlt n-orāy, n-tibyēr tiyyād d-tāzoli	34
Āllōx 3 : əmmək n-iket n-zābo yur-2019 har 2023 (s-%).	36
Āllōx 4 : timankayen n-eddas n-āddāwlāt n-asənnəfrəs n-ākall.	52
Āllōx 5 : takālāwkālawt n-ittusān n-ənnəyāt.	102

► Āssārer n-titbāqqā

tatbāqqet 1 : tiyimiten ti əššāmnən n-təmmədrit.	26
tatbāqqet 2 : ālqanun wa āynayān n-tibyēr ti n-ider n-ākall n-Mali.	35
tatbāqqet 3 : a wa dd-iqqālān əššāyəl n-āddāwlāt.	39
tatbāqqet 4 : tassayt n-āddāwlāt n-sahel (AES).	46
tatbāqqet 5 : bəmməž n-āddāwlāt n-teyāre n-ālyadatān.	59
tatbāqqet 6 : tiyimiten ti əššāmnən n-teyāre.	62

Däy-a wa dd-iqqälän ittus n-efes, tänaya ta n-jere-jere ta t-təllät tässäryäs-dd räjjoš n-əššäyälän šuharnen n-timottayen dd-äššəysälnen erhetän n-timəttawen n-mali hullan däy-tulaten ti n-älğəllas, təmmənəya, äššərəya d-efes n-tamətte d-ärrəzäy. Tänaya ta n-jere-jere **tämoos äzzāman n-amyəttas dd-ässeryäsän akāros n-ässasän n-ləkkumät olayän i-Mali. Äzzāman-wa änimähäl ad-isətbət akāros äynayän n-äddäwläät täššoheit, təntämät däy-tolay təməzzyot təzçalät iluzam-net šund** : adāman n-älğəllas, n-tartit n-äddinät, asəməl n-särwistän n-tamətte wi əššämnen wi oläyenen, a wen s-asəjjədär olayän n-älmal.

Änimähäl-a s amyəttas, däy-eddas wa n-tukatten, a dd-isäryəs ujreh olayän n-temähədt n-älğələm iglan däy-älxoriyät tolwat i-ärrəzäy n-Mali. Däy-a wen, räjjoš n-titit ebre n-älğələm olwan änimähäl ad-umas eke n-asəššuhu n-älxoriyyät-nänäy d-tiwaçt n-anmədhal. Anäžax n-imyəttisän wi äjjetnen ilkamän i-ujəš ifranän n-təmmədrüt i-timärrähälen n-folitik, asäryas n-teyəre i-äddinät fuk , asəməl n-idäggan n-əššäyäl, asiwəç n-äššärikatän, asənnətibäy n-emäremar d-tinäkräwen d-ibənni n-tänfoten däy-särwistän wi n-tihorawen, agnatän d-izəjraz.

S-əmmək wen, i-asäyşal n-timottayen ti ənfänen asəməl n-Mali **Äynayän** däy-talya n-älğələm s-tiwaç n-iba n-əddəttu d-atəbat-net, ila älmäyña ad-əssumət ittus ilan täqqän šəjret s-asətbət n-anəzjum dd-iqqälän timaşalen əlkamnen madän awəç asəməl n-ittus n-efes har-2063.

Ittus-en, änimähäl ad-ädmən tədabit n-älğəllas, tukəse d-täknoloži n-Mali. Änimähäl däy-ad-ässäryəs n-asəššuhu n-anməttaf n-ikallän d-adāman n-tənfaten ämiyännänen d-änimärnänen i-ibənni n-tifätəwen fäll-ättaloy, hullan timaşalen n-asəmmutti n-ädomm d-älhändäsät.

Ašəmmişəl n-ittus änimähäl däy-ad-əssumət tənfaten d-tidabiten ti təllänen šund təmmədrüt, emäremar n-tamətte d-edägg n-äššərəya äsidəwen i-asərjaš n-azrəf wär ila əlxəkum. Änimähäl ad-təssumət timaşalen äššoheitnen maden-dd-isäyşəl türufe n-əddəwəl ebre n-älxoriyän, älisteqlal d-titit n-ärrəzäy d-azrəf, s-alkum i-tidabiten d-tənfaten šuharnen.

Änimähäl çur-sämdo asədu fäll-təmmənukəla ta täynayät däy-a wa-dd-iqqälän təmmənəya d-älğəllas , tidabiten däy-a wa-dd-iqqälän asəššuhu n-tidabiten n-isojitän, semyar n-älxoriyya n-Mali däy-tassayen n-tukatten d-ənnəyäten n-a wa dd-iqqälän tamədint d-asəmmətti n-tibyər n-äddäwläät.

Ibənni n-tartit n-əddəwəlän n-Sahel (AES) jer-Mali, Burkina Faso, Nəžer a dd-säyşəl asətbət n-tamyərhot n-taggažt toharät d-anmədhal däy-təssəba n-mäkəna n-tisəssəndar n-efes n-təfärre toharät.

Əkkasäy äššək-as ašəmmişəl n-ittus-wa ad-dd-isäyşəl asətbət n-ässasän n-Mali inžaxän, ijan akāros äynayän , ännufläy.

Mənistär wa äzzarän, emännäyät n-gəfärnäma
Dr. Šoggäl KOKALA MÄYGA

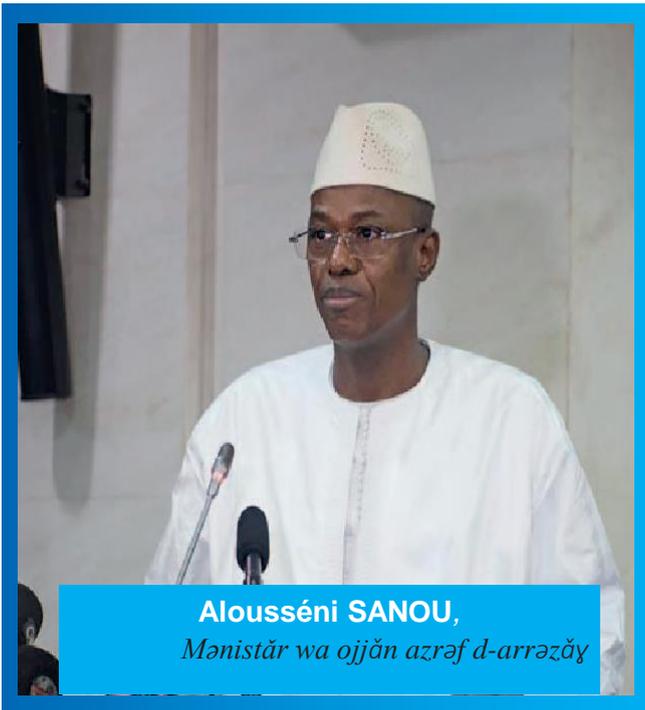
Emmæk n-tasäysält n-ittus 2063 d-tayde n-äddäwläät n-efes n-Mali tämoos äddäbara ifranän däy-əmmæk n-asəhhəndəggi n-« Mali Äynayän », Mali äynayän wa äsdärhänän, ännuyän-t, äqqalän-as äddinät äru, äsdättätnät tiyimiten ti äddäwläät n-akäros äynayän.

Ittus wa äynayän, änimähäl ad-isətbət äddäbara n-efes har-2063, d-asətbət n-äddäbaratän äššohätnen maden dd-isäysəl tärufe n-əddəwəl ebre n-titit n-ärrəzäy, däy-a wa dd-iqqälän tidabiten d-tənfaten n-ärrəzäy, ibaran əntämen n-taşämra n-ärrəzäy d-tamətte wa ässəkna əddəwəl yur-äddäyäten ti wären ällil äššäreya, wi-t əlzämmen.

Tämašalt-ten, änimähäl hanäy-sujəd a wa-t tillän, nədəy ässasän n-Mali äynayän s-əmmæk oharän. Änimähäl ad-nəssəməl « talya Mali » mey « ənnor Mali ». A wen, ähuššäl-as ad-əssumət asəməl n-anəzjum s-tilwat, äddäbaratän n-aläšäl, d-uylal, šund-a-s taflest n-musnät n-käl-mali, wär-t illa i-madän-ass əkən Mali däy-edägg n-käl-Mali. yur-sänto, ädduttät-as, əlkətab-wa musnät n-äddäwläät ad-t dd-ässäysälän daw-təmmənukəla n-mənistär wa n-ärrəzäy d-azrəf däy-a-s tədhalnät tulaten fuk n-timəttawen nəddəwəl.

Daw-təmmənukəla tolayät, šəddijät n-ämizär n-Tänaya ta n-jere-jere, ämänokal n-äddäwläät, wa itawänna Kolonel Asimi GOYTA, ikfa gəfärnäma ärkäwäl n-asäysal n-tärufe n-ittus-wa.

*Täsəmmajredt yur-sänto n-timärrähälen n-asäysal n-ittus har-2063 d-tayde n-äddäwläät n-efes n-täqqän dārusät,
 21 Dužänbär 2023 yur-CICB*

Alousséni SANOU,
Manistär wa ojjän azraf d-arrözäy

Tamotte n-Mali ašäl-i-däy tøha äzzäman izlayän d-wa n-ättarex-net. Däy-a wen, tänaya n-folitik ta n-jere-jere ta tärjäšät tøwar-tät hullan täfläst d-äŧtøma, ødhalän-tät käl-mali i-ärhänen tanhađt i-løkkumät-näsän.

Imänähäđän n-tänaya ta n-jere-jere äšnärfränän asøtbat däy-a wa-dd-iqqälän bønarnamž, ašømmišøl n-äddäbaratän wi øtbätnen yur-tiyimiten n-äddäwläť ti n-akäros äynayän (ANR) ässitbätnen titit n-ärrözäy togdähät d-10% däy-30 n-awätay wi-dd-malänen, wär äddøbätnäť asøtbat n-räjjøš n-ønnyät tojärät-ten.

Ittus wa äynayän har-2063 dd-ibnan däy-ujlay ässomen folitik n-imänähäđän wi n-jønnej n-tänaya ta n-jere-jere tässeryäs akäros n-älisťeqlal n-ärrözäy d-azraf d-ärrözäy änefan däy-Mali ozjan.

Ittus-en ilkam-as amøyyøz s-tälilt n-äššäreya i-ašømmišøl n-talya ta tøššämät n-øddøwøl, šinšøš-dd milyaw n-asujjär d-tønfaten n-ašømmišøl n-tanäyruft n-tayde i-asilu n-ärrözäy d-efes iyłalän (CREDD 2019-2023), räjjøš n-ahänay n-äddäwläť Mali 2025 d-tišøšray ti øfrännen äddøbätnen adähal n-inøzjam i-akäros äynayän n-efes oharän, iyłal n-Mali. Temärrähält tässomät day-tädabit mäqqärät n-tašämra ta-s ilkäm Mali däy-iwøtyan wi øšräynen, hakd-a-s okay-dd äddäyyaten d-ayšad ilan initän äjjøotnen.

Räjjøš n-ahänay dat-älwäqq ämoos äsaj n-anøzjum otasän umäy i-tinøsbørad olaynen i-asøtbat n-asønnefrøn n-ini n-efes d-ađäkal n-äddäbaratän øknanen n-asønneťibäy n-timašalen n-ølxøkum.

Ittus ad-øssumøť akäros n-ärrözäy n-äddäwläť ihan ikna fäll- : (i) efes n-timankayen n-ärrözäy n-teje wi-øtbätnen fäll-efes n-tulaten øfanen n-ärrözäy ; (ii) ariri n-särwistän n-tisnay , tukøse d-täknoloži n-iji n-isälän d-anmøj-näsän; (iii) asømøl n-tidabiten ässomen asølmad n-øššäyøl d-øššäyøl däy-tulaten øfanen n-ärrözäy ; (iv) asiwøđ n-talya n-äsexät n-tamøtte, ømmøk n-tämudre d-ähänzazäy n-äddinät (v) akäros äynayän d-asøššuhu n-äddäwläť d-tømmønøya.

Asøtbat n-brožetän ännøyräfnen, änimäjjäšän, isadawän, ämesälän i-tadhølt n-asäyşal n-ittus iknan däy-tulaten n-tamära n-awätay. Etbatän fäll-tulaten-ti (i) tømmønøya d-asøššuhu n-tidabiten n-asønneťimøk, (ii) särwistän d-asømøl n-timašalen n-äddinät (tukøse, tisnay, ikärosän, musnäť, äsexät, TIC, d s w.), (iii) ašømmišøl d-asømmuttøy n-tibyør ti äzzarnen (ädomm, tibyør ti n-ider n-äkall, d s w.), (iv) ähänzazäy d-timälälleyen n-ähäwa.

Däy-a wen, särwis wa ojjän taliwen n-äkall n-Mali (IGM) a dd-isäyşøl infan uyrad n-taliwen n-äkall d-Atlas n-ärrözäy i-taggať n-talya n-tisäyşal n-hak tulat (tele n-hak säkter, teje, tøžmalät). Day, Äžäns n-äddäwläť n-anmøj n-isälän i-efes (ANCD) täyşäyşäl-dd, täšmašäl tayde n-anmøj n-isälän i-ariri d-anähäđ.

yur-sämdo, ittus-wa täyşäl-dd ämoos ølkøtab mällän, nehal i-akäros n-løkkumät. Ilsa äzzäman n-økkøžät timørwen n-awätay ässomätnen økkøžät (4) tulaten n-märaw elän (2024-2033, 2034-2043 ; 2044-2053, 2054-2063).

Täđđerär s-ašømmišøl n-äddäbaratän äynaynen wi ähäjjänen, asøššuhu n-tidabiten n-tinäyraf ti ojjänen ašømmišøl d-iji n-ønnyät d-asujjär.

TAKĀLĀWKĀLAWT TA TĀMESĀLĀT

1. ĀŠAJĒŠ

1. A ija 2012, Mali iha ayāšad tēntāmāt dd-orawān ijeđān n-taggayen n-āžžābhatān d-imārzan n-ākall dāy-režyontān ti n-afālla d-ammas n-ēddōwəl. Talya-ten təkma tišēray ti māqqornen n-ārrēzāy , āddōbāt dāy-asēnāy n-āddābaratān n-ēddōwəl. Hakd-a-s asēbat n-tēmmēnēya dāy-2013 āmoos tekkelt ebre tazājot, mušmāt n-ayāšad āssēbdād tēmmēnēya tādduttet. Amḡēttas iyyab tēmmēnēya wa n-18 dāy-yuššāt 2020 d-asēsiyēl n-ittus n-tānaya ta n-jere-jere dāy-maya 2021 ibna-dd āddābaratān āynaynen n-folitik d-ālyēllas i-asēbdōd n-ēddōwəl.
2. Ila Mali tādabit n-ašēmmišēl olayān n-azrēf, s-sāktertān n-tiwađt āddōbātnen hullan asilu s-asēssuf n-sārwištān (zābotān, tukāse, imutaj n-anmēj n-isālan) d-ālxal n-timašalen. I-ašēmmišēl n-tidabiten, ibna-dd ittus n-efes ilan tāqqān šējret s-40 n-awātay. Ittus-wa āssikna tibḡēr ēfrasnen d-timḡutar s-ilalān i-asāyṣal n-timḡutar n-ārrēzāy.
3. Ittus israđ abārid olwan, hērēkān i-Mali, otasān ayātaf i-iyāšadān ti n-āmāra, isēmēl efes iyūlalān , ohar iglan fāll-40 n-awātay wi ēlkāmnen. Āššahāten ad-āssumēnāt , tēmmēnēya, ārrēzāy, tartit n-tamētte d-asēmēl d-asēbat n-āddābaratān n-tāmudre tolayāt n-timēttawen, s-asēhhētēl fāll-āddābaratān ēntāmanen āynaynen d-rājjoš n-azrēf d-taydiwen.
4. Amēyyēz n-tanāyruft āssāryās-dd asēbat n-idmawān n-tēmmēnēya, šund ēššāyēl n-āddāwlāt d-asēnnēmīrēk n-efes, ēfranān. Ašēmmišēl n-azrēf, ikārosān d-tukāse āmoosān tulaten olaynen i-asēbat n-talya, āđđerārān s-tarse šuhārāt d-ējjēluyāt ifranān.
5. Timārrāhālen n-asāyṣal n-ittus n-efes n-Mali ifras dāy-kārađāt tulaten :
 - **Akāros n-āssas n-isālan** : Taswēdt ta dāy-a tējrwāt asēnnēmōs n-izulejān n-isālan n-talya. Tāzḡa dāy: asēbtēt n-timašalen ti n-ibda, azējjēz n-erhetān d-ittusān n-āddināt d-timḡutar n-mēnistertān, tisānnāmānnaken n-tamētte ta wārāt tēha folitik d-sākter wa wār ila ēlxēkum.
 - **Afēšfēš n-timārrāhālen ānnilkāmnen**: ija fāll-almud d-amēyyēz n-āssestanān wi ēfrānnen, akāros n-timārrāhālen ti ēššāmen i-lēkkumāt n-Mali.
 - **Asēbat n-ittus d-taydiwen**: Ayāraf n-ittus āssomen tisēssēndar ti ātwālmādnen d-erhetān d-ittusān n-āddināt.

2. Tēnfaten n-efes

6. Ālmušāqqatān wi āzzarnen n-efes ātwālmādnen āmoosān : ezāwe n-isudar, ālyēllas, āssexāt, musnāt, aman, ādomm, tēllēqōwa, ašumār(iba n-ēššāyēl), asēnnētībāy n-ārrēzāy, d-sārwištān d-ilalān. Tēmmēnēya, azēzjar n-azrēf, ikārosān d-iskas ēfranān i-asēbat n-talya.
7. Āššahāt n-alāšālān n-tumast d-iddin tāmoos tekāređt ta tāzzerāt dāy-ašēmmišēl n-tayētte tāddewāt dāy ēddōwəl. Dāy-a wen, asēmēl n-alāšālān n-tamētte ti āssomātnen anmēttāf n-hak āggadēm d-āddāwlāt-net , mušan dāy-s-alkum i-ālqanunān, d-ēššēređān n-tumast, asigđāh d-āššāreya i-satbatnen tartit n-āddāwlāt d-ālyafyāt jer-timēttawen. Day, tāmašalt n-gēfārnāma ānimāhāl ad-sēhhētēl fāll-tisuđaf n-anēđđēm n-tamētte i-āmoosnen imānokālān wi n-alāšāl, āddināt, agnatān d-āššāreya.

3. Timärrähälen n-lökkumät

8. Timärrähälen käraqät a əfrasnen i-lökkumät n-Mali har-2063 :

♦ Temärrähält n-tinəya (MALI ÄYNAŸÄN) : Temärrähält-ta tənəsa fäll-torda n-a-s äŸŸahät **tässerkäb** tänəya ta n-tarjäyrajayt, əlkamän-as äddinät äŸiŸahen-tät. Eke-net wa n-ässas insa fäll-äddäwlät təjlayät a ähojän i-asətbət d-taggaŸt n-uyrad n-äkall-net, tartit-net, alkum älxoriyyät n-Mali dat-imadhalän-net wi n-tukatten d-azəzjar n-əddəwəl ajriri s-asətbət äddäbaratän ässomätnen milyaw n-asənnətibäy n-ärrəzäy d-aŸəmmiŸəl n-tarsiwen n-efes ätiwässännen.

Izza däy-: asəŸŸuhu n-äddäbara n-tänəya ta n-jere-jere s-äddäwlät täsidättet älxoriyyät-net , togaz uyrad n-äkall-net; ibənni n-tassayt täməŸälät i-tartit n-äddäwlätən n-Sahel (AES) ; d-ärrəzäy olwan, tiwaqıt n-äddinät d-ähənzazäy ogazän.

♦ **Temärrähält-ta n-taydärt (DJIGUI MA FA)** : Temärrähält ta tässomät alkum iha älxilaf n-emäremar n-amyəttas. Torda-net ta təfränät tämoos-a-s äddäwlät n-Mali, hakd-a-s išamaŸal tidabiten n-asəmaq, ijarräw xasilän iha älxilaf: talya n-älyəllas ässerkämän ikənnasän ämiyättäsnen d-temäheqıt täylalät n-äzzäbhatän d-imärzan n-äkall. Dehe iyyän, tebädde tähojät n-folitik s-äjjihänät timälällayen n-tinayiwen d-iyäsädän jer-äddinät, täsijäyrajäy tinäyraf äynaynen n-əlxəkum, a-s ija a wen, temäksit d-tanhaqıt fäsusät däy-säktertän wi wären ällil äŸŸäreya simhəntisän imäskäreqänn-təmmənəya. Izza däy-: Alkum iha älxilaf n-amyəttas ; timaşalen rəkkəmnen däy-tartit n-äddäwlät d-təmmənəya ; tərəkəmt n-ärrəzäy d-tamətte.

♦ **Temärrähält ta n-älmunkär (AN TE)** : Temärrähält-ta ässomät tayyawt n-emäremar(anjujəf) n-amyəttas tässerkäb(impulsée) tänəya ta n-jere-jere. Sättemal-net ämoos asujjəl n-tisəflas n-tänəya ta n-jere-jere däy-a wadd-iqqälän təmmənəya s-folitik, ärrəzäy, d-älyəllas. Torda-net ta təfränät tämoos-a-s äddäwlät fərkək, wär kənn härät ar i-imännäyäfän wi n-folitik d-əlxəkum d-älyəyal d-imadhalän-näsän.

Izza däy- : tayyawt n-emäremar n-amyəttaw ; äddäwlät fərkəkät, iba n-älyəllas d-temäksit tiwaqınen ; abəsay n-gəfärnäma d-aməsləp n-əddəwəl.

4. Ittus 2063

9. Ittus n-Mali har-2063 ämoos taŸəŸridt tənəwät tohar s-ittus-net ämoos asəmmuttəy n-mali har-umas äddäwlät s-tärmäqıt tiwaqıt-net diha-däy s-2063. Tanäyruft n-tayde-ta təja äggäddäwlät n-mali däy-ammas n-tisəŸwar d-asəssiläh-net d-änämmaŸal ijrawän iman-net äddoben uqəf n-lökkumät-net. Ibna-t-dd käl-mali, d-käl-mali, i-käl-mali s-ujəŸ d-tirha.

10. Ässomät temärrähält ta n-tinəya. Mali äddorhän uyəl « äddäwlät təla-t älxoriyya-net , tärtay, ətbətän däy-s təmmənəya tolayät, älyafyät, d-ärrəzäy äŸŸoohen olwa, d-tarrayt täzzajät n-tiwaŸt n-äddinät, d-ähənzazäy s-iylal taggaŸt-net». Ittus-en illa ebre tinəsbərad n-tayde i-hak tamära har-2063. Ittus n-Mali har-2063 ämoos tulat n-turhajt n-asəmmuttəy n-tayde n-Mali. Ikna däy-anəzjum n-n-asinəy d-amyəttəs, äsidärhän :

- Älyəllas äŸŸoohen: Asətbət n-älyəllas fäll-ärori n-äkall n-äddäwlät s-tarse təŸŸamät dd-täryäsät älyafyät täylalät, tənfat efes d-tartit n-äddäwlät.

- Titit n-arrəzäy: Uzəj n-Mali har awəđ tarrayt ta n-əddäwläten ti ənzäxnən s-s-tiwađt toharät, tədhal təkost n-awätay dārusät togdähät d-10 %, s-ajärəw n-tidabiten d-tənfaten n-arrəzäy. S-əmmək-en n-tiwađt, əddəwəl ənimähäl ad-udabät asäyşal n-ittus n-ujəş n-əddəwəlän wi tājjanən ijärəwän şuhamen, s-13 900 dolar har-2063.
 - Älxoriyät täşşohet: asəjjəriri n-timdal n-arrəzäy d-azrəf s-aşəmmişəl n-tənfaten n-əddäwlä, şund tibyəw n-aläşäl d-əddinät.
 - Taşämra täşşohet : asəşşuhu n-əşsasän n-efes ənimännäkän infan timəskərəđ n-tamətte, əhənzazäy n-särwistän d-ilälän.
 - Tassayt wärät təmyuyul dəy-tanmədhalt jer-əddəwəlän n-Sahel: asəşşuhu d-asəmäl n-älyəllas, taggazt, asəyasa, d-efes n-təfärre-ten.
11. I-aggađ n-ittus-net n-derhan d-erhet n-asəmmuttəy n-tamətte arrəzäy, Mali ənimähäl ad-əjrəw talyiwen n-asini n-arākab n-tibyəw n-aşujəş n-azrəf. Dəy-a wen, əmarwas ilan ättaloş ənimähäl ad-awəđ tarrayt n-80 % n-PIB, tarrayt ta n-əmərə n-IDE ənimähäl ad-əj məraw nəđfusän i-ad-awəđ attayän n-3 000 milyar n-SEFA muşan tidəhhal n-käl-tukatten ənimähäl ad-iwađnät s-əmmək ijan əlmäyina dəy-timərwen sənätät dat-almud n-afänaz imdan har ihəzän n-900 milyar n-SEFA har-2063.
12. Kunta əlmuşäqqa n-təlləqqəwa iwwəđ ašäl-i tarrayt tässirmäyät dəy-Mali (44 %), ənimähäl ad-təjriri hullan diha dəy-s-2063 har-10 %. I-asəb imdan n-əşsar-wa, arii imdan n-əlmäl n-əddäwlä ilzam i-asəbat n-əşsasän n-əşşərəya d-igdäh n-tamətte . S-0,24 n-aşəmöl n-GINI, ad-əjjəş Mali əddəwəlän wi ojärlen iqud dəy-əddunya diha dəy-s-2063. Ajärəw n-aman şəddijnen i-tamətte fuk əmoos təmaşalt ta təzzarät har-2063 s-təkost togdähät d-100 %.

5. Tulaten n-ittus

13. Aşəmmişəl n-ittus n-Mali har-2063 izza dəy-əkközät tulaten dəy-məraw elän :
- **Tulat I (2024-2033)** : Ila ittus išşamän n-akəros əynayän n-əddäwlä d-asəmmutti ənneyräfan n-arrəzäy, d-ittusän əzlaynen: asəşşuhu n-isojitän, asəb n-terəzze n-əkall s-taşänjot, anmətəf n-tamətte, asəbat n-əddəbaratän i-tewwant d-tilwat dəy-isudar, tiwađt n-arrəzäy n-əddäwlä intämän ilan tisdaj n-efes n-tajiwən i-asərmađ n-əlhändäsät n-əddəwəl, asəşşuf n-təmmənəya d-särwistän. Tulat-ta təkfa eddas n-əlwizab i-aşəşad wa n-initän d-talyiwen əjjootnen s-aläyü n-əddälilän əntämnen dər təssəba aşəmmişəl n-məkənätän əynaynen i-asəşşuhu n-älyafyät d-älyəllas, asəbat n-arrəzäy wa išşamän n-əddəwəl, utär n-azrəf s-asənnəməşri d-asəşşuhu n-milyaw n-təmmənəya ;
 - **Tulat II (2034-2043)** : Ad-ətbət i-asəkät dəy-säkterän wi əlänen tənfa. Tulat-ta ad-səşşuhət tisäyşal n-tulat ta təzzarät muşan ad-dd säryəs i-əddəwəl aggađ n-titit n-arrəzäy s-ittusän şund : asəşşuhu n-tisäyşal, efes n-əlhändäsäten əzzaynen d-təknoložitän ti oläynen;
 - **Tulat III (2044-2053)** : ta n-asəmäl n-əddinät, iwar-t asəşşuf s-aylul tumast n-əddinät n-mali s-asəb tulat a təmoos n-təlləqqəwa, s-ittusän şund : asəşşuf n-särwistän n-əşsexät , musnät, efes n-ilälän d-imutaj, d-aşəfət i-təlləqqəwa;
 - **Tulat IV (2054-2063)** : Təmoos asəşşuhu n-tisäyşal n-tulaten ti-dd-okäynen. Tulaten-ta ənta a-dd-əqqalnät timaşalen ti n-samdo n-əlhändäsät s-tiwađt tərməđät n-säkter n-tihorawen, d-efes əddewän n-tulat n-särwitän şund dəy-isudas-net mamäla, tisnay d-turizm.

6. Anəzjum n-tämottayt

14. Tənna-ta tässomät tulat täynayät n-efes (Mali Kura Ta Sira) s-semal-net titit n-tisəttəyhal əynaynen:
- Efes n-əddäwlä n-əşşahät d-əlxəq idman hullan əşşahät n-əlxəkum dəy-timaşalen-net ti əllilnen əşşərəya , işuşhun tärna-net d-təmmənukəla-net s-əmmək n-tanhađt i-säkterän n-tayde n-efes;
 - Efes n-tumast n-əggəddäwlä oşadän s-tilalt n-imännäyäfän d-inuşämän n-əlxəkum d-təmmənəya;
 - Tämottayt təzmalät n-a wa-dd-iqqälän tumast i-asəmäl n-titit n-əggəddäwlä iknan əroş, emänähäđ, oşazän aləşälän d-əddin , ila timusnawen i-rəjjoş dəy-əlyaləm intämän;
 - Tämottayt n-tarse fäll-a wa dd-iqqälän əddinät, maden umas şund tənfatən s-akərrär n-a wa dd-iqqälän təmməđridt;
 - Asəddəttu n-əlxoriyyät dd-iqqälän imadhalän wi tikutten, hullan dəy-aşəmmişəl d-tihra n-tiyəsəlen n-tibyəw ti n-ider n-əkall dər-təssəba n-azəzjar n-azrəf i-efes-net.

7. Taydiwen n-aşəmmişəl

15. Aşəmmişəl n-ittus-wa izza dəy :
- asəşşuhu n-a wa dd-iqqälän əddäwlä;
 - asəşşuhu n-tafləst n-särwistän d-asəmäl n-tamətte;
 - asəşşuhu n-təmmənukəla dəy-timaşalen ti okäynen d-asənnəmirek n-tayde;
 - asəşşuhu n-əmmək n-asənnəmirek d-a wa dd-iqqälän međan ;
 - asəhhəndəggi n-tasəmdit täşşohet n-iji n-ənnəyät d-asujjär;
 - tayde n-əddäwlä n-anməj n-isälän i-asiwəđ n-ujəş n-taggayen ti əhänən , d-arākab n-imadhalän s-azrəf;
 - aşəmmişəl n-ejänd n-azrəf wa n-ammas d-wa n-tukatten i-broşetän əyrafnen, əntämän;
 - əmmək n-iji n-ənnəyät i-taliwen n-əkall.

16. Dəy-a wen, aşəmmişəl n-ittus ad-ərzəş fäll-broşetän əyrafnen d-tisəhhətäl n-taliwen:

• **Brožetän äyrafnen, əntämän**

17. I-ašəmmišəl n-ittus, gəfərnəma n-əddəwłät n-Mali əddorhän ašəšray n-brožetän äyrafnen, **əddewnen**, intämän əlan afär har udaben adəhal n-taydiwen n-əddəwłät ti əjjootnen n-efes n-Mali dəy-təqqän dārusät.

18. I-iji n-brožetän äyrafnen tasəhhətəl i-asəyşal n-ittus, infa asəyşəl n-anəzjum dd-okayän fäll-a wa dd-iqqälän brožetän-en dār-təssəba n-udəs n-amyəttas s-tarse dāy-säktər ta tətbatät härwa, d-ihukk-näsän i-älfäyda äynayän s-tidawt d-ittus wa ikässän. Dāy-a wen, timottayen n-täfert ähuşşäl s-asətbət n-tarse n-efes išşamän, intäm dat-ittusän n-säktər ässomätnen brožetän n-izulejän. İla älmäyña n-asətbət n-ittusän wi əfrännen i-aggađ dāy-hak tulat efes s-tidawt d-ittus d-asənnəfiləl n-bərnəməžtän mey brožtän äyrafnen (11) :

Brože N°1 : « FARAFINA JIGINE » asudär n-Mali d-aflək n-Äfrəqqəyya

Brože N°2 : « YELEN KURA » derhan äynayän n-Mali

Brože N°3 : äj-Mali əddəwəl n-älhändäsät

Brože N°4 : « KANKOU MOUSSA SEGUINA » uyəl n-awätay n-orəy wa n-Känku Musa

Brože N°5 : anməttaf n-Mali d-älyaləm

Brože N°6 : « SIGIDA YIRIWA » təmudre tolayät dāy-Bämako d-idəggan n-təməzzuyt n-ämizär dāy-tajiwən

Brože N°7 : iji n-Mali tarrayt n-täknoloži dāy-aflək n-Äfrəqqəyya

Brože N°8 : « Bərnəməž SANKORÉ » timəttawən äyłasnen, äyranen, əlanen tidabiten n-əşşäyəl ädduttätnen

Brože N° 9 : Mali dalen d-tedəwit

Brože N° 10 : timottayen änihäjjänen, asini, änternet,

Brože N° 11 : Kunafoni Taa Sira : bərnəməž n-efes n-särwis n-äddəwlät ojjan isälan n-işənnawän n-Mali.

• **Tisəhhətəl n-taliwən d-anməj n-isälan**

19. Dāy-ittus n-ajəraw n-ahänay olayän n-a wa dd-iqqälän isälan fäll-säktərän wi əfrännen n-efes n-äddəwlät, mənistäř wa ojän ärrəzäy d-azrəf äddorhän ämaşal n-särwis wa ojjän taliwən n-äkall n-Mali (IGM) i-asəyşal n-nehäl n-taliwən n-xasilän n-azəjjəz n-ittus 2063 yur-taliwən ti əlkämnen d-atlas n-ärrəzäy.
20. Dāy-a wen, ittus n-Mali-2063 i-aggađ n-derhanän, äđđerär s-ujəş n-taggayen fuk ti əhänen. İ-ibənni n-emäremar-wa dāy-attayän n-ittus, tayde n-anməj n-isälan dd-täyşalät dāy-ittus n-asəməl d-asəşşulu s-ujəş n-taggayen fuk ti əhänen dār-təssəba n-aggađ n-tarrayt n-efes ätiwättärän.
21. Dehe iyyän, dār təssəba n-äşşahät n-Brožetän äyrafnen ətbätnen, aşəmmişəl n-ittus n-Mali har-2063 ässəryas n-aşəmmişəl n-ijändän n-azrəf wi n-ammas d-wi n-tukatten. Aşəmmişəl n-ijändän n-azrəf, ässomät anməj n-isälan olaynen, ətbätän, infan, ännedämän n-əddəwəl. S-almud n-a-s tele n-əddəwəl ämoos tamätart n-arəkab n-imadhalän n-tayde d-azrəf hakd dāy-inäkfän n-azrəf, tayde-ten ilkam ad-tädhəl asiwäđ n-təmmal n-milyaw n-Mali dāy-äddəwlät, aflək n-äfrəqqəyya , teje, d-älyaləm s-asärtay n-taydiwən n-amžənş d-ti n-anməj n-isälan i-efes.
8. Tarrayt n-əlxəkum ta tojjät iji n-ənnəyät d-asujjär
Ađäman n-timaşalen ti n-data d-asənnəmirək n-tayde äđđerän təmmənukəla təknať şund əmmək wa-s-dd-izjär ännəsexäten n-edäwänne wa jer-käl-mali, s-asəhhəndəggi n-äşakəl n-tämaşalt ta n-data d-aməyyəz n-tayde osayän d-edəgg n-ämizär.

Dăy-ənnəyät ta dăy-, tisəttäyhal/imutaj n-ašəmmišəl d-iji n-ənnəyät d-asujjār n-ittus n-Mali 2063 äddobät äsamu n-särwis n-anəsbärid n-folitik d-šakəl n-əmađän n-tayde. Konsäy wa n-jənnəj n-ittus n-Mali 2063 wa ojjän tinəsbərad ti əššämnen dăy-a wa dd-iqqälän talya ta n-data d-säktariya n-ašəmmišəl n-äddäwłät s-əššäyəl-net ämoos ađäman n-tamăđint n-iji n-ənnəyät d-asujjār n-ittus.

Imaddän n-sănto n-temărrăhălt n-tsăyfølt n-ittus n-Mali hăř 2063 d-tayde n-ăddăwlăt n-efes n-tăqqăn dărusăt ašăl wan 21 dăy dužănbăr 2023 dăy CICB.

TÁSOKNIT

22. S-alkum i-tinəsberad ti äššohätnen d-ittus n-ämizär n-tänaya ta n-jere-jere, ämänokal n-äddäwlä, ženeral n-isojitän, Asimi GOYTA, Mənistär wa ärrəzäy d-azrəf ässinta asäyşal n-ittus wa äynayän n-efes n-Mali. Ittus-en äzzar-as-dd-azəjjəz s-iqqud n-talya ta təşşämät n-əddəwəl, ikkäs-dd-däy-tənfa n-asujjār d-ujrehän wi n-aşəmmişəl n-tarrayt n-tayde i-sänto n-ärrəzäy d-efes iyälän (CREDD 2019-2023), Ahänay n-äddäwlä wa data Mali 2025 d-işəşriyän ətbaten, şund aşəmmişəl n-täđint ta n-5 ta təşşämät n-äddinät d-təməzzuyt (RGPH5), täđint ta təşşämät n-taggayen ojjanen ärrəzäy (RGUE) d-taydiwen äjjootnen n-säktər äddobätnen adähäl n-ənnəyäten-nänäy i-edey n-abärid äynayän n-efes oharän , iyäl i-Mali.
23. Yur-timärrähälən n-äddäbara, əyşälän-dd-əlkətabän wi :(i) azəjjəz s-tarse ; (ii) eketəb dd-okayän « Mali Kura netaasira ka ben san 2063 » ; (iii) tayde n-äddäwlä i-titit d-efes iyälän (SNEDD 2024-2033) ; (iv) əlkətab n-Brožetän äyrafnen ; (v) taliwen ti äzzarnen d-atlas n-ärrəzäy (vi) tayde n-anməj n-isälän.
24. Anäžax n-aşəmmişəl n-ittus « Mali Kura netaasira ka ben san 2063 » ässomätnen talyiwen tiyyad. Talya tämoos, äddäbara n-folitik n-ittus; asəddəttu n-a wa dd-iqqälän äddäwlä, äddinät meş aw- « mali » äynayän, d-ihukk n-azrəf i-tayde.
25. Äddäbara n-folitik ämoos äddäbara iđmanän äşəmmişəl olayän n-ittus Mali 2063. Äddäbara n-folitik änimähäl-as imännähädän n-folitik wi əşşämnen ämizəzärän n-əddəwəl wi äşəbtätnen s-adähäl n-räjjəş n-timaşalen ora esäl n-ämizär n-tänaya ta n-jere-jere d-täsämmajrədt ta n-mənistär wa äzzarän yur-amer n-əşşəyälän. Edägg-wa däy-a däy-itälmad-as härät däy-äddälilän wi əşşämnen n-iba n-anäžax n-ahänay dd-okayän Mali 2025, ämoos iba n-igdäh meş iba n-äddäbara n-folitik.
26. Asäyşal d-aşəmmişəl n-ittus « Mali Kura netaasira ka ben san 2063 » ässeryäs ässestan fäll-a wa-dd-iqqälän äddäwlä s-aläđad n-ihänayän n-a wa-hin-okäyän dd-iqqälän asənnətibäy n-ärrəzäy d-asənnəmirək n-efes. Änimähäl-as äddäwlä ad-tätbət s-tumast n-änämmaşal n-ärrəzäy infan. Däy-ənnəyät-ten, änimähäl ad-sudär, täđən äddäwlä säktertän wi n-tayde .
27. Änimähäl-as äddäwlä ad-täđmən älxoriyyät fäll-säktertän n-tayde äjjootnen. Ija mäjräd s-ađäman älxoriyyät -a wa-dd-iqqälän älyəllas, musnät, isudar, tukəse, äntemet, ässexät d-edägg n-inäzzan n-isəfran. A wen s-äddäwlä təşşohet, təntämät, təlat ärrəzäy tät-okäyän. Äddäwlä ikannän əşşəyəl-net wa išşämän n-efes däy-tasäyşəl, ariri, asəntam n-säktertän wi n-tayde əşşämnen, fäll-a wa dd-iqqälän äddäbara n-äkall, ärrəzäy, d-tamətte. Asəşşuhu-en n-a wa-dd-iqqälän äddäwlä änimähäl a-dd-isäryəs efes okäyän madän isəşşuhət timaşalen, änf räjjəş n-säktər wa wärän ila əlxəkum n-mali däy-säktertän wi-dd sayşalnen. A wen isaryas tebädde n-änaf n-ärrəzäy d-tiwađt-net d-ajäräw n-tibyəş əgdähnen i-azəzjar n-azrəf i-erhetän n-efes d-titit n-Mali.
28. Ittus ässomät day-äwadəm äynayän n-Mali (Maliden kura). Äggäddäwlä n-emännähäd-a-s ija mäjräd, irhan, ässimyəş n-taşniwen d-aläşälän n-əddəwəl-net, n-emäşşəyəl, iwar sārho, d-äddin, ixdamän i-älxoriyyät d-tumast n-äddinät fuk. Äw-Mali äynayän (Maliden kura) ittus-net ämoos asäyş d-asəmmuttəy n-äggadəm (tumast n-äggäddäwlä , tumast, musnät) däy-ittus n-aggađ n-tanäyruft täynayät n-tamətte "toşadät" s-asəmmuttəy n-tamətte, tämottayt n-älxal d-tassaayt n-Mali äynayän. Ittus-wa äddew d-wa n-bərnəməž

n-ašərrušu n-alāšālān āssomen asərtəy n-timašalen i-nāffo n-akāros n-tumast n-āggāddāwlāt. A wen āssiryās-t-dd-musnāt n-bənaməžtān n-almud (ašərrušu n-alāšālān, i-alādāb, tumast n-āggāddāwlāt, n-efes n-sārwestān, d-tāknoloži), timašalen n-agnatān, n-izəjraz d-isərdas (tanfust, āsahāyt, teyatār, sənəma).

29. A wa-dd-iqqālān azəzjar n-azrəf āmoos talya tənfat aggađ n-ittusān n-ahānay. Āhənzazāy n-ālyaləm temātert-net tāmoos asəşşuhu n-talyiwen n-azəzjar n-izərfan d-afānaz n-azəzjar n-azrəf fāll-ija anmārd n-inākfan n-azrəf d-temāheđt n-əddəwəl wi inžānxen. Dāy-əmmək-wen, tayde n-azəzjar n-azrəf n-ittus n-Mali 2063 āssomāt ašəmmišəl n-tibyər ti n-ammās n-ākall. (Dāy-a wen, āssāysāl-dd-gəfārnāma timottayen ti ānhājjanen āssiryāsnen ađđāman n-azəzjar n-azrəf. Illa-hin i-tamətə əndārrāt, təjlayāt, Mali ijraw tibyər olwan s-tāfuk, s-aman, s-ākall n-ādomm, s-imudārān, s-tibyər ti n-ider n-ākall. Iskāt edāgg infan i-təmmənəya tolāyāt, ariri iknan n-āššāreya, eke n-efes āddewān n-tamətə.)
30. Dāy-a wen, timottawen ti āmešālnen dāy-sākter wa ojjān tibyər ti n-ider n-ākall hullan asətbat n-ālqanun n-tibyər ti n-ider n-ākall dāy-2023 d-ālqanun fāll-tidbi hakd ibənni n-timəttawen n-āddāwlāt dāy-sāktertān n-tayde āmoosān tənfaaten iknanen i-asənt azəzjar n-azrəf n-ittus āynayān n-efes n-Mali. Sākter wa ojjān tibyər ti n-ider n-ākall izazjar tibyər ti ənfānen i-asənt n-tāmuyālt tādduttet n-tiwađt. Rājjoš n-izərfan wi-t əmālnen (awedān-in 500 milyar n-SEFA hak awātay) ; ujšawān n-tiswad n-bədže ti-t əmālnen (awedān-in 100 milyar n-SEFA hak awātay) ; āzzāt n-timašalen ta āsmāl tazəjrəzt n-tidbi n-timyutar s-tibyər ti n-ider n-ākall (awedān-in 5000 milyar n-SEFA hak awātay) asuyəl n-ijārawān wi əzjāmen (awedān-in 10 000 milyar n-SEFA) əđmanān tənfa n-tibyər n-ašəmmišəl āddewnen n-azəzjar n-azrəf anmədhal n-əlxəkum d-wa wār ila əlxəkum (PPP), rājjoš n-azrəf wa-dd-ihān s-tukatten d-azəzjar n-azrəf wa-dd-ihān s-imadhalān wi tayde d-azrəf.

31. Mali āmoos əddəwəl s-rəkkəm ajāraw-net d-ārrəzāy s-rəkkəm tarrayt n-ālhāndāsāt, i-tayyawt n-idəjran əlanen tānfo tānimajārāt i-sāktertān wa āzzarān d-wa n-kāraḍ dāy-teyesəlt n-ammās itbatān (PIB). Ārrəzāy - en āssomāt iśmal wi n-təffərkəkt sijiririnen tāmttayt-net tānneyrāfāt d-efes-net. izājorān wār əjjətān hullan , ānneydāmān fāll-əḍḍəkūḍ ḍārusān n-tiyesəlen šund tāḍuḍt, orāy, d-tiyesəlen n-ādomm d-arəzzej wāren āmmuttāy. Timottayen dāy-tasāyəsəlt n-tidbi n-tāššām n-tiyesəlen-net ti zājjāren, hākd mišitān n-timālāllayen n-ālhāwa d-ti n-alāšāl (ijənnawān, mānna, tašwālt, d.s.w.) dāy-a wa-dd-iqqālān tulaten ti āzzarān əkfanen iba n-atābat n-ujəšawān wi n-zājjārnen.
32. Yur-2012, Mali oḍa dāy-aḡāšad ilan initān d-talyiwen ājjootnen āsmālāllayān āssasān n-uxlak-net iman-net, yur-ijedān ārtaynen n-āššābhatān d-ujəš n-taggayen n-imārzan n-ākall, d-taggayen ti āssomātnen ālzihad təzzar dāy-tejetān ti n-Kidal, Gawa d-Tinbəkto, ḍarāt a wen okāyān s-Māwti, Segu, d-Kilikoro. Talya-ten tāzzay fāll-ārrəzāy wa māqqārān ilkāmān n-əddəwəl , āddobāt ikəmmu n-xasilān yur-sāmdo n-ašəmmiśəl n-folitiktān n-əlxəkum.
33. Ārrəzāy n-mali ikfa tənfaḍen dāy-a wa-dd-iqqālān azəzjar n-azrəf s-sāktertān n-timašalen tiwaḍnen s-tənfa tāddobet tiwaḍt kunta awəḍ atābat n-sārwištān wi ojjānen azəzjar n-azrəf (zābotān, iskas, , imājjan n-isālan s-ānternet, a.s.w.) d-talya.
34. Sāktertān wi ənfānen da:
- Sāktər n-ādomm, ilan ādomm d-uyrad n-tisədwal əzlaynen, d-tənfa təššamāt dāy-ikallān n-ādomm, tibyər olaynen n-aman āmešālān, tiyesəlen n-arəzzej ājjootnen, əzlaynen s-ilāssan olaynen dāy-imḍan, tənfa n-tisədwal d-imudārān n-aman ilan mākāna infan, tamətte məḍrəyāt s-tāššām-net āmoos ādomm, d-titit n-tisānnāmānnaken n-əššāyəl n-ādomm āyrafnen, tiwaḍen əlanen ālmāyāna fāll-edassān āllilnen āššāreya, ālqanun d-əlxəkumāt i-asənnətibāy n-sāktər n-ādomm, hullan asətbāt n-tanāsbāridt n-ādomm d-əššərəḍān n-ašəmmšəl;
 - Arəzzej, s-tidabiten n-a wa dd-iqqālān tiwaḍt n-tulaten "isan", "axx", "ilāmawān ofalnen d-wi wāren ofel" "igḍaḍ" dd-tirəwnen əššāyəlān ājjootnen d-tidabiten;
 - Ādomm-ālhāndāsāt, tidabiten n-efes hullan dāy-tiyesəlen əlanen tənfa osaynen d-efes n-sāktər n-ādomm d-arəzzej ;
 - Ālhāndāsāt n-tābduyt, tidabiten māqqornen dāy-a wa dd-iqqālān tasāyəsəl n-tāḍuḍt s-5% dāy-s āmmuttāyān dāy-edāgg āmaradāy;
 - Ālhāndāsāt dd-sayśalāt, wārāt tājjət, mušan təla tānfo māqqārāt, asəssuf n-təmmənəya , asətbət n-tidət dāy-ālhāndāsāten ti-dd-sayśalnen d-almud iknan n-ider n-ākall n-mali hākkān tənfaḍen ājjootnen dāy-a wa dd-iqqālān azəzjar n-azrəf;
 - Sārwištān s-efes irmāḍān n-anməj n-isālan s-ānternet, n-mamāla d-āššārikatān iyyāḍ hākkānāt tənfaḍen ājjootnen dāy-a wa-dd-ibənni n-əššāyəlān d-tiwaḍt.

35. I-asəməl n-tidabiten-en, asäyşal n-ittus äddutten, ännedämen n-efes ilan tayrəst šəjret infan. Ittus wa äynayät ad-sətbət efes fäll-əkkožät timərwen ti əlkämnen s-azəzhar n-tibyər fuk n-tənfaten fäll-ərori n-əkall fuk d-wa n-timɣutar s-särwistän d-ilalän, däy-təssəba n-tisəssəndar fuk ti əfnaznen tiwaqt n-ərrəzäy.
36. **Imännähäđän n-tänaya ta n-jere-jere s-nefran n-akātab n-ašəmmišəl n-ännäsexäten ti-dd-əzjären ANR däy-tarrayt n-bərnəməž ilan täqqän šəjret, wär äddooben aläyü n-tənfä tokäyät ta n-ahänay wa-hin okäyän.** Ahänay šund-ta, s-asənt n-azənnəzjumu fäll-ləkkumäten i-Mali d-asənnəyrəf n-ittus n-efes, ikfa (i) orəw-dd-a wen ujreh n-inəzjam wi ätwälätnen yur-tiyimiten n-akäros äynayän n-asətbət n-älmäyña n-ləkkumät wa äsdärhänän käl-mali (ii) tənfa n-asəşşuhu n-akäros-en äynayän ija asännäyrəf n-ittus n-efes madän-dd-arəw tarəđut n-uyrad n-äddäwlät n-mali däy-əjut n-tiwsaten-net.
37. Tämasält-ta n-ašənnəşləm s-đara-en äžžorbnät timɣutar-ti: (i) asini n-ahänay n-äddäwlät ta n-ašənnəşləm s-đara Mali 2025, iwwäđän sāmdo-net ; (ii) ihuk n-älmäyña i-asənnəyrəf n-bərnəməž ila täqqän šəjret i-tənfaten n-azəzjar n-azrəf ; (iii) asəmməjni n-tayde n-äddäwlät n-efes, s-CREDD iwwäđän sāmdo-net yur-2023.
38. Däy-a wa-dd-iqqälän asənnəyrəf n-bərnəməž wa ilän täqqän šəjet i-tənfaten n-azəzjar n-azrəf, umäy i-tiwaqt təfranät fäll-kərađät timərwen ti-əşräyenen tämoos ännäsexät äşşohen n-ANR. Iyyät däy-tisəssəndar ti əşşämnen i-tiwaqt täşşohet, illa-hin i-afänaz n-särwistän n-ilalän, ämoos iba n-ittus äddutten d-anəđdəm n-asäyşəl d-ašəmmišəl n-eddas n-efes n-särwistän d-ilalän d-ariri itbatän n-əkall ässeryäsän ayşal n-idäggan n-äddinät, ikallän n-tasäyşəlt d-ašəmmišəl.
39. Tayde täynayät n-efes (dat-CREDD 2019-2023) änihäjja ad-isəkən, s-mezlay d-ti-hin-okäyenen, timottayen ti əşşämen yur-älmäyña n-"folitik n-ərrəzäy intämän n-äddäwlät " tətbətät däy-tisdaj n-tiwađ n-ašəmmišəl n-tulaten n-ərrəzäy ti ənfänen ti əzhären. Ittus n-folitik-en n-ərrəzäy intämän n-äddäwlät ad-isəssigđäh ibənni n-tənfä däy-säktertän fuk d-əşşäyälän i-tumast n-äddinät d-efes oğdähän jer-tajiwen. **Änihäjja day-asəkən n-tulaten äşşohätnen ässewäđnen irhetän n-əddəwəl ebre n-asilu n-ərrəzäy d-azrəf, älxuriyyät d-titit n-ərrəzäy, s-alkum i-tidabiten d-tənfaten n-ərrəzäy, išmal wi äşşohätnen n-taşämra n-ərrəzäy d-tamətte wa s-ilkäm əddəwəl yur-äddäyyäten ti wären ällil äşşäreya ti-təlzämnen.**
40. Folitik n-ərrəzäy n-äddäwlät intämän ad-tətbət däy-timankawen kərađät, šund (i) efes n-tisdaj n-ərrəzäy n-tejetän ässomätnen efes n-tulaten n-ərrəzäy ənfänen d-asiwəđ n-anəđdəm n-folitiktän n-əlxəkum ; (ii) ariri n-särwistän n-tisnay, tukəse d-anməj n-isälan i-tadhəlt n-tulaten n-ərrəzäy ənfänen d-ađāman n-ariri olayän n-əkall; (iii) Efes n-tidabiten ässomätnen almud n-əşşäyäl d-axadam däy-tulaten n-ərrəzäy ənfänen. Teyəre d-almud n-tayde d-əşşäyäl änimähäl ad-umasnät tasəhhətəlt n-tayde n-äddäwlät n-efes. Änihäjja ad-ənməkkənät d-tulaten ti n-ərrəzäy ti əzhären. Äsadəs n-äddinät äddəbät uješ n-tulat tosayät d-talyiwen n-əşşäyäl (təlləqqəwa, təşdəje d-älyəllas fäll-edägg n-əşşäyäl).

41. Eddəkuḍ infan n-taliwen d-ATLAS n-ərrəzəy ämmujnen i-a wen i-atāwar n-talya n-tənfaten d-tibyər n-ərrəzəy d-tiwaḍen s-tamära tamära fäll-əkközät timərwen n-awätay ti əlkämnen d-aḍāman n-iji n-ənnəyät d-asujjār n-ittusän aḍinnen wi ətbätnen fäll-ässas n-išmal əfrānnen n-xasilän d-idraš. A wa s-ija məjrad ämoos, tarse täynayät šamalät talyiwen n-isälan n-žografi isayşal asənnəməṭṭəf n-ittusän n-ərrəzəy d-əlluzam n-asäqqārhi n-əkall dəy-ittus n-efes n-əkall ogdähän ifannəžän timudda d-iba n-tilalt n-əššəreya dəy-əddäwlät.
42. Dəy-bərnəməž n-timaşalen ti-əlkämnen har-2030 n-əddäwläten ti ärtäyinen har-2063 n-tartit n-Äfräqqəyya, ilkam gəfärnäma i-**titi n-əddäwlät täşşohet d-əjjəluayät s-tämottayt təntämät n-tinäyraf n-əlxəkum, d-tarsiwen d-əššəradän n-aşəmmişəl dəy-ittus n-ihuk i-tämaşalt n-əlxəkum əşşahät täynayät.** A wen s-alkum i-ittus d-tarse n-folitik n-əddəwəl i-tukatten, s-kəradə tijəttewen ti təlläyät tänaya ta n-jere-jere şund : semyar n-əlxoriyyät n-Mali; semyar n-nefran n-taydiwen d-nefran n-imadhalän n-Mali ; asətbət n-əttaloyän ənfanen n-tamətte n-mali dəy-əddäbaratän wi ätwäläyätnen.
43. Timankayen-en ilzam-tänät akäros n-əddäwlät sənmənnikät muşan şamaşal efes iyälälän n-əddəwəl. Dä_-a wen, talya n-iyäşadän wi äjjootnen dd-toraw təffərkəkt d-iba n-emel n-tanhaḍt n-əddäwlät, ila tənfa n-akäros äynayän n-ässasän n-əddäwlät täynayät dd-sayşalät älyəllas, älisteqlal d-əlxotiyyät, inazəxän tulat n-efes täynayät , isawaḍ əddäbaratän n-təmodre d-asətbət n-tumast n-tamətte.
44. Əlkətab-wa izza dəy-əkközät (4) tižunawen məqqornen. TÄZUNE TA TÄZZARÄT ih'et aməyyəz s-tayde, asətbət n-ittus dəy- TÄZUNE TA S-SÄNATÄT. Ayäraf n-tinəsberad n-tayde d-timärrähält n-aşəmmişəl n-ittus ; ämmizjäl dəy-TÄZUNE TA S-KÄRADÄT, a-s ija a wen, TÄZUNE TA S-ƏKKOZÄT təskat i-taydiwen ti n-aşəmmişəl n-ittus.

Ittus n-Mali

2063

**TÄZUNE TA TÄZZARÄT
AMEYYEZ S-TAYDE**

I. Tazune ta tazzarāt : Aməyyəz s-tayde

45. Aməyyəz s-tayde āmoos azəjjəz n- « talya n-Mali » s-əmmək intāmān dār-təssəba n-almud n-ašəmmišəl-net dāy-ittus n-ikənni-net hullan i-asiwəḍ n-ārrəzāy d-tamətte. Ila ālmāyāna n-almud n-a wa tillān « talya n-Mali » d-āhənzazāy-net, d-azəjjəz n-talyiwen ti āssomātnen a wen , d-azəzhar n-timašalen ti əfrānnen d-ti wāren itəməttuy d-išmal n-tāmottayt.

1.1. TAMƏTTE

46. Tekərəḍt ta məqqārāt təla tāmətte n-Mali tāmoos ayātaf i-terəzze n-alāšālān n-tamətte d-agnatān-net.

1.1.1. Tumast n-āggāddāwlāt d-anhərəj

47. Ānket Afrobarometār (Round 9) āssilmād-as tāššām n-kāl-mali ojar-aš tāssomāt tumast n-āddāwlāt uhən tawset-net. A wen ija yur-a okāyān 85% jer-yur-tawset wāla teje. Ālmāyāna n-a wen, ahərəj iknan i-āstāmālān hārkuk timəttawen n-Mali .

48. Dāy-a wen, tenāšše tāššohāt dāy-a wa-dd-iqqālān iddinān, taggayen tiyyāḍ-nen n-tiwsaten, imazjarān n-ākall s-tukatten tiyyāḍ d-iməjridān iyyāḍ. Ālmital dāy-2022, 88% dāy-kāl-mali ālleyen-as ərhan mey wār-hin əjrehān ahərəj d-iddinān iyyāḍ ājjetnen. Yur-taggayen tiyyāḍ n-tiwsaten, imazjarān n-ākall s-tukatten d-imadhalān n-fartitān n-folitik tiyyāḍ, xasil-en ogdāh s-anmirak d-93%, 86% d- 81%. omoškiyalite yas a ārfadān kāl-mali s-92% dāy-sān wār ārhen ahərəj d-āwadəm āmoosān omoškiyel. **Dāy-a wen fuk, nāddobāt dd-nāldəḍ-as ikənnasān wi n-ger-timəttawen ti-dd-əšrāyānen āssomen ittus d-irhet n-āddināt dār-təssəba n-tilalt i-iməššuha wi n-ālyaləm i-iba n-atābat n-təmmənəya.**

1.1.2. Ānislam itajjāš s-andārrān andārrān tarrayt n-folitik

49. Tāzayt n-ānislam dāy-mali, wār təyy inəsləmān āssosāmān fāll-ālmušāqqatān n-tamətte n-əddəwəl. Īknan əjut inəsləmān dāy-tamətte ta wārāt təha folitik , āmoosān tassayen, əjjāšān edāgg n-āddāwlāt diha wār təha mey dihad rəkkəm tūjawt n-timašalen-net .

50. Itisāy tamətte āšmāhāš iba n-anāzax n-ārkāwālān wi n-demokrasi, ikārosān d-iba n-nehalān. A wen āmoos āššahāt n-tamətte d-tāt ikfan āššahāt n-folitik " (ālyaləm Crisis Group. 2017).

51. Mali əjjāšnāt-dd taggayen n-siməttuyānen, dāy-ammās d-ebre n-sāmdo n-tajrəmma ta təšrāyāt, s-tassawt s-əjut n-ināfāssarān āynayānen". Āmoosān imawayān n-ettarān āynayānen. Itusān-nāsān wi əššāmmen, āmoosān ašərrušu d-asənnəsləm āynayānen n-tamətte. Taggayen-en wār bəddədnāt fāll-alāyu, mušan tamašnāt sollan i-asətbət mey asəmmuttəy n-tamətte, s-tumast n-āggāddāwlāt n-iddin.

1.1.3. Māštal n-əjut n-āddināt fāll-ākall

52. S-tamətte s-əddəkəḍ-net okāt d-22 395 489 n-imuzāyān dāy-2022 fāll-elāss okātān d-1.241 238 km², uḍəf rəkkəmān n-təfārre-a-s sättemal n-Mali. Īḍḍəkəḍ illa yur-2,9 n-imuzāyān hak-Km² dāy-1960, d-7,9 n-imuzāyān hak-Km² dāy-1998 iwwāḍ-18 n-imuzāyān hak-Km² dāy-2022. Hullan əḍḍəkəḍān aweḍān s-anəlkəm, ariri fāll-edāgg sättemal-net inmiyirān məqqornen n-āddināt. Ašār n-Mali wa n-afālla

n-əddəwəl əlsan tajiwen ti n-Timbəktu, Gawa, Kidal, Təwdänni d-Minəkka əzzan dəy-təfərrawen n-əssəxra hərəwnen. Aşar-wen ogdäh d-60% n-əkall n-əddəwlät i-7% yas-tamətə. Sättemal n-tajiwen-tin ämoos əqdəkuđän rəkkəmnen dəy-hak km², mədrinen i-ämuzäy iyyän dəy-hak km² ti taläyätnen timəhhuşşal n-edägg wa n-aləşäl.

53. Muşan tajiwen-tin n-əddəwəl əlanät tənfa ten əjjootnen dəy-a wa-dd-iqqälän tibyə n-aman, ikallän n-ədomm, tulaten əfanen n-ədomm d-tibyə n-ider n-əkall.
54. Tiwađt n-tamətə i-təmosät a əhojən tasəssəndärt n-efes, gəfərnəma n-Mali əssətbät dəy-1991, « aläyü n-folitik n-əddəwlät n-tamətə». Folitik n-əddəwlät totas asəssuf n-tarayt d-milyaw n-təmodre n-əddinät s-a wa-dd-iqqälän teyəre, əssexät, imənsiwän, təməzzuyt, əşşäyöl, d.w.a .
55. Əşməşäl-tät bərnəməž wa s-ija ađərər n-azəzjar n-azrəf dəy-a wa-dd-iqqälän tamətə (PIIP 1996-2000), wa əsujjarən dəy-2001. Asujjar-en əlleyät təzzar asəhhəndəggi olwan n-tulat n-tamətə ta mad əwər uyrad n-əlmuşəqqatän wi əzləynen n-efes. Əlleyät dəy-« iba n-non quantification » n-ittusan iyyəd, « iba n-anməjjaş » n-folitik n-tamətə i-käl-folitik d-taydiwen n-efes d-iba n-ujreh n-imadhalän i-azəzjar n-azrəf i-särwis wa ojjon taməđint i-asənnəmənnək.
56. Dəy-a wen, əddinät i-əjjotnen wər olehän d-umasən əlyib i-efes n-ərrəzäy d-tamətə, afäl wər əmmədkälän əddəbaratän i-ajəraw n-tənfa ta təkfa təmməđridt n-tamətə-net. Adiş, En effet, ila əlməyənə-as əddəwəl, ad-əj tamətə-net tənfa məqqarät n-efes: asiwəd n-əlweşät n-tadhəlt n-ərrəzäy s-azəzjar n-azrəf əjjen dəy-s-asəlliwəy n-təmməđrit d-tiđeden, dəy-a-s tatiwagəz əşşahät n-asəmmuttəy n-iməzzuyya. Wər təkka tekəredt-en ayəsəl wälə asənnəmirek infan d-asənnətibäy olayən n-iməjjan n-isälän d-ikallän wi fäll-əzzäynät timəttawen.
57. Dəy-, infa almud n-a-s təşşäm n-əddəwəlän wi əbbäyərnen, ənzəxnen əjjetän dəy-sən əddinät əwərnən iləşsan , əlan tənfa ten n-ərrəzäy əllənən hullan daw-ti n-Mali. **Tamətə təmoos tamətərt n-əşşahät d-efes. Adiş, ila əlməyənə asəmmuttəy n-talya dəy-a wa-dd-iqqälän folitik n-tamətə.**

Tatbəqet 1 : tiyimiten ti-əşşämnen n-təmməđridt

Yur-1 har-22 Dužənbər 2023, Mali əsnəmännək tiyimiten ti-əşşämnen n-təmməđridt dəy-təssəba n-aläyü n-a wa-t illän d-asəftaw n-əlwižabän i-tisəssəndar n-təmməđridt. A wa-t illän ämoos asənnəhəd n-təmməđridt i-akəros əynayən wa-irjəşän n-əddəwlät. tiyimiten ti-əşşämnen n-təmməđridt rəjjoş-nəsnät əssomät kərəđät tulaten əbdənən, n-komin, n-tije d-ta n-əddəwlät i-ujəş imdan n-600 n-komin, 19 tajiwen, d-dəstrikt n-Bəməko, 31 əddəwəlän əhan käl-mali dəy-tukatten. Ilyadən iyyəd əmməjradän dəy-taggayen n-anməj n-isälän s-ənternet. Əjjəşnät tulaten əjjootnen n-əddinät tiyimiten ti-əşşämnen n-təmməđridt. Inəbdad n-tulaten əjjootnen n-təmməđridt. (tidbi, iyərman, ləkkol d-inalmadän, n-sändika, əyyabnen, d.s.w.), Inəbdad n-tisənnəmännəken n-tamətə ta wərät təha folitik, Inəbdad n-farti folitiktän, imujəşän n-idəggan n-aratän n-tukatten d-əddinät n-iddinän fuk, d-inuşämän n-əddəwəlän wi n-imidawän.

Ittus wa išşämän n-əlməsälät ämoos asətbət n-a wa-t illän d-asəftaw n-əlwižabän i-tisəssəndar. A wa a-s ija məjrad (i) asəşşuhu n-tadhəlt n-təmməđridt dəy-təmmənəya, timottayen n-folitik d-särwistän dəy-ittus n-ujəş imdan n-timərrähälən n-akəros əynayən n-əddəwəl; (ii) tadhəlt n-timaşalen

n-aratān wi əlmādnen dāy-a wa dd-iqqālān ālyəllas, ālyafyāt, tanəmənnakt d-anəddəm n-tamətte i-Mali inžaxān; (iii) asiwəđ n-talyiwen d-taydiwen otasān asəssuf n-āddābaratān n-teyəre, almud d-mākāna n-aššəyəl n-aratān dār-təssəba ujšə olayān i-tiwađt n-ārrəzāy d-efes iyəlālān n-əddəwəl,

(iv) Asəhhəndəggi n-bərnəməžtān d-tišəšray dār-təssəba n-asəššuhu n-tidabiten n-ilyadān s-akərrər fāll-ti n-tilyaden i-tartit tādduttet n-tamətte,

(v) Aššəroy n-timašalen d-taydiwen dār-təssəba n-aasəššuhu n-ujšə n-təmməđritd i-Mali wa āynayān dāy-a wa dd-iqqālān isərdas, agna, izəjraz s-əggəddāwlāt āmoosān ānušām itiwəsijbirān d-(vi) alāyu n-a wa dd-t illān d-asəftaw n-mākānatān ādduttātnen i-iyāšadān wi ājjootnen wi-əjrāwnen tāššām n-təmməđrit dār-təssəba n-ujšə olayān n-tassayen d-tināmmašalen n-təmməđrit i-təmodre n-əlxəkum.

Yur-imsəstinān infanen, 256 ānnəsexāten ānnəyārnāt dāy-ālbabān wi n-sādis n-tiyimiten ti əššānen s-5 dāy-sān əzjarān-dd-timankayen n-tayde n-akāros āynayān n-āddāwlāt. Ālbabān wi āsmākkānān imusānān, (n-iniwersite, imānnāhāđdān n-idāggan n-əššəyəl d-tisānnāmānnaken n-tamətte ta wārāt təha folitik), ānirāyān jer-(i) təmməđrit, təmmənəya, timottayen n-folitik, d-ti n-əlxəkum; (ii) təmməđrit, ālyəllas, ālyafyāt, tanmənnakt d-anəddəm n-tamətte; (iii) təmməđrit, əššəyəl, tiwađt n-ārrəzāy d-efes iyəlālān;

(iv) təmməđrit, iket n-āddināt, awšəf d-anməjjaš n-tamətte; (v) Təmməđrit, isərdas, izəjraz d-agnatān;

(vi) təmməđrit, təmodre dāy-tassayen d-ujšə n-əlxəkum. Ānnəsexāten dd-izjarnen tiyimiten āsidāttānāt ujlay n-təmməđrit n-mali s-amisəl n-əššəyəl-net dāy-a wa āmoosān akāros āynayān n-əddəwəl.

1.1.4. Akāros irmāđdān wāla tāmottayt n-tasāyəsəlt

58. Dāy-Mali, tiwađt n-tākost n-ikārosān (22.5%) ālleyāt tilwat n-ālmāsālāten n-əššəyəl, timəzzuyen, d-efes n-tihərojen əyrafnen d-iman-nāsnāt.
59. Timašalen ti wār ila ādomm wār təjjənāt tiwađt təjat šik təwwāđāt ta n-əmmək n-ikārosān. Šund dāy-əddəwəlān iyyađ n-āfrəqqəyya daw-āssāxra s-əjut, ikārosān wār-āddewān d-tiwađt n-ārrəzāy itbatān, wāla tāmottayt n-sārwis n-ārrəzāy (d-alāšālān n-tiwađt). Iba n-igđāh n-ālhāwa(spatial) dāy-Mali āmoos ālmušāqqa n-iba n-āššahāt n-ārrəzāy n-sāntārān wi n-ayrəm ojjanen timašalen n-ālhāndāsāt d-āššahāt n-arākab ātiwārhan n-kabital, Bāmako.
60. Yur-tayimit n-ālyaləm fāll-sānto āynayān n-ārrəzāy d-efes n-Mali (Mali-OCDE, 2015), gəfārnāma issan-as tāmuylāt ta n-ujšəwān fāll-a wa dd-iqqālān əššəyəl ad-hin isārmāđ dāy-talya n-jere-jere n-əđdəkuđ n-tamətte ad-tin isəməl: adiš Mali iha zābo ukəs n-tekāređt s-ibənni irmāđdān n-əššəyəlān ājjootnen (i-ilyadān). Tabənnawt-ten n-əđdəkođ ājjoonen n-əššəyəlān ānihājja ad-āj s-efes d-asəməl n-sārwestān d-ilalān dāy-režyontān (ikārosān). Əlkətab-wa ālleyāt-as ad-ənnəđfəsān əššəyəlān āynaynen diha-dāy s-2035 ənnəđfəsān har-kārađ diha-dāy s-2050.
61. Dāy-a wa dd-iqqālān Bāmako, azəjjəz (Bānk n-ālyaləm d-emāzzājjāz n-ayrəm) āssikn'-as wāla kud iw wāđ Bāmako 34% dāy-ārrəzāy n-mali (fāll-27% i-iyərman šund njiyāmāy d-Konakri), wār-ikənn əšyəlān-net wa tuamst n-tuhe n-tiwađt:
 - Fāl-a-s tanāyruft n-ārrəzāy-net āssomāt hullan tayārha wārāt tāqqərhat d-sārwestān wi əglānen s-azrəf d-wi wāren sār-s igla, tasāyəsəlt n-əššəyəl təlla ider i-ālwəšāt dāy-Afrəqqəyya wa n-ajus n-āssāxra;
 - Ajāraw n-sārwestān rəkkəm i-tamətte wi n-āssas;
 - Izəjirān n-azrəf dāy-ijārawān (tisnay, sārwestān n-āssas) d-dāy ariri-nāsān

Elan tənfa dārusāt dār-təssəba n-tanāyruft (muzāyāt dāy-ākall) n-ayrəm d-tiwaqt tärmađāt n-tamətə-net.

1.1.5. Tānfoten n-ārrəzāy d-agna ənfanen azājur-ākall

62. A wa-dd-iqqālān azājur n-ākall, hullan wa n-ālyaləm, olay dāy-talya ta dāy-Mali dāy-təssəba n-milyaw n-əjut n-imazjarān n-ākall d-əddəkud n-tisəssiway n-iməssukal. Tisəssiway n-iməssukal ətbatān dāy-talya n-asiwəđ wa fäll-təja tarəđut dāy-2019 dāy-t-imāl afānaz n-PIB, yur-440 məlyar n-SEFA dāy-2018 har-433 məlyar n-SEFA i-aggəđ n-652,50 məlyar n-SEFA d- 508 məlyar n-SEFA dāy-2022.
63. Ədduttāt-as Mali tiwađ tumast-net ākall-isəbbārrakān inaftayān hullan käl-āfrāqqəyya wa n-atāram. Dāy-2023, əddəwəl ila 209 774 refizetān. Yur-ayāšad wa n-folitik d-ālyəllas 2012, əjjətān refizetān dāy-əddināt wi əzjārnen ākall. Refizetān n-mali ogdāhnen d-66 722 dāy-2023 d-354 539 dāy-əddināt wi əzjārnen idəggan-nāsān dāy-ojārnāt tiđedən d-aratān.
64. Hakd imāremarān n-əddināt wi dāy-ammas (i-wi s-ānfāttāyān isālan n-međanān), azājur n-ākall **ebre** n-ālyaləm əddobāt tiwađt dāy-aholān wi əssin dāy-a wa-dd-iqqālān talya n-tamətə ārrəzāy n-əddəwəl d-teje n-Sahel: asällāqqu itiwađān, timudda, iba n-əššāyəl, iba n-isudar, iba n-ālyəllas, timālqllayen n-ālhāwa ...
65. Hakd-a-s ətbatān asāyşəl d-aşəmmişəl n-folitik n-əddāwłāt d-azājur n-ākall (PONAM), a wa-dd-iqqālān azājur n-ākall iha əlmuşāqqatān d-timyutar n-imānnāhəđān.

1.1.6. Talya n-əssexāt s-məđri tənfo-net kud fälla-s ija aləđdeş-dāy

66. Əssexāt n-tamətə əmoos tamātart tənfat i-milyaw n-ārrəzāy n-əddəwəl. Dāy-a wa inna EMOP 2022 yur-tassawt-net ta təzzarāt, 33,9 % n-tamətə təjrāw-tāt turhənnə mey ijrāw-tāt hārāt dāy-kərađ orān wi əşrāynen đarāt ānket. Talya-ten təzzaj yur-tiđedən uhən yur-meddən s-36,5 % fäll-31,1 %. A ojārān təzune dāy-inuşāmān əlanen 60 elān d-a-tān okāyān təjraw-tān turhənnə iyyāt mey ofrayān hullan. Tāhafnint mey tenəde təmoos turhənnə ta təzzarāt ta təjrāwāt tamətə n-mali s-64,4 %.
67. Dāy-a wa inna EMOP 2022, dāy-a wa-dd-iqqālān taggayt n-ađāman n-turhənnə, izjar-dd-as 4,3 % yas n-tamətə a təđman asirāns. Tākost n-aggəđ ogdāh d-12,9 % n-timəttawen ti wa n-distrik Bāmako. Timəttawen ti n-edəgg n-ayrəm ojārnāt ti n-tidbi ađāman. Talya-ten təđman hullan əddināt wi əlanen tarrayt n-teyāre təşşamāt (33,1 %) təđas yas 6,4 % inuşāmān əlanen 60 n-awātay mey-tān ojārān.
68. Yur-EMOP 2022 isālan fäll-a wa əmoosān əssexāt n-tamətə, sārwişān wi n-əssexāt wi əssomāt e d təlla tekərəđt d-timyutar ti dd-təmālhen yur-izəjjəzitan n-əssexāt əzjārān-dd. Isālan n-əssexāt ānməjjāşnen d-talya n-təlləqquwa əssikn'as 50.7% n-tamətə ta s-wār kəla tāt-təjjāş turhənnə tälleqqāw, fäll-46.8% yur-tamətə s-əsakəl-net iyyān ərhin yur-tassawt d-38.8% yur-tamətə mey-nəla əmarhin dāy-tassawen sənātāt. Xasilān əllāyən-as imadhalen n-sārwişān wi n-əssexāt s-təkkānāt tiləqqiwen ed ərhinān mey ahāyoj əmoosān CSCOM (67,3 %), enəşşāfār wa n-ihəksān mey əlfāqqi (9,7 %) d-kabinet n-isəfran wār ila əlxəkum (5,6 %).

69. Däy-a wen, däy-a wa ämoosän xasilän n-l'EDSM VII 2023, imäl-t-as asessuf n-ariri n-isəfran n-ässexät n-matte-y n-2006 har-2024. Adiš, əddəkuđ däy-temede n-tideđen ti əjānen əkkožät tassawen ti ätwäläyätnen i-läytur əllanät jer- 35 % däy-2006 har-51 % däy-2024. Däy-a wa-dd-iqqälän əddəkuđ däy-temede n-tiwiten wi əjānen däy-särwis n-ässexät, illa jer-45 % däy-2006 har-81 % däy-2024.

1.1.7. tərköme n-teyəre d-iba n-anməhəl n-almud d-əššəyəl

70. Ajəraw i-hak əw-mali asəmmənd n-teyəre iyyät bännan n-ässas tolayät ämoos a əhojān tekäređt təššamät i-gəfärnamatän n-əddäwłät n-Mali. Däy-ahānay-wa, ikrəš əddəwəl yur-2019, təmoyəlt ta s-sānatät ta n-bərnəməž n-taməra n-efes n-teyəre (PRODEC) har-2028 s-tənfaten maden təjrəw s-taqqän dārusät, šejret asiweđ hullan n-međan n-əddinät d-asəššuhu n-tiyesəlen n-bərnəməž wi-dd-okāynen əssirkäm ayāšad wa ilän initän əjjootnen, yur-2012. Ahānay n-ijdar wi ojjānen teyəre d-almud n-əššəyəl ämoos-as dihad s-2028, ad-əkrəš Mali talya n-teyəre olayān, oharān iširusun dāggəddäwłät ərhanen əddəwəl-nāsän, əddinnen, saysalnen , binnun, ämoosnen imadhalän n-efes n-tamətə d-ərrəzäy n-əddəwəl-nāsän.
71. Däy-a wen, ašəmmišəl n-bərnəməž-wa inxäs əmmək n-folitik, əssexät d-əlyəllas wər əssəryās amadəy n-timottayen ənfanen i-asəməl n-milyaw d-asəššuhu n-asənnətibəy olwan n-teyəre ta n-ässas. Aggađ n-milyaw n-teyəre i-əddinät fuk təssitbät tayde tədduttet təddewät d-almud d-əššəyəl təmoos derhan wa iššämän däy-a wa-dd-iqqälän tənfatən d-tisəssəndar n-əddäwłät, mey-day ərkəwälän əynaynen n-əlyələm idkal Mali hullan a wa-dd-iqqälän ahānay 2030 n-teyəre d-ahānay 2063 n-tartit n-əfrəqqəyya.
72. Däy-āmađin n-timəutar ti ila səkter wa n-teyəre n-Mali, əhan iba n-tidawt jer-bərnəməžtän n-asəyəər, tənfatən n-asəməl n-tiwađt n-tānfoten d-əššəyəl. Hakd-as əmələnt məkənatän s-ənformatik, səkter ila əlmušəqqatän n-asənnətibəy n-tiwađt məqqārät n-iketän hullan lise d-ləkkol wa iššämän (a wen ifnəz əddəbaratän əmmidkälnen i-asəysəl n-əddas n-efes d-asənnətibəy olayān n-azrəf). Aweđ-in fäll-timəutar-en iba n-igdəh n-tidabiten ti əzzarnen, iməsəyran əfrannen i-tarrayen n-asəyəər fuk d-əmušəqqa ojarän wi iyyəđnen : təmmənəya d-əlxəqq.

1.1.8. təlləqqəwa, asənnəmijär d-tərrəkəmt

73. Däy-uyrad, əddəkuđ n-təlləqqəwa ija tiwađt təmijəttälät jer-2011d-2023. Dərat tiwađt s-sānatät titbəqqa däy-temede jer-2011d-2023 s-ikkuy s-45.1% har-47.1%, əddəkuđ ifnəz s-0.2 titbəqqa däy-temede jer-2013 d-2014 titbəqqa däy-temede jer-2013 d- 2014. Təfnəz hullan jer- 2016 d-2020, yur-46.8% d-41.9 %. Təkost tətbat dərat-a wen jer-2020 d-2021 har-44.6% i-atəbat dərat-a wen yur- 45.5% däy-2022, a wen tiwađt s-tatbəqquet iyyät däy-temede däy-a wa iqqälän 2021 d-afnuz s-əddəkuđ n-sānatät titbəqqa däy-a wa iqqälän-2015. Aššahät n-azəzjar n-azrəf infan i-ukəs n-təlləqqəwa, ətiwətkəđän s-tilwat-net, šund a wen afānaz oharān dārusän n-izəjorän i-tiləqqiwen däy-a wa dd-iqqälän əddəkuđ n-təlləqqəwa i-uyrad n-tamətə togdəh d-14.0% däy-2022. Däy-2023, däy-xasilän n-EMOP əddəkuđ n-təlləqqəwa izjar-dd yur-43,9% afäl wər-t əmələn tənfatən i-məkəna n-əlmušəqqatän n-iba n-əlyəllas, əssexät d-ayāšad n-təmmənəya, əššohät hullan i-Mali aggađ n-cible de 24% d-əddəkuđ n-təlləqqəwa s-azrəf har-2030.

74. Inmijirän əkatnen s-aşamol wa n-Gini ifnaz dəy-Mali, yur-0.42 dəy-2011 har-0.33 dəy-2022, iwwäy-dd a wen, uyəl s-dara dārusān dəy-awātay ogdāhān d-, -2.4%. Afānaz itbāt dəy-2011, 2021 (42% hak iyyān) d-2019 (40%). Day, awātay wa n-2020 isakna āzabbu s-aşamol n-0.38 dat-tiwaqt har -0.42 dəy-2021 i-āzabbu har-0.32 dəy-2023 fäll-0.33 dəy-2022. Afānaz n-inmijirän illa yur-āşşāreya tiyyāt n-tamətte muşan s-tiwaqt tädduttet n-āddābaratān n-təmdre n-āddināt wi rəkkommen.
75. Ayşad wa ilān initān d-tulaten ājjootnen āmmuttāyān āmoos iba n-ālyəllas imdan ikrāşān ālmuşāqqatān şund, emāremar n-āddināt ājjootnen, āmađin n-wi-dd-oşālne s-ammas n-əddəwəl ogdāh d-wa n-refiżetān (PDI). Āmađin n-āddināt wi-dd-oşālne s-ammas n-əddəwəl (PDI) s-işwar ānnudfās jer-2019 d-2022 illan yur-207 751 har-412 387, ikrāş asihey wa āzzarān afānaz, s-atābat har-354 739 dəy-2023. Āmađin-en dəy-2023 izza dəy-56,98% n-tiđeden d-43,02% n-meddēn, a okāyān təzune (58%) n-aratān əlanen jer-0 har-17 n-awātay. Tiwaqt n-talya n-ālyafyāt dəy-əddəwəl a-dd-torāwāt afnuz-wen.

1.1.9. Musnāt n-agna āmeşālān i-titit n-tumast n-āddāwlāt

76. Darāt ālisteqlālān tidabiten ənfanen ətbātnāt, dəy-tarrayt n-āddāwlāt, dəy-ittus n-a-s inəzjam d-timaşalen-nānāy ad-əssumen alāşālān d-agnatān-nānāy. Āmeşālāt tənfatēn i-nāffo n-titit n-tumast n-āddāwlāt, yur-əssəboyən n-āddāwlāt n-təmməđrit d-izəjraz d-agnatān dəy-hak əssin elān . Inmənhiyān dār təssəba n-izəjraz d-agnatān āsseryāsān i-kāl-mali ājjootnen almud n-tumast-nāsān (əzzəy iman-nāk kāyy iman-nāk), anəlmad d-muzəyāt n-wi iyyāđnen, ed tikəyān ālwāqq ālwāqq fäll-rajo n-āddāwlāt. Tiyimiten-en tajjānen s-āzzāman āzzamān hak awātay, had-a-s tajjānāt dəy-tāqqānen jəzzolnen, ānimāhāl ad-isāryəs i-imujāşān, imājyhan d-imāşşāđādān « anməzzəy hullan, d-asəşşuhu n-tiyimiten n-āddāwlāt n-mali, e d a wen dəy-a ikannān āddāwlāt āmoos» āttarex oharān, tākmaten oharnen, muşan day tedāwit d-erhet n-iman oharnen» (Fougière, 2012).

1.1.10. Taşniwen ti ojārnen n-tamətte d-ikewān n-tāmottayt

77. A wa dd-iqqālān tamətte, taşniwen ti ojārnen āmosnāt:
- **Iba n-tanhaqt n-imarāwān:** aşāl-i dəy, əjjətān imarāwān wi wāren ila tādabit n-ađāman "təmdat" uyrad, āggadəm iyyān, n-ijəđşan-nāsān. Dəy-a wa-dd-iqqālān timyutar māqqornen n-imənsiwān, tāşşām n-imānokālān n-ālyəyal wār āddoben asudmār s-əmmək olayān i-timyutar n-isukal n-ālyəyal-nāsān. Ālyib-wen isab atābat n-tanhaqt n-imarāwān, itirəw-dd-tunjit s-asəjəd e d dd-iqqāl ;
 - tanhaqt n-jere-jere ebre n-tulat tāynayāt n-ālyəyal, jer-nəha ayğəm mey tadābayt, tulat n-ālyəyal wa ijrāwān tānfo āmoos ālyəyal wārān olwa s-sättemal-net āmoos uyəl dəy-ənta i-uđəf iknan i-ləkkumāt-net;
 - Ālyib n-əmmək n-taməđint n-tamətte, imarāwān ājjootnen oyyān ālluzmatān-nāsān dəy-a wa-dd-iqqālān āroş n-aratān taməđint n-timəttawen ta əjānāt i-isukal-nāşnāt wi māđroynen tiwađ. Tāşşām n-imarāwān s-iba-s āddoben ađāman n-tamaşalt-nāsān ta dd-tāqqālāt aşərruşu n-ālyəyal, wār ājjətān āddināt wi ānnāhāđnen i-aşərruşu n-aratān n-iyyāđ. Tayyawt ta təşşāmāt n-ālluzmatān tāffisār tiwaqt āmađin n-ilyađān dəy-tāşarredt.

78. Dāy-a dd-iqqālān agna, tašniwen ti ojārnēn āddobātnāt atwəkəlūkəlūwān s-ujrehān wi :
- Anmāšrəy/anmāšləy n-agnatān ti-ātwāļāyātne d-ālxalān wi hak ašāl, agnatān n-āddin d-ujlay ti tiwələyətne hak ašāl āmosān a-hin ātiwātāwān afāl ātwārha əššāyəl wa āzzəlzāmān. A wen āmoos māštal āššohen n-ašəmmišəl n-āššārīka yərəd n-efes ;
 - Tāfert ta s-itawānna “Maaya” tātiwārfāḍ hullan, a wen āmoos izjar-dd-a wa illān jer-tasəmməjrədt d-timašalen .
79. Dāy-tulat-en, imrura n-tāmottayt titwənhəyān yur- :
- Tiwaḍt n-āssānyātān s-ujlay d-ārkāwāl āššohen n-asəkt n-talyiwen n-āssānyātān-nāny dāy-imaddān ājjootne tinmānnəkne dāy-əddəwəl yərəd, hak tadābayt, hak komin, hak ākall, irhan asənnəmānnək n-āmudd-net i-iman-net;
 - asənnəmānnək āynayān n-taršiwēn d-sārwištān n-agna. Imadhalān āllilān i-mənistər wa ojjān agna i-asənt n-āssasān n-asənnəmānnək āynayān ināmmašalān n-agna.
 - Tiyesəlen-net ad-sāryəsān tisəttāyhal n-asənt n-ālhāndāsāt n-agna ibḍan, infa hullan.
80. Asənbəyār dāy n-āggāddāwlat n-mali ilan ālxal olayān d-āddin, tumast n-āwadəm, āmoos a wen talya s-wār āddobāt efes n-ārrəzāy iba-net. Ənnəyāt ten dāy-āssətbāt Mali dāy-2024 bərnəmāž n-āddāwlat n-teyāre i-alāšālān (PNEV), s-uyrad n-alāšālān d-tisəttāyhal s-ānihājja ad-ādhəlāt ukəs n-tisəssəndar n-āzzāman-nāny, təwwidəma, ālyafyāt n-ālyaləm, ālxoriyyāt n-āddāwlatēn d-utār n-derhan n-timəttawēn, tqrha n-tumast d-tedāwit, tiwaḍt n-āddināt, āhənzazāy d-timəttayēn n-ālhāwa, tayde n-ālyaləm i-ajāraw n-tibyər, əjut n-ānətnet d-miši n-iddin iyāššādān tumast n-āwadəm, dd-iqqal terāzže-net.
81. Dāy-tamətte, dāy-a wa-dd-iqqālān tizarāten n-tāmottayt nājjiha i-:
- Ujəš n-tayārha n-tartit n-əssin āddināt, tamāḍt d-āhaləs-net, ilyadān i-ājjootne ārhānen, kud wādden ālyəyal əndārrān, ālyəyal ilan timəzzuyēn wārān əjjət. Dāy-a wen, āmaḍin ifranān n-aratān əkrāšān ənnəyāt n-tumast n-emāhhārāw wa iššāmān n-ləkkumāt n-hak iyyān dāy-sān d-wa n-əjadāš-nāsān. A wen ijraw-asān tanhaḍt i-iman-nāsān šik. Ālxalān wi āynayne ānjajāfnēn s-āššahāt sajlāyān-tān s-ujreh iket-nāsān dāy-tamətte d-folitik, s-tumast n-tulat n-āwadəm, āddobēn aḍākal n-iman-net ;
 - Nefran n-tamāḍt mey āhaləs i-asəməl n-ehān, erhet n-ilyadān itajjāš s-a əndārrān əndārrān āddābara n-asənnəfrən n-tamidit d-amidi. Talya-ten tətbat dāy-timəttawēn ti āšmašālne hullan idubunān əzjarnēn tawset ;
 - Anəlkam dāy-timəttawēn ti ohārnēn ārori, hārāt dāy-tizarāten n-tāmottayēn dāy-timəttawēn n-mali iha temārrāhālt n-anəlkam dāy-a wa dd-iqqālān ihuk n-ilalān. Ašāl-i dāy-amāḍray wār-itəkus amāqqar. Aratān a tikusunēn imarāwān-nāsān.

82. Erhet madán ətɔwələyət, ədduttət s-:

- Asəyşsal n-bənaməž n-əddəwlät n-teyäre n-tumast n-əggəddəwlät (2009-2013) ilan dəy-tijəttäwen n-tayde, asəşşuhu d-asətbət n-teyäre n-tumast n-əggəddəwlät d-folitiktän n-əlxəkum ;
- Asətbət, dəy-2011, folitik n-əddəwlät n-akəros n-tumast n-əggəddəwlät s-ittus-net wa iššämän " ämoos akəros n-tulat n-əggəddəwlät n-mali ässimyərän älluzmatän d-älxaqqän-net, itbat dəy-tumast n-əggəddəwlät d-əroš d s w."

1.2. ÄRRƏZÄY

83. Aməyyəz n-asujjār n-işmal n-ərrəzäy, tənfatən d-tisəssəndar n-tiwaqt n-ərrəzäy n-əddəwəl, wār äddobāt asənnətibäy n-ərrəzäy iba-net.

1.2.1. Tajiwen n-tiwaqt n-ərrəzäy äsitämälän-tän säktertän wi äzzärnen d-wi əlkämnen

84. Fäll-äzzäman 2015-2022, wa dəy-nəjjärəw isälan dəy-talya ta täynayät n-tamäqint n-azrəf n-əddəwlät (SCN 2008), ərrəzäy n-mali əşšämän dəy-s säktertän wi n-särwistän wi ämeşälnen s-azrəf d-wi wār iha d-wi n-tibyər n-aləşäl, i-ihəz n-70%, (39% n-särwistän wi ämeşälnen s-azrəf d-wi wār iha d-31% n-tibyər n-aləşäl), säkter wa ojjän tibyə n-älhändäsät ogdäh šärnaš d-23%, tiwsawen fäll-tiyəsəlen i-ajləš. Tanäyruft-ten n-ibənni n-tabäyurt wār təməttuy dəy-täqqän. I-tiwaqt dārusät dəy-awätay n-0.9%, säkter wa ojjän tibyə n-älhändäsät ogdäh d-0.3% dəy-awätay s-dərrusät fäll-tiwaqt mädriyät -0.1% n-tibyər n-aləşäl, s-, -0.4% i-tiwsawen fäll-tiyəsəlen d-atābat s-0% i-säkter n-särwistän wi ämeşälnen.

AWÄTAY	2019	2020	2021	2022	2023
ällox 1 : edäjār n-säktertän dəy-PIB yur-2019 har-2023 s-%				35,8	35,6
Säkter n-tibyər n-älhändäsät d-ikərosän	20,9	21,2	20,6	20,2	19,5
Säkter wa särwistän	33,5	34,4	35,4	36,2	36,7
Tifätäwen (wār ähenät tidəhhal)	8,3	8,2	8,4	7,8	8,3
Iket (PIB yur-älqimän n-hebu)	100	100	100	100	100

aləşäl : MME_DNPD INSTAT _međanän n-əddəwlät _ Ibril 2023

1.2.2. Ärrəzäy dəy-wār əjjət älhändäsät

85. Dəy-tulat ta n-ädomm d-isudar, äddobätinä tulates äjjotnen atābat dəy-ittus n-asəmmuttəy n-ərrəzäy, tafyat, babu, matəga, aratan n-ihəkšan (mängoro, bulänga, anakard, sezam), kənbəter, arəzzej-isän mey ilämawän wären ofel d-ilämawän ofalnen, axx, imānan. Tarrayen ti n-aşäl-i n-asəmmuttəy n-älhändäsät ti tiyəsəlen-net wār äjjətän, iyşäl-dd-a wen s-säkter n-älhändäsät rəkkəm. I-talya təfrasät n-habu, tayārha ta n-aşäl-i n-älhändäsät təlla s-ider i-a-s änmähäl ad-täjj yur-tizarät n-iwətyan 1960-1970 s-izintän yas COMATEX d-ITEMA səməttuyen tasäyşəlt təşşämät n-edägg n-habu n-əddəwəl s-tabdoyt bärzəwät, n-tinölwa d-ekärşäy.

86. Hakd-a-s änmähäl säkter wa n-älhändäsät d-efes, wa n-ädomm dəy-ädderär s-azəzjar n-azrəf i-asəyşsal ifranän s-asəşşuhu n-älşəllas dəy-iba n-imənsiwän d-isudar. Dəy-a wen, əddəwəl ila tənfatən mäqqornen s-ila älmäyña ad-ämaşälänät. Aşäl-i, nəkyad-in afnuz n-milyaw n-talyiwen n-tasäyşəlt s-äddälilän-net ämoosän, (i) əmmək ärəwän mey wār änmähäl n-taydiwen d-täknoloži ämeşälnen dəy-timärrähälen n-ädomm n-älşəyal, (ii) tərəkəme n-tassayt jer-umäy d-talyiwen n-tasäyşəlt, (iii) tərəkəme n-anməjjaš

talyiwen n-tasäysölt däy-hebu, (iv) iba n-igdäh n-azəzjar n-azrəf i-säktər wa n-ädomm, (v) iba n-igdäh n-ajəraw n-ikərosän, a wen orəw-dd-ikənasän fäll-äkall hullan yur-äddinät wi rəkkommen, (vi) təkəme n-tarrayt n-teyəre n-tesäjämkit d-almud n-išəmšašälän n-ädomm.

1.2.3. Ärrəzäy rəkkəmän

87. Däy-a wa inna anmirak n-tayimit n-äljaləm n-äššarikatän, 2017-2018, Mali ämoos wa-s 123ème fäll-137 n-əddəwəl s-tarrayt n-tamätart n-asəddubu, s-anmərn, 3.3 fäll-tarrayt n-1 har-7 (iwwəḍ a wen s-dərrəs 4 tibəqqa fäll- 7). Tərkəmt n-anmərn iwar sərwištän wi n-tasäysölt (2.8 ämaḍin n-titbəqqa) s-sərwištän (3.3), ässexät d-teyəre (3.1). ämaḍin dārusän n-titbəqqa (4.1) asəbat n-ärrəzäy wa məqqārän wär iji däy-älmizan iket n-tərkəme n-milyaw. Yur-tarrayt n-tamätart n-taməšaj, ojeḍ mali ulzəmän wi n-ässas dd-əqqalnen ilälän d-timtar n-tasäysölt, sərwištän d-äddinät (ässexät d-teyəte). Ojeḍ hullan uyəl n-ärrəzäy ässomen milyaw, d-asini mədriyän. İmaḍin yəreḍ n-titbəqqa wär əgdehän fäll-talyiwen fuk.

1.2.4. Məštäl n-azrəf ilkamän

88. Azrəf oharän n-FCFA wär oleh d-a ijan däy-Mali anməjjaš iššamän i-mamäla e d nəssan-as izəjorän ebre n-əddəwəlän iyyaḍ n- SEDEYAWO ogdähän d-8% n-iket n-taggayt, fäll-48% i-äfräqqəyya fuk d-52% n- Afär iyyän n-äljaləm. Hebutän wi ihuk n-Mali i-äjjoonən. Afräqqəyya ämoos enäkf wa iššämän s-81% n-iket n-ujəšawän däy-2020 s-78,8% əfalän-dd- SEDEYAWO d- 2,2% yəs n-aflək iyyän n-Afräqqəyya. Afär iyyän n-äljaləm (Rdm) ila 19% n-ujəšawän. Däy-a wen, nəjrah-in afnuz n-ujəšawän n-Afräqqəyya yur-afär iyyän n-äljaləm s-2015 har-2020 s-anəlkam s-85,6% har-81% d- 14,4% har-19%.
89. Aməyyəz n-älmušəqqa n-azrəf änihəjja dəy-aḍəkäl n-tiwaḍen əglanan n-əmmək n-azrəf n-äljaləm. Nəhannəy ašäl-i sānto n-asəhhəndəggi n-əmmək äynayän n-azrəf n-äljaləm isatbatän sämdo n-tärna n-dolar (ed-ero dəy-talya dārusät). Äddäyäten ti əḍkälän äddäwläten wi ärtäyən d-tartit n-erobba fäll-Rusiya dār təssəba n-ayšad wa n-İkren , otasän asəb n-titewären n-azrəf n-dolar d-ero ässiməḍän timərrähälən n-ayətäl n-timla n-dolar s-sānto n-tafləst n-əddəwəlän iyyaḍ dəy-izərfan-nəsän. A wen dəy-a fäl (i) İttär Šin , ijrəw əddəwəlän wi əššämnen zazjarnen kārənzi ärkəwälän n-ihuk n-kārənzi s-itawänna yuan renminbi s-äḍḍimana fäll-orəy, (ii) Äzzəlzäm Rusiya ihuk n-gaz d-kārənzi i-iməžänšan-net wi n-erobba ad-änšin s-rubəl (iii) aməškälän jer-əddəwəlän n-BRICS d-əddəwəlän iyyaḍ äjjoonən ämoosnen kändidatän i-ujəš n-taggayen-en ad-əjən dəy-azrəf n-äddäwläten-nəsän (iv) BRICSstän ässəntän timərrähälən n-azrəf äynayän n-tasətwärt ässomen azrəf-nəsän.
90. Däy-əmmək äynayän n-azrəf n-äljaləm dd-imälän, azrəf ad-ətbət s-taršiwən ädduttätən šund orəy, kārənzi, litiyom, bəlatin, d.w.s.a, wädden fäll-əfrəsän rəqqiisən n-älkaḍän wären ila tänfo wälä iyyät.
91. Brože n-azrəf oharän n-SEDEYAWO s-isəm-net EKO ikna dəy-älməyña n-asins n-ässasän n-azrəf n-teje təglat fäll-iman-net. Tirmiten ti təja Fräns ədhalän imizərän iyyaḍ n-äfräqqəyya tikārən timərrähälən dəy-ittus n-taggaḗt n-tənfaten ti-t hakk taməḍint n-SEFA. İla älməyña dəy-a wa-dd-iqqälän irhetän-nänəy wi n-tiwaḍt n-ärrəzäy d-älxoriyya azəjur n-SEFA. Änihəjja

Asətbət n-Brože wa-s itawänna ECO. Afäl wär ija a wen əllanät tidabiten sänatät: (i) *azrəf äynayän oharän jer-härät n-əddəwəlän oharnen ittusän*, (ii) *azrəf n-əddəwəlät*.

92. Äddəbaratän n-milyaw n-azrəf n-əddəwəlät meş azrəf oharän härät n-əddəwəlän oharnen ittusän äddoben äsamu n-:
- Akəmi n-tisäşsal d-titewären fuk äddobätnen tadhəlt n-azrəf d-asədu n-tetewärt tolayät n-oräş (atāwar n-tisäşsal n-ider n-əkall, enəzz dəş-hebu n-älyaləm där təssəba n-tibyər tiyyađ) ;
 - Afänaz n-ujəşawän ti wären infa;
 - Ašəşray n-ašəmmišəl n-tiyesəlen n-əddəwəlät šund tiyesəlen n-ašəmmišəl šuhärän n-isudar d-imälsan; d.s.w.
 - Asəhhəndəggi n-asənnətibäş n-azrəf olayän.

1.2.5. Ašəmmišəl n-terše n-ider n-əkall i-asəjət-net i-iji-net dəş-ərrəzäş

93. Əjan əššäşəlän əfrannen dəş-a wa-dd-iqqälän asəjət d-efes n-tibyər n-ider n-əkall, dəş-ittus n-asəməl n-tənfa n-təmaşalt n-tibyər n-ider n-əkall d-ajəraw d-ašəmmišəl n-tibyər tiyyađ səl oräş.
94. Dəş-a wa-dd-iqqälän ašəşray n-efes n-tabəşyurt ta əndərrät n-ider n-əkall, äddəwəlät təşlay i-asəşyas n-aggad n-inaxdimän n-əddəwəlät dəş-ašəmmišəl n-tibyər ti n-ider n-əkall dəş-a wa-dd-iqqälän tayde-ta n-ašəşray olayän i-iməşşujaş n-azrəf məđroynen s-täššäm-näşän təmoos käl-äddəwəlät. Tayde ta tänihäşja d-ašəşray n-ibənni n-tənfa n-əddəwəlät s-əmmək s-tättəlläş täššäm n-käl-mali tənfatən n-təmaşalt n-tibyər ti n-ider n-əkall.
95. I-säktə, oräş ämoos teşesəlt təššämät təməşälät dəş-säktər wa oşjan tibyərt ti n-ider n-əkall n-mali. Dəş-2022, uşəşawän n-əlxəkum wi ätwäşräwnen där təssəba n-təzoli ta äryät əwwəđän əđdəkuđ ogdəhän d- 763,7 milyar n-SEFA (1,3 milyar n-dollar), aweđän s-35 % dəş-awätay.
96. Xasilän ädduttätnen ätwäşräwän dəş-a wa-dd-iqqälän ašəşray imutaj n-akəros, šund dolorit d-marbär.

Sociétés/Années	2019	2020	2021	2022	2023
Oräş (s-ton)	71 100	71 237	69 461	72 228	72 503
Ällox 2 : Təkost n-tiwađt n-tasäşsəlt n-Oräş, imutaj iyyađ d-təzoli					
Mänganez (s-ton)	8 185,44	13 588	12 660	35 402	68 771
Tx mänganez		66,00	- 6,83	179,64	94,26
Dolorit (m ³)	209 055,50	581 820,00	376 678,00	282 557,00	381 989,89
Tx Dolorit	- 33,24	178,31	- 35,26	- 24,99	35,19
Äbayär (m ³)	432 770,13	461 711,00	447 644,00	137 374,06	1 089 795,40
Tx Äbayär	33,90	6,69	- 3,05	- 69,31	693,31
Marbär (m ³)	9 421,42	9 104,61	1 649,00	-	-
Tx Marbär	8,49	- 3,36	- 81,89	- 100,00	
PIMCO-SA (FER)		52 306,00	296 000,00	90 387,05	221 204,66
Tx Fer			- 465,90	- 69,46	144,73
Zaragoza Sarl					56 000,00
Tx təzoli					

aläşäl : eketəb 2023 säktər n-tibyər ti n-ider n-əkall d-tukəse

97. Dəş-a wen, dəş-a wa älläşät ahänay n-asäşsal äşiräşän dəş-dužänbär 2021, tabəşyurt n-ider n-əkall ta s-itawänna litiyom dd-täffukkärät dəş-əkall wa n-Buguni, änihäşja a-dd-säşşəl s-təddərəst dəş-awätay

726 000 n-ton n-tiwađt əsbodimen , silikat d-totiya d-litiyom . Aşəmmişəl n-tabəyurt ta n-ider n-əkall animähäl ad-təjj dəy-təqqän todähät d-21 n-awätay, iwwäđ dəy-təqqän ta talya n-arəkab ogdähän d-880 000 n-ton hak awätay . Tabəyurt ta n-ider n-əkall animähäl ad-ənt asəyşəl-net dəy-dužənbär 2024.

98. Konsäy n-əddäwłät n-tänaya ta n-jere-jere (CNT) təwwətät i-asətbət n-əlqanun əynayän n-tibyəř ti n-ider n-əkall, aşäl wa n-əltänata 8 dəy-Ŷuşşät 2023. Oharän däbitetän dəy-tayimit ta əjän asətbət n-ezätt n-əlaqanun wa əynayän əsseryäsän əjəraw n-tisiwađ n-tiyesəlen dəy-awätay ogdähnen d-500 milyar n-SEFA (803 milyon \$).
99. Dəy-əddəbaratän wi əynaynen, əddäwłät təddobät atəwar har 30 % n-əttaloğan n-brožetän n-tibyəř ti n-ider n-əkall, fäll-əđdəkuđ n-20 % dəy-əlqanun 2019. Əlqanun wa əynayän əssitbät uješ n-bännan n-gəfärnäma s-10 %, mušan ijraw 20 % n-tisiwađ n-əttaloğan dəy-iwətyan wi n-əssin s-alkum i-ujəš n-tasəyşəlt n-maməla n-tibyəř ti n-ider n-əkall.
100. CNT əssətbät dekře əynayän d-iqqalän terše n-aləşäl dəy-säktər wa ojjän tibyəř ti n-ider n-əkall. Isaryas day aşəmmişəl olayän n-terše n-aləşäl dəy-idəggan n-ajəđor, asəməl n-inaxdimän n-əddäwłät dəy-ihuk n-tarşiwen d-särwistän n-tibyəř n-ider n-əkall, a wen ad-isiwəđ eməşwar n-tidabiten d-təknoložitän.

Tulat 2 : əlqanun wa əynayän n-tibyəř ti n-ider n-əkall n-Mali

1. Konsäy n-əddäwłät n-tänaya ta n-jere-jere (CNT) əwwətät i-asətbət n-əlqanun əynayän n-tibyəř ti n-ider n-əkall, aşäl wa n-əltänata 8 dəy-Ŷuşşät 2023. Oharän däbitetän dəy-tayimit ta əjän asətbət n-ezätt n-əlaqanun wa əynayän əsseryäsän əjəraw n-tisiwađ n-tiyesəlen dəy-awätay ogdähnen d-500 milyar n-SEFA
101. Dəy-əddəbaratän wi əynaynen, əddäwłät təddobät atəwar har 30 % n-əttaloğan n-brožetän n-tibyəř ti n-ider n-əkall, fäll-əđdəkuđ n-20 % dəy-əlqanun 2019. Əlqanun wa əynayän əssitbät uješ n-bännan n-gəfärnäma s-10 %, mušan ijraw 20 % n-tisiwađ n-əttaloğan dəy-iwətyan wi n-əssin s-alkum i-ujəš n-tasəyşəlt n-maməla n-tibyəř ti n-ider n-əkall.
- Dəy-a wa dd-iqqalän asətbət n-ikallän wi n-tişeriyen, ijjäš-dd- əddəbara ijrawän i-əddäwłät asənnəmənək n-əşşərəđ n-nefran i-ikallän, mey s-əttaloğ n-tibyəř ti n-ider n-əkall təžžorəb əşşərəđ n-nefran mey əddəbaratän əfrannen təžzilzäm əddäwłät. Əddəbaratän wi əynaynen da : (i) ukəs n-ulzemän wi əwämen tiyesəlen n-käränzi wi tamaşalnen, (ii) ayätas n-tifätəwen n-tibyəř ti n-ider n-əkall fäll-orəy d-tulaten tiyyäđ n-tibyəř ti n-ider n-əkall, (iii) asədəw n-tefätəwt fäll-ad valorem fäll-əlqim n-orəy d-tulaten tiwađt n-tibyəř ti n-ider n-əkall əsseryäsnen i-əddäwłät əjəraw n-tänfo n-tiwađt n-tulaten, (iv) əssas təwar tefätəwt fäll-TAV dd-təqqät tasəyşəlt ta tawəđät, (v) ulzemän n-semyar intämän n-asətab n-aməşkälän, d -
- (vi) ulzemän asuyəl imdan n-ižərfan n-tukatten wi dd-əzjərnen izəjorän n-tulaten n-tibyəř ti n-ider n-əkall.
- Dəy-a wen, inəmmaşalän wi wär ila əlxəkum n-aləşäl əddoben əjəraw n-5% n-əttaloğan fäll-tibyəř ti n-ider n-əkall, iwwäy-dd a wen uješ okätän d-35% i-Mali. Dəy-säktər wa n-tibyəř ti n-ider n-əkalla dəy-əjjətnät tassayen n-tukatten ojjanen tibyəř ti n-ider n-əkall (şund n-Kanada, britanik d-Ostrali), əddəbaratän wi əynaynen ənihəjja a dd-səryəsän n-aggəđ n-tadhəlt n-tibyəř ti n-ider n-əkall har-20% n-PIB fäll-9% aşäl-i. Dərät ejəzz dd-əşifəkkärän -as Mali wär mad əjəw ejəđär ogdähän dəy-əttaloğan wi dd-əzjərnen säktər wa n-tibyəř ti n-ider n-əkall , əddəbaratän-en əynaynen əddoben əjəraw n-əddəbara n-amduyəł n-timərrähälen n-əjəraw n-turhajät n-aşəmmişəl n-tibyəř ti n-ider n-əkall.
102. CNT əssətbät dekře əynayän d-iqqalän terše n-aləşäl dəy-säktər wa ojjän tibyəř ti n-ider n-əkall. Isaryas day aşəmmişəl olayän n-terše n-aləşäl dəy-idəggan n-ajəđor, asəməl n-inaxdimän n-əddäwłät dəy-ihuk n-tarşiwen d-särwistän n-tibyəř n-ider n-əkall, a wen ad-isiwəđ eməşwar n-tidabiten d-təknoložitän.

I-säкто, oräy ämoos teyeselt täššamät tämešälät däy-säкter wa ojjän tibүer ti n-ider n-äkall n-mali. Däy-2022, uješawän n-ölköum wi ätwäjräwnen där-tössöba n-täzoli ta äryät öwweädän äддөкүд ogdähän d- 764 milyar n- SEFA awedän s-35 % däy-awätay.

101. Däy-a wa-dd-iqqälän käränzi, Mali ässomät tädabit n-käränzi d-gaz wärän ija ämašal imdan ilsan eläss ogdähän d-900 000 km² änmäkkänen jer-sөmmösät (05) tiräjwen n-isөссөfal : Täwdenni, Tämasna, Iwillömeden, Gawa d-Nara äzzunen jer-52 tijnuten n-käränzi d-gaz s-38 , d-12 tijnuten iwar ettar. Tinäyraf tiyyaд ätwäjräwnen үur-umäy ässiknäät titewären ätiwärdänen n-1 ä 2 milliards n-baril d-käränzi fäll-28 milyon n-m³ n-gaz.
102. Dat-tidabät-en, imännähädän n-äddäwlät n-Mali ölmädän asudär n-säкter wa n-käränzi d-wa n-gaz s-asөffukkär n-idrožen n-aläšäl үur-Burakebugu däy-särkil wa n-Kati үur- 60 km i-Bamako, idrožen šäddijän үur-98% ätwarämän a ilan 7 elän s-asäyşal n-kuran .
103. Үur-2012, umäy i-käränzi däy-Mali iđas-t tebadde үur-aүäšad n-äkall ilsan Sahel iha Mali. Aүäšad-en n-äkall oräw-dd-tekle n-tassayen fuk ti n-käränzi a säл tassayt-ta n-Alžeri n-käränzi-SIPEX d-tassayt HYDROMA. Däy-tijnuten ti ämeränen i-umäy i-käränzi, 4% үas a ämmidkälnen s-änifäqqän d-65% däy-2010.
104. Talya-ta toräw-dd-däy-imännähädän s-asөnnilös n-teyäre n-älqanun n-käränzi däy-ittus n-asiwөд n-tänfonet s-älqanun wa s-°2021-063 төwar tämottayt n-älqanun s°2015-035 үur-ašäl wa s-16 däy-Yulyuh 2015 iwar asөnnөmөnnөk n-umäy n-ašөmmišöl d-aggay n-idrokarbirtän .

1.2.6. Iba n-igдäh n-ilalän i-ađäman n-azөmmөzjөл n-äkall

105. Mali ämoos, däy-a wa ikfa ašämöl n-anuf n-ilalän, wi s-118eme fäll-137 n-өddөwөл , änimäräknen s-өддөкүд дәrusän ogdähän d-2.7 fäll-өддөкүд дәrusän n- 4 tibäqqa. Däy-särwistän-wi, wi n-tisnay a öhanen edägg iknan där-tössöba n-tamsänsot n-өddөwөл, wär-ämera s-älbäxru, ija һөriri d-7 өddөwөлän , fäll-a okäyän 7000 km fäll-eläss ogdähän d-1 241 238 km². Ämoosän zäbotän, n-aman, n-eүäryär n-turөft n-išөnnawän.
106. Rezo n-zäbo iwwäд 89 024 km (i-4 621tassayen) s- 24 828 km ijrawän azäjur n-azrөf, iwwäд 28% n-iket n-rezo. Änimäкka d-өддөкүд n-zäbo n-2 km/100 km² fäll-өддөкүд n-a wen hin ikkan 7 km/100km² illa daw-älwešät n-älyalөm hin ikkan 25 km/100km². Ojär-as iүšad uhөн-as ikna , ojär-as hin-ođan ilsa uhөн ilsa.

Indicateurs	2019	2020	2021	2022	2023
Ällox 3 : älxal n-iket n-zäbo 2019 har-2023 (n-%)			,25	39,42	38,09
Өддөкүд дәy-temeđe n-zäbotän өknanen s-gudron wärän ikna hullan	32,38	34,50	37,12	35,14	35,11
Өддөкүд дәy-temeđe n-zäbotän өknanen s-gudron iүšadän	30,03	23,32	24,62	25,44	26,80

Aläšäl : DGR 2023

1.2.7. Tasäyşөlt n-tukөse һärkuk däy-ojär biyomas hakd tädabit tolwat s-tukөsawen ti-tanalasnen

107. Talya n-tukөse däy-Mali säтtemal-net ämoos takäläwkälawt s-biyomas-net tokät d-72 % tukөsawen ti äzzärnen, s-ilkam 26 % i-ujөšawän n-käränzi 2 % i-tukөse. (SIE-Mali, 2020). Tiwaдt fäll-rezo änimäjjäšän däy-2020 ogdäh d-408,69 MW.

108. Ašəmmišəl n-tukəse dəy-Mali äzzay dəy-s säkter wa n-timəzzuyen, ogdähän d-dəy-2020 s-ihəz n-71 % n-ašəmmišəl wa n-sämdo. İšəmmišəlän wi n-sämdo n-säktertän ti n-tisnay d-älhändäsät ogdähän d-20% d- 3%. Mamäla d-särwistän n-əlxəkum 5% d-säktertän iyyäð yur-1% (2020).
109. Dəy-wäla biyomas, säkter sättemal-net ämoos äsamu n-tiyesəlen n-käränži, s-ujəšawän n-tasäysəlt n-tukəse n-tisnay d-älhändäsäten (tibyəer ti n-ider n-äkall) s-tətbət tiwaðt-näsnät dəy-təssəba n-tiwaðt n-ärrəzäy d-utär n-tiwaðt n-äddinät.
110. I-asudmār i-utär äşşohen n-kuran, gəfärnäma n-Mali ijlay i-ihuk n-əjut n-tukəse izlayän d-tädabit n-tasäysəlt n-kuran iššamän i-tädabit ta n-aşäl-i. İla gəfärnäma ənnəyät n-ad-äkf i-äddinät kuran s-əjut har-ahəz 100 % diha dəy-s 2040 (asiwəð fäll-rezo animäjjäšän mey rezo mäðriyän, säntärtän istakän d-mäkätän n-hak äwadəm).
111. Dəy-a wen, äłqim n-käränži infan i-ašəmmišəl n-säntraltän n-tukəse ämoos edäjäer olayän n-iket n-əzuk n-izäjorän n-äddäwlät, ämoos day iyyät dəy-timäteren n-äddälil n-uzəj n-älqim n-kuran dəy-Mali.
112. Hakd-a-s tädabit tolwat n-əddəwəl, efes n-tukəsawen ti tanalasnen itajj s-tamyuyəlt-hin təllat. Tasäysəlt n-kuran s-matte-s n-tukəse tanalasnen ässomen rezo ogdäh d-81,6 GWhs (wär iha älweşät d-aman kuran mäqqärän) dəy-2020 (EDM-SA). Tädabit n-tətbätät n-täfukt Fotowoltayik ajäma i-rezo təlla jənnəj 45 MWc dəy-2020.
113. Asmäqqi n-täfukt täfukt ojär äşşahät wa ija s-afälla n-əddəwəl uhən s-ajus-net. Ašəmmišəl n-tädabit-en irha išälän şejrotnen n-asəssiwəð i-aggay n-tukəse ta dd-täysälät ebre n-əjus. Mušan, teyesəlt-en tädəbät amişəl i-ad-ihuk-net i-iyərman wi əşşämnen n-afälla n-əddəwəl (SEDEYAWO, bərnəməž n-tämaşalt n-äddäwlät n-tukəse iylälän i-äddinqt fuk 2015-2020/2030, 2015). Äzabbu n-älqimän n-fanotän d-əmməkän n-täfukt tulayän i-tasäysəlt n-kuran.
114. Efes n-täknoloži n-ärrəzäy olayän i-atäwar n-tukəse n-kuran hakd dəy-emel n-taggayen aman kuran əlanen tesəkärt n-aman d-tidabiten n-atäwar, oran tişerəyen äynaynen i-efes n-täfukt PV dəy-Mali.
115. I-äsəşşuhu n-tidabiten n-əddəwəl gəfärnäma ikna ässətbät eddas n-efes n-aflək n-säkter wa n-kuran fäll-äzzäman 2022-2026 dəy-ittus n-aggay n-äddäbaratän əylalnen i-timyutar aflək n-säkter wa n-kuran, d-aggad n-igdäh n-azrəf n-tamətte n-tukəse n-Mali, d-asəssuf n-təmmənəya n-säkter d-älqim n-tiwaðt n-tasäysəlt n-kuran. Eddas-en ässomät bərnəməž olayän n-azəzjar n-azrəf insan fäll-ašəmmišəl n-tiyesəlen tanalasnen n-tukəse, akäros n-zäbotän d-ariri n-kuran dəy-ittus n-asəjjəriri n-issuy d-tukəsawen ti n-ider n-äkall. Ašəmmišəl-net isaryas s-: asəşşuhu dd-toraw tasäysəlt n-täfukt ; afänaz dd-toraw tasäysəlt tukəse; asəməl n-işmal n-ašəmmišəl d-azrəf s-tiwaðt n-tənfa dārusät n-rezo d-afänaz n-älqim dārusän ogdäh d-Kilo-Watt-heure.
116. Asäysal n- terme n-brožetän n-eddas isaryas-dd: (i) asiwəð n-iket n-tukəse s-tiwaðt dd-orawnät ujəšawän s-anməðhal s-änترنت n- 9% dəy-2022 har-26% dəy-2026 n-iket n-tasäysəlt, asəşşuhu n-tasäysəlt n-täfukt s-aflək illan jer-3% dəy-2022 ebre n-22% dəy-2026, afänaz dd-toraw tasäysəlt n-tukəse yur-30% dəy-2022 har-0% dəy-2026 i-inäzzan yur-26,4% har-15,8% i-aflək n-tasäysəlt (ii) asiwəð n-işmal dd-iqqalän ašəmmišəl

d-talyiwen n-azrəf s-tiwaqt n-tənfa dārusāt n-rezo d-afānaz dārusān n-əlqim n- kWh de 149,1 FCFA dāy-2022 har-100,5 FCFA dāy-2026.

1.3. TƏMMƏNƏYA

117. Mali ila har əjud-i tisəssəndar n-asiwəḍ n-milyaw i-təmmənəya-net n-əlḵəkum, ərrəzäy d-əššəreya.

1.3.1. Təmmənəya s-folitik

118. Dāy-a wa-dd-iqqälän asəşsuhu n-demokrasi, iji wi-əššämnen ämoosān:

1.3.1.1. Wätetän ässomätnen uješawän rəkkommen, aləşäl n-muškilatän älwäqq iyyän

119. Yur-1992 har-2018, wätetän n-nefra n-ämizär d-wi däbitetän tajjän härkuk hakd-a-s əməlän-t isiwiḍän n-täqqän dd-toraw talya n-əlwäqq wen dāy- (abəṭṭəl n-wätetän wi äzzarnen n-däbitetän yur-1997 dār-təssəba n-bahutän, ašənkaš n-täqqän n-wätetän wi n-nefran n-ämizär d-däbitetän dāy-2012 s-äddälil n-ayāšad n-folitik d-älyafyāt, d.w.a.)

120. I-wätetän wi n-nefran n-ämizär, tərəkəme n-tikasen. Immalän härkuk daw-50%. Iyyän dāy-äddälilän n-ässas ämoos-a-s dāggäddäwlät hakd-a-s əflasān demokrasi , wär əflesän hullan fartitän folitik šund əmmək wa-s-tän inna qnket wa ijän yur-äddinät fäll-ihānyän d-tordawen-näsän, s-ihəz n-əkkoz käl-mali fäll-səmmos wär wär-hasān ijrezän əmmək n-fartitän n-folitik. Tikassen n-ujəš n-wätetän wi n-nefran n-däbitetän ojarän wi n-nefran n-ämizär tərəkəme.

1.3.1.2. Ayāšad n-folitik, tebädde n-əmmək n-äddästur d-tānaya ta n-jere-jere təjlayät

121. Asənnətibäy läbasān n-wätetän wi n-nefran n-ämizär dāy-2018 hullan wi n-nefran n-däbitän dāy-2020 dd-ässäysälän emäremar mäqqārän d-əlhəməñ n-tamətte, orāw-dd-a wen eser n-tānaya s-tebädde n-isojitän d-utār n-azājür n-ämizär n-äddäwlät. Yur-tiyimiten ti n-amsəstan n-äddäwlät, tanəšbäridt d-əlqanun n-tānaya ta n-jere-jere ətbätän i-taməḍint n-tānaya ta n-jere-jere.

123. Timašalen ti mäqqornen n-tānaya takäläwkälawt-näsän da :

- Asiyəd n-tānaya ija CNSP äzzäbbät ämizär d-mənistär wa äzzarän ;
- 28 maya 2021, tašəşräyt ta n-äddästur n-Mali ässətbät ämänokal n-äddäwlät , ämizär n-tānaya ta n-ta n-jere-jere declare colonel Asimi GOYTA ;
- Emel n-imšəkkitän jer-taggayen d-tassayen n-folitik wi älläyätnen tadhəlt-näsän i-imännähəḍän n-tānaya ta n-jere-jere iha M5-RFP ;
- Tijawt n-tiyimiten n-ANR äddorhännen ašəššəjri n-täqqän n-tānaya ta n-jere-jere fäll-äzzāman n-səḍis orän täkkəd səmmos iwətyan ;
- ässətbät CEDEAO yur-ašäl wa s-09 dāy-Yunayär 2022 ḍarät a wen imäl-t äššəjrat gəfärnäma täqqän n-tānaya ta n-jere-jere s-səmmos iwətyan, ətbätän äddäyyäten äzzaynen wären ällil äššəreya fäll-Mali;
- dāy-ammas n-əlḵəkum n-mali, äddäyyäten-en orāwnät-dd-tanäkra , äşşahätinä "tanməṭṭaft" dāy-attayän imännähəḍän n-tānaya ta n-jere-jere yur-ašäl wa n-əlžumyāt 14 Yunayär 2022 dār-təssəba n-emäremar ifranän n-timəttawen n-mali ti n-ammas hakd dāy-ti n-tukatten d-imidiwän n-Mali ;
- dāy-a wa-dd-iqqälän tiwaqt n-räjjoš n-tānaya ta n-jere-jere, tayimit ta n-imänokalän n-äddäwlät d-gəfāmāma n-tamətte n-ərrəzäy n-äddäwläten n-äfäqqəyya ta n-atāram (CEDEAO), yur-tayimit-net ta n-härkuk ta s-61ème təjät 3 Yulyul 2022 dāy- Accra, tässəbdäd

äzzäkken täššäm n-äddäyyäten ti öytäsän yur-tayimit-näsän ta təkätät tējät dāy-Accra ašäl wa s-9 Yunayär 2022.

124. Dāy-a wa dd-iqqälän asənnətibäy n-əddəwəl daw-tānaya ta n-jere-jere, xasilän n-änket Afrobaromètre dāy-2022 älleyen-as täššäm mäqqārät n-käl-mali (68%) tässitbät-as əddəwəl idkal tasjəjt təkənat, fäll-48% dāy-2014, 28% dāy-2017, 24% dāy-2012, 14% yas dāy-2020. Təmmal-ten n-2022 ätiwānhäy dāy-ihän əddəkodän n-n-tiwađt n-tamətə əməšälän šund edägg, eyy-tunte, elän, išamolän n-təlläqqəwa, d.s.a.

Tulat 3 : Dāy-a wa dd-iqqälän äddäwlät

Asäyşəl d-aşəmmişəl n-ittus Mali 2063 ikfanäy s-asəstan fäll-a wa dd-iqqälän äddäwlät s-akäraş n-ənnəyäten d-musnäten äjjothen n-asənnətibäy n-ärrəzäy d-asənnəmirək n-efes. Ujrehän wi-dd-əzjären timusnawen älleyen-anäy-as Mali inhay tānaya tässomet ärrəzäy, wärän əmera s-asənnəmirək n-efes dd-ätiwakasän yur-tānaya täsisahärät n-älšteqlal, har-tānaya ta täslället ärrəzäy dāy-tulaten fuk i-folitiktän n-amer n-ässiyasa əməšälän dāy-a wa dd-iqqälän bənaməžtän n-asiyəd n-tənfaten (PAS) əttärän sārwişän wi n-Bretton Woods. Dāy-a wa-dd-iqqälän tämaşalt ta täynayät n-tiwađt n-ləkkumät n-äddäwlät, ila älmäyna n-akäraş n-ənnəyäten n-anäžax d-iba-net ibda, dāy-təssəba n-ihuk n-tabäyurt tolayät i-asäyşal n-derhanän wi ällinen äššəreya älläyät Ittus Mali 2063.

Dāy-a wen, asəkt irmädän n-tisəhhətal n-ärrəzäy dāy-a wa-dd-iqqälän tämaşalt n-äddäwlät isaryas asəkt infan n-tinəsberad ti mäqqoronen d-asəhhəndəggi n-aşəmmişəl n-Ittus Mali 2063 fäll-a wa-dd-iqqälän tijəttewen ti oläyən madän dd-isäryəs i-äddäwlät ađaman n-anäžax.

Wär-ohərän inaxdimän n-ärrəzäy fäll-a wa-dd-iqqälän tämaşalt n-äddäwlät dāy-tarrayt n-tämaşalt n-ärrəzäy. Muşan, əməlnät kəradät tinəsberad dāy-attayän n-sənātät titbäqqa fäll-wär tēja tanmənnakt fäll-ažərrəbu n-ujəş n-əlxəkum i-timaşalen (Primi d- Peres, 2009). Tatbäqquet ta täzzarät fäll-wär tēja tanmənnakt tässomät əddəkod n-milyaw n-talyiwen n-tasäyşəlt. Inaxdimän n-ärrəzäy wi n-ibda i-ujəş n-əlxəkum i-timaşalen, əlkamän i-asəfsas n-a wa-dd-iqqälän ärrəzäy d-folitik.

Tatbäqquet ta sənātät fäll-wär tēja tanmənnakt täqqal-dd talyiwen äjjothen s-sidmurän imäšşəyölän n-ärrəzäy i-asəjlay d-fäll-təzayt n-iməjridän-net. Inməšşikän əkman edäwänne fäll-ulzem mey kälä fäll-əmaşal n-əlxəkum dāy-teje n-tämaşalt, edäwänne dāy-timəqqusnät kəradät tarsiwen n-ässas (i) asəfsas mey ajəraw n-iman; (ii) mākāna n-uyşədän n-əssuk (iii) talya ta n-şumbeter, n-tiwađt, n-tanäyruft.

I-Mali, nāddobät ad-nänn-as äddäbara ad-t əməl dāy-zäbo wa jer-ujəş n-əlxəkum i-timaşalen « äddäwlät fuk » d-wa n-asəfsas d-ajəraw n-iman dāy-talyiwen fuk dāy-wälä aşəmmişəl n-əlxəkum. Asəhhəndəggi n-əšşəyöl n-əlxəkum äžžoräbät ašäl-i, dehe iyyän s-äddälil n-älxal iytaş äššəreya n-əddəwəl ihan zäbo n-efes d-əmmək izlayän əssomen iyşädän əlanen initän d-talyiwen äjjothen wi inhäy a ilan tamära n-awätay yur-2012.

Dāy-a wen, äddäbaratän n-asətbət n-äšşəreya wi əlsänen əddəwəl a ilan tamära tokayät n-awätay idhālän ukəs əmmək n-asənnəmirək ta təllät, dār-təssəba n-a-s wär äddew d-älxal orakän s-tamətə hullan isantaj ijləşän n-älxal wa-s äšmaşäl əlxəkum ärrəzäy n-tulat n-asärtay n-tamətə. S-äžžimla, äddäbartän əfnaznen i-əlxəkum aşəmmişəl n-ärrəzäy har-dd-oräwän tərrəkkəm n-tänhađt-net (wär-t illa äddäwlät mey daw-äddäwlät unhən "oläy äddäwlät ") har-äjjəş ajāma i-ärrəzäy fäll-säkter wa wär ila əlxəkum d-inəmmaşälän iyyäđ wär ila əlxəkum wären ifefs

mušan, tidabiten n-täyde, täknoloži n-azrəf i-ujəš n-əlxəkum i-säktertän wi n-tayde šund teyəre, tukəse, tisnay, änternet d.s.a.

Daw-a wen dāy-, əlkətabän wi n-tayde n-asəjjəriri n-təlləqqəwa (DSRP) wi əjjäšnen edəgg n-eddasän wi simyitirnen äššohätnen wären ässäryäs mäkänä n-älmušäqqatän dd-orawän mäštälän läbasnen n-äddäbaratän n-äsamu n-äddinät i-ärrəzäy d-ašəmmišəl n-imadhalän n-tayde d-azrəf (PTF). Dāy-a wen, nälleyät ašəmmišəl äššohen n-PTF dāy-a wa dd-iqqälän äddäbaratän d-timyutar-nänäy ti äzzarnen n-efes s-asəhəndəggi n-talyiwen äjjootnen əkmanen ahänay n-älxoriyät d-älisteqlal n-əddəwəl.

Daw-a wen dāy-, äddäbaratän n-desäntəralizasiyon tämešälät yur-1999, ilkam əzuk-net fäll-bədže n-əlxəkum dāy-a wa-dd-iqqälän asəhhin n-tibyər s-kolektiwitetän n-əkall, mušan wär-ässäryäs akāros n-ärrəzäyän n-tajiwen d-ti n-tidbi olaynen, ässomätnen asənnəmirək täššohet n-ikallän, asəmməjni d-ašəmmišəl n-bədžetän ädduttätnen, ənfan ässewädän uješawän n-tibyər n-tidbi n-aləšäl .

S-iket, jer-ašəmmišəl n-tamətə i-ärrəzäy mey desäntəralizasiyon n-särwistän , ilkam əlxəkum i-tumast-net äddälil i-mäkänä n-älmušäqqatän fuk wi-t əlänen dāy-a wa dd-iqqälän ašəmmišəl n-tiwsaten n-taydiwen ti ədkälän inəmmašälän n-əddəwəl a ilan timərwen n-awätay. Älmital wa-tän ojərän ämoos asənnətibäy n-läkkol ihan tulat n-desäntəralizasiyon iba tilalt n-äššäreya dd-oraw ašujəš n-azrəf n-säktər wa wär ila əlxəkum dāy-talya n-teyəre s-uyrad. Ill'anät dāy-tidhəlen n-ONGtän d-PTFtän iyyädəfäll-əkall dāy-wär issenän inəmmašan n-tajiwen d-tidbi d-älwəqq iyyän dāy-anmijəj d-timyutar d-tənfaten ti-äzzaren n-timəttawen.

Dāy-a wen, ila älmäyna n-asigdäh n-tassayen s-anähäd n-əlxəkum i-säktertän s-aggay äynayän n-təmmənəya äddutten, ikna, asini n-äddäbaratän n-əlxəkum dāy-a wa-dd-iqqälän anmədhal « anməf » i-əlxəkum , mušan hullan i-tənfə n-äddinät.

Ašäl-i, s-tisəttäyhal ti n-kərədät ti ojjänen tassayen d-imadhalän n-tayde d-azrəf, änihäjjə-as əlxəkum ad-əkrəš timaşalen-ti, n-asəjli, ašəšri, əmukən, d-adähäl dāy-ittus asäysal n-efes äddutten iyälän, oharän, ogdäh.

Almud n-ənnəyäten d-ihänayän n-PAS d-äddäbaratän n-afänaz n-ašəmmišəl n-əlxəkum i-ärrəzäy ännilkämnen i-xasilän änimäntäšnen dd-əqqalnen ašəmmišəl n-eddasän səmmos n-efes, ITTUS Mali 2063 ämoos tarrayt tädduttet n-asäysəl n-erhetän əlanen mənəhuy wären əhenät timärrähälen ətbatnen n-ärrəzäy, mušan idman, ijlay dāy-semyar d-taggazt n-tənfaten n-äddinät.

1.3.1.3. Tənaya ta n-jere-jere, äzzaman n-amyəttas d-tənfaten

125. Dāy-a wa dd-iqqälän təmmənəya, tənaya ta n-jere-jere toläh d-äzzäman n-amyəttas. Amyəttas, əknan käl-mali tärha yur-ANR d-inəfhimän yərəd iyyäd fäll-talya tässomät tišəšray äjjootenen :

- Temärrähält n-asəmmuttəy n-äddästur;
- Tenelast n-əlqanun n-wäte d-ibənni n-AIGE i-wätetän ädduttätnen ;
- asəššuhu n-ayətaf i-temäksit d-abäxas n-azrəf ;
- tarrayt n-äməyay dāy-a wa-dd-iqqälän gəfärnäma n-älyəllas;
- timaşalen əfrannen dāy-a wa-dd-iqqälän asəššuhu n-isojitän: adəkäl, asəlmad, imutaj, d w a. ;
- asəddəttu wa äynayän n-älxoriyät n-Mali ebre n-imadhalän wi tukatten;
- tišəšray dāy-a wa dd-iqqälän tamädint n-tibyər n-äddäwlät šund tibyəre ti n-ider n-əkall;

- tinəsbərad d-brožetän n-asəmmuttəy n-tibyər-nänäy;
- tiwađt n-təmašalt n-imänokalän wi aləšäl dəy-asənnətibəy n-timašalen n-tidbi.
- Ibənni n-tartit n-əddāwläten n-sahel (AES)

126. hakd-a-s əllanät tišəšray-en, əmoosnen tənfaaten n-talya, əllanät day-talyiwen rəkkommen :

- əššəreya wəran oyed ;
- tərəkəme n-tidabiten n-talya n-asənnəmirək ;
- attayän n-timašalen wəren ikna tənfa;
- iba n-igdəh n-əmmək n-isəlan n-tiđant;
- təmməđrit n-tiwse d-iba n-igdəh n-əmmək n-taməzilt;
- təzayt n-əššəređän d-sərwis n-əlxəkum;
- təfəsse n-azəzjar n-azrəf d-uməy d-efes.

127. Imännähəđän əddoben, ənihəjja ad-əsəhhətəlän fəll-tənfaaten i-asəjjəririri n-tərrəkkəmt. S-əlmital, ujaš imdam n-əddinät i-əlxoriyät n-əddəwəl əddobət əmašal dəy-ašəmmišəl n-tibyər n-tiwsawen.

128. Amyəttas ill'ee day-attayän n-ajəma i-Mali. Tiwađt ta-təllät ebre n-əlyəlam ilan tənfaaten əjjootnen əmoos tənfa məqqərat i-Mali i-ad-isəššuhət əlxoriyät d-ad-əj asənnətibəy olayän i-efes-net s-asəjət i-anmədhal, anməf. Animəhəl a-dd-səryəs asəjjəririri n-teməheđt a əmoos arətay n-əlyəlam əmerän i-ərrəzəy n-mali.

1.3.1.3. Asəmmuttəy n-əddəstur

129. Đarət kərađət timərwən n-awətay (30) n-ašəmmišəl n-əddəstur wa n-1992 əssəkna tulaten n-tərrəkkəmt dəy-asənnətibəy n-əlxəkum, desəntəralizasiyon, wər isidmur i-erhetän n-tamətə n-mali.

130. Yur-təməttayt n-tənaya ta n-yuššət 2020, əknən imännähəđän n-mali əkkərrər n-asəmmuttəy n-əddəstur wa n-1992. Tiyimiten n-əddəwlät ti n-akəros əynayän (ANR) ti əjənən yur-11 har 30 Dužənbə 2021 s-ittus-net wa iššəmən əmoos immud n-talyiwen n-əddəwlät d-asənt n-timərrəhəlen ədduttätnen n-akəros əynayän n-əlxəkum, ənsəxnät s-asəyşəl n-əddəstur əynayän i-Mali.

131. Wəte i-asətbat n-əddəstur ijən dəy-Yunhuh 2023 əssətbən dəy-s kəl-mali əddəstur s-təkost tədduttet togdəhət d-97% fəll-3%. Hakd a wen, ezətt wa əynayän əsdəttət-t iməwwəta n-mali wi əhənən ammas hakd dəy-wi n-ajəma. **Əlləyət tašəšrayt ta təššəmət n-əddəstur xasilən wi n-səmdo n-asətbat n-əddəstur s-iyya mey kəla ašəl wa n-21 Yulyuh 2023 s-əmmək wen dəy-, əmizər n-tənaya ta n-jere-jere iyəs əddəstur wa əlləyən tassawt n-əddəwlät ta n-əkkəzət.**

132. Əddəstur wa əynayän n-2023 ihəy uyrad n-derhanən n-tamətə n-mali şund : asəddəttu əynayän n-əlxoriyät n-əddəwlät, təmmal n-tumast n-əggəddəwlät , alkum i-iddin n-əlxəkum n-mali, asənnətibəy n-tibyər n-aləšəl, asəššuhu n-tədabit n-asənnətibəy n-əddəwəl s-ibənni n-sərwistən iyyəđ (Sena) d-ažihəz n-əddinät əlxəkum.

1.3.2. Təmmənəya n-əşşəreya**1.3.2.1. Tiwaqt n-säktər wa əşşəreya**

133. Əşşəreya d-əlxaqqən n-əwadəm əhan edəgg olayən dəy-əmmək n-akəros əynayən n-əlxəkum n-Mali. Yur-əlisteqlal har-aşəl-i, işəriyən n-təmottayt əməşələn s-anmijar n-anəzax d-tənfaten əjjootnen. Bənaməz iglan s-taməra n-efes n-əşşəreya (PRODEJ) d-eddas n-əmaşal, əlqanun n-tənfaten n-əşşəreya d-ərkəwəl i-təmoottayt n-əşşəreya, d-bənaməz irməhədən i-iqqud n-talya n-əşşəreya d-aşəmmişəl n-ərkəwəl i-əlyafyət dd-izjarən timərrəhəlen ti n-Alže tajjəşən ujlaj n-tidabiten n-əlxəkum i-axadam i-məkəna d-asətbat əynaynen n-əddəttu n-sərwis n-əlxəkum .
134. A wen dəy-afəl, dəy-säktər n- əşşəreya, tiwaqen ətiwamələn əməlnət dəy-tulaten n-təmmənəya n-əşşəreya, n-ayətəf i-teməkşit, abəxas n-ərrəzəy d-azrəf, terorizm, uyrad n-uşşadən d-iba n-əddəyyu, əlxəqqən n-əwadəm, d-asəşşuhu n-tidabiten n-inaxdimən d-taməzilt n-əlxaqq dəy-a wa-dd-iqqələn gəfərnəma d-əddinət.
135. Tiwaqen əşşəmnen əjanət fəll-əşşərədən n-əlqanun d-asətbat n-aşəmmişəl n-tişəşray əynaynen, adəkəl n-inaxdimən d-asənnəmənək n-edisiyon wa əzzarən n-əssəboj n-əşşəreya.
136. Tiwaqt n-milyaw n-əşşəreya ad-has əj uməy dəy :
- Asəssuf n-tədabit n-asəyşal n-sərwistən n-əşşəreya d-imadhalən-net s-aşəmmişəl n-isəlan d-iji-net dəy-rezotən dəy-ənternet;
 - Asəssuf n-aşəmmişəl n-əddəbarətən n-əşşəreya ;
 - Azənnəmihəz n-əşşəreya d-imaşrayən s-asətbat n-talyiwən n-əssuk ;
 - Asəhhətəl fəll-əddəbarətən ənimədhələn d-a wa-dd-iqqələn talyiwən n-takərmət i-asəfsas n-idəggan n-kəsa d-ayətəf i-aləşələn;
 - Alkum i-aşəmmişəl n-kart n-əşşəreya;
 - Asəssuf n-əffəhamət n-dəggəddəwəl n-a wa-dd-iqqələn əşşəreya ;
 - Asəhəndəggi d-aşəmmişəl n-əddəbarətən i-ədayyu n-iməjjan n-iyəşadən wi əssomətnen awşəf.

1.3.2.2. əşşəhət n-təmottayt n-əşşəreya

137. İla əlməyənə ujrəh n-a-s tişəşray ti əjjotnen n-təmottayt n-əmmək n-əşşəreya əddoben adəhal a əndərrən mey s-əjut tiwaqt, muşən wər əknen əlmuşəqqatən wi n-əşşəreya, d-tayyawt n-əlməşəqqatən n-ariri oşadən n-əşşəreya itimduyulən, əşşəhət. Almuşəqqa-en idkəl talya dəy-a wa-dd-iqqələn əmmək n-ayəşad n-tamətə-əlyəllas wa iha Mali i-s əmoos taswədt tənfat. Dəy-a wen, əşşəreya əmoos tənfa n-tayde dəy-məkəna n-ayəşad ilan initan d-talyiwən əjjootnen ti izzəy əddəwəl-nənəy. Əmoos əmatuj n-əşşiyasa n-tassayen jer-timəttawen, əmoos tasəhhətəl əddutten n-əlyafyət n-tamətə əssomen əlxəkum dəy-ibdad əlxəqq .
138. Asəssuf n-milyaw n-sərwis n-əlxəkum n-əşşəreya əmoos iwway hullan anəzjum n-imənnəhədən. A wen ikna-dd dəy-tinəsbərəd i-imənnəhədən wi n-tənaya ta n-jere-jere dəy-tulaten ti əjjotnen n-bənaməz n-timaşalen n-gəfərnəma n-tənaya ta n-jere-jere (2020-2022) d-eddasən n-timaşalen ti əzzarnen (2023-2025) d-ti əzzarnen n-tisiwaq (dərət-2025).
139. Dəy-əzzəman-net, bənaməz irmədən i-asəşşuhu n-talya n-əşşəreya d-aşəmmişəl n-ərkəwəl i-əlyafyət d-tənəmənək dd-izjarən timərrəhəlen ətbətnen dəy-Alže (PU-RSJ-MOA 2015-2018) iqqəl tənəşəst n-timaşalen əşşəhətnen dd-əzjarnen dəy-

Titbäqqa n-asəşşuhu d-tərkəme əhanen əlkətab n-Brože n-təmottayt n-əşşəreya d-əlxəkum wa ojjän äddäyyäten hakd däy-talyiwen ti əssomätnen təmottayt d-asini. Ojja day-ijärawän wi älläyät əlfəşəl 46 n-ärkäwäl i-älyafyät d-tanmənnakt däy-Mali dd-ibnan däy-timərrähälen n-Alže d-ulzemän n-uşəl n-əlxəkum n-əşşəreya d-əlxəkum wa ojjän äddäyyäten däy-afälla n-Mali.

140. PU-RSJ-MOA ätiwäjj'as ənnəyät s-əlqanun wa s-°2019-072 yur-24 dužənbär 2019 iwar əlqanun wa **anəsbärid d-asətbət n-bərnəməž i-säktər wa ojjän əşşəreya (LOPJ 2020-2024)** otasän efes n-särwis n-əlxəkum n-əşşəreya s-əddəkuđ n-imarwasän ogdähän d- temede d-təzayät timađ n-milyar d-əkkozät timađ d-sənətät timərwen n-milyon (190 420 000 000) de FCFA. Səmdo n-əlqanun-wa əmoos akəros däy-səmmos elän səris n-əlxəkum n-əşşəreya ohazän, olay, infa s-əmmək n-asətbət n-tafləst n-dəggəde jddäwläť d-imaşrayän.
141. LOPJ 2020-2024 ijlay s-ukəs n-tikəredən ti əşşəmnen n-säktər n-əşşəreya şund: ayətaf i-teməkşit, abəxas n-ərrəzäy d-azrəf;
- ayətaf i-teməkşit, abəxas n-ərrəzäy d-azrəf;
 - asəssuf n-talya n-älyəllas s-ayətal n-terorizm d-iba n-äddäyyät s-tulaten-net fuk;
 - ađaman əynayän n-asəntam n-tədabit n-əşşəreya ;
 - lasəşşuhu n-inaxdimän, sərwiştän d-ilalän d-imutaj.

1.3.3. Təmmənəya n-əlxəkum

1.3.3.1. Timərrähälen n-desəntəralizasiyon ad-ətbətnät däy-talya n-asənnəmənnək əynayän n-əlxəkum d-əkall

142. Mali ijlay däy-asəmmuttəy olwan n-əlxəkum yur-1990 s-asənnəfrən d-iji n-desəntəralizasiyon əmatuj n-efes n-tidbi. Dərät elän əjjootnen däy-əmaşal, desəntəralizasiyon-en əjrawän-nät tikəredən əjjootnen . Tikəredən-en əzzanät däy, ihinan n-tidabiten d-tibyər, təmmənəya n-aləşäl, afnoz n-ujəş n-wätetän n-aləşäl, tərkəme n-asəmäl n-tibyər n-aləşäl.
143. Asäl ijärawän iyyađ, timərrähälen n-desəntəralizasiyon däy-mali əjrawän-tənät məştalän əjjootnen aytalnen ašəmmişəl-nəsnät əmdanen:
- Iba n-atəbat n-azrəf däy-komintän əjjootnen wəren ila tənfa n-əddinät d-azrəf əsseryäs a wen timaşalen i-efes;
 - Tərkəme n-ujlay n-inəmmaşalän n-timəttawen däy-ašəmmişəl n-kolektiwitetän ti əjənən desəntəralize;
 - Əlbasän əssomätnen asəhəndəggi n-imaytasän d-inəmmaşalän n-kolektiwitetän n-əkall;
 - iba n-milyaw n-inəfran əjjotnen wi sintibəynen kolektiwitetän ;
 - tərkəme n-tiəşray ti əmməđkälnen däy-tulat ta n-anmədhal jer-kolektiwitetän n-əkall.
144. Inabdidän n-əlxəkum fäll-əkall (Gəfərnertän, brefetän d-daw-/ brefetän) hakd hərəť tişəşray n-asəşşuhu n-tidabiten-nəsän wär əlen tidabiten rəkkomnen i-ayətaf i-timaşalen-nəsän n-tamədint n-sərwistän əjjootnen n-əlxəkum, d-tamədint d-tadhəlt n-kolektiwitetän.

145. Tulat ta täynayät n-timärrähälen n-desäntäralizasiyon tәмäl-t šund addälil i-asətbət n-äššahät täynayät n-timärrähälen d-asäryas i-ayätaf i-tikäređen osaynen d-asəmөл n-tibyər, uješ n-əlxəkum n-aläšäl d-asəhhin oɣadän i-timusunawen, d.s.a. äddobät ayäraf s-əmmək wa (i) səššuhət tidabiten n-tiwsawen n-əlxəkum n-kolektiwitetän; (ii) səyšəl-dd asətbət oharän n-əddəkođ n-ujəšawän n-tiwsawen tiyyad n-aläšäl s-edäwänne jer-əlxəkum d-kolektiwitetän, šund konsäy n-režyon d-distrikt n-Bämako ; (iii) äj äddäbaratän n-asəfsas n-tiwse; (iv) ihukk n-tənfä azəzjar n-azrəf i-tidbi (tulaten ənfanen d-talyiwen n-asännəyrəf) i-asiwəđ n-efes n-tidbi s-ihukk ifranän n-terše n-əlxəkum, asəššuhu n-anəđdəm jer-äddäbaratän n-əlxəkum d-timɣutar n-tidbi (v) asəmөл n-anmədhäl əlxəkum-säktər wa wär ila əlxəkum dəy-asəyšal n-särwistän n-tamətte ta n-ässas d-dəy-särwistän wi-dd saysalnen.

Timärrähälen n-desäntäralizasiyon ässäryäsnät ihinan n-a ila ämađin n-tidabiten n-təmmənəyaten ti əššämnen i-kolektiwitetän.

146. Tidabiten-en əzzanät dəy-, teyəre, ässexät, asəššuxu d-asənnətibäy n-tibyər n-aläšäl. Timärrähälen-en əlanät tänfo i-Mali. Ässäryäsnät-dd ihəz n-tamətte i-əlxəkum, d-tänfo n-ujəš n-tumast äggäddäwlät i-timädašen n-əlxəkum. Desäntäralizasiyon ässäryäs-dd emel n-brožetän äjjootnen i-äddinät, tisäyšal n-ihänan n-teyəre, säntärtän n-ässexät, särwistän n-ärrəzäy hebutän n-ehäre mey hebutän ɣas. Dəy-a wen, FNACT ässäryäs-dd emel n-64 68 n-brožetän jer-2015 d- 2019. I-ittus n-30% n-bədže ähona s-kolektiwitetän, əlxəkum n-mali ila 19,7 dəy-2023 fäll-24,4% dəy-2022, täkost təllat hullan daw ittus wa has ifräsän. Dəy-a wen, jer-əlkətab wa iyrafän n-folitik n-äddäwlät n-desäntäralizasiyon 2015-2024 (ittus ifräsän n°5.1), ärkäwäl i-älyafyät d-tanmännakt dəy-Mali dd-ibnan dəy-timärrähälen n-Alže, mai - juin 2015 (əlfəšəl 14), teketəbt ta-dd-täqqät təyde d-talyiwen n-ihinan n-tibyər ti n-azrəf i-kolektiwitetän n-äkall mušan dəy eddas n-tämašalt n-gəfärnäma n-asəhhin n-tidabiten n-əlxəkum s-kolektiwitetän n-äkall (itbätän dəy-Uktubär 2016) älleyen ihinan n-30% ijärawän n-bədže i-kolektiwitetän n-äkall har-2018.

1.3.3.2. Efes n-ärrəzäy n-režyon d-tidbi

147. Dəy-a wa-dd-iqqälän tulaten ənfanen, əddəwəl ila tibyəre dd-saryasnen efes-näsnät, šund, tibyəre olaynen n-aman (ijərwan, ijänšan, ibänɣän, aman n-ider n-äkall), ikallän n-išəkraš əlanen ilässan n-tifərwen ənfanen. Tibyəre ti n-ider n-äkall äjjətnät (a hin ikkan kärađät timərwen n-tiysesəlen n-ider n-äkall) iketän ənfanen , käränži, oräy, təzoli, fosfat, itraniyom, litiyom, mänganez, boksit, d .s.a. Ad-iryas ašəšray n-älhändäsätän n-asəmmuttəy n-tibyər ti n-ider n-äkall d-ti n-tiysesəlen n-ädomm, arəzzej, ähöy n-imänan, d-ti n-tifərwen šund izin n-uləm ilämawän wi wären ofel d-wi ofälnen, d-axx d-tiysesəlen-net, d.s.a.

1.3.3.3. Asənnətibäy n-tulat ta n-äkall əhan ikənnasän äjjotnen

148. Toläh älwäqq iyyän d-tädabit "bonbe n-tjäjäryayt", iyšadän dd-orawän imžənšitän n-äkall dəy-Mali ämoosän tuhe n-älmušäqqatän n-tamətte. Išakitän wi əhänen timaşalen n-äkall i-läbasnen (temäksit, asəmmuttəy n-azrəf, inäzzan dəy-iyyəđ, , tiɣha s-asəswad d.s.a.)äđđerärän s-älwižab iknan iwwäđän tənfä-näsän.

149. Tämyatert tärörädät n-mäkäna n-talya ta dəy-n-äkall issan-tät uyrad n-tamətte dəy-tulaten-net fuk. Folitik, tamətte, ärrəzäy a-tät əttärnen s-äššahät

Däy-a wen əşkəyyatān wi osāyən d-ikārosān d-timəzzoyen əntāneḍ a əzzanen dəy-talyiwen-tin fäll-əttārmās ānušām wa ojjān əssiya n-əddāwlāt dəy-2017.

150. Illa-hin i-tulat n-tiwse, tanhəḍt i-ikārosān d-timəzzoyen āmoos tayarha təşsohet dəy-timərrāhālen n-efes n-ərrəzāy d-tamətte n-əddəwəl. Ikallān āmoos a iknan atwārḥ dəy-sāntārān fuk n-iyərman d-attayān-nāsān, əddew-a wen d-ikənnasān əjjootnen jer-timəttawen. Imšəkkitān wi-dd-əqqālne ikārosān d-timəzzoyen əlan adāriš fäll-efes n-ərrəzāy dihad əšməšānyāyān imāḍanān n-ərəzzej, iməhhuyya n-imaānan d- inasdama (e.g. akənnas ijan fäll-bərgu dəy-rezyon wa n-Māwti). Ikənnasān tumasān əlməšibāten jer-əddināt afāl dd-tirəwān anmāny n-əddināt.

1.3.3.4 Eket n-əkall d-asənnətibāy n-isālan n-əkall n-mali :

151. Ašāl-i, dəy-əlyaləm fuk, eket n-əkall d-əžžimla isālan n-əkall iqqāl a iknan tānfo dəy-timərrāhālen n-efes n-ərrəzāy, tamətte, əhənzazāy, agna d-əlyəllas.
152. Adiš ila əlmāyna ad-tāməllān eddasān d-taliwen n-əkall ilsan uyrad n-əkall s-izulejān yərəḍ mey isālan n-alāšāl d-wi ikna əwadəm əhedārnen fäll-əkall, šund tiyəšmen, ilalān n-tisnay, isekārān n-aman, isəwlan, ijərwan, ikallān n-ərrəzāy, həriritān n-əlxəkum, d.w. a. Tisəhhətal-en əsseryāsnāt almud əddutten n-asəhəndəggi n-tibyər d-tidabiten.
153. Asətbət n-eddasān d-taliwen n-əkall əssomāt isālan wi dd-ətwamādnen yur-mākāna n-taliwen, ənketān fäll-tifərrawen d-isālan n-tamətte d-ərrəzāy.
154. Taliwen n-əkall s-itawānna tele n-əssas mey n-nehāl, āmoos āmatuj infan i-asāysal n-brože yərəḍ brože n-efes d-təla tənfa təššamāt i-wi fuk əlānen əkall mey aflək n-əkall mad-isənnətibāy. Itamašāl i-muziyāt, umāy mey asənnəmirək, asikəl fäll-aman, asāraḍ n-išušal n-zābo d-əkkot n-ibarān, d.s.a.
155. Tele n-əkall təmoos ašrut imdan n-tāknoloži n-isālan d-anməj n-isālan. Təmoos teze n-isālan n-əkall, s-itawānna dəy isālan n-əkall, isālan n-išənnawān mey isālan n-əkall d-išənnawān.
156. Dəy-Mali, sārwis wa ojjān taliwen n-əkall n-Mali (IGM) āmoos sārwis n-əddāwlāt əwwillān taliwen n-əkall. Ibna-dd dəy-2000 yur-asənnəmənnək ānyayān n-ajādor n-əddāwlāt ojjān mākāna n-taliwen n-əkall wa ārəwān d-tāyde n-iji n-taliwen ikfa əddābara n-əddāwlāt n-taliwen n-əkall d-tayde ta n-mākāna-nāsnāt (PNCT) itbatān yur-23 šutānbār 1998. Ittus n-əddābara-en āmoos asiwəḍ n-elāss n-taliwen fäll-əkall. Eḍās-t azəjjəz n-talya n-taliwen n-əkall s-taliwen-net ti-əzzarnen əknānen s-tayde n-anāyərəf n-əkall yur-1:200 000 dd-iyəsalān s-tadhəlt n-tanmədhalt n-frāns dəy-iwətyan jer-1958-1960 wār əkfən hərbuk alāšālān n-əkall.
157. Mušan uyšad n-taliwen n-idəggan wi n-əssas, PNCT inhāy inammašālān əjjotnen tamašālne dəy-asāysal n-taliwen n-əlbabān əjjootnen, dd-tirəwnen asejət, iba n-tartit n-isālan d-tiwaḍt n-isālan wi n-əssas d-əmmək isālan n-əkall. A wen dəy-afāl asāysəl n-əddābara n-əddāwlāt n-isālan n-əkall ətwamārān.
158. Əddābara n-əddāwlāt n-isālan n-əkall (PNIG) əssətbət Gəfārnāma yur-25 Yunayr 2012, s-tinəsbrəd ti-əššāmnən n-asāysal n-sārwis n-əddāwlāt n-isālan n-išənnawān (INDS) d-asənnətibāy əddewān, ədduttāt n-isālan n-əkall. Təmašalt ta təššamāt n-IGM təqqāl tasāysəlt, iji n-ənnəyāt d-ašəmmišəl n-PNIG.

159. Däy-a wa-dd-iqqälän ašemmišöl n-eddas wa äzzarän n-tämašalt PNIG (2012-2016), l'IGM idän s-asennömennök asäysöl n-a ila ämađin n-timašalen tiyyađ öhanät-ti :
- Brože n-asini/ asöbat n-eläss n-taliwen n-äkall n-Mali s-118idmawän n-1 :200 000, ikfa iniyon n-erobba (EU) ;
 - Brože n-asäysal n-taliwen n-idäggan s-änترنت n-äkall n-ayräm wa n-Bämako d-attayän-net yur-tasköt 1 :5 000, tækfa tanmødhalt n-žafon azrəf (JICA) ;
 - Sānto n-brože n-rezo imutaj n-tajälla n-äkall n-nehal n-Mali (RGRM) s-asins n-išwalän wi äzzarnen ;
 - Ajäraw n-ilalän i-asöhendöggi n-sāntär n-asennötibäy n-isälan n-taliwen n-äkall, ikfa bədže n-äddäwlät azrəf.
160. I-alkum n-asennömennök äynayän n-əlxəkum d-äkall n-Mali däy-2023, IGM iwwäy-dd-tadhəlt i-ajädor wa iššämän n-kolektiwitetän n-äkall, (DGCT) s-tasäysölt n-tele täynayät n-əlxəkum n-Mali.
161. Däy-ləkkumät, IGM inna ad-isəşşuhət isəjləy timašalen-net s-ättäywid äynayän n-PNIG d-asäysöl n-eddas äynayän n-tämašalt (2024-2028) äzzarän tasäysölt n-INDS mäkäna n-taliwen n-edägg n-äkall s-tasköt 1 : 50 000, tasköt təkna i-ašemmišöl n-Brožetän n-efes.
162. Däy-a wa-dd-iqqälän timärrähälen n-Ittus har-2063, näqqal i-asäysöl n-taliwen n-äkall i-ewätel d-atlas n-ärrəzäy.

1.3.3.5. Ihänayän n-temäksit täylalät

163. Däy-wäla tidabiten yörəd, ašämöl n-ahänay n-temäksit təkna uzəj däy-Mali təja tiwađt tətbatät yur-2015, har-65% har-71% däy-2021 jənnəj tarrayt n-äfräqqəyya, ikna ijij n-älwešät n-älɣäləm s-wär käla iwwäđ 60%. Yur-äzzäman 2003-2021, Mali wär ija a ofän wa n-äfräqqəyya har yur-2004, 2008, 2012 d-2015.
164. Adiš temäksit ti mäqqärät. Tämoos iyyät däy-tikäređen ti əššāmanen təgdalät i-təmmənəya d-tiwađt n-ärrəzäy milyaw n-Mali. Sarkam əlxəkum, təkma efes d-tazəjot. Təwwađ isəffətan n-tamətte fuk, tirəw-dd-ibāxasän mäqqomen n-tibyər n-əlxəkum, tärza milyaw n-särwis n-əlxəkum , təfnaz taflest fäll-əlxəkum. Däy-ujrehän wi däy-əlāšnen i-räjjəš olayän n-Mali, imännähäđän n-tänaya ta n-jere-jere əjläyän däy-täbbillänt təşşohet d-temäksit i-tämoosät šund təmmənəya təššamät läbasät hin sabet täššām n-tidabiten ti əjānen i-efes.
165. Däy-a wen, tarrayt n-asəbat n-äššäreya təşşohät, tətbat i-timottayen d-tənfaten i-ämoosnen älmizan d-anäsbarid däy-təmmənəya n-tulat. Däy-a wen, yur-timottayen n-älqanun n-äddäyyät, n-älqanun n-əmmək n-äddäyyät (ässətbät konsäy n-mənitärän n-11 Uktubär 2023), asəbat n-əššərəđän iwar ibənni, asennömennök d-talyiwen n-ašemmišöl n-tasdejt n-äddäwlät n-ärrəzäy d-azrəf (PNEF) d-Ažäns n-azəzəl n-azrəf d-asennötibäy n-ijärawän ättermäsnen mey əmehäynen (ARGASC), äddäbaratän äynaynen ətbätän i-aɣätaf i-älmäsäläten n-tamətte d-ärrəzäy, wi əktäbnen s-tizarät däy-tämašalt n-bərnəməž n-timašalen n-gəfärnäma wa n-tänaya ta n-jere-jere.
166. Däy-a wen, Biro aməđan wa iššämän n-terše əššäyəl-net ämoos adāhal n-asəşşuhu n-taməđint n-asennötibäy n-əlxəkum s-tijawt n-timašalen n-azərrəbu d-asujjār n-äddäbaratän n-əlxəkum. BVG ijraw s-asəjräh n-ariri n-temäksit däy-särwistän n-əlxəkum, ämoos ašäl-i wa iknä tekle däy-särwistän yattälnen temäksit däy-Mali. Hakd-a-s iketəbän n-BVG əwaränät tisəftaw n-tämottayen, wär əmešälän edägg-en däy.

167. OCLEI ənta, əşşəyəl-net əmoos əsəmmişəl n-uşrad n-əddəbaratən n-aşətaf, n-təmađint d-təbillənt əhanen eddas n-əddəwlət, aflək n-əfrəqqəyya, reşyon d-əlyaləm fəll-immud n-tabəşyurt s-tikra wər-təlla tənfo-net daw ta n-BVG.
168. Şur-səmdo, əjador n-ərrəzəş d-əzrəf əmoos sərwis n-ənkət ifrasən dəş-a wa-dd-iqqälən ərrəzəş d-əzrəf itbatən şur-təlbənartən n-ti əşşəmnen n-Bəmakə, Kay d-Məwti. Əşşəyəl-net əmoos aşətaf i-təməkşit d-abəxas n-ərrəzəş d-əzrəf, ad-ədhəl akəros n-əlxəqq n-tişəşray əzlaynen i-aşətal n-təməkşit.

1.3.3.6 Əmmək n-asənnəmirək d-asənnətibəş n-efes əssomen iba n-atəbat n-tijəttewen n-əlxəkum

169. Sərwistən n-asənnəmirək d-imađinən ijrəwtən iba n-atəbat n-mənister wa ojjən eddas. Dəş-a wen, nokəş s-mənister əşşohen n-əlxəkum ojjən ərrəzəş d-eddas idmanən taməşint tədduttet n-timaşalen n-ərrəzəş d-əzrəf har-sənto n-iwətyan n-80, har-mənister n-eddas şas, iglən har-iba imdan n-sərwis n-gəfərnəma. Nəşjiha şur-1992 i-ibənni n-mənister n-eddas s-tulaten əjjootnen n-idəkalən n-ismawən " Mənister n-eddas d-ləkkumət ", Mənister n-asənnəmirək, d-asəqqərhi n-əkall d-əddinət, d-"Mənister n-eddas d-asəqqərhi n-əkall".
170. Tiddas-en əkf'nət timottayen ti təja təmaşalt n-asənnəmirək, işrəşən s-tərrəkkəmt hakd muzəşət d-tənfo-net.
171. Dəş-a wen, taləş n-asənnəmirək tənhay işəmmişilən əjjotnen ləbasnen şund əjut n-inəmmujrad, amşəlləş dd-orawən əlqanunən, afrəsfərəs n-təmaşalt ta n-asənnəmirək d-tədabit rəkkəmət n-əddinət . Tekərəđt ta təşşəmət təmoos asəhəndəşş n-əmađin əşşen n-əddinət əddobətne taməđint n-timaşalen n-asənnəmirək, aməday n-bərnəməş, asəşşəl, iji n-ənnəşət-asuşşar n-əddəbaratən n-əlxəkum dəş-taləş n-inəmmaşalən əşşotnen əssomətne emel n-imadhalən n-təmətte ta wərət təha folitik, n-səkter wa wər ila əlxəkum, n-kolektiwitetən n-əkall d-imadhalən n-tayde d-əzrəf. Imutaj, taydiwen, tarsiwen, d-ilalən iyyəđ n-asənnəmirək əməşətərən hullan s-tiniş d-anəhəđ-hasən. Dəş-tənfo n-asəməl n-tayde n-CREDD, bərnəməş əşşənəş n-asəşşuşu n-tidabiten n-asənnəmirək d-məđan əmoos a ərorədən i-məkəna n-taləş n-asənnəmirək d-asənnətibəş n-efes.

1.3.3.7. Alkum n-əkall d-tayde n-mali i-əlyaləm itihrawən

172. Şur-Eşipt n-firəşəna d-ibda, timəttawen n-mali, hullan iməşşəşəwən wi n-əfudd n-Nəşer d-əlşuləma n-iniwersite wa n-Sənkore dəş-Tinbəkту, ətiwəkrəş dəş-sən əşşəyəl dəş-əlyaləm dər təssəba n-musnət-nəşən, a wen orəw-dd tassayən əşşotnen d-tişimiten n-kəl-əşşiyasa, dat hullan eješ n-əlmorawidən meş tənaya n-ikufar.
173. Mali iha tişənnəmənnaken, aflək n-əfrəqqəyya, uşrad-n-əfrəqqəyya d-əlyaləm. Əşşiyasa əmoos i-taggayen d-əddəwəl eff, əssomen təşittewt n-tayde n-tənmədhalt n-əlyaləm d-anməđhal.
174. Tassayən n-əlyaləm oğər dəş-snət taləş n-tərna n-n-ikallən n-ikufar təssomet əlxal n-əddəşəwa n-Etazini d-Erobba ebre n-əlyaləm wa iyyəđən, a wen s-ikənnəsən d-əddəşəşən n-maməla d-əzrəf.

175. Iməşşuha wi iyyədnen ədkälän tişəşray i-tarrawt n-taməkrest dəy-a wa-dd-iqqälän iyəşadän n-tärna n-ikufar. Näjjiha aşäl-i i-asəhəndəggi, dat-ikallän n-ikufar, taggayt n-tayde n-äljaləm d-azrəf s-tanəşərmoyt-net tämoos əddəwəlän wi n- BRICS (Rusiya, Inde, Şin d-Afrəqqəyya n-ajus). Mali -əddəbät aməjəş n-edəgg-net wa irha dəy-anmədhal-en s-tibyə-r-net ti n-aləşäl ti ätwärhänen.
176. Yur-tänaya ta n-jere-jere, Mənistər wa ojjän timaşalen ti n-tukatten d-tanmədhalt n-äljaləm tämoos ämatuj iknan hulän itbatän i-ənnəyäten n-äljafyät d-äljəllas n-əddəwəl, äddoben äşəmmişəl d-taməđint s-asənnəmmənnək n-təmaşalt.
- 1.3.3.8 Tartit n-əddəwəlän n-sahel (AES),**
177. Tənfə i-asini n-ittus n-anməjjaş n-tamətte d-ađaman n-äljəllas oharän n-əddəwəlän wi n-isukal.
178. Ittusän n-AES s-wa-s əhän älqanun ta n-16 dəy-şutänbär 2023 äşşəşwälän əddəwəlän wi n-3 pays, ämerän i-iyyəđ s-alkum i-älmuşəqqa-wen dəy (i) asətbət n-tasəmdit n-taggažt toharät, d-anmədhal jer-taggayen ti ärikäwälän (əlfəşəl 2) ; (ii) d-täbbillänt i-teräzze n-äkall dəy-tulaten-net fuk d-taşanjot s-taggayen änimännäknen dəy-təfärre tohar tassayt (əlfəşəl 4) ; (iii) əşşäyəl i-ağätaf, asənnətibäy d-mäkəna n-äzzäbha n-tänuđäft n-efew dəy-talyiwən-net fuk mey temäheđt iyyät təkmat uyrad n-tumast n-äkall d-älxoriyät n-hak əddəwəl dəy-wi n-isukal n-Tassayt, s-azəzär n-əddäbaratän i-äljafyät d-s-ässiya, ed tēja tämyatert s-a wen, əşəmmişəl s-əşşahät i-ağätäl n-talyiwən ti n-amyəttas d-tazäjot (əlfəşəl 5) d- (iv) iji-net şund ejeđ n-taggayen ti iyyədnen i-edes n-älxoriyyät d-uyrad d-tumast n-äkall n-iyyət mey taggayen äjjootnen ärikäwälän, d-asənt n-älxaqq n-tadhəlt d-taggažt n-taggayen fuk, s-əmmək ässomen äggadəm d-tihra, iha əşşäyəl n-təssujəya, i-asətbət d-ađaman n-äljəllas dəy-təfärre ta təlsa tassayt (əlfəşəl 6).
179. İlla-hin i-taggažt d-äljəllas, tassayt tärriräy ahänay-net dəy-a wa dd-iqqälän tidabiten-net n-ässiya d-käradät tulaten D (taggažt, ässiya, efes).
180. Dəy-a wen, taggayen ti ärikäwälän, ässomätnen älxaqq n-aləşäl n-əddəwəlän wi tigəznen iman-nəsän, da :
- ◆ Ässomen igdäh dəy-äljaləm, režyon, ässitbät älqanun n-äddäwläten ti ärtäyən, äşşäreya n-äddästur n-UA d-ärkäwäl äneläsän n-SEDEYAWO ;
 - ◆ Ordan hullan-a-s ila tənfə alkum i-täbbillänt n-timəttawen d-əddəwəlän n-äfrəqqəyya i-älisteqlal n-folitik, tumast n-äwadəm d-tiwađt tällulet n-ärrəzäy ;
 - ◆ Əlkamän i-ittusän d-ənnəyäten n-särwis n-efes intämän n-əddəwəlän n-Liptako-Gurma ; ässonen təngunəta, anmədhal d-tärha ; əjlaynen s-asəşşuhu n-teməđt;
 - ◆ Əbdadän s-ujlay i-aşəmmişəl d-ijj i-asətbət n-älxoriyyät n-äddäwlät d-äljaləm;
 - ◆ Əkfan ärkäwäl n-taggažt tartit n-äddäwlät d-uyrad n-tumast n-əddəwəlän s-iyyən iyyän ;
 - ◆ Əkfan ənnəyät-nəsän anähäđ i-taggažt n-äddinät dəy-talyiwən kul.
181. Ärkäwäl tässitbät tassayt n-AES iwär-t eşwäl dəy-Niyamäy aşäl wa s-06 Yulhuh 2024, đarät azäjur-net i-SEDEYAWO aşäl wa s-28 Yunayr 2024.

Ašāl wa s-16 dāy-Šutānbār 2023, iwār-t išwāl dāy-Wagadugu, Niyamāy d- Bāmako ālqanun n- Liptako-Gurma āssitbātān tassayt n-āddawēlān n-Sahel jer- Burkina Faso, āddāwlāt n-Mali d- āddāwlāt n-Nəžer, sārwis s-ānihājja ad-ārjəš šund tassayt n-tayde d-tanmōdhalt jer-āddawēlān wi n-isukal.

Illa-hin i-taggažt tāsisahārāt āddināt āddawēlān wi əhānen, ālqanun tāzizār timašalen n-tanmōdhalt d-efes dāy-a wa-dd-iqqālān ahānay n-anmōjjaš n-3 āddawēlān i-tassayt.

Ahānay-en n-anmōjjaš wār āynay dāy-ašār n-afraqqəyya wa n-atāram ed yur-1970, āddawēlān wi n-3 āsmālān tōmmənəya n-Liptako-Gurma (ALG) s-əššəraqdān n-ašāl wa s-3 dāy-Dužānbār 1970, s-ilkamān əššəraqdān iyyād n-ārkāwāl ašāl wa s-16 Dužānbār 2000 ānelāsān ašāl wa s-24 dāy-Yunayār 2017.

1.4. ĀHENZAZĀY

1.4.1. Mišitān n-ālhāwa d-terāzže əjan aman dāy-Mali

182. Ihānayān wi ājtotnen dd-āysālne timottayen n-ālhāwa n-Mali ālleyen-as tikāređen ti əššāmmen n-ālhāwa ti daw-illa āddawēl da : mānnatān, terāzže əjan injiyān, timōdlen, timottayen āššohātne n-ger-tukəse d-tənəsmođt d-anāxas n-ālhāwa.

- **Aylul n-mānna**

183. Ettəlētān əssən (2/3) n-ākall n-Mali əzzan dāy-ikallān n-āssāxra (āqqrān d-āmisāqqārān) dāy-afālla, əhanen mānna āssuksāđān a ija 1970. Dāy-30 elān (1980-2010), Mali izzay səmmos (5) imyōqqilān əššāmmen n-mānna n-iwətyan wi 1980 har-2005.

- **asəššuhu n-imyōqqilān n-injiyān**

184. Mali əjrāwānt 15 injiyān dāy-wāren iyyād əkkozāt timərwen n-awātay (1980-2014). Ikallān wi iššāmen iha miši n-injiyān əhan Delta wa n-ammas n-əjərew wa n-Nəžer (64 000 km²) āmoosān emāls n-ākall osayān d-teyāre n-aman n-ākall, āmosnen išālan dāy-isəlman n-əjərew. Bāmako, kabital, režyontān n-Tinbəktu, Gawa, Māwti, Segu, Kay, Kulikoro d-Sikaso əhan wi əknānen anfiləl (PANA, 2007).

1.4.2. afānaz n-āššahāt n-ajənna āddewān d-tāmottayt n-ijənnawān dāy-awātay d-āzzāman

185. Talya n-ijənnawān dāy-Mali idasnāt hullan timālāllayen n-ālhāwa. Yur-70 iwətyan wi əšrāynen (1941-2010), talya n-ijənnawān təfnaz dāy-āddawēl fuk fāll-āzzāman wa n-nehal n-yur-1941 har-1970. Kud dāy-dāy-idāggan iyyād

šund Bāmako, Buguni, Kay, Māwt, Nioro d- Segu, talya n-ijənnawān tawəđ s-a əndərrān ɣur-30 n-awātay wi əšrāynen (1981-2010 ānimākkānen d-ɣur-1971-2000), rəkkəm a ija 1970. Uɣrad n-afnuz illa jer-10 d- 28 % wār iha Tesālit i-dāɣ-əjān injitān āynaynen dāɣ- 2012 d- 2013.

186. Timottayen-en saknenāt s-tidət afnuz n-əlwešāt dāɣ-awātay n-ijənnawān d-anməšrəri iylalān jer-iwətyan wi n-tāɣart d-wi n-abduj dāɣ-tarrayt n-tibāddawen fuk, a wen isišuhut asənnətibāɣ n-mištān n-ālhāwa. Mušan, i-kāradāt rezyontān ti s-ija mājrād Kay, Kulikoro d- Sikaso fāll-māraw elān wi əšrāynen, illāy torda n-tiwađt n-ijənnawān Kay d- Kulikoro ɣur-afālla, d-torda iyyāt n-afānaz ɣur-Sikaso ɣur-ajus.

1.4.3. tiwađt n-akərsəmməđ dārusān

187. Sāttemal n-Mali iqqal-dd tāmottayt māqqārāt n-išənnawān d-akərsəmməđ d-ijənnawān. Dāɣ-ālwāqq iknan, akərsəmməđ tiwađ ɣur-ajus- atāram tākkəd afālla-emāynāj s-əđdəkuđ izzajān dāɣ-awātay āddoben aggađ meɣ ikkuy n- 45°C həkđ əđdəkuđān wi māđroyen illan daw-10°C. ɣur-sāmdo n-iwətyan 1970, tiwađt n-ālhāwa dāɣ-Mali āssəkna tukəsawen imāđān s-tiwađen n-akərsəmməđ 0,2°C à 0,8°C (CEDEAO, 2009).

1.4.4. idəršan n-tamətte-ārrəzāɣ n-timottayen n-ālhāwa

188. Tāššām n-timašalen n-tamətte ārrəzāɣ immarān-t idraš n-timālāllayen n-ālhāwa. Ila əmmək-as idraš-en ad-iwađān a ilkamān, āmoosān išmal rəkkommen i-efes n-rezyontān wi otās a wen əknanen ifrəy i-timottayen n-ijənnawen, wi dāɣ-dd-takkāsān ālyəyalān 70 % tiyəsəlen n-sāktər n-ādomm, tamāđint n-arəzzej, d-tifərwen. Āmoosān wi ojrānen tərəkəme dat-tidlaš n-timottayen n-ālhāwa.
189. Tidlaš n-timottayen n-ālhāwa, šund torda n-ijənnawen, tiwađt n-ikərsəmməđān, āzzāmanān n-tāqqān šejret n-mānna d-anəlkam n-injiyān har-mānnatān āssəfsās tāmašalt n-ādomm. Tordawen ebre n-afnoz n-ijənnawān, tāmottayt n-əđdəkuđ n-ijənnawān d-tiwađt n-ikərsəmməđān a-dd-aruwān **iroran d-atāras** əššamnen āddoben asəlbəs n-iba n-aman dāɣ-rezyontān d-asəjjəriri n-ašəmmišəl n-tasāysəlt.
190. Dāɣ-a wa-dd-iqqālān ālmāsālāten wi əfrānnen, dāɣ-30 elān (1981-2010), ālbānatān n-alāšāl əhan mānna, injiyān, iyləyān (tenāde, turhənnawen n-aman) ijrāwnāt a hin ikkan kārad (3) milyontān n-āwadəm əɣānāt a hin ikkan 3 300 n-āwadəm dāɣ-Mali. Imɣəqqilān wi əfrānne n-mānna dāɣ-1980-1981 d- 2005 əkmān 1,5 milyon d- 1 milyon n-āwadəm s-uysādān māqqomen n-ārrəzāɣ. Mānnatān orāwān-dd anāzaf n-āhənzazāɣ d-tibɣər ti alāšāl šund tāɣart n-idāggan n-aman, āzabbu n-tarrayt n-aman iddārnen, amdurway n-**biyodiwersite**, āzabbu n-milyaw n-tiyəsəlen d-tasāysəlt.

1.4.5. alāyam n-tifərwen ānnilkāmān

191. Tāfarawt təkna tānfo n-təmdre n-ārrəzāɣ d-agna n-timəttawen n-mali. Dāɣ-a wen, hakk i-dāggāddāwlāt terše d-əššāɣəlān ohaznen 93% n-timɣutar n-tukəse (PANA, 2007). Iwətyan wi əšrāynen, nəjrah-in timottayen n-tināɣraf n-alāšāl (tifərwen) dd-oraw tāɣart n-āhāwa, i-mānnatān ānnilkāmnen hullan timašalen n-ibda.

192. Däy-isälan n-ajädor n-äddäwlat wa ojjän n-tukäse, immud n-isäyerän, ças däy-a wa dd-iqqälän igdäh n-timiyutar n-tukäse, ätiwädkädän s-12 761 565 ton hak awätay fäll-tädabit n-tasäyşolt täynayät däy-awätay s-äddäkoç-net ogdäh d-7 milyon n-ton däy-awätay (MEA- TEU, 2001). Aweç-in fäll-a wen ijäyakän olaynen (ädomm, ämatuj, ikärosän, älhändäsäten, d s a.). **Äşşahäten n-äddinät wi n-ibda fäll-tibyör ti n-tiferwen , ässermäçnät-tän äşşahäten n-timälällayen n-älhäwa, iträw-dd-a wen asäfaç n-tiferwen d-asäb-näsnät s-äddäkoç-näsnät ogdäh d-100.000/ha/däy-awätay (DGEF, 2023).**
193. Eqqadän layyämän afçan n-ektartän n-tiferwen däy-awätay. Däy-a wa ihän iketäb n-awätay n-timaşalen 2023 n-DGEF, çur-2019 har-2023, 24 106 603 ha n-eläss n-tiferwen a äsfäçän eqqadän s-äddäkoç n-4 821 682 ha hak awätay, wär eh'en iyäşadän wi wären ila äddäkoç dd-orawnät timaşalen n-oräy.
194. I-tebädde i-talya-ta, älxäkum ässätbät äddäbaratän şund asänniläs n-teyäre n-äşşeräçän iyyäç n-älkätäb wa ojjän tiferwen däy-ittus n-asäkt n-inämmaşalän n-tiferwen däy-tamäçint n-aşemmişäl. Änihäçça ad-älkäm aşemmişäl n-tiyəsälen n-imäytan i-asäyşäl d-aşemmişäl n-eddas n-asäqqərhi d-asännötibäy.

1.4.6. talya täkunät n-asəşşuxu d-aman şäddijnen

195. Älmüşäçça n-asəşşuxu ikna asärmaç day däy-eçägg n-tidbi d-däy-açräm s-talya n-äkkärdu izmalän .
196. Däy-tarrayt ta n-äddäwlat, asəşşuxu imäl-t ämoos säkter imdan, s-tarrayt-net ta täzzarät tawed däy-iwətyan-wi əşräynen. Däy-a wen, iba n-asəşşuxu ämoos älmäşibät n-äşsexät n-äddinät, inazäç hullan ähənçazäy. Anbəsənəbəs n-aman wi äkkordätnen, ənnəkəlän d-ännikalän läbasnen däy-təfärre n-ajäma ämoos mişi i-ähənçazäy s-äççimla, d-milyaw n-ikallän d-tibyör n-aman.
197. Kuddäy, emel n-tiwaçen ti əjänen däy-iwətyan wi n-märäw 10 əşräynen, Mali izzay täkos n-asəşşuxu äççubben. Tarrayt n-äddäwlat, täkos n-asəşşuxu wa n-äşşas ogdäh d-45% däy-tidbi ogdäh d-37%. Tayimit däy-təfärre i-iji n-tadhöt ämeşäl härwa s-5% n-äddinät (OMS-UNICEF, JPM 2022). Eketäb n-awätay 2021, DNACPN älleyät-as 6 515 tidbi s-iket-näşän ogdäh d-3 664 564 äddinät ätiwäläyen FDAL jer- 2009 har- 2021. Timəttawen-en äkräsnät däy-wälä tadhəlt 112 161 ihänen n-äşşätarät əjän ikənni äynayän i-tiyyäç ogdähnen d-34 679.
198. Dehe iyyän, tənfa n-timaşalen n-älhändäsät däy-Mali tässomät älhändäsät ta dd-sayşalät. Däy-a wen, aşemmişäl n-oräy däy-tamära n-awätay ta təşräyät, ikna milyaw hullan, ija Mali däy-äşşäç wa-s əşşin n-imäsäyşalän n-äfrəççəyya. Täşşäm n-tibyör-tin n-ider n-äkall əhanät rezyontän tän wi n-Kulikoro, Sikaso d-Kay. Aman wi äkkordätnen dd-əzjarnen timaşalen-en əhanät-tänät tulaten əknanen tälläbäst i-ähənçazäy d-äşsexät n-äwadəm, ätiwäçbälnen däy-əylälän mäççornen əjanen a i-a wen n-aşənşäş däy-ajäma. Tulaten-en ämoosnät aläşäl n-asəmməls n-turhənnawen n-äddinät, imudärän, d-tisədwal.
199. Aman äkkordätnen n-tihorawen dd-əzjarnen asifäl n-ilämawän, iji n-fäntir, d.s.a., əhanät tulaten naççänen daffänät däy-tişerräç, iyəşran, tisäçfiten d-idäçgan n-aman. Aman wi äkkordätnen dd-əzjarnen tiyşälen n-mamäla meç älhändäsät s-täşşäm äçf'anät-in däy-ajäma. Muşan, däy-oteltän aman wi läbasnen äçfan däy-idäçgan äççirhätnen i-ikkuy-näşän, gotatän, d.s.a çarät asəşşəfär meç käla.

200. Däy-a wa-dd-iqqälän ihukk n-aman šaddijnen s-əjut d-milyaw, n-brožetän n-asiwəđ n-ajəraw n-aman əhan zäbo, iyyäđ əmdän. Mušan täkost ajəraw n-aman šaddijnen igla sollan s-tatbäqçet iyyät däy-temeđe hak awätay däy-tarrayt ta n-äddäwlät, fäll-68,8 däy-2018 har-72,1 däy-2023. Talya-ten oräw-tät-dd iba n-igdäh n-imutaj n-atäwwar d-ajəraw n-aman šaddijnen, uyšad n-išušal n-ikkuy n-aman, märsintän i-azəjjəz n-aman šaddijnen, tebädde n-tisəskar n-aman šaddijnen, d.s.a.
201. Däy-a wa-dd-iqqälän ašəmmišəl n-GIRE, talya təkna asərmay ed wär-t imel brože i-tiwađt n-tamätart « dekre n-ašəmmišəl GIRE ». Äzzukät a əhojän. Mušan, ibdäd yur-52 fäll-äzzäman n-2021 har- 2023, dd-oraw äzzäman n-asujjər n-tamätart, ijan däy-əssin elän, d-iba n-asəhəndəggi n-Ažəns n-aman, s-ənihäjjä ad-ədmən iji n-ənnəyät i-milyaw n-aman.

1.5. ihänayän n-timəttawen

202. Ihänayän n-Mali i-akəros äddoben atwənhəy däy-xasilän n-tiyimten n-äddäwlät n-akəros äynayän (ANR) i-əmoosnen edägg n-immud n-isälän n-äddinät fäll-talya n-əddəwəl d-erhetän-näsän.
203. 517 n-ännäsexät d-mäkänatän, a-dd-äššinšäšän äddinät däy-tiyimten-en, yur-tarrayt ta n-komin har ta n-äddäwlät.
204. Xasilän əllan s-dawa s-əlbab, əlbab:

1. Talyiwen n-folitik d-särwis – təmmənəya n-wäte

- Tanəyruft n-əlxəkum (əlxəkum iyyän n-desäntäralize əlxəkum ihan taggayt) ;
- Asəmmuttəy n-təmmənəya (ukəs folitik däy-idäggan n-əlxəkum d-asəhəndəggi n-talya n-taməđint tolayät, tädduttät, ayätaf i-temäksit d-iba n-äddäyyät d-iba n-ämukkən n-iyəšadän däy-a wa-dd-iqqälän temäksit d-abəxas n-azrəf afänaz n-əmađin n-särwistän wi ojjänen taməđint d-särwistän wi n-äddäwlät, asənniləs n-tənfaten wi əššämnen d-tidawt togdähät n-əlhäkän) ;
- Asəmmuttəy n-talya n-fartitän n-folitik d-təmmənəya s-wäte (teyəre täynayät n-əlqanun n-fartitän d-afänaz n-əmađin-näsän , 2 har- 5, ukəs n-azrəf n-əlxəkum n-fartitän folitik) ;
- Äddästur n-25 Fäbrayər 1992 (äddästur äynayän fäll-tenelast) ;
- Täqqän n-tänaya n-jere-jere (jer- 6 orän d- 5 elän).

2. Taggazt d-əlyəllas-əlxoriyyät-ayätal n-terəzže n-əkall-talyiwen n-tayde d-folitik n-əlyäləm

- Tenelast n-LOPM ;
- Asəməl n-isojitän wären iha folitik əllulätnen hakd amədkäl-näsän s-əjut s-ujəš tarrayen fuk (tadəbayt/tawset, komin, sərkil).

3. Äššäreya d-əlxəqqän n-əwadəm- təmmənəya-tänaya n-jere-jere s-ənternet – iməjjan n-isälän

- Əlisteqlal n-əššäreya;
- Ajəraw räqqisän ogdäh n-əššäreya;
- Azəzjar n-azrəf olayän i-timyutar n-əššäreya;
- Ayätal n-temäksit däy-ammas n-əššäreya n-tanhađt n-inəmmašalän n-əššäreya däy-a wa dd-iqqälän ašəmmišəl n-əššəyələn-näsän (tiwađt n-imänokalän n-aləšäl däy-a wa-d-iqqälän əššäreya) ;
- Ayätal n-tašanjot s-ənternet (iyəšadän s-ənternet).

4. Folitik n-tukatten-tanmødhalt n-älyaløm-käl-Mali øtbatnet d-äy-tukatten-anmøjjaš n-äfrøqqøya

- Ässøyasa i-älyafyät, ahäroj d-anmøzay olaynen (teyäre täynayät n-tele n-ässøyasa s-ujreh d-tinøsbørad äynaynen n-talyiwen n-tayde d-folitik n-älyaløm) ;
- Asønnømønnek d-taggažt n-käl-mali wi øhanen tukatten ;
- Inabdidän n-käl-Mali wi øhanen tukatten d-äy-särwistän n-äddäwlät d-timašalen-näsän d-äy-efes n-Mali (ajäraw n-idäggan s-nefran, s-wäte d-äy-särwistän n-äddøwøl).

5. Edäwänne n-tamøtte, tønfasten, tikäređen d-tišeriyen -timottayen n-tamøtte- tämašalt n-ølxøkum asølmad- øššäyøl n-tømmøđrit -umäy i-øššäyøl

- Asønnømønnek n-tamøtte ta wärat tøha folitik (asäyøer n-inämmašalän d-asønnømønnek olayän tamøtte ta wärat tøha folitik d-semyar d-talya-net ta n-iba n-ujøš n-folitik) ;
- Taggayt n-sändika d-folitik;
- Tazäjäot n-tamøtte d-Taggayt n-sändika;
- Emilyaw n-särwistän n-ølxøkum (iji n-tikardiwen n-ølxøkum d-äy-änternet d-tamäzilt s-änternet n-tiwsawen d-tifätäwen, tifätäwen fäll-zäbo, d-asøššuhu n-talya n-asujjär, d-tamäđint d-iji n-ønnøyt n-inaxdimän n-ølxøkum) ;
- Asønnøtibäy n-inayyabän, tiläqqiwen, aratän n-täšarredt, inøtøtulab (asøtbat n-eddas n-asønnøtibäy øđđøkođ n-inayyabän i-amøđkøl d-ibønni n-säntärän, asømmukøn n-ašømmišøl n-tibyøer n-azrøf n-tanmødhalt, asøjot n-säntärän n-abørrøk d-asudär n-aratän n-täšarredt d-inøtøtulab).

6. Asønnømirøk, efes n-ärrøzäy d-älhändäsät-efes n-tidbi-talyiwen n-ärrøzäy d-azrøf-tiwsawen-izäjäorän n-ølxøkum :

- Tøfärrø n-äkall d-irukän n-ašømmišøl n-ikallän (asini n-tele tøstakät n-tøfärrø n-äkall s-akärrär n-milyaw n-tiførrawen d-tibyøer d-äy-tišøšray n-tänaya ta n-jere-jere tisdaj n-ädomm øylalnen, efes n-rezotän n-särwistän n-ariri itbatän i-talya, asøhøndøggi tisdaj n-ädomm d-itbatän fäll-išønnawän) ;
- Asini n-tiwađt n-ärrøzäy-tiwsawen-izäjäorän n-ølxøkum (tasäyøelt n-folitik n-ärrøzäy d-azrøf olayän ässømen tayde ässeryäsän täkost n-tiwađt d-ärusät n-PIB iššamän i-10% hak awätay d-äy-30 iwøtyan wi ølkämnen).

7. Ässexät d-timašalen-talyiwen n-tumast n-äwadøm-refišetän d-imazjarän n-idäggan-näsän s-ammas

- Tayde n-asømel n-tiwađt n-säkter wa n-ässexät;
- ariri n-ässexät d-milyaw n-särwistän n-ässexät n-ølxøkum (tanäyruft n-tulat n-ässexät d-särwis wär ila ølxøkum n-medesin, umäy i-tämusne d-edägg n-inäzzan n-asäfar, adäman n-turhønna, asønnøtibäy n-ønnøkølän n-isøfran, asølmad, tikutawen) .

8. tømønøya n-äkall -asønnømønnek äynayäy n-äkall- asøtbat n-tarrayen n-wäte-desäntäralizasiyon-ajäraw n-särwistän n-tamøtte n-ässas -talyiwen n-äkall

- taydiwen n-tøzunt n-äkall s-älmäräda;
- älmušäqqa n-ihinan imdan n-tidabiten i-kolektiwitetän n-äkall.

9. Älyafyät, tanmännakt d-anəddəm n-tamətte-äffāhamät n-ärkäwäl i-älyafyät dāy-Mali dd-ibnan dāy-timärrähälen ti n-Alže-akāram-arāmas n-älbarođän-ujəš äynayän

- Asəməl n-talyiwen n-aläşäl n-asənnətibäy d-mākāna n-ikənnasän;
- Ättäywid äynayän i-APR.

10. İzəjraz – agna – iwnafan

- Äddäbaratän n-asəmmišəl n-isərdas dāy-Mali.
- Asəməl n-izəjraz;
- Asəməl n-timašalen n-izəjraz d-agnatän šund tamätərt n-issuy d-tartit ;
- Asəməl n-timašalen n-iwnafän;

11. Təmməđrit – isərdas– ašərrušu – akāros n-tumast n-əggäddäwlät

- Asəməl n- ašərrušu d-tumast n-əggäddäwlät;
- isərdas ;
- sārwis n-äddäwlät n-təmməđrit;
- älmušäqqa n-azäjur n-äkall dāy-ufär;
- asəməl n-timašalen n-issuy n-təmməđrit.

12. Efes iyälälän-ähənzazäy-asəşşuxu

- Ayätaf i-anāxas d-anədbäy n-unfas, asənnətibäy iyälälän n-tibyər n-aläşäl d-asəməl n-isälan, teyəre d-anməj n-isälan dd-əqqalnen ähənzäy.

13. Teyäre – isälan n-läkkol, iniwersiter d-umäy i-musnät

- Talya n-teyəre olayän iha tamäşajt;
- Ahänay n-talya n-teyəre i-asədu n-talya n-teyəre d-əmmək n-ajäräw n-əşşäyəl(tiyimiten ti əşšämnen fäll-teyəre, tayimit n-äddäwläten fäll-teyəre d-Tidawät n-äddäwlät fäll-teyəre , d.s.a.)

205. Aweđ-in fäll-ANR, ihänayän n-käl-mali ätwäjräwän yur-änketän wi n-Afrobarometär n-2022. Hakd a wen, täzjäzza änkət-en mäştalän n-efes n-əddəwəl dat-däggäddäwlät. İzjar-dd-as tamära n-mäştal tässermäy käl-mali šund : laz (i-50% n-käl-mali), iba n-älyəllas (48%), ässexät (35%), teyəre (23%), aman d-ädomm (19% hak iyyän), təlləqqəwa d-iba n-əşşäyəl (18% hak iyyän), asənnətibäy n-ärrəzäy (14%) ikərossän (12%). Mäştalän əssin əlkamän i-win 7% hak iyyän, temäksit d-amdərwey n-folitik . Mäştalän wi n-sänatät timərwen diha : iba n-igdäh, demokrasi, tukəse ijäräwän, tisnay, älxäqqän n-tiđeden, Kowid 19, d.s.a. Afäl nämmiyyäz talya dāy-hak režyon, izjar-dd-as laz a ätiwäyrän dāy-režyontän ti əhän äddinät äjjootnen šund Kulikoro d- Sikaso. Dāy-idäggan wi iyyäđnen, iba n-älyəllas a-s mäştal wa iššämän yur-äddinät n-režyontän tiyyäđnen. Teyäre-a-s mäştal wa iššämän dāy-Bāmako, i-ojəjan režyontän wi iyyäđnen. Iba n-əşşäyəl iha Dəstrik. Älmušäqqatän n-ināzzan n-äkall iđas hullan Bāmako (äkall wärän ämoos wa n-ädomm non) d-Sikaso (hullan ädomm), mäna dāy-afälla d-a əndärrän dāy-Segu.

1.6. Tinəsbərad dəy-a wa dd-iqqālān asəqqərhi n-ākall

206. Āddābaratān n-asəqqərhin-ākall ti āmešālnen i-mākāna inmijirān wi māqqornen fāll-ākall, tamətte d-ārrəzāy, wār āddoben milyaw ar-s asəhhətəl fāll-asənnəmənək n-iməssārha n-tidbi. Dəy-a wen, ila əmmək asəşşuhu n-demokrasi dəy-ākall dəy-Mali, s-asəhəndəggi n-sārwestān āşşohātnen n-tidbi d-asəşşuhu n-tumast n-āggāddāwlāt s-ujlay āşşohen n-ināmmašālān n-ākall dəy-tamāđint n-āddābaratān n-əlxəkum. Asənnəmənək n-tamətte ārrəzāy n-ākall wār āddobāt ayāsal šund ttemārrāhālt təlzamāt « s-jənnəj », mušan s-əmmək ikkan s-dawa.
207. Tāmašalt n-əlxəkum šund ānāmmašāl n-āddābaratān n-asəqqərhi n-ākall wār-t iha āşşāk. Ānihājja ad-umas ere ilan ənnəyāt, oyađ. Ikallān, s-alkum i-əđđəkođān n-ihəz n-tarrajt n-tidbi, ānimāhāl ad-umasān edəgg n-tasāysəlt n-efes n-tamətte ārrəzāy ihan tinəsbərad ti əşšāmen n-tayde iyās əlxəkum.
208. Tānimānnāk dəy-attayān n-hārāt n-izulejān əşšāmen:
- Tiwađt n-āşşahāt n-ikallān s-ittus-nāsān asəhəndəggi āynayān n-tayde n-əlxəkum;
 - Umāy n-igđāh fāll-ākall i-asəjjəriri n-iba n-anəfham d-inmijirān dəy-idəggan wi dd-tirəw-nen ikənnasān ;
 - Asəməl d-titit n-ākall āsimātārrāđān, olay dəy-a wa dd-iqqālān eddas n-tamətte ārrəzāy, ila ilalān, dəy-əjjətān ikārosān d-rezotān ;
 - Efes n-iket n-āddināt s-alkum n-bərnəməžān n-ilalān d-tamətte dəy-tāqqān;
 - Taggazt n-tibyə n-alāşāl s-alkum i-tinəya n-timašalen n-ādomm.
209. Āddābaratān n-efes n-ākall ānimāhāl ad-siwəđān taydiwen ti ənfānen iyərman, hullan kabitaltān n-režyontān, asāyə r d-iji n-ənnəyāt ādduttātnen, đār təssəba n-asəsigđāh āynayān n-āşşahāt dəy-Bāmako, d-asəntam n-asənnəyrəf imdan n-režyon, āddoben iji n-ənnəyāt i-ākall fuk. Talya-ten tāsitāmāl mākāna n-əjut n-āddināt wi n-tidbi đār-təssəba n-iji n-āddābara i-afānaz n-tibyə n-alāşāl d-"milyaw" n-ijj i-ikārosān dəy-ittus i-ayātaf i-ariri wārān ātwəđān n-iyərman. Dəy-a wen, "əjut" n-tiyərmaten āddobāt ad-umas āssas olayān.
210. « ITTUS 2041 » n-eddas n-āddāwlāt n-asəqqərhi n-ākall āmoos : « asiwəđ n-ikallān āsimātārrāđnen, olayān āđmannen igđāh d-ihəz n-đəggāddāwlāt i-sārwestān wi n-āssas n-āssexāt, teyəre, əşşāyəl, ālyəllas, dəy-a wen s-bərnəməžān n-efes iyəlālān āsihātālān s-āddināt olaynen d-ikārosān n-sārwest n-ārrəzāy oharān āşşohāt dəy-āhənzazāy ozjan, d-tawwayt n-āddābaratān əlanen adāriş rəkkəmān».

Ällox 4 : tijöttewen n-eddas n-äddäwläät n-asəqqərhi n-äkall

Tijöttewen ənfanen	Älmital n-tanäyruft n-iyərman d-tidbi
<p>zəzhār, səməl tisdaj n-efes n-ayrəm i-mākāna n-inmijirān dəy-režyontān tiyyäđ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iji n-iyərman tisehhətäl n-ärrəzäy n-ərrəbāx d-əssuk əməšälän hullan : • Asəhəndəggi n-tidabiten n-anməj n-isälän olaynen dār-təssəba n-asəssuf n-tassayen d-tiyərmaten: • Efes n-rezo n-iyərma məqqornen, dārusnen, əndərrätnen i-ariri n-äkall n-äddäwläät dəy-ittus n-asəmäl infan n-idəgğan n-efes; • Asāryəs n-efes n-iyərman wi əššämnen dəy-attayān n-ikallän äjjootnen n-efes s-asəftaw ihukk imdan n-särwistän . • Ədhəl titit n-rezo n-ayrəm əməšälän edəgg fuk əmeyatārān s-a wen s-ihuk-hasān i-ilalän nazzānen, d-särwistän: • Səməl tasäysəlet n-tikikāra n-inəsbərad d-eddasān n-inəsbərad n-asəşşuxu dəy-iyərman i-asənnətibäy olayān n-ašəmmišəl n-ikārosān n-ayrəm d-asəssuf n-təmdre • asəşşuhu n-tidabiten n-särwis n-asənnətibäy n-efes n-ayrəm dəy-tarrayen fuk.
<p>asəşşuhu n-a wa-dd-iqqälän n-Bāmako šund ayrəm iššamān n-aflek n-äfrəqqəyya d-äljaləm</p>	<ul style="list-style-type: none"> • səysəl eddas n-ariri fäll-ikallän i-asənnətibäy iknan d-ašəmmišəl n-ikārosān • asəmäl n-idəgğan n-təməzzuyt, agəz ikallän wi wāren ija i-ariri • asəşşuhu n-ilalän n-tamətte d-ärrəzäy n-Bāmako d-təhrəwe-net i-asəryas-has əšəmmišəl n-a wa-dd-iqqälän tasdəjt n-ayrəm tolwat; • səysəl asənnətibäy n-təmdre s-ašəmmišəl n-tinəsbərad n-eddasān wi n-inəsbərad n-asəqqərhi d-asəşşuxu • asəssuf n-ihuk n-ilalän d-ikārosān olaynen • asəşşuhu idəgğan n-iniwərsite šund əmatuj n-milyaw i-anmār • ibənni n-edəgg infan əššārikatān i-asəmäl n-əššäyəl n-timməđrit • iji n-timašalen n-anmədhal jer-Bāmako d-komintän əhanen hiriritān i-asənnətibäy olayān n-timəttawen ənfānen ohāznen
<p>asəşşuhu n-iyərman wi əššämnen n-režyontān i-asəryas-hasān təmašalt n-uyəl ayrəm iššamān n-tābawənt n-igdəh</p>	<ul style="list-style-type: none"> • asəşşuhu n-timašalen n-ärrəzäy n-iyərma wi əššämnen s-ihuk n-imutaj n-ärrəzäy šund : tifərrawen i-turfen n-äkall d-ti n-aman, • ilalän ənfanen • imutaj n-əlanen timašalen äjjotnen • tiwađt n-ikārosān • asəlməd s-umäy • eddas n-ariri fäll-äkall
<p>Asəmäl n-sāntārtān n-tidbi i-asəşşuhu n-tassayen jer-iyərman d-imadhalän-nāsān</p>	<ul style="list-style-type: none"> • təmašalt n-tayde n-əlxəkum • təmašalt n-asəssiki • Asətbət n-tassayt tolayät jer-iyəran dār-təssəba tənfa n-anmədhal äddutten jer-idəgğan əssin i-ayātaf i-asikəl s-tukatten: • asəşşuhu n-taməđint n-tamətte d-agna • ilalän ənfanen • asəşşuhu n-ikārosān

1.7. iimutaj n-ahol n- " əmmək n-Mali "

211. Aməyyəz infan n- "əmmək n-mali" ijän dəy-a wa dd-iqqälän asəmməjni n-ittus Mali 2063 wa äynayān äsdättät ahol n-əmmək-en.

212. Tazəzhärt n-timottayen äsitämälän Mali d-ähənzazäy-net wa n-ajäma, täyşäl-dd däy-edägg n-əşşäyöl. Talya -ten n-əmmək tässomät ta təjät däy-2018 yur-asäyşal n-CREDD 2019-2023 härwa ija mäjräd n-ahänay Mali 2040 i-s-ətbätñät 71 n-tämottayt. Däy-a wen, ətbätñät 63 n-tämottayt, ärriräyən s-əmmək-wa 5 tulaten, şund : 1. Äddinät d-efes n-tiwadt n-äddinät (16 timottayen) ; 2. Ärrəzäy d-azrəf d-efes (22 timottayen) ; 3. təmmənəya (14 timottayen) ; 4. Ähənzazäy d-timäläläyən n-älhəwa (5 timottayen) ; 5. anmədhäl d- folitik n-ällyäləm (6 timottayen).
213. Aməyyəz-en ässäryäs-dd- ajäraw n-tikäläwkälawen:
- Ariri n-timottayen, s-timottayen mädroynen ənfanen, osaynen, älleyät-as "əmmək n-Mali" ämoos s-aläşäl "ijlay". Älmäyna n-a wen-a-s tämaşalt iyyät däy-täşşäm n-timottayen n-əmmək wär iha mişi, dehe iyyän ogdähän härät, n-ajäraw n-idraş läbasnen (idraş boomerang). A wen däy-afäl, əmmək-en äddobät uyəl n- "a itbatän", fäl-a-s tämaşalt fuk fälla-s äddobät ihuk n-idraş dd-mälänen. *Xasil-en otas imännähädän d-inämmaşalen wi iyyädnen, älmäyna n-a wen a-s ila əmmək n-iba n-aggad n-xasilän wi äytäsnen hullan äddäbaratän ämmədkälnen, wi ənfänen ämeşälän. Ämoos äddäbara infan asujjär äşşohen n-folitiktän ti əjänen. Itaqqäl-dd a wa-dd-iqqälän asəhəndəggi n-əmmək olayän n-asənnəmirək d-asujjär n-äddäbaratän n-əlxəkum ;*
 - Timottayen ti n-aläşäl ämoosnät timottayen n-təmmənəya, şund əşşäyöl n-əlxəkum d-asənnəmirək n-efes. Älmäyna n-a wen täşşäm n-äddäbaratän n-tamətə ärrəzäy d-säktər əttarän ihuk n-xasilän i-tiwadt n-talyiwən n-təmdre n-äddinät, əjut n-talyiwən əbnanät-dd däy-ti n-təmmənəya hin-okäyən. Tiwadt n-timottayen-en otas älwäqq iyyän ayätäl n-xasilän wi ättəjränen. Däy-a wen, talyiwən-en əjanät äşşahät tänimäkkät d-tilwadt n-äddäbaratän-en n-tamətə-ärrəzäy(təlləqəwa d-inmijirän, äsexät, tilwadt n-tamädt, əşşäyöl, tiwadt n-ärrəzäy) ;
 - Muşan, älyäləm mey anməjjaş n-rezyontän d-kontinan mey day tämaşalt ta n-talya n-Nasiyon zini əknän äşşahät däy-ällyäləm itihrawän, äddoben day-tumast n-tisəhhətäl olaynen mey tikäreden i-ärrəzäy-nänäy. Hakd a wen, näjjiha i-tiwadt n-äşşahät d-tärna n-ajäma tässomet älyäləm d-tämaşalt n-imadhalän s-tayde d-azrəf. Ila älmäyna n-ukəs n-tənfä n-imujäşän wi n-ajäma s-adähal s- (i) temärrähält n-anməjjaş wa s-änhäjja ad-əj əddəwəl əşşäyöl äşşohen däy-tulaten fuk, ärrəzäy, tamətə, agna, täknolozi, ähənzazäy, älyəllas d- (ii) särwistän äşşohäten d-əlxəkum oyardän s-əşşäyöl-net izzaj. Tassayt d-tukatten tumas tənfa täşşamät. Ifrəyhas iha ijdar fuk n-təmdre, n-äddäwlät, n-folitik, n-ärrəzäy, n-tamətə, agna d-älyəllas. Ilzam asətbat-net s-tärna täşşohet, tädabit təfranät n-asətbat n-äddäbaratän, tädabit tolayät n-tanmənnakt d-efes n-tiyətwen d-ujlay d-tumast n-äggäddäwlät n-äddinät.
214. Dehe iyyän, käradät timottayen ämoosnät tənfatən olaynen i-əmmək, hullan azəzjar n-azrəf, ikärosän d-tukəse, osaynät, äşşohätñät, tanhaqt-näsät täddobät asətbat n-əmmək. Os'anät-dd ämoosnät

tənfa i-əmmək, a wen dəy-afäl-ilzam äddäbara n-tukəse d-ašəmmišəl d-folitik n-azəzjar n-azrəf iknan iqqud.

215. Mušan, təmašalt n-gəfärnäma änimähäl ad-təssumət tisəhhətäl n-anəddəm n-tamətte i-dəy-äzzän imänokalän n-aläšäl, iddinän, aläšälän d-äššäreya.
216. Änihäjjä ad-səhhətäl fäll-tadra n-tazäjot dəy-äzzän, desäntäralizasiyon, tilwat n-režyon, ihinan s-tukatten, d-tazäjot n-tamətte d-folitik.
217. İla älmäyna n-asiwəđ n-tumast n-äggäddäwlät d-alkum i-älqanun šund s-azəlzam n-inämmašälän n-folitik d-tamətte ta wärät təha folitik s-amišəl n-a wa-tän-dd-iqqälän ämoosän asəlmad d-asəjlay n-äddinät-näsän .

1.8. Tənfaten n-efes

218. Ännäsexäten n-ANR, änkətän ti äjjotnen n-ahänay n-timyutar n-efes d-aməyyəz infan ässeryäsän azəzjar n-älmüşäqqatän wi mäqqornen n-efes n-Mali.

1.8.1. Təmmənəya tässitbätäk akäros äynayän

219. Temäksit təššam. Ənta-as iyyät dəy-tikäređen ti iššämnen əkmänen təmmənəya tolayät d-tiwađt n-ärrəzäy n-Mali. Sarkam əddəwəl, yaššad efes d-tazäjot.
220. İji n-ANR totas aməyyəz d-ihuk n-ənnəyäten i-asəssuf n-əmmək d-talya n-təmmənəya dəy-mali dəy-ittus n-asəššuhu n-təmašalt n-demokrasi. Dəy-a wen, edäwänne, uyšad, ärkäwäl šund tarse n-gəfärnäma d-äsäyyar n-tassayen jer-imännähäđän d-äddinät wär-tilla iba-näsän.
221. Dəy-a wen, iba n-ahänay n-tamətte d-iba n-bərnəməž n-folitik äddutten, yur-farti folitiktän, tamətte ta wärät təha folitik mey iba n-äššäreya mey dəy tidət n-äššäreya n-tamətte rəkkəmät, ämmosän älbasän n-əmmək - nänäy n-təmmənəya.
222. Timärrähälən n-desäntäralizasiyon ämešälän yur-1999 İla tiwađen əknänen d-xasilän äđđerärnen s-asəššuhu mušan äsitämäl-t İba n-emel n-azrəf n-ämađin iššamän n-komintän wi wären İla äddinät äjjotnen d-azrəf hasän İjrawän asənt n-timašalen n-efes d-ašəmmišəl rəkkəmän n-inämmašälän n-tamətte dəy-ašəmmišəl n-kolektiwitetän İjanen desäntäralize.
223. Tənaya ta n-taräjäyräjayt ta təjlät, tämoos äzzäman n-amyəttas hullan s-tasäddättat ta täynayät n-älxoriyya n-Mali dat-imadhalän n-tukatten. Dəy-a wen, tiwađt ta təglät ebre n-älyaləm İfasän dəy-tisdaj n-äkall fuk tämoos tənfa İ-Mali İ-asəššuhu n-älxiyyät-net d-ad-äj asənnətibäy İknan İ-efes-net s-asəməl n-imadhalän dər-İtanäkfa ättaloy. Änihäjjä ad-İsäryəs asəjjəriri n-təməheđt n-timašalen əweđen n-älyaləm əknänen aliwələwi İ-ärrəzäy n-mali.

1.8.2. Tamətte s-itiba nehalän d-aläšälän-net

224. Asäfađ n-aläšälän n-tumast d-İddin ämoosän älmäšibät wa äzzarän dəy-tebädde n-uyrad n-timəttawen dəy-əddəwəl. Dəy-a wen, efes n-aläšälän d-agnatän n-tamətte ässomätnen İssuy n-hak äggadəm d-äddäwlät mušan dəy-fäll-əššərəđän n-ašərrušu İ-dd-iqqäl ässomätnen, İqqud, tumast, asəssıgdäh, d-äššäreya, maden İsətbət anəddəm n-äddäwlät d-älyafyät jer-timəttawen.
225. A wa s-İja mäjräd ämoos asətbət dəy-əlxəkum d-tamətte əššərəđän n-ašərrušu ässomätnen äroš, İqqud İntämän, d-semyar n-terse toharät s-asəhhətäl fäll-aläšälän d-agnatän əhanen zäbo n-İba.

226. Titit n-tamotte täšsohet ta wärät taha əlxəkum tässomet emel n-əddinät ätiwəzzäyänen s-ujlay-näsän dəy-əššəyəl, täfno n-asəbat n-tumast n-əggəddəwłät d-əššəreya hakd dəy-təmmənəya tolayät dəy-asənnətibəy n-terše n-əlxəkum .
227. Atwərfəd hullan n-Maaya əddälil-net ibna-dd dəy-a wa intämän illän jer-isəmmajridän d-timašalen. Efes n-ərrəzəy d-asilu n-tamotte əššoht ar-s asəməl n-əggəddəwłät n-mali addinän, ərrošät , oyađ, ilan sättemalän fuk n-əwadəm iknan, itisəy teməđt.

Tulāt 5 : Bərnəməž n-əddəwłät n-teyəre n-aləšälän

Bərnəməž n-əddəwłät n-teyəre n-aləšälän (PNEV)2 d-eddas n-timašalen-net 2024-2028 ətbätän əšäl wa n-31 dəy-Yunayər 2024 s-Dekre n°2024-0060/PT-RM. Bərnəməž-en əlleyät härät n-timottayen n-əddəstür (i) asəssikəy n-tawalen n-əddəwłät s-tumast n-tawalen n-əššəyəl; (ii) almud s-imənokalän n-aləšäl ; (iii) taggažt təmdat n-aləšäl n-timəttawen-nənəy d-iyyəd. İlla-hin i-əddəstür d-əlqanun wa n-tənaya ta n-jere-jere tənələsät dəy-əššäl wa n-25 Fəbrayər 2022, imutaj n-nehal əssomətnen əššəreya əmdan dəy-əlqanun wa n-ibda n-Kurukənfuka (1236), dd-izjarän isälän n-tišəšray n- "Do Kayidara", "əlqanunän Seku Amadu" n-Diina (1818-1844) əsinətabəyän taləywen n-inəbəj n-irəzzejän ejənš d-asəbat n-taləywen n-ahəroj n-käl-awza d-käl-əjərew, əlkunnaštän n-əššəreya ifrasän n-Tinbəkту. Nehalän wi n-ibda əmoosän išwalän olaynen mey کالا n-anəyərəf n-ibda mušan wi əynaynen əddoben akəraš n-iba n-igđäh n-ayətəf i-əlisteqlal d-əlxoriyyät.

A okəyän məraw aləšälän ätiwələyən dəy-əlkətab wa, əmoosän əššəyəl, almud n-iman, ədiš n-wa iyyədän, əddin, əlləlu, anmilal d-əroš, d.s.a. Taggayen ti əzzamen əssomətnät əggədəm yur-aləšäl har-agna, wi n-əssin əlkəmnen əssomen əlxəkum, əddəwłät təkrasät fäll-əššəreya d-ənnəyät, ta n-təšrəyät təqqal eke wa osəyän timəttawen, təsahərt jer-əddəwłäten, daw-tasəkrəm n-inəzjam d-tinmədhəlen.

Aləšälän fuk wi-ətbätənən ənihəjja ad-əməšälän ad-ədhälän i-ukəs n-tikəređen n-əzzəman-nənəy šund : əddin n-əggədəm, Təlyafyät n-əlyaləm, əlxoriyyät n-əddəwłäten d-utär n-derhan n-əddinät, erhetän-nəsän i-təmdre, d-tabəyurt, tiwađt n-əddinät, əhənzazəy d-təməttayt n-əlhəwa, tayde n-əlyaləm n-ərori n-əkall i-əjəraw n-tibyə, tiwađt n-ənternet, miši n-əttarex isfađän təwwidəma-net, d-ənta iman-net. Ətbatnen šund əlqanunän n-taməđint d-asujjər n-ijitän, timašalen n-əggədəm d-ti oharnen, s-anəzjum n-a əhusken d-a ləbasnen, d-əroš d-əlyib, dəy-tamotte d-əlwəqq wa nehal. Əssomen agna, əjut n-ahənay, aləšälän əylobän tumast d-təməšalt n-əggədəm əssomen anəzjum d-təsəmmajrədt, šund dəy-əlxal d-timašalen n-hak əšäl. Tinfililän-dd šund ənnəyäten, tisəttəyhal, iddinän, əmoosnen nehalän i-dəggədəm dəy-taməđint n-təmdre-nəsän, tinmədhilän, əzzan dəy-əmmək n-aləšälän.

Tayde ta n-teyəre n-aləšälän tāj dəy-təššəridt n-anməjjaš əššohe n-tibyə n-əlyəyal, n-ləkkol, n-tamotte, n-əlxəkum s-ujreh n-tijəttewen n-tawalen, ənnəyät n-tamotte d-əlxalän. Ahənay n-bərnəməž, har-2030 əmoos a-s "Mali ila dəggəwłät n-iməhəđän, ərhanen əddəwəl, əssiyərnən aləšäl-nəsän, iməššəyələn oyađnen, əlan tayətte, əšyalnen i-əlxoriyyät d-təmdre tolayät n-əddinät fuk ".

Ittus-net wa iššāmān āmoos "akāros āynayān n-āggāddāwlāt n-mali, n-emānnāhāḍ, uyəl n-alāšāl, irhan əddəwəl-net, āssimḡārān tēm̄mənəyaten, emāššāyəl oyadān, olwan , irhan alāšāl, išyālān i-iket d-təmudre n-āddināt fuk, ānammašal iknan n-tiwad̄t", dehe iyyān "asəməl n-teḡāre n-ālqanun, āroš d-tumast n-āggākall āssomen semḡar d-alkum i-alāšālān d-asənnətibāy iknan n-timašalen n-əlḡəkum". Səmmosāt tijəttewen əššamnen n-tayde əzzanāt PNEV, (i) asəməl n-teḡāre n-ālqanun, āroš d-tumast n-āggākall; (ii) ibənni n-edāgg n-tilwad̄t n-āggāddāwlāt ; (iii) tadhəlt n-temāḍt d-tanhad̄t n-imarāwān; (iv) asəḡḡuhu n-tidabiten n-ināmmašalān n-tēm̄mənəya d-tamət̄te d-folitik, (v) asəssuf n-tartit n-timašalen jer- ināmmašalān n-tēm̄mənəya.

1.8.3. ārrəzāy āssomen hullan sāktertān wi n-tibḡər ti n-alāšāl d-wi n-sār̄wistān n-azrəf, wārān əjjət, mušan s-tādabit māqqārāt n-əššəmurāt təglat s-iyāšadān ājjootnen

228. Ārrəzāy n-mali tiwad̄t n-tānfo-net ti əndārrāt. Sāttemal-net āmoos əjut n-sāktertān wi n-tibḡər ti n-alāšāl d-wi n-sār̄wistān n-azrəf dāy-ibənni n-terše. Sākter wa n-ālhāndāsāten d-ikārosān idhal s-əndārrān ayāraf n-PIB (attayān n-20%) talḡa tiwad̄t s-sākter wa n-tiḡesəlen n-ālhāndāsāt idhalān s-əḍḍəkod n-6%. Dehe iyyān,
229. Tiwad̄t n-ārrəzāy izza dāy-tibḡər ti n-alāšāl wi n-sār̄wistān n-azrəf, sāttemal-net iba n-tazājot, tākost n-tiwad̄t s-ālwāqq iyyān izzaj ālwāqq iyyān idras s-āzzaman iyyān s-wa iyyādān. Tiwad̄t-a wen, s-tihra-net tāḍḍerār s-tiwad̄t māqqārāt i-aggaḍ n-afānaz iknan n-təlləqqəwa ed-təllat hārwa, d-asāryas n-ibənni n-əššāyəlān olaynen.
230. Ārrəzāy n-mali ila tādabit n-tašāmra hakd-a-s əjrawān-t iyāšadān ājjootnen. Dāy-a wen, fāll-āzzāman wa n-2019-2023 tiwad̄t n-PIB togdāh d-5% illa-hin i-iyāšadān n-habu d-Kowid-19 meḡ togdāh d-har, - 1,2%.
231. Dāy-a wen, āššahāt n-sākter wa wārān əqqərḡāt i-olayān. Sākter-wa āmoos enākf wa māqqārān n-əššāyəlān, mušan əššāyəlān-en tāsitāmāl-tān tərəkkəmt. Tiḡesəlen ti ārrirāy sākter-wa əlanāt tənfa təllat daw-ta n-sākter wa āqqərhen.
232. Ārrəzāy n-āddāwlāt ija dāy-āzzāman wa n-jer-2019-2023 tiwad̄t əndārrāt n-timašalen n-ārrəzāy hakd-a-s iba n-atābat n-sār̄wistān d-tarəḍḍawt n-ḡəfārnāma i-adāhal n-āddābaratān d-taydiwen i-asiwəḍ n-sāktertān ājjootnen n-ārrəzāy. Āzzāman wa 2019-2023 əjan dāy-s iyāšadān n-iba n-ālyafyāt d-āssexāt (Covid-19), dd-əqqalnen habu, iba atābat n-sār̄wis, āddāyyāten n-ārrəzāy d-azrəf n-UEMOA d-CEDEAO d-ayāšad wa n-jer-rusiya-ikren . Dāy-a wen, tiwad̄t fāll-āzzāman ogdāh d-3,1% .

1.8.4. sār̄wistān n-ārrəzāy wār-əḡdehān i-aḍāman n-azəmməzjəl n-ākall hakd-a-s təll'ee tādabit

233. Talḡa n-tukəse n-Mali sāttemal-net āmoos takālwākwāwt n-tukəse n-ənnəkəlān togdāh d-68 % , d-tiḡesəlen n-kārānzi okātnen d-23 % d-kuran ogdāhnen d-9 % n-iket n-ašəm̄mišəl n-tukəse ta n-sāmdo. Dāy-a wen, ašəm̄mišəl n-tukəse n-əddəwəl ikna afānaz har-ikāt d-0,32 tep/hbt/awātay fāll-dərrəs dāy-awātay n-ālyaləm ogdāhān d-1,88 tep/hbt. Dāy-a wa dd-iqqālān ašəm̄mišəl n-kuran, ogdāh d-160 kWh hak āmuzāy fāll- dərrəs dāy-awātay n-ālyaləm ogdāhān d-3200 kWh.

234. Tidabiten dāy-tulat n-TIC, Mali ikna ijēj ittus-net ġur-2020 s-uyəl n-imutaj n-tāknołōži n-āfrēqqəyya n-atāram, s-iji n-āninternet tasəhhətəlt n-tayde d-efes tamətte ārrəzāy d-agna .
235. Mali āmoos, s-ašāmōl n-əjut n-ikārosān, iqqāl wa s-118 fāll-137 əddəwəlān əhanen s-əddəkođ n- 2.7 fāll-dərrəs n-4 titbāqqa. Dāy- ikārosān-en, ti n-tisnay əhan edāgg n-nefran iknan dāy-a wa-dd-iqqālān tamsānsot n-ākall n-əddəwəl, wārān ila āšajəš fāll-ālbāxru d-əddəwəlān wi n-7 dār-ohār asālim fāll-a okāyān 7000 km i-eläss ogdāhān d-1 241 238 km². Āmoosān zābotān, tisnay n-esāssār, n-ējānš, d-ālhāwa.
236. Ariri d-asəššuhu n-ikārosān n-tisnay, n-tukəse d-anməj n-isālan ənfān i-adāhal n-tulaten n-ārrəzāy ənfānen.

1.8.5. māštal n-ālhāwa āmoos talya təlat idmawān ājjootnen

237. Ālmušāqqa n-təmodre d-āhənzazāy āmoos tənfa tāšsohet i-əddəwəlān n-āfrēqqəyya , hullan Mali. Hakd-a-s asətbət n-ālqanun n-aman dāy-2002 d-eddas n-āddāwlāt n-ihəz n-aman šāddijnen (PNAEP) dāy-2006, ihəz n-aman šāddijnen āmoos hārkuk tekāređt təššāmāt i-Mali. Jer-2012 d- 2016, imālt afnuz n-āmađin n-əlyəyalān wi əjrāwnen aman šāddijnen ġur-tarrayt ta n-āddāwlāt har tarrayt ta n-attayān n-ayrəm, ayrəm d-tidbi. Dāy-a wen, tarrayt ta n-āddāwlāt təwwāđ 68.5% s-66.9% dāy-āzzāman.
238. Hakd-a-s ajāraw n-sārwwis n-asəššuxu awedān iylal awed, mušan ođan-in, illa ġur-27% dāy-2016. Hārkuk dāy-a wa dd-iqqālān asəššuxu, ill'ee afnuz n-sārwestān mušan dāy-ill'ee iba n-tulaten n-asətf d-mākāna n-inənnəkəlān , dāy-ayrəm hakd tidbi . Dāy-a wen , ənnəkəlān wi āqqornen ānifāttāyān jer-tisətfiten hullan dāy-Bāmako əh'enāt har tisətfiten ājjotnen issan əlxəkum.
239. Sahel, dāy-a wa tənna taggayt ta ohārān gəfārnāmatān fāll-tiwađt n-ālhāwa, intergouvernemental sur l'évolution du climat, āmoos iyyān dāy-tajiwen n-āddunya wa ojarān tərrəkəmt i-ālmāsālāten ti n-jənnəj, dār-təssəba n-təlləqqəwa, issuy n-timəttawen d-tibyəw ti alāšāl, tərrəkəmt n-eläss n-ākall, tāllābāst n-ikārosān d-ajriri n-tidabiten n-musnāt d-tāknołōži.
240. Timāllāllayen n-āhāwa əkmanāt s-əmmək āšsohen təfāre-en, tirəw-nāt-dd-sār-s afnuz n-tiyesəlen n-ādomm, timottayen n-azzal n-aman n-ijərwan d-tisəskar tiyyāđ n-aman d-anābał-nāsān s-ākall, tiwađt n-anāzaf n-ākall, ihinan n-āddināt ājjootnen (refižetān n-āzzāman).

1.8.6. iqqud n-əmmək n-teyāre, eläss n-āssexāt d-asiləw n-taggažt n-tamətte

241. Əjut n-āddināt āmoos tənfa ta tāzzarāt i-efes n-Mali. Ettarān wi əššāmnen āllāyāt efes n-əjut n-āddināt da : (i) ajāraw i-āddināt fuk sārwestān wi n-āssas āmmoosnen ; teyāre, isəfran olaynen, aman šāddijnen d-edāgg n-təmodre šāddijān ; (ii) asəššuhu n-imutaj n-taggažt n-tamətte; (iii) tanhađt i-rājjoš n-tiwađt n-āddināt; d- (iv) ihuk n-ettar izlayān dāy-a wa-dd-iqqālān ajāraw n-əššāyəl.
242. Teyāre d-asəlməd n-əššāyəl ijraw-tān ālmušāqqa wa n-iba n-milyaw d-tərrəkəmt n-asədəw n-almud d-timyutar n-ārrəzāy n-āddāwlāt n-āddināt. Dāy-a wen, tulaten n-asāyəw ti ārjāšnen dāy-idāggan n-asāyəw n-tayde d-əššāyəl orāw-nāt-dd iba n-igdāh jer-

tiyər ti n-ähädäsäten d-ti n-särwistän wi iha azrəf. Ti n-əšräynen wären äjjət ojárnät ti n-älhädäsäten ättatibän , i- tənät ojärnen- ihuk n-əššäyəl d-n-tənfaten-net.

Tulat 6 : Tiyimiten ti əššämnen n-teyəre

Däy-2023, Mali ija tiyimiten əššämnen fäll-teyəre, däy-uyrad n-äkall, əzzanen däy-3 028 äddinät s- 2 387 i-režyontän d-Dəstrik n- Bämako d- 641 n-tarrayt n-äddäwlät, əhan 10 n-tukatten. Aweđ-in fäll-a wen, 67 isəjidän d-tidhəlen əktabnen n-imännähəđän n-CNT, inušämän, mənistärtän wəššarnen, n-farti folitiktän, n-särwistän wi əššämnen n-mənisterän äjjotnen, n-PTF, n-sändika n-imäsäyran, n-tassayen äjjotnen, tisännämännaken n-iddin d-aləşäl d-tamətte ta wärät təha folitik hakd 40 n-tidhəlen əktabnen n-fartitän n-folitik. Əššäyəl izza däy-4 tarrayen n-asäyər (teyəre ta n-dat-əssas, teyəre ta n-əssas, teyəre ta n-jere-jere, teyəre ta n-təššämät) d- 4 tulaten n-asäyər (teyəre wärät täqqärhät, teyəre təfrasät, teyəre n-asäyər d-almud n-tayde d-əššäyəl). Isəstanän ässomätnen 18 älbabän d-65 isəstanän ässäryäsän immud n-ihänayän d-ənnəyäten inušämän.

Tiyimiten ti əššämnen äzəzhärän 9 tijəttewen i-aggađ n-imutaj ässomätnen ahänay wa äynayän n-teyəre, s-əššäyəl-net ämoos asäyər n-əwadəm, n-ara mey ämawađ, d-asiwəđ n-əššahät-net, ənnəyät-net s-asəryas-has ayätaf i-təmdre i-tilwadət-net. Teyəre-en tämoos tamätərt täşsohet n-tämottayt n-tiwađt n-əssexät d-tidabiten n-təmdre d-adəhal n-asəməl n-tamətte d-tiwađt n-ärrəzäy däy-täqqän Şejret. Däy-a wen, hak iyyän däy-ittusän n-efes iyälän änihäjjä ayäsäl s-əmmək-wa: (i) teyəre n-əggäddäwlät n-aləşälän d-timusnawen ti n-ibda; (ii) teyəre toharät fäll-ärori n-äkall fuk n-äddäwlät; (iii) ašəmmişəl n-asəlmad däy-tarrayen d-tulaten fuk (iv) Asəməl n-tawalen n-əššäyəl däy-əmmək n-teyəre ; (v) efes n-asäyər s-tawalen n-äkall aləşälän d-timusnawen ti n-ibda, tawalen n-əššäyəl, musnäten d-täknoložitän däy-tarrayen fuk n-əmmək; (vi) asəlmad d-asənnətibäy n-imäsäyran d-imäsäyran; (vii) umäy i-təmusne i-efes n-tamətte, ärrəzäy, n-izəjraz, n-agna d-ähənzazäy; (viii) tanäyruft n-uyrad n-ijdar (ix) azəzjar n-azrəf ällulen.

Ašəmmişəl n-bərnəməž-wa n-efes n-teyəre ittar, i-asäyşal 80 timaşalen ärorädnen , ti äzzarnen (2024-2026), d-ašəmmişəl n-752.7 milyar n-SEFA.

- 243. Hakd-a-s təgla s-tämottayt təmdat s-tidabiten infanen, sättemal-net tämoos talya n-əssexät wärät təkna milyaw, tərəkəme n-eläss n-əssexät, ajäraw wärän ogdeh n-isəfran, mušan išmal n-əssexät n-matte d-alyađ əjanen tiwađt təknađ däy-təssəba n-äddäbara n-älşəllas n-tamətte d-isəfran n-bännan mušan härkuk daw-ittusän. Däy-a wen, tikäređen ti äzzarnen wi äzhärnen: tamättant tawəđät n-matte d-aratän, turhənnawen ti taməlsanen d-ti wären itiməlsi, iba n-əjut n-äddinät, hakd iba n-igdəh däy-azəzjar n-azrəf d-gəfämäma n-talya n-əssexät. Milyaw n-äddinät ässermäy-t təfəsse n-imənsiwän d-isudar d-termudre n-aratän. Tarse tolwat təkna tänfo i-asəşşuhu n-säkter wa n-əssexät d-ađaman n-älwizab olayän i-timiyutar n-tamətte.
- 244. Talya ta n-taggažt n-tamətte tämiyänyan yur-tarrayt n-təmmənəyaten äjjotnen n-taggažt-en. Däy-a wen, har-INPS, nəđkađ däy-2021, 500 mil n-iməttulay s- 25% tiđəđen i-306 mil n-imujäşän (21% tiđəđen), s-əđdəkođ ogdəhän 1.4 iməttulay hak

āmujāš. Imujāšān n-INPS ifāl-dd-s-əjut āššārikatān ti wār ila əlxəkum (91.5%) i-afnuz s-9% i-āššārikatān s-əlxəkum. Imujāšān n-tatāllayān ālhākān ājjootnen d-ālxəqqān n-inušāmān. Tāššām n-imujāšān āmoosān imāššāyəlān n-āššārikatān mušan a ilan tamāra, INPS izza dāy-āddināt ādmannen hullan dāy-ilāllan wāren āmoos inəsduma mey iməhəraw (8% imujāšān 18% n-tiḍeḍen).

245. Tamətte n-mali əjut-net təmməḍrit, tiwaḍ day-šik, təttar ašəmmišəl n-əjut n-āddināt i-ajāraw n-tənfā n-tamətte. Tamətte-en ariri-net ānimajār, ikārosān ārmāḍnen, dāy-wāla tāmottayt tənfāt n-tanāyruft n-tasāysəlt i-s-rəkkəm ibənni-net i-tənfaten n-ārrəzāy. A wen ikka arākab n-tənfā tolayāt i-āddināt dāy-təjjət təmməḍrit, d-asənnəmīrək n-timūtar əlanen tāqqān šəjret.
246. Yur-tayimit n-ālyaləm i-asəssuf āynayān n-ārrəzāy d-efes n-Mali (Mali-OCDE, 2015), Gəfārnāma issan -as əḍḍəkəḍ n-ujəšawān n-əššāyəlān ad-ārməḍ dāy-talya n-tiwaḍt n-āddināt təhat ammas,təll'in, ad-zəlzəm mali ibənni irmāḍān n-əššāyəlān ājjotnen (hullan i-təmməḍrit). Əlkətab ālleyāt-as ad-t əməlān a ojārān əssin imujāšān āynaynen i-əššāyəl dāy-2035 d-har-kāraḍ dāy-2050. Ibənni n-əjut n-əššāyəlān ānimāhāl ad-āj s-efes d-tiwaḍt n-ikārosān dāy-režyontān.

Ittus n-Mali

2063

AŠRUT WA S-ESSIN

AŶĀRAF N-ITTUS

**Ma āmoos Mali wa nārha
diha-dāy s-2063**

II. Ašrut wa-s əssin : ayāraf n-ittus

247. Akāros n-talyiwen otas umāy intāmān tēja taggayt n-azənnəzjumu fäll-temāden əjjotnen dāy-tiyər :

- zəzhār , sətətād isəstanān wi əššāmnən əknānen tānfo;
- ayāraf i-hak asəstan iššāmān talyiwen animājjāšnen n-əlwižabān ədduttātnen diha dāy-har 2063 ;
- akāros n-tirezen n-talyiwen;
- d-akātab n-talyiwen.

a) Azəzhar n-isəstanān wi-əššāmnən.

248. Yur-timottayen ti əššāmnən ti dāy-izə əmmək hullan ti əmeššālnen tədabit təlat əlmāyāna, šund a-s timottayen ti s-tiwādt təlkamāt təssomāt əššākān wi məqqorən, isəstanān əššāmnən iyyād ətwāyrafān.

249. Əššākān wi əfrānnen mey isəstanān wi n-əššāmnən i-ləkkumāt ətwāzhārān s-timāterən mey timottayen s-anməttəf n-tələwen ti n-sānatāt:

- Əlan tənfa fäl-a-s əššahāt-nāsān fäll-emāremar n-əmmək mey əlmušāqqa-wa əmoosān šund ikewān mey timāterən n-tərrəkkəmt a wen dāy-fäll-ila əmmək n-ujreh-nāsān i-iki n-data i-ləkkumāt ;
- lwarān-tān əššākān əfrānnen ed əlxal-nāsān har-awātay wa n-ittus wār-itbet, ija bānna d-s-tidabiten əjjootnen.

b) Ayāraf n-tordawen n-əlwižabān i-isəstanān wi əššāmnən.

250. Tisəmday ənimāšrāynən mey talyiwen ənimāšlāynən n-əlwižabān mad-sətətənt taggayen n-əššāyəl s-edāwānne dāy-edəgg n-əššāyəl.

251. I-hak asəstan iššāmān ad-nəssənəmirek « **eddasān n-əssas** » ənimākkān d-tesāyt n-talyiwen n-əlwižabān.

c) Akāros n-əlxalān

252. Ikewān n-əlxalān əmoosān tiretəyən n-anəddāmnən, əddutten n-tisəmday əssomātnen ašār n-təsarredt (**idəm n-tanāyruft**) osaynen tisəmday ti ənfānen d-wāren infa.

253. Idəm mey eke n-əlxal izə dāy-taswədt n-tordawen ədduttātnen fäll-hak iyyān dāy-isətanān əššāmān.

254. Əlxalān ikrasān yur-tartit n-tordawen ti əzzānen dāy-əlwižabān i-isəstanān. Tiretəyən-en n-tordawen əzzanāt dāy-edəgg n-tanāyruft əhanāt tidabiten d-teyəsəlt n-əmađin n-tordawen i-hak asəstan. Edəgg-en n-asənnəyrəf ənimāhāl ad-əfnəz s-alkum i-išmal.

255. Aməyyəz n-tayde əlleyāt-as dāy-a wa-dd-iqqālān təmmənəya , tānaya ta n-jere-jere tosa-dd šund əzzāman n-amyəttas. Emāremar-en n-amyəttas əlleyāt erhetān n-təššām n-kāl-mali dd-əzjārnen tiyimiten n-əddāwlāt n-akāros əynayān.

256. A wa iqqālān i-emāremar-en ad-isətbət ləkkumāt wa-dd-imalān. Əlxalān wi əməđkālən ad-əyrəfān s-alkum i-a wa itwārān i-emāremar

n-imyöttisän. Ad-nəssəjət älxalän s-mäkäna n-isəstanän d-talyiwen ti n-tisiwađ d-iji-näsän s-əmmək äddewän däy-sättemal n-älxalän. Isəstanän-en d-talyiwen ti n-tisiwađ əzjarän-dd timottayen äddewnen, d-älxalän n-inämmašalän iyyađ, d-inəzjam mey derhanän əsseryäsnen afəham s-əmmək olayən n-sättemalän.

257. Asuyəl n-mäjräd n-hak älxal iysal-dd-s-alkum i-älmäyña n-tassawt n-älxal.

2.1 Älxal n-asini: MALI KURA

Älxal-en ässomät torda ta tässänta, təlcam, täššahät tänaya ta n-jere-jere.

Tamätart-net n-eke tämoos talya tähojät tässomät erhet tädduttet n-taggažt n-tumast n-äkall d-asəbat n-tartit n-äddäwlät, d-immur s-asəmyar n-älxoriyyät n-Mali dat-imadhalän n-tukatten d-azəzjar n-əddəwəl däy-tərrəkəmt n-efes s-alkum i-tulaten s-märđa ässomtänen ulzemän n-asənnətibäy n-ärrəzäy d-ašəmmišəl n-taydiwen änihäjjänen n-efes.

Ujəš ijlayän i-tartit n-əddəwəlän n-Sahel (AES) idhal ibənni n-taggažt tärtayät, tämešäl. Tanmədhalt-en n-režyon tässeryäs asəntam n-älyəllas, ayätal n-taggyen ti n-imärzan n-äkall d-asəməl n-efes n-ärrəzäy d-tamətte däy-Sahel fuk.

Älxal-en ämoos (i) akäros n-äddäwlät təlat älxoriyya , tärtay däy-əjut n-agnatän d-iddinän-net; (ii) əddəwəl s-ädduttät asənnətibäy d-älyəllas-net; (iii) ärrəzäy awəđän (iv) tarrayt n-tiwađt n-äddinät d-ähənzazäy ogažän.

258. Tänaya ta n-jere-jere tämoos äzzäman n-amyəttas. Amyəttas-en ämoos erhet n-käl-mali yur-tiyimiten n-äddäwlät n-akäros äynayän d-imsəstanän fäll-talya əjän s-əmmək wa :

- (i) Musnät täynayät n-təmmənukəla täššoheh, təjlayät d-ašəmmišəl n-əlxəkum i-tisəhhətäl n-tayde n-efes;
- (ii) Timottayen olaynen n-folitik;
- (ii) Timottayen olaynen n-folitik;
- (iii) Musnät täynayät n-təmmənukəla n-a wa dd-iqqälän təmmənəya n-älyəllas d-tidabiten olaynen n-asəšsuhu n-tidabiten n-isojitän : ađkul n-inaxdimän, almud, ilalän, d.s.a ;
- (iv) Asəšsuhu n-ayätaf i-temäkšit d-abäxas n-azrəf ;
- (v) Asəddəttu äynayän n-älxoriyyät n-Mali dat-imadhalän n-tukatten;
- (vi) Tišəšray n-a wa dd-iqqälän taməđint n-tibyər n-äddäwlät šund tibyəti ti n-ider n-äkall d-tinəsbərad d-brožetän däy-a wa dd-iqqälän asəmmuttəy n-tibyər-en;
- (vii) l'accroissement du rôle des légitimités traditionnelles et coutumières dans la gestion des affaires locales.

259. Emäremar-en təmdäy tänaya ta n-jere-jere əlkämän-as, äššahet inämmašalän wi n-inəfran n-wätetän wi äzzarnen əššämnen n-đarät tänaya ta n-jere-jere. Əddəwəl n-mali ijläy hullan s-taggažt n-tumast n-äkall d-asəbat n-tartit n-äddäwlät d-amäday n-tarse n-semyar n-älxoriyyät n-Mali dat-imadhalän n-tukatten d-azəzjar n-mali talya n-tərkəme n-efes s-ađakal n-äddäbaratän ässomätnen

ulzemän n-asənnətibäy olayän n-ərrəzäy n-efes oyadnen.

260. Ujëš ijlayän i-tartit n-əddəwəläñ n-Sahel (AES) idhal ibəñni n-taggayt tärtayät, tämešäl. Tanmədhalt-en n-režyon tässeryäs asəntam n-älyəllas, ayätal n-taggyen ti n-imärzan n-əkall d-asəməl n-efes n-ərrəzäy d-tamətte dəy-Sahel fuk.

TAGGAZT-ÄLYƏLLAS-ÄLXORIYYA-TARTIT N-ÄDDÄWLÄT

261. Äžžəbhatän tanalasnən, teräzže n-əkall d-ikkuy dəy-imuka äššohen əjän mali dəy-miši äru tartit n-äddäwläť , älyəllas d-tazəjot n-dəggəwläť wär ämoos ar-isəkta iläšnən. I-ayätaf olayän i-taggayen ti n-timärzaten n-əkall, **äššahät əlxəkum tidabiten n-isojitän (i)** s-äddinät s-ıdäkalän d-asəlməd (ii) d-ilalän olaynen. Äđmanän ariri iknan n-əkall d-taməđint dəy-attayän.
262. Äddäbara wa äynayän n-taggazt itbätän ijrəw i-dəggəddäwläť uješ n-talya tänimähälät d-äddäbaratän n-əddəwəl ibdadän s-tidət i-ayätaf i-timähəđen n-iba n-älyəllas əlanen initän d-tulaten äjjootnen , a wen yur-arämas n-Kidal ašäl wa n-14 dəy-Nuwänbär 2023 tasəkrəmt n-taggayen ti n-Jihadistän d-äžžəbhatän d-efel n-isojitän n-Ikufar šund Barkhane, Takuba d- MINUSMA äkall n-mali.
263. Ayätaf i- teräzže n-əkall d-ikkuy dəy-imuka äššohen orəw-dd ukəs-net imdan ässomät day (i) : ibəñni n-əššäyälän hakkänen älhäkän i-təmməđrit där təssəba n-tiwađt təfranät n-ərrəzäy; (ii) asəťbat n-ahəroj iknan n-timəttawen , ahəroj iknan ässitbätän dəy-ibda (iii) ässəyasa n-iddin.
264. Mali isojitän-net əkräšän äššahät täynayät tojarät ta n-aflek n-äfrəqqəyya təja yur-tinayiwən ti n-sənatät okäynən n-äddäwläť. Asəššuhu n-tidabiten n-isojitän a dd-ässäryäsən i-Mali ajärəw n-älxoriyät fäll-uyrad n-əkall-net.
265. Dəy-ujreh n-a wa-hin okäyän dəy-a wa dd-iqqälän älyəllas n-əddəwəl d-musnät s-timähəđen n-iba n-atəbat i-taməđint n-tibyər, ija əlxəkum asəššuhu n-tidabiten i-isojitän äddäbara-net wärän itbatän. Dəy-2063, Mali iha taggayen n-isojitän wi əfrännen dəy-tarrayt ta n-älyäləm , ila tədabit n-arurəd n-talya d-ənnəyät n-tayde, älhändäsät təknať n-taggazt d-äššahät n-ayätal.
266. Taggazt n-əkall tässomät day-äddäbara n-ahəroj olayän , d-tanmədhalt jer-əddəwəläñ wi där-ohär həriritän, səmyar n-tumast n-ikallän wi n-ihərajän, d-ašəmmišəl imdan n-təjittəwt n-məkəna n-ikənnasän s-edəwänne mey dəy-s-efes ijan dəy-amsəstan n-« ikallän n-həriritän ». Isojitän ättəlläyän tafləst d-tadhəlt n-äddinät där təssəba n-tadhəlt ta hasän-təkfa.
267. Dəy-a wa, ibəñni n-AES dəy-šutänbär 2023 dəy-Bämako, təkfa ässasän n-tanəyruft n-taggazt toharät d-anmədhalt i-dd-ässäryäsän asərtay n-tidabiten.
268. Dəy-a wa-dd-iqqälän älyəllas, ättəjrəw imda. Təmäl-t täñhađt i-tərkəwidəma dəy-iyərman d-tidbi. Ähənzazäy n-älyəllas imäl-t dəy-attayän n-äddinät , ijrəw-asän a wen tilwat dəy-tišəšray-näsän. Ikna äggəddäwläť iflas təmmənəya n-isojitän , ijäy tədabit n-älyəllas wädden ti n-azəlam wäla n-tihya.

269. Ajäraw äynayän n-älxoriyyät n-əddəwəl ässäryäs-t-dd äddäbara äšsohen n-käl-tukatten əlanen tidabiten mäqqornen n-asənnəmənnək d-taggažt n-älxoriyyät n-Mali dat-äljaləm. Tässomät taljiwen fuk n-ässəyasa : folitik, ärrəzäy, äddin, təwwədəma, tumast, agna, d.s.a. Təšyal i-titit n-teje ta n-äfräqqəyya dəy-ätiwəzzäy s-aggay-net n-təmmənukəla dəy-äljaləm itaräyryän dəy-tisdaj fuk. A wen iyäl-dd-s-alkum i-ahänay d-tarse n-käl-tukatten, s-tisəttäyhal kərədät əššammen šund(i) semyar n-älxoriyyät n-Mali ; (ii) semyar n-nefranän n-tayde d-nefranän n-imadhalän n-Mali (iii) ađaman n-tənfaten n-təmdre n-äddinät dəy-äddäbaratan fuk ämmidkälnen.
270. Ibənni n-taggažt ta n-AES ässäryäs-dd i-əddəwəlän wi kərəd asəšsuhu n-anməjjaš n-eddas n-äljəllas fäll-tarrayt fuk n-AES.
271. Asəšsuhu n-tartit d-anəddəm n-äddəwlät ässomät nehal n-aləšälän. Aləšälän wi oläyən hullan n-agna fäll-təja tanmənnakt ätiwättärnät, ätiwəzzäynät šund nehalän n-tamətə: əššəyəl, Sinänkuya (təbbubəša), Maaya (təwwidəma), tanmədhalt d-anmətəf, semyar n-imäqqarän, tumast d-äljadälät, ämajaru,äljəyal wa mäqqärän, ässänyäten (tanäyruft, telässe, izəjraz), d.s.a. Tiwađt täynayät n-tawalen n-äddəwlät tədhäl temärrähält-ta.
272. **Iddinän ässewəđän, äsətbatän anhərəj ozjan jer-, dəy-iddinän.** Iddinän äddoben ađaman atəbat d- d-anmətəf, asətbat n-anəddəm n-ašäl-i, šund-a-s iddinän ähheräjän dəy-äljəfyät, d-anəflas d-iba n-amšəkki dəy-a wa-dd-iqqälän folitik, tamətə, ärrəzäy , agna. Taggayen n-iddin əjraw-nät taffawt n-ibənni n-edägg n-edəwänne infan dəy-timsəstin-nät fäll-a wa ämmosän taljiwen dd-əqqalnen tamətə fuk.
273. **Tamətə ta täynayät täzza dəy-äggäddəwläten n-mali ärrəšätnen,** əknan musnät n-älxaqqän d-älluzmatän-näsän, ässimyarän aləšälän-nänäy, ogazän dəy-älbasän wi dər-dd-osän imäjjan isälän iyyäđ n-käl-tukatten, əknan tərha n-təmməya toyadät d-taggažt n-terše n-əlxəkum d-ujəš n-asətbat n-äljəfyät , anmədhal, d-asəməl n-ärrəzäy d-tamətə d-tumast n-äddinät dəy-tarrayen fuk.
274. Imäjjan n-isälän d-rezotän n-tamətə ađmanän isälän n-däggäddälät s-əmmək n-asəjjəriri n-äššahät ta läbasät n-käl-tukatten s-akəros äynayän n-aflək n-səkter n-anməj n-isälän d-iji n-isälän i-asətbat-net i-talya hullan i-efes n-änترنت dər-təssəba n-ihuk n-timašalen äynaynen . Imännähəđän ađanän a wa jännän imäjjan n-isälän d-rezotän n-tamətə i-ağatəf i-tilušawen tiyyäđ fäll-ašərušu n-təmməđrit.

TƏMMƏNYA

275. **Äddəwlät n-mali tämoos äddəwlät n-tayde d-tarse, tässomet efes šund-a-s äddəwlät illa-hin timašalän-net wi n-härkuk təjrah-in taljiwen n-efes.** Tamašal (i) šund tamətart isajlay timašalen n-inämmašalän wi iyyäđnen , təđkəl äddäbaratan i-asəjlayn mey i-iqqud i-aggađ n-ittusän n-ärrəzäy d-tamətə (ii) šund änämmašal s-taməđint n-səkterän iyyäđ n-tayde šund səkterän wi tukəse d-tibyəy ti n-ider n-əkall mey azihəz n-səkterän iyyäđ i-asäysal n-azəzjar n-azrəf i-tänfo n-asäysal. Wər-t isijəj ärrəzäy timašalen-net ti n-äljəllas d-taggažt n-däggäddəwlät d-terše-näsän i-iđmən

s-tanhađt. A wen dāy-a fāl äddāwłät täššahät n-aggay n-tömmönäya, d-asəbat n-tanhađt-net fäll-ärori n-äkall fuk d-issuy d-ašəmmišəl n-eddas imdan n-ITTUS Mali 2063.

276. Ässewäđ tidabiten-net dāy-a wa-dd-iqqälän ahāyan fäll-asilu n-ärrəzäy has-dd-isaryasän asəhhəndəggi-net dāy-tayde n-älyaləm s-issuy d-taggažt d-asəməł n-tənfaten-net n-ärrəzäy.
277. **Äddāwłät n-tayde taja äddābaratän i-asəššuhu n-tidabiten n-əmmək-net n-asənnəmirək s-kārađ eddasän n-əlxəkum**, n-äddinät s-əjut d-milyaw d-imutaj. Äddāwłät täđman ašəmmišəl olayän n-tibyər ti-təllänen, isinmənnik, sasəgdah ariri fäll-äkall. Tajiwen äžžanät dāy-tisdaj n-efes ässomätnen ärrəzäy olayän n-tidbi. Folitik-en n-ärrəzäy intämän n-äddāwłät insa fäll-: (i) Efes n-tisdaj n-ärrəzäy n-tajiwen ässomätnen efes n-tulaten n-ärrəzäy ənfanen d-asəssuf n-anəđdəm n-äddābaratän n-ärrəzäy; (ii) ariri n-ikärosän n-tisnay, n-tukəse, d-anməj n-isälan i-tadhəlt n-tulaten ənfanen ; (iii) asiwəđ n-timusnawen əkmäsnen dāy-attayän n-asəlmad n-əššäyəl d-əššäyəl dāy- tulaten n-ärrəzäy ənfanen.
278. **Təkfa iman-net tömmönäya täynayät , tolwa ässomen ənnəyät n-asənnətibäy insan fäll-xasilän (GAR)** s-tidabiten äjgotnen d-milyaw təfranät i-ihuk n-timašalen okäyнен erhetän n-äddinät.
279. Demokrasi n-mali tawəđ hullan dār-təssəba n-timottayen n-äddābaratän n-tijəttewen ti əməšälnen, šund asəbat n-äddästur äynayän dāy-2023. Tämoos a oharän, əhan äddinät fuk, tässomet aläšälän-nänäy sättemal-net tabəđdawt təmdat n-tinayiyen, ämađin ifnazän n-fartitän folitik d-amnoy n-asikəl jer-fartitän n-folitik, tidabiten ädduttätnen änimäšräyänen s-semyar wäte äddutten, ujäš äššohen n-tamətə ta wärät təha folitik d-imänokalän wi n-aläšäl d-anəfham fäll-talyiwen ti mäqqornen n-äddāwłät.
280. Tijəttewen n-äddāwłät ədhalnät adhənni n-tarrayt n-folitik d-tamətə s-ašəmmišəl n-a wa tänät-dd-iqqälän ämoosän asəbat n-tulat n-əlxəkum. Dāy-a wen, äddobät anməšrəy iji dār-təssəba n-tassayen n-ašəmmišəl. Osa-dd äžžaman tanmənnakt fäll-äddābaratän ti mäqqornen n-äddāwłät ed talya n-däbitetän. Timyutar n-timəttawen əməšälänät, äntabäynät s-əmmək olayän, tamətə ta wärät təha folitik təjläy dāy-a wa-dd-iqqälän tinäyraf n-folitik d-äddāwłät i-asənnətibäy oharän n-timašalen. Äddāwłät ad-tännähäđ i-əššäyəl-net, sətbət ärkäwälän-net yur-däggäddāwłät d-timəttawen. Tojja tassayen ti jer-isudas n-äddāwłät d-tassayen jer-s d-inaxdimän-net s-tilalt n-äššäreyä d-igdəh.
281. **Timottayen n-tišəšray oräw-nät-dd-iqqud äynayän n-äššäreyä n-əlxəkum d-asin n-tafləst.** Tafləst n-äššäreyä təkna tiwađt, tädduttät, tämoos tidət i-äddinät. **Asənnətibäy n-timašalen n-tifərrawen ikna əddəttu.** Äddābaratän äjgotnen, šund äššäreyä, ämməđkälän i-a wen i-taggažt n-älfyät d-anəđdəm n-tamətə.
282. Asəššuhu n-demokrasi, milyaw n-asənnəhəđ n-äddinät dāy-taməđint n-timašalen ti-tän-dd-əqqälnen, asini n-äššäreyä, asəssigdəh n-timankayen n-taməđint, əddəttu n-asənnətibäy n-terše n-əlxəkum d-semyar imdan n-älqanunän wi ässomen, a wen oräw-dd- afnuž n-temäkšit d-abäxas n-azrəf. Tin wär ärriräynät .

Emmökän n-äffāhamāt d-tamāđint wi əhānen edāgg əknan miļyaw, s-idhal əlqanun, xasilān wi ətwājrāwnen dāy-ayātaf i-temākšit d-abāxas n-azrəf i-olaynen.

283. **Asənnəmənnək əynayāy n-əkall n-2023 əsiryās-dd asətbat əddutten n-ərrəzāy n-tidbi dāy-a wa-dd-iqqālān tiwađt tənfat n-timərrāhālen n-desəntāralisasiyon .** Əmməđkālān əddābarātān i-ajāraw i-tāmottayt n-foolitik ta təššāmāt i-asudmār olayān i-tənfaten n-efes n-režyon d-tidbi, d-mākāna n-timyutar n-əddināt wi n-əssas s-(i) asujjār d-iqqud n-iyāšādān wi n-timərrāhālen; (ii) asəssuf n-təmmənəya n-tidbi ; et (iii) la promotion des économies régionales et locales.
284. **Dāy-a wa-dd-iqqālān əddəttu wa əynayān n-əlxoriyyāt,** Mali əsjāt imadhalān-net dāy-tulaten fuk. Tiwađt dāy-tisdaj əjjotnen n-əlyaləm s-a wa-dd-iqqālān asəhəndəggi, dat-ikufar, d-taggayt iyyāt n-tayde n-əlyaləm d-azrəf s-tanāyruft tāzza dāy-əddəwəlān n-BRICS, ikfa Mali tənfa māqqārāt n-asəšsuhu əlxoriyyāt d-asənnətibāy olayān n-efes-net s-anmədhāl s-anəkf. A wen əssāryās-dd- afnuz n-temāhedt i-əmoos əlyaləm əssomen alwəy-ləwəy n-ərrəzāy d-tamətte n-mali. Mali əssomāt tənfa-ten i-asəddəttu n-əlxoriyyāt d-əməšāl n-tumast n-əməway n-tasəđjt n-əššahāt n-əfrəqqəyya.
285. Dār-təssəba n-əssəyasa , Mali əməšāl tumast-net n-əməway dāy-ujəš n-əfrəqqəyya i-təbbillānt d- (i) asəmmuttəy n-timankayen n-əlyaləm mey ibənni n-tiyyāđ əynaynen əknanen təla n-tanhadt dāy-tanāyruft ta tāynayāt n-əddunya, (ii) asəddəttu n-talya n-isəstanān Šund terāzže n-əkall d- (iii) asənniləs n-ərkāwālān Šund əlxəqqān n-əggadəm, taggazt n-əddināt wāren əjjət titwəjjənen isəknaf i-asəməl n-iyāšādān wāren əddew d-agna-nānāy.
286. **Dāy-a wa dd-iqqālān anməjjaš, əlxal n-SEDEYAWO, IYEMOWA d-G5 Sahel,** hullan alkum-nāsān i-ikufar wi n-tukatten, iwwāy mali s-umāy i-tināyraf n-anməjjaš hin əknanen ujhə n-əlxoriyyāt d-tənfaten n-timəttawen ti s-ija mājrad. Dāy-a wen, idkāl tumast-net n-təmmənəkəla n-temərrāhālt tāynayāt n-anməjjaš intāmān. « ijrāwān əlisteqlal-net » s-amāday n-ənnəyāt i-asədu n-əddəwəlān iyyāđ dāy-tinmənnaken əynaynen n-a wa əmoosān alāšālān n-əlxoriyyāt d-taggazt n-tənfaten n-əddəwəlān wi əhānen. Dāy-a wen , Burkina Faso, əddāwlāt n-Mali d-əddāwlāt ta n-Nəžer əməlān-t s-isəmə tartit n-əddəwəlān n-Sahel (AES), ašāl wa n-16 dāy-šutānbār 2023. Dāy-əlwāqq d-almud s-əššahāt d-tənfa n-akənnas-wa, əddəwəlān əjjotnen a-dd-əjjəšān temərrāhālt-ta. Dāy-, Mali ənimāšāyāl d-əddəwəlān wi n-isukal n-tassayt ta n- AES i-asənnəmənnək d-asədəw n-əddābarātān d-taydiwen n-efes , d-asiwəđ n-imutaj n-tajiwen d-asəryas n-tanmətəft, d-tanmədhalt i-asəməl n-mamāla d-azəzjar n-azrəf jer-tajiwen, d-asənnətibāy n-tibyər d-asətbat n-timəlləllayen n-əlhāwa s-igdəh d-Sahel.

EFES N-ƏRRƏZÄY

287. **Əddāwlāt təmsādāt s-tilalt n-əššəreya** azrəf a takkās i-ikərosān wi n-əssas d-dāy-tarrayt ta n-səktertān wi n-tayde d-asiwəđ n-tidabiten n-asəmmətərrəđ n-azəzjar n-azrəf wār ila əlxəkum jer-i-n əddāwlāt wāla n-tukatten.
288. Efes ogdəhān n-tulaten n-tisnay (zābo, ejānš, esəssār d-ađu) idman. Rezo wa n-zābo ikna tiwađt, mākāna-net idmān. Bāmako, osay d-idāggan n-imānokālān n-tajiwen d-kabitaltān ti n-isāylyay s-zābotān iwar gudron, əmoos zābo iknan i-aggad n-əddəwəlān wi iyyāđnen n-əfrəqqəyya ta n-atāram. Zābotān wi iyyāđnen osāynen idāggan wi māqqornen i-asəfsas i-iyərman wi māqqornen awəđān.

289. Tasnit ta n-esässär äddälil n-mäkäna-net ämoos ayäsal n-rezo n-esässär n-äddäwläť Šund akäros n-zäbotän i-ašəmmišäl n-tibyər n-äkall, asini n-zäbo wa jer-Dakar d- Bämako, asäyşal n-Brožetän n-anmisäy n-režyontän wi inhäyän SEDEYAWO, IYEMOWA d- AES.
290. Tisnay ti n-aman äddälil n-tiwađt-näsän ämoos, asəssuf n-timašalen fäll-ejänš wa n-Nəžer (Kulikoro-Gawa, Bamako-Kurussa, Bamako-Konakri) d-aflək n-timašalen OMVS iysäl-dd äsmäl asəssuf n-taräja n-ejärew təjat i-emäremar wa n-Sänegal har -Ämbidédi.
291. Däy-a wen, dihad däy-s-2063, daw-64 % n-täsarredť n-iket n-rezo ad-täwär gudron, əđđəkođ n-3000 km n-zäbo wa n-esässär ad-əkrəsän, d-2334 km tarrayen äddobätnen amišäl.
292. S-tehätelt n-tənfaten ti däy-äzzän (i) emel n-32 iyaryarän n-turfen n-išənnawän ämeränen i-isikilän däy-išənnawän n-əlxəkum; (ii) talya n-äkall n-mali ilan həriritän d-əddəwəläň əssa, d-Bämako äddoben uyəl n-tešäberəđť n-režyontän d-(iii) a wa-käl-mali ämoosän iməssukal mäqqornen, täsmäl äddäwläť taggayť n-asikəl däy-išənnawän təlat ilalän , təlsat rezo olwan däy-äddunya . Tässewäđ älhändäsät olayän n-asikəl däy-išənnawän.
293. Älyəllas s-tukəse idmän där-təssəba n-äddäbara n-əlxəkum. Däy-a wen, ad-äjį əlxəkum däy-əddəwəl fuk tukəse tolayät, təgdähät, s-älqim ogdähän. A wen ad-ädhəl efes iyälälän n-əddəwəl. Ariri n-tukəse ikna tiwađť, ikfa edəgg i-tukəsawen ti tanalassen d-ti n-täfukt.
294. Əlxəkum s-a wa-dd-iqqälän äddäbara olayän n-asəjət ässewäđ tisäyşal n-äddomm, azəzzej s-asəqqərhi n-tifərrawen, asəməl n-taydiwen n-tasäyşəl d-imutaj n-imäsäyşalän. Däy-a wen əddəwəl ila ädomm äynayän, awedän, ässimyərän ähənzazäy däy-ittus n-ađaman n-älxoriyyät s-isudar n-əddəwəl, n-tiwađť n-tiysəlen n-imäsäyşalän, d-iji n-Mali əddəwəl äšşohen s-ädomm izazjar.
295. Ašəmmišäl n-tibyər ti n-ider n-äkall d-käränži d-tibyər ti n-ider n-äkall wi əfrännen (litiyom, idrožen, d.s.a.) iha efes n-əddəwəl, s-anməjjaš s-ärrəzäy n-äddäwläť d-tidbi, s-ibənni n-älhändäsät, asəşşuhu d-asəməl n-anəfham fäll-ämašal däy-iyän n-äddäwläť, tiwađť n-tənfä s-ibənni n-tabäyurt s-asəməl n-tiysəlen n-tämašalt n-tibyər ti n-ider n-äkall, d-asiwəđ n-efes iyälälän, s-taggažť n-ähənzazäy, asäyər olayän n-äddinät , d-timašalen n-efes i-timəttawen ti n-asälim n-ejärew .
296. Älqanun n-tibyər ti n-ider n-äkall ətbätnen däy-2023 oräw-dd tišəšray däy-a wa-dd-iqqälän tiwađť n-terše n-äddäwläť. Dehe iyyän, əlxəkum izjär n-azrəf hak awätay s-azəzjar äynayän n-teyəsəlt n-azrəf n-hak äzzäman dd-izjarän ašəmmišäl n-tibyər n-ider n-äkall, däy-särwistän n-əlxəkum : tisnay, tukəse, māršin n-emäjį n-isälän.
297. Älhändäsät tämoos eke n-ärrəzäy där-təssəba n-äddäbara wa n-asəmmuttəy n-tənfä n-ärrəzäy. Temärrähält ta n-ašəmmišäl n-älhändäsät awed, əjjət yur-säktertän wi n-täknoloži n-tənfä mäqqärät däy-əddəwəl fuk, inta a wen däy-tamära ta n-2024-2033 s-udəs n-ašəmmišäl n-tulaten ti ənfänen d-asəhhəndəggi n-älhändäsät.
298. **Mali ijjäš älyaləm n-täknoložitän ti ənfanen.** S-äddälil n-amer-net s-älyaləm ässomen anmärn, n-tayde təfrannät, Šund isälän, asäyər ifranän ätiwäkfän i-tiwađť i-umäy. Ärrəzäy s-änternet d-TIC ämoosän teje n-tiwađť d-ämatuj n-asədu n-äddinät d-azrəf.

299. Ujəš n-Mali i-älyaləm n-täknoložitän äššohäten iyşäl-dd s-asəməl n-musnäten d-timkärrawen däy-talya n-teyäre s- (i) ibənni n-lisetän n-musnät tolayat sayşalnen i-mali ujəš d-ajəraw n-tizart däy-äddälän n-älyaləm n-älxisab ; (ii) teyäre s-musnät d-s-täknoloži təfranät; (iii) tafrent tolwat däy-tulaten tiyyäq ; (iv) efes n-umäy n-təmusne tämešälät n-ässas; (v) d-asäyşəl, iji n-mamäla d-ajəraw n-täknoloži täšşohet təlat tənfa.
300. Ahəraw ilkam i-iji n-əššäyəl-net wa n-asətbət n-tamətte, ibənnu-dd əššäyəlän ənfanen d-tisäyşal n-tihorawen tahanät ebre n-älhändäsät. Däy-a wa-dd-iqqälän älhändäsät n-iwnafän, šamaşal idəgğan fuk wi n-iwnafän n-əddəwəl, iwnafän däy-ammās ojərän wi n-tukatten. Däy-a wen, älhändäsät tädduttet n-aläşäl təfäs orəw-dd-a wen tiwaqt təfranät n-adāhal n-timaşalen n-aläşäl i-ayəraf n-PIB.
301. Efes n-älhändäsät n-Mali idman-t anmədhəl jer-əlxəkum d-säkter wa wär ila əlxəkum wa išujuşän azrəf däy-älhändäsät i-ašəmmişəl n-eddāsän n-tulaten ti ənfanen d-däy-säktertän wi n-täknoloži.
302. **Anmərn s-tiyəsəlen n-tidbi fäll-imžənšitän n-äddäwlät, n-režyon, idman s-äddäbaratän n-asəməl idkäl əlxəkum** Šund (i) asəjli d-asəməl n-tasäyşəlt d-atāwar n-taršiwən d-timaşalen, (ii) Asəməl d-adāhal n-äddäbara äšşohen n-marketing d-ajəraw n-əššäyəlän, (iii) Asənnəmännək n-talyiwən n-mamäla n-äddäwlät d-adāman n-ujəš n-imäjjan n-talyiwən-en däy-režyon, d-älyaləm (iv) asəffik d-ajəraw n-əššäyəl däy-aflək n-teje, teje d-älyaləm.
303. Eddəwəl ijrəw s-asətbət n-tiwaqt täšşohet, täylal s-əddəkod n-**10% däy-awätay**, tässomet tasäyşəlt təlat initän äjjotnen, azəzjar n-tiyəsəlen, d-tiwaqt i-anmərn s-əmmək n-anməjjaš äynayän d-ariri n-tiwaqt däy-tisdaj fuk n-älyaləm dər-təssəba n-timaşalen-net ənfanen.
304. A wen äddärär s-tidabiten n-əlxəkum i-ihuk n-azrəf olayän i-ərrəzäy. Däy-a wen, s-akəraš n-ənnəyät n-ihuk n-azrəf n-ərrəzäy, wərän äddew d-ittus n-tiwaqt täšşohet, täylalät, əddəwəl immäy, äsmäl äddälilän äjjotnen dd-ässeryaşnen ajəraw n-tarrayt d-äddäbaratän n-azəzjar n-azrəf olāhnen d-wi n-əddəwəlän ənzaxnen. **Däy-a wen**, ätwämmäyän äddäbaratän wi: ašəmmişəl n-asəlləwiləwi n-tiwse fäll-imžälän-net.; asəməl n-atāwar n-azrəf s-efes n-tulat n-amişəl n-äddinät; anmədhəl jer-əššäyəl n-äddäwlät d-wa wär təla (PPP) ; tanəşbərīt tolayat n-ihinan n-käl-tukaten; ibənni n-äddäbaratän n-ajəraw iknan n-äššərikatän i-azəzjar n-azrəf n-bänk ; asəhəndəggi n-talyiwən n-ihuk n-azrəf ilan täqqän šəjret d-azəzjar-net; ibənni n-əjänd n-azrəf d-ihuk-net, əjänd n-azrəf idmanän, izərfan ätterməşnen ässomätnen tibyə r n-ider n-əkall, d.s.a. ; ašəmmişəl n-aläşäl n-ihuk n-azrəf n-tukatten šund NBD (bänk wa äynayän n-efes), d.s.a.
305. Däy-a wen, ämarwas n-ərrəzäy änimähäl ad-awəð tarrayt togdähät d-80 % n-PIB, tarrayt täynayät n-IDE änimähäl d-afənaz i-ad-äməl däy-attayän n-3 000 milyar n-SEFA muşan terše ta n-käl-tukatten änimähäl ad-tənnuðfəs har-əkkoz däy-şənätät timərwen dat-afənaz s- 900 milyar n-SEFA däy-2063.
306. Däy-a wa-dd-iqqälän əddəttu n-älxoriyyät d-musnät n-a-s tadhəlt wär kälä təfäs əddəwəl, Mali unjəy s-tulat-ten n-ihuk n-azrəf i-əşamu n-ihuk n-azrəf däy-ammās, tanmədhəlt s-anmənf s-asiwəð n-tädabit-net ta n-asəmmətərrəð s-azəzjar n-azrəf n-tukatten.
307. Däy-a wen, osäy-d-azəzjar n-azrəf däy-tulat ta n-tibyə r ti n-ider n-əkall s-azəzjar n-azrəf däy-tulat n-tiyəsəlen n-älhändäsät mey wa n-imutaj: däy

A wa dd-iqqälän utär n-tihakkuten n-tibyör ti n-ider n-äkall s-äššärikatän mäqqornen n-tukatten, äzzəzär äššärika wa n-ašəmmišəl n-tibyör ti n-ider n-äkall tämoosät tassaýt d-äššärika n-asəssikəy n-isälan , n-imutaj n-tisnay d-əššäyälän n-əxəkum meý äššärika n-säktər wa n-tiyəsəlen n-älhändäsät.

308. S-ujreh n-timäteren fuk, šund (i) ənnəyäten n-ättarex n-azrəf s-talyiwen äššohäten älwəqq iyyän; (ii) iba n-igdäh n-azrəf oharän (SEFA) dəy-a wa-dd-iqqälän efes n-əddəwəlän wi-t oharänen d-anməjjaš-näsän n-mamäla; (iii) məštalän wi osäyänen d-ašəmmišəl n-azrəf oharän n-SEDEYAWO s-ibənni n- (iv) asəhəndəggi wa iglän n-talya täynayät n-azrəf n-älɣäləm dd-imalän, s-azrəf ad-tädhəlän tiyəsəlen olaynen šund : oräy, kārənzi, lityom, blatin, d.s.a. Mali d-əddəwəlän iyyad n-aflək n-äfrəqqəyya äsmälän azrəf äynayän ässomen tibyör n-aläšäl.

TARRAYT N-TIWAQT TƏFRANÄT N-ÄDDINÄT DÄY-TAMƏTTE TOYADÄT, TÄNIMÄDHÄL

309. Asəhəndəggi n-brožetän ənfanen ɣur-tänaya ta n-jere-jere n-2020 s-imadhalän äynaynen (Šin, Rusiya ...) dəy-säktertän wi mäqqornen n-tayde (tukəse, sārwištän n-tamətte ärrəzäy ...) oräw-dd tiwaqt n-talyiwen n-tamətte d-emäremar äjjen n-ärrəzäy, ijrawän ibənni n-əššäyälän äjjootnen əlanen timzal olaynen dəy-säktertän wi əhänen anmärn d-əjut fäll-idäggan n-terše d-sārwištän əlanen initän äjjootnen.
310. Afnuž iknan n-asənnəmižär n-tamətte d-təlläqqəwa dār təssəba n-tiwaqt n-terše i-hak äggadəm, efes n-timašalen n-tasäysəlt, d-tiwaqt n-säktər wa wär ila əlxəkum oräwän-dd afänaz n-timašalen n-tasäysəlt wärän tənfa dat-säktər wa äqqārhen.
311. Tiwaqt n-timašalen ibna-dd iba n-inaxdimän, oräw-dd-a wen tämottayt n-talya dəy-a wa-dd-iqqälän folitik n-tamətte. Erhetän n-efes n-əddəwəl d-režyontän wi wär ila äddinät äjjootnen ässäryäsän-dd i-imännähädän n-äddäwlät s-issuy d-režyontän wi əhänen s-asəhəndəggi n-äddäbaratän dəy-ittus n-asiwəđ i-režyontän wi wären ila äddinät äjjootnen äddinät i-ašəmmišəl n-tidabiten-näsän. Äddäbaratän-en i-əkräšnen tinäyraf äjjotnen oräwän-dd tiwaqt n-äddinät illa-hin tikätoten ti n-härkuk.
312. **Ašəmmišəl n-ännäsexäten n-tiyimiten ti əššämnen n-teyəre ijrəw asəhəndəggi n-əmmək n-teyəre olayän**, ohar, äddoben asäyər n-däggäddäwlät ərhanen äddäwlät-näsän, n-imännähädän, əssannen aläšälän n-tamətte, imäsäyälän, imäššärayän, ədhalefen efes n-tamətte-ärrəzäy n-əddəwəlän . Talya-ten təla tidabiten äddewnen d-tarrayt d-tiwaqden n-tulat n-teyəre (imutaj d-timkərrawen n-asəlmad n-asäyər, tarrayt täzzajät n-asäyər n-inaxdimän ijlayän, uješ n-inämmašälän äjjotnen d.s.w.) isatbatän musnät tolayät dəy-tarrayen fuk n-asəssəyär.
313. Äddäbara s-erhet dəy-a wa dd-iqqälän ässexät ijrəw asəhhəndəggi n-əmmək n-əssexät ijrəw uyrad n-äddinät s-təryəse d-ibənni n-sārwištän n-əssexät s-taydiwen olaynen har- umas azäjur s-tukaten dəy-a wa-dd-iqqälän ässexät isəkta. Əmmək-wa, äzizärän ayätaf, təšdəje d-asəššuxu, ašəšdəj n-isudar, oräw-dd-asəb n-turhənnawen ti n-ayli d-termudre.
314. Hakd-a-s issan fäll-tilwat n-tayde n-älɣäləm, əlxəkum idkäl äddäbartän i-ađāman n-älxoriyyät n-əssexät əddəwəl dəy-äddunya dəy-əjjətnät tirmiten n-tilwat n-älɣäləm n-əmməkän n-əssexät otasän ad-əjen tamäđint n-əssexät

āmatuj n-tārna. Ijrāw s-arāsal i-asənnətibāy n-āssexāt s-tisānnāmānnaken n-ālyaləm osaynen d-inākfān n-azrəf n-ālyaləm, s-asiwəḍ n-tādābit n-asənnətibāy n-iyłəyān, asərmaḍ n-mākāna n-isəfran d-asəməl n-edāgg n-āssexāt d-isəfran wi n-alāšāl.

315. Āddābarātān wi āmməḍkālān i-tadhəlt n-ikārosān, šund (i) efes n-iyərman wi dāy-əjjət ānernet; (ii) asəšsuxu n-iyərman; (iii) azəzjar iknan n-azrəf dāy-atābat d-milyaw n-sārwestān n-əlxəkum, sārwestān n-tamətte ārrəzāy d-ərezo n-tisnay d-(iv) āddābara n-təməzzuyt ijan s-erhet, əttārān : tiwaḍt təmdat n-təmudre dāy-iyərman; ajāraw n-edāgg n-təmuzzuyt olayān i-timəttawen ti wāren ijərru a ājjen, ibənni əššāyəlān.
316. Tibyər ti n-aman n-Mali ātiwāssānāt, āmeššālāt, āntagāyāt s-aylul, i-asəryas i-āddināt fuk sārwestān n-aman oharnen, dā-təssəba n-efes iyłalān n-əddəwəl.
317. Afāraj māqqārān n-imāytan iyšāl-dd, idhal ayātaf i-anāzaf n-ākall. Dār-təssəba n-āroš iknan fäll-a wa-dd-iqqālān āhənzazāy d-āddābarātān n-əlxəkum ətbatnen, ālbasān n-āhənzazāy ānitabāyān s-tihusay, āhənzazāy ogaz hullan. Tidabiten n-ayātaf d-asənnətibāy n-mišitān d-ālmāšibāten n-alāšāl āšsohen, āddināt əlan tidabiten n-atābat d-tašāmra i-əmməkān n-elāss dalen n-ākall, əmməkān n-ārrəzāy d-əmməkān n-tamətte dat-tijlaš n-timällāllayen n-ālhāwa. Tašāmra-en dat-timällāllayen n-ālhāwa tamātert-net sāttemalnet asənnətibāy ogdāhān n-tibyər n-ādomm-arəzzej d-imānan s-: (i) ujjəš n-āddināt; (ii) anāhəḍ i-aman; (iii) efes n-bānk n-isudar; (iv) efes n-umāy n-ādomm; (v) efes n-āssexāt n-imudārān d-tisədwal (vi) taggazt n-tifərrawen n-ādomm d-tifərwen.
318. Dāy-a wen, ašəmmišəl iknan n-ālqanunān d-asāyisal n-brožetān māqqornen n-asəšsuxu ədhalān afānaz iyłalān n-inəkəlān, anāxas, tākmoten n-təmudre n-āddināt s-timottayen n-ālxalān, s-āḍḍimana ajāraw n-sārwis iyłalān n-asəšsuxu.
319. **Tamətte ta wārāt təha folitik**, tolwa s-tišəšray n-timəttawen, tāšimašāl tassayen ājjootnen n-taggazt n-ālxəqqān, d-asəməl n-tiḍeḍen d-təmməḍrit, d-efes n-ārrəzāy d-tamətte s-asəməl n-tiyesəlen n-tidbi. **Tamətte-en wārāt təha folitik**, tāḍan imānnāhāḍān d-əmmək n-təmmənəya n-ālyaləm. Dāy-a wen, asəšsuhu n-tidabiten n-tiḍeḍen d-təmməḍrit, ajāraw-nāsān i-timāteren n-tasāyəsəlt əzzanən dāy-iji āddutten -tān ihakkqn tādābit n-adāhal imdan n-ibənni n-tibyər.
320. I-tiḍeḍen ti n-tidbi, asəfsas n-timašalen n-ālyəyal d-tasāyəsəl dār-təssəba n-ariri n-tāknoložitān n-ehān āssāryāsnāt-dd afānaz imdan n-ālwāqq n-timašalen n-tasāyəsəlt d-asəməl āynayān. Tanāyruft-en tənfa ašəmmišəl iššamān dāy-asənnətibāy n-ayrəm, hək d-asāyər, azrəf n-imān-nāsān, ajāraw-hasān n-ākall d-āmarwas.
321. **Ahānay n-tanməttaf iha āmašāl āddewān jer-tulaten n-alāšāl d-ti n-sārwestān n-tanməttaf**. Tulaten n-tanməttaf āynaynen əzzanāt dāy-attayān n-tisəttəyhal n-āssas n-tanməttaf n-alāšāl s-əlkamnāt s-tināyraf d-talyiwen āynaynen.

322. Efes n-ärrəzəy d-tiwaḍt n-tamətte əfnəznət təməšalt n-tijrəmma äjjetnen təmoosət əzulej n-agna n-tamətte n-mali; eməremarən n-əddinət ebre n-tukatten a-s ija məjrad. Nəjjiha i-uḡəl n-əddəwəl n-käl-mali wi əhənen tukatten.
323. Käl-mali wi əhənen tukatten, dəy-hak əddəwəl, tənmənnikən, jalləyən dəy-uməy d-ibənni n-rezo i-adəhal n-Mali. Əjjəluḡət-nəsən hasən təjrawət ihuk n-särwistən əjanen desəntəralize n-əddəwlət tibḡər əfnən əməšälnen i-azəzjar n-azrəf i-əddəwəl. Anmənnək d-terše-nəsən n-azrəf a-tən ikfən ahənay d-taməḍint n-əddəbartən n-Mali.
324. Nəjjiha day-i-tadhəlt s-ənnəyət n-käl-tukaten i-asəḡər n-iniwersite n-əddəwlət.
325. Asəhraw n-əssas n-tilwat idhal hullan afənəz n-terwidəma, hakd-a-s timəšalen ti äjjetnen əšlanqt-in təmməḍrit fäll-tiḡesəlen nəqqənən (asməd, taba ta läbasət) d-timəšalen ələšnen (älkəxəb). Afənəz n-təlləqqəwa d-tiwaḍt n-tiḡesəlen əššahen əlyəllas dəy-iḡərman d-tikoyyen, dd-orawən əlyafyət.
326. Rəjjoš n-tamətte, dər-təssəba n-ujlay n-imənokalən n-aləšäl, təssomət amsəstan, edəwənnə, tenəšše, semyar, asəyassa d-tehətelt fäll-əššəreḡa.
327. **Aləšälən əjrawən-as ukəs n-tidabiten i-tiwaḍt d-aḍəman n-anəḍḍəm i-ujəš n-isudas ḡərəd i-akəros n-tamətte toḡadət, toḡdäh, təddew, tolwa.**

2.2. Älxalən änimäkkänen

328. Älxalən änimäkkänen ässomen asəlməd n-asəḡər s-tudəyt i-išmal wi äzzarnen d-tassawt-nəsən dər-təssəba n-aḍəkäl n-əddəbaratən tən-in sajanen.

ÄLXAL N-TURJƏMA - DJIGUI MA FA

Älxal-en ässomət eməremar n-amḡəttəs. Torda-net ta n-eke təmoos əḡḡad n-xasilən iwar əššək hakd-as əšməšäl əlxəkum tidabiten n-asəsməd
: talya n-əlyəllas rəkkəm s-ikənnasən änimällälnen d-teməheḍt n-əžžəbhatən d-imərzan n-əkall tətbat.

Dəy-a wen, iba n-atəbat n-folitik, təssomet əzabbu n-ämizər s-əššahət d-iḡəšadən jer-tiwsaten, iḡtal timottayen äynaynenn-timakayen, hakd-as teməkšit d-təmmənəya fərkəkət dəy-səktertən wi wəren ällil əššəreḡa sawadən tisəssəndar n-təmmənəya. Dəy-a wen, ujəš n-Mali i-AES ämoos äkorəy, s-tənmədhalt n-reḡyon wərət təššohət d-tənfaten wəren itiwəjrow, dd-orawən azäləy n-əddəwələn dəy-ammas n-AES.

TÈMMÈNYA

329. Tidabiten ti əjanen dəy-tənaya ta n-jere-jere n-2021 dəy-a wa dd-iqqälän asəşşuhu n-tidabiten n-isojitän ätwäj'äsnät alkum.
330. Talɣa n-älyəllas rəkkəm s-ikənnasän änimällälən dəy-režyontän iyyäđ hakd-as əməl-nät tidabiten n-asəsməđ Emel n-temäheđt n-äzzäbhatän d-imärzan n-äkall tətbat.
331. **Əlxəkum ällilän äššəreya wär isəstin d-milyaw n-təmmənəya ar dəy-tulaten ällilən äššəreya.** Təđman taggazt, älyəllas, äššəreya, wär-təha tulat n-efes n-ärrəzäy d-tamətte.
332. Əddəwəl ässomət iba n-atəbat n-folitik s-äzzəman äzzəman s-kudetatän mey muškilatän jer-tiwsaten iyaššəd anəlkəm n-təmmənəya. Timottayen n-əlxəkum əglañ sollan, teməkšit təmoos ttasəssəndärt təššəmət.
333. **Mušan, əllan-t idəggañ təha teməkšit tələšət.** Imännähəđän əjan a wa əddoben i-ağətəf i-teməkšit mušan əllan-t əlšibbatän-net əddarän, əknan ağaraf. Sawəđän timərrähälən tən əjanen əlxəkum dəy-əlxəkum. Sättemal n-tulat n-teməkšit əmoos timašalen əjan inəbbälälän iyyäđ idhal əlwəqq iyyän əlxəkum.
334. Dəy-tulat ta n-äššəreya, timottayen ti əjanen i-asətbat n-əddəttu n-äššəreya wär əkfen xasilän olaynen. Mušan, əddəttu n-äššəreya itiwəđ. Tumas tamətərt n-atəbat, infa efes n-timašalen dər-təssəba n-asini igdalän anəfləs jer-žuz d-wa ätwəštrəyän, iğtaf i-iššinju n-əntemet d-azəzjar n-azrəf s-tukatten.
335. **Əlxəkum wär-hin ikna ujhə n-əmmək n-asənnəmirək iqqim-rəkkəm , dəy-a wa dd-iqqälän efes.** Ikma-nät tinəsbərəd n-imadhalän, əlola azəzjar n-azrəf n-tukatten. Wər isəysil tiwəđt təddobət asiwəđ n-talyiwen n-təmədre n-əddinät s-təššəm-nəsän tiləqqiwen.
336. **Temərrähəlt n-desəntəralizasiyon wərən itəmməttuy.** Əlxəkum əndər-as səmyar n-ərkəwälän wi idkäl dəy-a wa dd-iqqälän ihinan n-tibyəř d-tidabiten. Kolektiwitetän indər-asnät asənnətibəy n-tibyəř ti n-tisiwəđ, əsfällän fäll-tibyəř ti n-tukaten. Əddinät tajjan uješ dərüsän i-temərrähəlt n-əddəbara.
337. **Asənnətibəy n-äkall wər igdeh həkuk.** Ašəmmišəl n-əddəbaratän n-äššəreya , əlqanun d-təmmənəya dəy-tulat ta n-äkall wər igdeh. Səkter-wa sättemal-net əmoos, imšəkkitän fäll-ikərosän, teməkšit, iba n-tədabit n-əlxəkum ad-əğtəf i-imšəkkitän fäll-äkall d-ašəmmišəl n-əddəbaratän n-äššəreya. Ikənnasän fäll-ikərosän əylälän , kannän tinfuseten tiyyäđ.
338. **Asəyasa wər-ikna ariri, ibdəd yur-tulat n-älyəllas d-hərət n-imadhalän d-səktertän n-tamətte-ərrəzəy d-agnatän.** Tulaten n-folitik d-ərrəzəy n-əddəwəl əllaznät dəy-tassayen dəy-aflək n-əfrəqqəyya, əfrəqqəyya d-dəy-əddunya. Talɣa-ten təgdal əjut n-edəwänne s-əjriri n-əššəyəl n-əlyaləm, d-izərfan. Mali wər itəjj tayde wəla iyyät i-əjaraw n-tənfa s-əjut n-tisdaj i-asəddəttu n-əlxoriyyät.
339. **Temərrähəlt n-demokrasi tişuhut** dər-təssəba n-a-s əlxəkum əmeyətər s-asətbat n-səmyar n-əlxəqqän n-əgğadəm d-əlqanun. Mušan, sərwištän əssomen tənfa n-inušəmən dəy-a wa dd-iqqälän timankayen n-əddəstur. Tamətte ta wərət təha folitik sakna iman-net mušan

Wär izza dāy-amšənyay n-tānaya. Fartitān n-folitik əssan s-tərrəkkəmt-nāsān dd-oraw amšərwəw, santen amsədəw wārān iwwəḍ edāgg infan s-ajāraw n-bərnəməžtān n-gəfārnāma ābdānen.

ÄRRƏZÄY

340. Elxəkum, iba n-təla-net i-a äjjen dāy-tənfaten n-efes a-t iwwāyān s-iba n-aḡāraf d-ašəmmišəl n-äddäbaratān n-ärrəzäy ənfanen tiwaḍt täylalät. Təmält tiwaḍt tokäyät n-təkost n-tiwaḍt. Tiwaḍt n-ärrəzäy təfnaz, iḡtal-tät iba n-atābat n-folitik d-älyəllas fāsūsān. Säktertān wi n-ädomm d-tibyər ti n-ider n-äkall əknanät tənfa mušan iba n-asəjət ikma tənfa n-ärrəzäy. Talḡa-ta tässomät säktertān n-ärrəzäy äjjootnen s- :
- ◆ **Talya n-tukəse wär təkna tənfa dār-təssəba n-mišitān n-aḡāšad.** Mākāna n-timḡutar äjjotnen n-tukəse ämmukkān mušan imḡəttisān n-ihuk əllan-t dār-təssəba n-iba n-milyaw n-tasäysəlt n-ettar d-iba n-ajāraw n-iketān n-talya tässomet tukatten;
 - ◆ **Rezo wa n-tisnay ifannāžān , mākāna-net ifnaz.** Brožetān wi n-ariri wär əlen azrəf hasān iskatān . Mākāna n-rezo n-tisnay ti n-esāssār imāl-in a wen dāy-afāl wär āmera, ijraw-t dāy-iba n-imutaj āynaynen (zərjitān d-wagontān). Rezo n-tisnay ti n-aman iḡāššād fäll-iba n-ilalān d-ikārosān. Rerzo wa n-zābo n-äkall wa-t illān wär ikna fuk , tisāysal-net ti āynaynen wär oleyḡnät ed wär äddewḡnät d-älqanunān n-älyaləm. Älqanunān n-tisnay wär əknən amišəl. Turfen ti n-išənnawān n-äddāwlät əknanät uḡəš n-tamāšajt fäll-iba n-imutaj ;
 - ◆ **Ädomm ässomät tasäysəlt i-tumudre d-ädamu n-təduft.** Tiwaḍt n-tasäysəlt **ojār-as** täddew n-tassawt n-ijənnawān , d-tilwat d-ariri n-ilāssan uhən asəməl n-tiḡsəlen. Temārrāhqlt d-timašalen tiyyäḍ n-ädomm āynaynen ässomätḡnät ikallān. Tamāḡdint n-arəzzej ojār-as täjj dāy-ajāma uhən ammas n-afāraj olwan, isawaḍ ikənnasān jer-inəsduma d-imāḡānān ;
 - ◆ **Säkter wa n-tibyər ti n-ider n-äkall ässomät hullan ašəmmišəl n-hārät n-tiḡsəlen n-ider n-äkall , hullan orāy, hakd-a-s daw-tāhāy tabāyurt.** Tasäysəlt n-orāy təha 60 n-ton hak awātay zājār dāy-wär tənšeš , a wen wär-təha tənfa. Tiḡsəlen tiyyäḍ n-ider n-äkall šund litiyom ad-ānt ašəmmišəl-nāsnät mušan tənfa-net wär mad-tākən āmašal. Älqanun wa āynayān n-tibyər ti n-ider n-äkall a-dd-arəw tišerəyən dāy-a wa-dd-iqqālān tiwaḍt n-tibyər n-äddāwlät ;
 - ◆ **Säkter wa n-älhändäsät ässomät älhändäsät ta n-azəzjar d-asəmmuttəy n-tiḡsəlen n-ädomm.** Orāy, təduft, arəzzej, tiḡsəlen ti əššāmnən n-azəzjar s-tukatten wär kənnənät amuttəy, ad-ətwəyyənät s-əmmək wen dāy-;
 - ◆ **Uḡəš n-Mali älyaləm n-täknoložitān ti äššohätḡnən wār-ihā ar-sätertān iyyäḍ.** Asāḡər n-musḡnät d-täknoloži təfranät oḡān-in dāy-lise d-läkkol wa iššāmān fäll-iba n-imutaj d-imäsāyran. Efes n-umāy i-təmusne n-ässas d-ti təmešälät iket inta. Timāterən-ti n-sānatät əfnazḡnät ajāraw n-täknoložitān ti əfrānḡnən dāy-hārät n-tulaten (ässeḡät d-taggažt) ;

- ◆ **Timällállayen n-álhāwa d-anāzaf n-āhēnzazāy āmoosān tisēssēndar āššohātne, orāw-nāt-dd-mānnatān d-injiyāy.** Nājjihā i-asēnnētibāy rēkkēmān n-tibyēr ti n-ādōmm, imānan, arēzzej, orāw-dd-a wen afnuz-nāsān. Iba n-milyaw n-folitik ta n-asēnnētibāy n-tiyēr n-ākall ,orāw-dd aššōmmišēl wārān āllil āššāreya. Tiwaḍt n-āddināt tākna āššahāt fāll-tibyēr-ti , fanāznen Šik , har-tānāt iba. Aggaḍ n-afānaz-en āssomāt iba n-aman d-ariri n-ēnnēkēlān ēlanen alāšālān ājjootnen;
- ◆ **Asēmāl āynayān n-iwnafān wa āssomen** hullan sāntārtān wi māqqōrnen n-alāšāl , ill'ēe i-inaftayān;
- ◆ **tihorawen** āssomen asētbāt n-tamētte, orāw-dd ēššāyēlān olaynen mušan tisāyisal n-tihorawen n-alāšāl ;
- ◆ **sākter wa wār ila ēlxākum āssomāt sārwis wa n-azrēf hullan mamāla.** Aššōmmišēl-net dāy-sāktertān wi iyyādnen āssomāt tibyēr ti n-ider n-ākall hullan asēmmuttēy n-tiyēsēlen ti n-ādōmm d-tisnay. **Tiyēsēlen ti n-tidbi wār-ēknenāt emel dāy-idāggan n-āddāwlāt d-rezyon.** Tiyēsēlen ti mādroynen ējjētāt dāy-sākter wa n-asēmmuttēy. Tasāyisēl n-taršiwēn d-sārwisān wāren ikna milyaw , ēhanen ēḍḍēkoḍ ēḍḍārrān s-a wa-dd-iqqālān wi n-tukatten wār infa tiwaḍt-nāsān;
- ◆ **Tēnfa n-sākter wa wārān āqqārḥāt itbat itirēw-dd tulaten tiyyāḍ n-tēllēqqōwa dd-tirēwnen atābat-net d-imāremarān āynanen dāy-s.** Tulaten āynaynen n-afānaz dd-oraw iba n-igḍāh n-tiyēsēlen , isamal titit n-tulaten āynaynen n-timašalen n-tasāyisēl n-taršiwēn d-sārwisān dāy-sākter wa wārān iyref.

342. **Timāterēn ājjotnen wār-dd-āssāryāsān tiwaḍt n-ējut n-azēzjar n-azrēf wār ila ēlxākum n-tukatten, n-āddāwlāt šund (i)** āddābaratān n-asēmāl n-azēzjar n-azrēf wāren ikna asējlay ; (ii) xasilān wi rēkkōmmen d-tēmālnen dāy-tarayt ta n-timottayēn n-ārrēzāy d-tināyraf; (iii) tērēkkēmāt n-tētawāt n-azrēf n-āddāwlāt d-(iv) iqqud n-imarwasān i-ārrēzāy ebre n-sārwisān wi n-azrēf , talyiwēn n-āmarwas wārān infa sākter wa isāyisalān n-PME d- PMI d-sākter wa wārān āqqārḥāt d-tanāsbātīt d-n-ujēšawān n-kāl-tukatten n-mali ebre n-timašalen n-āddināt s-sākter wa isāyisalān.

EDAN N-ĀDDINĀT D-TAMETTE

343. **Tulat ta n-āddināt wār dāy-s ila ēlxākum ar-a ēḍḍārrān n-tēnfa i-āddābaratān-net wi n-efes.** Tiwaḍen dāy-a wa dd-iqqālān teyāre d-āssexāt ānimajārān, s-tiwaḍt hin tēllāt n-timāterēn-net n-efes n-āddināt. Inmijirān ēllan-t dāy-iyērman d-tidbi.
344. **Dāy-a wa-dd-iqqālān tamētte, ed wār-tēlla tanāsbāridt, tiwaḍt tēhat 3% tēgla** torāw-dd talya n-afānaz n-āddināt dāy-ikallān iyyāḍ , a wen iyyāb aššōmmišēl d-tiwaḍt n-tidabiten, ējut n-āddināt dāy-idāggan iyyāḍ (šund Bāmako) sabanen tidabiten fuk n-asāqqārhi d-asēšsux.
345. **Talya n-teyāre isāyisal-dd mušan wār ānmāḥāl.** Xasilān n-talya n-teyāre izzan dāy-imaḍinān n-wi āyranen mušan wār ānmākkān d-ettar. Dāy-a wen, tidabiten (āddināt, azrēf, imutaj, n-asāyōr d-asēlmad-net) āmēšālān wār-dd-tirēwān tiyēsēlen olaynen s-āḍḍērārān sāktertān wi n-ārrēzāy i-asiwēḍ infan n-efes. Uyēl i-tidabiten n-tukatēte dāy-tulaten tiyyāḍ igla.
346. **Dāy-talya n-tērēkōme, āssexāt d-tēmudre n-āddināt wār ēknen.** Ikārosān tiwaḍnen d-tidabiten ti ējānen dāy-a wa-dd-iqqālān tēsājāmkit d-iji dāy-lākkol āsseryāsān-dd i-āddināt ajārāw n-isālan āynaynen fāll-āssexāt d-tēmudre. A wen orāw-dd-timottayēn n-ālxal (tāmašalt n-ayātaf i-turhēnnawen, d-iba n-tānfo n-imēnsiwān) i-idhālān tiwaḍt n-āssexāt d-tēmudre n-āddināt. Mušan a wen i-rēkkēmān dār-tēssēba n-iba n-ējut n-tilēmāz n-āddināt dd-oraw bēḍze n-āddāwlāt wa ojjān sākter, d-emel n-turhēnnawen āynaynen āḍḍērārnen tidawt d-tādabīt n-tilāqqiwēn. Āddināt āssomen isēfran wi n-alāšāl ānimādhālān d-wi n-lāytur. Mušan, šamalān tiyēsēlen s-ēmēk wārān āllil āššārya.
347. **Tēllēqqōwa tabbāt, ēmālnāt tulaten-net āynaynen.** Indār i-ēddēwēl ad-āfnēz ēḍḍēkoḍ n-tēllēqqōwa, a wen orāw-dd-iba n-isudar yur-tāššām n-āddināt. Timašalen tiējāneni-ayātaf i-tēllēqqōwa wār ēfnēznāt āššahāt-net, wāla ariri-net fāll-ākall, nājjihā i-emel n-tulaten āynaynen n-tilāqqiwēn, sabāhawnen talya. Āggāddāwlāt ēḍḍārrān n-mali citoyen **maliēn** ilkam i-ālxalān ēlāšnen n-kāl-tukatēte šund adākal n-taba ta lābasāt nāqqāt, ēššēju, tarkēbt, sāsselah d.s.a. wār-dd-isāyisil ḥārāt, wār-has ijrez iba n-ḥārāt d-ajārāw rāqqisān.
348. **Talya-ten n-tērēkōme wār tēnfa s-ḥārāt titit n-timottayēn āynanen n-tanmēdhalt.** Tanmēdhalt dāy-isālan wi n-tēllēqqōwa d-ikārosān tāzzilzām tulaten tiyyāḍ n-aššōmmišēl olaynen. Tabbqt, tiwaḍ ebre n-tulaten tiyyāḍ ādduttānen i-talya ta tāynayāt s-taggaḗt n-tijētewēn ti n-āssas n-tilalt d-tadhēlt.
349. **Tamētte ta wārāt tēha folitik tānmānnāk hullan.** Afḍan n-tassayēn wāren iha folitik dāy-tulaten n-timašalen fuk, ēbnāt-dd i-taggaḗt n-tēnfaten n-isukal-nāsāt dāy-ittus n-efes iknan. Ēdhālān-tānāt imadhālān ājjootnen: ēlxākum, inākfān n-azrēf, kolektiwitētān n-tidbi, d.s.a. ājjihānāt i-tēmudre n-āddināt, ḥakkānāt ēššāyēlān iyyāḍ, sawaḍnāt tumast n-āggāddāwlāt n-isukal-nāsāt . Tirēknāt ebre n-amšānyāy d-tānaya.
350. **Imājjan n-isālan s-ānternet d-rezotān n-tamētte tarāyrayān.** Āšimašālān-tān sāntārān n-tinayiwēn n-

äddäwläť d-tukatten , hakkän isälan wären ädduttät sablahän äddinät uhən ad-tän hakkqn isälan n-ädduyahar əjjəššän efes n-əddəwəl. Talya-ta ässeryäs-tät tarrayt n-agna d-teyäre n-äddinät. Mušan, imännähäđän đakälän äddäbaratän i-mäkäna n-talya.

351. **Tilwat n-tiđeđen ih'et äššäk.** Afänaz n-əđđəkođän jer-snät d-medđen wär ikna härät i-tiđeđen dəy-a wa-dd-iqqälän teyäre, əššəyəl d-ajəraw n-tibyəř (n-äkall). Ašəmmişəl n-älqanun wa s-°2015-052/n- 18 Dužänbär 2015, ässitbätän äddäbaratän n-asəməl n-awşəf oyya tarrayt hərəwät jer-tiđeđen d-medđen dəy-a wa-dd-iqqälän timaşalen n-wäte d-tanhađt.
352. əššəyəlän äynäyən äddobätən äđđamanät n-älxoriya n-ärrezäy n-netd-tamətte.
353. I-tiđeđen tin-ajama, älwäq n-timaşalen n-asəxsal d-asəxsal äynayen ässəbdäd dəy uješ nəsänät dəy asənnətibäy n-äkall, d-dəy asəssayär nasnät.
354. **Imaremarän n-ihinan n-äddinät iläy.** Efes n-ərrezäy d-təwät n-tamətte wär ijrewän härwa afanəz ta-tillän n-təlləqquwa i-atay s-a-ilan älmäyña addarəš n-net s-iji Imaremarän n-ihinan n-äddinät. Äddabaratan wi idkalän iddəwəllen n-ikuffär d-käl-Äfrəqqiya win afälla qd-iwwäyyen ikkuy ilan älmäyña n-äđđukođ iššaman s- iddəwəlän iyyäđ iššämnen d-ijit i-inumayän n-imäššəyalän s-täryəse.
355. **Ättayen n-ärrezäy d-tamətte säryas uyəl s-tumäst d-uyəl s-uträb n-timđan n-agnatänl favorise le repli identitaire et la résurgence de pesanteurs culturelles.** Əmmək n-tirəmmäy n-assəb d-asəmmuti isanan i-älläşalän n-agnatän , ahännäy n-käll-äkall äddinät mey reziyontän hännäyən as itiküaten, äzläyən, wären iha amađđin ahan -affär (äddalilänwin dəya dd-oräwnen äžžäbhä dəy Afälla) amoosän äddaləllän. tälyəwen tin n-sanatät ijdähnät i-ibənni n-tälyä s-timməttawen tin ad-äqqəlnät dəy iman nasnät , ittarän n-nasan, tilayen derhanän ilzämnen dəy awa dd-eqqalan tibəđđəwt nasan d-idkulän şund älxalän iyyäđ n-äššəreya wi i-afanəz n-harät kul. Awen issäryas efes n-äşşahaten ifnəznen unjäyən i-aniyät kul n-ujəš n-älyadatän ohärnen d-tayimət dəy afär. Käk desantəralizasiyon äkall olwän: « käll-ibda » unjayän i-əmmək kul n-ujəs i-wi-ijjän şund innäftayan : iji wen täqqaləd yäs i-äddinät wi ijän şund teke.
356. Asini n-älxakumaten tin alaşalän d-ujəš nasan i-asənnətibäy n-äkall isawäđ mäjräd jer ikallän. S-äşrut iyyän, mäjräd issakräs ät-ilan jer idənnän d-tärtiten n-timəttawen. **Tagayen tin idənnän asənnəməšşəl ibənni n-iji n-tälyəwen d-edäg n-mäjräd ogdahän has asan ijarawän s-ujəš ermađän d-ämşəstän fäll issəstatän äjjoonten äyranen käll-äkall kul, skud dd-täqqal timəttanen, folitik mey agna dəy wär dd-iješ dəy tarayt n-Timankayen ti-äzzarnen.** Ađđaman n-iji n-udəf n-tärtit d-älyafəyät n-tamətte, dəy ärroş n-timankayen n-istosa dasan.
357. Tamətte n-Mali torda as əmmək, dəy iba n-ajaraw n-älžawäb i-ättimän n-tiwät n-ərrezäy d-tamətte tätwännät älwäq wän tiyimiten n-äddäwläť n-äkoros äynayän, säkna əmmək olayän häs idkälhen tädhəl.

ÄLXAL WAR N-ÄMMUKÄN AN TE

Älxal wen idäy fäll tayäwt n-aməzli wa tässənta Təmmənnəya tän ammas. Fäll äššäk wa tilwayän amoos as Äddäwläť hintiyinən d-asermäy asexät n-tagayt ta mäđrəyät n-imännahađän n-folitik-särwistän d-älyəyalän nasan d-imädhälän. Wär ila tänhät wala iyyät itiy imäššəyalän kul fäll-wi s-wär adobät adakäl n-äddäyyät ar-s äşrut n-tamətte tiyyät wären eqqel temahet täddutet dəy iba n-semyär n-iyäffän d-älqanuntän ijanen fäll tamudre n-äddäwläť d-tärtit n-jer innəmmušäl . S-älwäq iyyän, Tartit n-əddəwəlän n-sahel (AES) layäm fäll tissiba n-tazunt n-amasän d-iba n-agay n-təmmənnəya. Iba n-älyəlas d-temäkşet tiwäđ dəy iddəwəl, dd-awayän ämşərwi mäqqurän. Terärzze n-gufämama d-idəwəl tazun s-äşrut. Amasan imärzän n-äkall äşrut n-ikallan n-äkall . Amoos Mali edäg n-iba n-tizjet dän dəy reziyon d-alaşäl n-ijitn-izajoorän.

Älxal wen amoos älxal wa-dd-ëqqalän s-ðarät. Təðut n-musnät a-nasuyəl awen Təmmənnəya tən Ammas dāy awa dd-ëqqalän Təmmənnəya n-folitik, ərrezäz d-älyəlas. Äddäləllan iyyäð dāy ahanäy iwäynten s-əmmëkkän iyyäð dāy, iyašadän n-folitik, timmëttawen, ərrezäy d-älyəlas amoosan miššitän n-folitik, tamëtte, ərrezäy g-älyəlas amoosän a-dd- itaqqalan s-əmmëk itajän itiwäððän i-tizjit d-tärtit n-äddäwlät.

358. Tayäwt n-aməzli wa tässənta Təmmənnəya tən ammas wär ätwädkäl s-imännahaðan wis ännəfrännen dāy watatan win ðarät Təmmənnəya tən Ammas. Imännahaðan win oyän äyšadän ijarawän n-änniyaten n-Təmmənnəya tən Ammas dāy täləya tən təmmənnəya , igla sullan mušan wala äššak dāy taləya tan uyəl s-ðara. S-älwäq iyyän, Tartit n-əddəwəlän n-sahel (AES) layäm fäll tissiba n-tazunt n-amasän d-iba n-agay n-təmmənnəya. Iba n-älyəlas d-temäksət tiwäð dāy iddewəl, dd-awayän ämšərwi mäqqurän. Terärzze n-gufämama d-idewəl tazun s-äšrut. Armasan imärzän n-äkall äšrut n-ikallan n-äkall . Amoos Mali edäg n-iba n-tizjet dän dāy reziyon d-alašäl n-ijitn-izajoorän.

IGGOZ -ÄLYƏLAS-ÄXORİYAT-TARTIT N-ÄDDÄWLÄT

359. Fäll edas n-älyəlas , tidabiten ti-ijanät timməmməyaten tin Təmmənnəya tən Amaswär ätwädkälän . **Isuj win iggoz d-älyəlas inhayän tebäde dāy älwäq iyyan dät asənt** s-ayašad okayän dāy mukkiyät. Älyəskär amoos däqqanin Älyəskä s-täbxas tanäyruft n-nes, iba n-tädrəb d-iba n-imutaj, tijjäš terhe d-temäksit. Tärnatən n-tiwete n-imärzän n-äkall fäll FDS d-tamëtte ta waren taha folitik n-amas d-dāy tukaten n-iddewəl , awa ijän ibənni n-äššak dāy amas n-FDS iman nes d-tamëtte.
360. Aramas n-äkall s-imärzän n-äkall , atiwäðhalän s-tidhalen ijrawäwwän n-tukaten. Taləya ten torawid iket mäqquran n-iba emel n-äddäwlät mey s-iba n-ijit dāy idäggan iyäð n-äkall mež dāy efes n-säktertan iyäð. tajašan imärzän n-äkall aramas edäg n-äddäwlät as zälzaman iman nasan a waren tənahušäl.
361. Dāy awa dd-ëqqalan tällabäst n-timašalen n-amaku n-albäsan, itiwäð s-tissbän n- asəlläqqu ajjen, n-iban teyare d-iban əššayəl n-timäðrət eqqalan tändərbät räaaəsät i-ädkul nasan dāy äššärəkaten tin taräzze n-äkall.
362. Ibas äddobät älyəskär tebade i-timašalen tin n-bännän s-älwäq iyyan izajar dāy fäll idagan n-folitik s-ädkul n-älbaroðän d-asəbbətəl n-təmmənnəya s-äššahät. I-ewatel n-amaku n-albäsan d-iba n-tidabät n-FDS i-ayataf has sane, asrawraw alxakun i-äššahaten n-tukaten i-äqqälnen amäðnan əlləllu d-tumäst iyyät n-äkall .
363. Härwa dāy, ija ašäläy n-älxakum tarayen jer äddäwläten dd-iddewəl dāy miši n-erk mamala häkkid dāy mamala n-älbaruðän (addoben a-dd-aru ikkənnasan jer iddewəllan), mamala n-taba ta-labasät, d-isawäð tamoqqəst n-tuluya n-käl äkall wi waren exdem i-älxakum d-win tukaten, i-sərkəmän ässasan n-älxakun dāy.
364. Iddewəl amoos edäg n-iba n-tizjet dän dāy reziyon , s-asəwäð n-ikənnasan n-älyəskaran, n-iji n-iman dāy taräyt ta n-jer iddewəlän d-teräzze n-äkall
365. S-edas wän amas, timyutaren n-ərrezäy sajätnät tərkiima n-taməttawen tiyäð n-tamëtte wi tättärnen aðaman n-tamudre s-ijitan waren oyed.

366. Häk das ijanät timnərduten n-anəxdam n-älyəskät, s-timäl iban afalasät jer iddewəllən win aharäjnen d-Mali n-nanen tamoos« taflek räkkəmät» n-ayataf fäll-mäjjan n-iman n-jer iddewəllən. Win hakän s-älwäqqəyyan älxäq n-ujəš n-äkall n-äddäwlät dāy war ässəstanan Äddäwlät.

367. **Iggoz n-asəllullu n-tumäst iyyän n-äkall, uððəf n-tärtit n-äddäwlät, asəmyär n-älxoriyät n-Mali jer-es d-midhalan n-tukaten amoosan mäjrädan waren ifa harät.** Tikka tamëtte n-Mali s-ebere alayäm n-tamëtte d-aladäb, fäll-iji n-iban n-älyəlas. **S-afəlkək n-teyare d-agna n-tamëtte n-käll-Mali,** hulen timədrət, s-iban muziyät ikatän n-täšniwen n-alašäl. Tibbundiya d-amaku n-alabasan iramäs äkall. Tärhatən ti-n-tidert n-tamëtte amoos nen iggoz d-tasəmmi n- agna ibdädnät. Tarayen n-teyare (asəssayär, teyare, agna) ilät s-ider s-waräddben efes d- iggoz n-tälyəwen n-tämnədhältarité.
368. **Mustnät ten wahin təkkes emel s-ijut n-iba n-əlləllu d-tumäst n-äkall d-iban ujəš n-tamëtte.**

Iba n-aməšmar dāy idən awəḍ d-timadašen jer d-dāy amas n-idənnen imālnāt. Asəjət n-idənnən d-amnəlkamān dāy idənnen iwadān ifarasān n-idəggān. Fāl ijitān n-idən ija ibinni n-ehel n-azamanen d-iba n-tayāwt ijān ālyafiyāt d-tizjət n-tamətte dāy miši.

TƏMMƏNƏYA

369. Āddāwlāt tijrāwtāt tidāt n-iba n-harāt s-təmmənnəya dāy imzizirān n-tulatenn-tamudre n-tamətte n-filotil, ərrezāy d-ālyəlas . Āddāwlāt šalāyyāt wār t-ila təmmənnəya d-iqqud s-iba n-takālt d-iba n-iji n-imāššayālān . Fāl-wi s-warāddoben adakāl n-āddāyyāt ar ebre n-tamətte waren āssārmāy s-ālwāq wān iba n-semyar n-iyāffan d-ālqanuntān atiwādkālān fāl-tamudre n-tamətte d-tālyəwen n-imujašan. Izənnəzjumen ɣas dāy asexāt n-imānnaḥāḍan n-folitik –sārwistan d-ālyəyalān nasān d-āmneṭṭaf nasān.
370. Āsmalan amšərwī ijan fālliba n-tarha n-āddāwlāt d-asəfrāy n-tamətte, isus n-tamərre fāll-ādāwlāt timdāt dāy əmmək n-ašalāy ,emāg n-efew i-tālyəwen dd-izjān ijitān n-net.
371. **Fāl edas n-folitike, imutiyan n-āššarəkaten s-ANR wār āmməndān ɣas iwāy dawen Āmnəšri n-əššayəl n-demoqrasi.** Tarayen n-folitik, tiwāt ājjeet n-əḍḍukoḍan, ikkan s-ebre təzmət d- s-tosa itatar ihozbn-təmmənnəya ta ti-tillāt. Imājjan n-salān ikan s-ebre tāyyāwt n-isalān. Əmməkkān n-ujəš n-edāg dāy timankayen amoosan titbāqqa. Itajān əbənni n- tamoqqəst jer tarayren n-folitik d-iyāḍ imawayen n-təmmənnəya s-ahan dagākqll idəggan nasān d-imanokalan n-idənnən. əššayəl n-kolāktiwitətan tin-desantəralizasiyon atiwāṭāf s-ānzikitān amoosnə amaradāy əkkəkkān n-iggoz. Əmməkkān win sāknen əmmək n-erk təmmənnəya n-ərrezāy dāy iddəwəl.
372. **S-ḍarāt awen, temākšət d-asəbxas n-āzrəf atiwālkahān.** Amoosan šund tinfusən s-awadəm wala iyyān wār tāššuwāš falās āḍḍasān timətwən kul n-tamətte -iššawayəllan. Jārrāwnāt tilālt n-təmmənukilaten n-āddāwlāt dāy awen fāl-as wār tijjān harāt wa-iyyān i-ayātāf i-muškel wən s-waden ɣas i-aramās i-ākall has mušan dāy itimas alxal iyyān n-timəttawən i-t-ilāmmādnən. Tāddasan zabotān kul n-ālxakum n-asənnətibāy n-iššawayəllan (sārwistān , iššəšrāy n-āddāwlāt, təmmənnəya n-folitik, sākter wān ərrezāy, timmənnəyaten n-alašāl, dsaw.) d-məlhāw dd-asan fāl təssəba n-ajarāw n-āzrəf rāqqəsan wa hākkān inālkamān nasān. Dəmmo n-əmmək šund wən dāy n-temākšət d-aṣāšad eqqāl i-utamətte kul adobāt tumāst emākš mey i-tirwidima n-əmmək n-itulāy siha mey siha.
- tumāst emākš mey i-tirwidima n-əmmək n-itulāy siha mey siha.
373. **Kāl-āššareya har ijudi ijan harāt n-tāfləst i-āššareya s-imutaj d-tamətte war āššuhən hullān. Āššareya.** Āššareya har ijudi tahāy temākšət, muzayāt n-tāydiwən fāl šund təssəba iba n-ijit n-tamətte, n-isalān d-iba n-asətbāt n-āddabarātān n-āššareya. emel n-ālxoriya māḍrəyāt n-žužtn-tijjəttawən tiyyāḍān, amādkāl n-āššareya d-folitik šund. Asəhhətəl s-əmməkkān iyyāḍ n-āššareya waren āqqārhāt dākkāl taharāwt.
374. **Āddālāt šalāyyāt wār tidkel əmməkkān iffanen i-asənni n- ālwakum. Ten hi wār tila alamād wala tanfo. Āmneṭṭaf** n- jer ālwakum d-tamətte ijas s-iba n-takālt, timuda, telākšət d-emel n-makana n-ālkāḍān. Tamašālt n-ālxakum taj s-imāššayālan, imutaj d-tāknik iyāffān n-debitətan d-ālqanuntān ahan iba n-timārrahalen fāl awa ārhan imāššayālan. I-day s-ijitān ikkašanin fāl-awa ijan fāl ākallija s-xaşəlan (kunta illānt) as ifnāz soient moins probants.
375. **Fāl eddas dipolomasi, tijjəttawən ti ātwalayātən təmməna n-Təmmənnəya tan Amas amoosan, s-iwətyān , atiwājərnenin s-ḍara.** Iba n-tanfā n-domoqqarasi s-erkawālān net wārtaha tanfo i-iddəwəl, warəknenāt tiyəməten n-ttimnənnaken hulen. Āddālāt šalāyyāt itaj harāt n-āššəwāš māḍrəyān i-asəməl n-iddəwəl. Wār tila folitik atiwādkālān i-aḍaman n-emel n-Āddāwlāt dāy tarayen āttijrāwnən d-asəməl n-asummululu n-agna d-ərrezāy. Minhuy s-tərkəmma n-iddəwəl tinsāt fāl imādhalan n-tukaten.
376. **Mali war tinhey tanfo dāy imotayan wi-dāy n-āyaləm a timalan hārwa,** day atarām n-eruba, iju n-tayde d-isuj n-āzrəf n-āddəwəlān win-BRICS. S-awen, lwar ija Mali wala dāy asəwān n-tayde i-tinnawt n-ālxoriyanet.
377. **Iba n-emel n-əmmək n-asəddəttu.** Ijrawant amnəšri šund ijit n-imādhalan, iba n-əqqud n-iyāffan, tizunnawən n-əššayəl n-asəqqərhi d-afanaž n-tidabiten n-imāššayālan. A-amoosan awəkkəl n-ərrezāy d-efes. Qtiwāssānān d-ila jer fāssān n-sārwistān šund ONG d-sākter wi war ila-ālxakumet .

378. **Iba n-ikenni tayarha tan desantarezasiyon.** Tamotay tas ija uyel day asennetibay n-asemessel n-desantarezasiyon d-tuzunt n-izajoran n-iddewel i-s-kolaktiwitetan war dd-oxselan. Issarjessan n-izerfan wi taj Addawlät harkuk ifnazan, tidhelen tin imadhalan n-tukaten šund iswar ibdadhät, iba addobätnät kolaktiwitetan day adaman n-izukkan wi tillanen. Tamette war täzley d-talya.
379. **Tulät n-tumast n-akaros ihan amas d-kolaktiwitetan n-akall.** La asemessakelan n-anneyten ija timyare fäll äššareya ibas addobät ikenni n-alkađan s-ijit n-nasan. Ikkennasänjer timettawen äjjetan d-ijitan n-iman. Iba n-äffilasät n-käl iššayel n-azref wi wartila älxakum d-tamette i-alkađan wi iknanen s-älxakum d-tinnaten ti tikfa äššareya.

EFES N-ARRƏZÄY

380. Fäll edas n-errəzäy, ändär i-Addawlät aseqqem n-asennetibay n-arrəzäe d-bədže äššexen. Tiwät n-täkkost n-PIB tikna tijra n-äšsexaten n-ANR d-wärtaddobät tiwät n-wi n-madhälän n-telləquwa.
381. Afanä- n-tiwät n-arrəzäy awed, s-iba n-ijt n-xaşşelan, iba n-emel n-taydeyen d-iba n-asennetibay n-arrəzäy. day awen tawed təkəma n-arrəzäy n-Mali, awedan s-iba n-älwelas d-iba n-tidabit n-gufärnama i-asennetibay n-tibyar d-ajaraw n-aššerjašn-izerfan.
382. day talya tan folitik n-azref, Mali təswäđ emmek n-ariri n-FCFA. Azref wen iwär tisətbät n-tukaten šund day s-taleyen emmek n-imaššalen nets-folitiktan iyyäđ n-azref.
383. **Ilänt muškəlan n-aššerjəš n-azref wi-n tukaten d-wi n-äddawlät,** awa ijjan awen išmäł net asəfsäs n-ajaraw n-tadabit d-älwelas n-räjjoš wa änihäjjan šund asemel n-älqem äjjen dd-oraw iba n-tuluwe n-ašəmmişel n-särwistan, tišəšray, d-arrəzäy, tagayen n-äddawlät d-ti n-älwələm warän əqbel tayarha n-təmettawen d-folitik (iba n-älwələs). A-wa dd-itiru a-wen amoos:
- (i) **Isus n-säktər wa wär ila älxəkum .** wär ämujnen adabaratan n-efes i- säktər wa wär ila älxəkum. harät day innəmušäl n- säktər wa wär ila älxəkum, jərəwnen timäšalen isəm n-imawayän n-älxəkum yas a-tan iwarän. Ašerjəš n-azref wän tukaten amoos a-warät tila ;
 - (ii) **Efes n-säktər wa waren äqqärhät.** Fäll təssiba n-tiləquwa timäšalen iba s-itbätnät. Äššarikatan ti itbatnen tidunät fäll as war aməšalan äłqanuntän d-dayas ijjetnät tifatawen;
 - (ii) iba n-ajaraw n-ašerjəš n-azref **wa wär ila älxəkum oraw ti-d** asəfsäs n-ajaraw n-tadabit d-älwələs n-räjjoš wa änihäjjan šund asemel n-älqem äjjen dd-oraw iba n-tuluwe n-ašəmmişel n-särwistan, tišəšray, d-arrəzäy, tagayen n-äddawlät d-ti n-älwələm warän əqbel tayarha n-təmettawen d-folitik;
 - (iv) **təfisen-täkkost n-räjjošan n-banktand-əzərfan day talyan-ariri fäll-akall.** Ašerjəš n-arrəzäy i-fäll-d s-ujet atawär n-zerfan d-tämnədhält. Akall day təjjet tilləquwa (iyyan awadəm fall-əssən) inəmušäl n-arrəzäy iyyäđ yas a-šərjäšnen azref day-säktertan n-tanfa irhanen azref äjjen;
 - (vi) **iban-tuluze n-imärwasan ,** fäll-təfise n-älxəkum, imadhalan wi-n-tukaten amoosnen tagayen n-Breton Woods a-sätbänen ahanäy n-as-net day iba n-äđđaman n-išrutän wi-anihäjjanen. Day a-wen itirdu älxəkum fäll-tädhält s-azref a-tamoos yur madhalan , a-wen day-a-isajatan imärwasan. Ädkul n-imärwasän e-n äddobät äššəryas n-efes fäll-təssəba n-folitik n-arrəzäy tanəmahälät d-tidabiten n-särwistan n-älxəkum;
 - (i) **afanəz n-ujəšawan n-käl-tukaten. Ažewi n-timašalen jer-Mali d-ašrut n-älwələm ifanəz əđđukođ n-inekarän d-a-wa dd-əqqälän ijarawän nəsän.** tisəysäl n-azref wa-dd-ətəqqälän day talya n-əzzəwi aməšälänät day tarräyt n-təmuzzuqt (əssexät, teyəre,d-isudar).

384. **Iji n-Mali dāy ālyalēm n-tāknoložitan tiknāt fafus dāy sāktertan iyyāḍ.** teyāre n-musnāt d-tāknoloži titwijji s-tifisse teyāre nasnāt teyāre tan amas d-ta tiššamāt fäll-tisiba n-imutaj d-tamette. Efes n-umāy i-musnāt d-iji n-net war uyed. Tajanāt tulaten tin n-sanatāt tisibdad i-ajarāw n-tāknoložitān i-tulaten tiyyāḍ (āšsexāt d-tiggozt).
385. **Awa dd-eqalān anternet amoos i-ilsān ākall fuk hulan jar iddewēlan d-ālyalēm olas dāy amas n-āddāwlāt .** Ajaraw n-kal Mali i-TIC ikna tērkima hulan asomāt ʔas addinat iyyāḍ d-imanokalan iyyāḍ d-harat n-tamette .anternet d-tulaten n-isuj n-isalān ijarawtan miši hulan .
386. tērkima k tan asēnnētibāy n-tibyar ti-n alašāl iyāšadan n-tibyar ti-n adom-imanān-arēzzej d-tiwāt n-āssāxra. Wār tdkel Āddāwllāt efes wala iyyan n-folitik wan asēmmēl n-ijitan n-tibyar n-anternet šund tukuse tan hanan. Dāy a-zen, tidabiten n-iggoz d-asēnnētibay n-mišitan d-ālyadarān wār āšsuhen d-as-timettawen war ilenāt tibyar n-ālmud d-ašamarāt.
387. **Iba n-emel n-asēnnētibāy n-tibyar ti-n-alašāl, urawid utrab n-anāzāf, laz d-iji n-ʔašadan n-ahānzazāy.** Timotayen n-ālhawa siwiḍen mišitan n-tamette. Tulat n-ālhawa ʔašād s-ēmmēk iyyan, tibyar n-aman amoosnāt a-war-e-n tila s-iba n-asēnnētibay. Āfnoz n-tadamēt tan ajēna d-imaḍonan.
388. **Hāk-d-as ti-tilanāt tanfoten išamnen n-adom-imanān-arēzzej, tadamēt n-kāl-Mali tija s-sāxsāl d-adom n-ṭaḍuft.** Tiwāt n-sāxsāl itaj s-ijit n-ijēnnawan, asēmēl n-elesans-tilwāt n-ijarawān.
Talyēwen d-ijutan iyyāḍ n-adom asomen asētbēt n-idāggān wi ihan aman mey ijaraw ajjēna hulan . iba n-ijjēnawan ēgdalan adom n-ṭaḍḍuft dāy awen ibas ila edāgg wa azzārān dāy izzēzjaran.. Arrēzej ikan tlwāt hulan dd-itawan akkēnas jar kal iharwān d-kal idomān . Tērkima itawayēd hulan asāxsil n-iman.
389. **Tērkima n-āḍaman n-folitik n-aman issēsahāt iba n-asēxsil n-adom fal tissēba n-timotayen n-alhawa dd-itawan iba n-tittit.**
390. **Dāy iba n-floitik n-kuran mey rākēman , isuj ne d-asēxsil net war iweḍan tēmyutar n-tamette wi exdāmnen s-kuran.** Aššēšēh n-tērkima n-kuran. Tebbāde n-ihuk n-kuran amoos aḡab māqqoran i-timašalen n-sarwistan,n-ašarikatan d-ālyayalan.
391. **Awa amoosan sakter wan alhandasān n-Mali, atwarha mušan war ijerew imdhilan māqqornen s-azrēf. Tiḡisilen n-taudiwen** (ṭaḍḍuft ,urāy, arrēzej dsaw.) ijarawtan iba n-amutti dāy akall dd-erawan iba n-ēbēnni n-āšēyāl.
392. **Sakter wan tēbyēr tinider n-ākall war idoben tellāse n-derhān. Tērkima n-asēxsil n-ṭazoli d-urāy fäll tušure n-ijandan , tēbyēr t- ānēmhālnāt efes n-tamudre n-tamette i-tiwāt n-arrezāy n-iddewēl dāy sakter wan arrēzāy n-āddāwlāt war ehen dāy ēmmēk n-tēmašalen olāyenen mey war erha āddāwlāt atkul n-timotayen s-anfo n-tamette.** Alhandasāt wan amoos dāy aḡayab d-iha jar ifasān n-ašarikatan wi ajama.

394. **FÄLL tisiba n-aşujuş n-azrəf dāy tulat n-ikarisan , tisnay ikna āyşud hulan d-tərkima s-waridobāt asətbāt n-isəklawan n-addinat d- imutaj nasan fäll arori n-ākall dāy awatay imdān.** Makana n-zābbotan ,işərjaş n-zābbotan n-āddāwlāt win işənnawan , win ʔazoli d-aman ijan əmmək n-tabbāde. Tamşalt tan arrəzāy tǎxwal hulān.
395. Agna ,tahure d-awnafān ijan efes əfranan. **Asomen tumast n-tamankayt n-tamətte , əbənnen işayəlan ajjotnen şund tanfo n-alyayal warasomat alhandasāt.**
396. **Dāy təmmaşalen n-temezek n-tiyəsilen n-ākall fäll asuk n-iddəwəlan d-režontan , war imazazag awdim n-iddəwəl.** ile ujrəh s- amutti dāy alhandasāt i-rəkiman. asāyşil n-terşe d- sarwis war almāyna d-wae n- asətbāt s-wi tukaten n-aşmer i-tamazāk.
397. **Alatoy n-win ajama n-Mali ikna assuhu.** Dāy tarrāyt n-tartit n-aflik n-afraqqiya d-afraqqiya fuk , amoos iddəwəl edāg n-mamala n-iddəwəlan s-asətfas n-arrəzāy nasan , aran təshar i-tiyəsilen ajjotnen war n-ila addəlil. Dāy awen ika asərkim n-saktertān win arrəzāy . Isəxsalan wi n-ākall bas n-inazān d-eqal iddəwəl edāg n-mamala i-sāxsalan wi n-ajama.
398. **Imažanşan jar Mali d- iddəwəlan amoos ʔizzurt hulan.** I-sarkām tiyəsilen tin adom d- tǎşne tan alhandasāt , tərkiama aşərjaş n-təmaşalen n-Mali fäll ajaraw n-harāt s-kal mali win tukaten ilan mişitan ajjotnen fäll əlmizan wan n-azrəf wan ʔəmzāl.

EDAN N-ĀDDINĀT D-TAMƏTTE

399. **Dāy datrrāyt n-miši n-arrəzāy d- alyəlas , tələqquwa tiweçān. Iket n-tamətte ta təddarāt dāy tələqquwa ti tilwa s-assahāt s-imutaj şund:** asexāt, teyāre, tamuzoq, aman təşədje d s a w . Addinat wi rākkommen a-eças hulan.
400. Awa amoosan tamətte, tasomāt iba n-ajaraw n-aratan fäll tisiba n-isalan ijanen fäll ajaraw ajen n-aratan i- d-ifālan ikufār d-dāy almāyna n-amutti n-ālyaləm. Awen asərkam tiwāt n-ākall.
401. **Asənnətibay n-alxāl wan teyāre isijatan addinat eyranen muşān war idoben əşəyəl dāy dāy ālyaləm fäll tisiba n-tərkima n-teyāre.** Dāy awen isuj win (tamətte, azrəf, imutaj, musnāt d-isuj n-teyāre) war hakkən a olayān wi iha almāyna i-sakter tan arrəzāy i-asəməl əfranan n-efes.
402. **Awen dāy fuk asəhlak yas ika n-iba n-asexāt d-iba n-tetete.** Tərkima n-aşujuş dāy sakter wan asexāt d- tələqquwa n-tamətte tan –isarhanān.
403. **Iba n-asəməl n-tǎşne d-agna asomāt tələqquwa d-teyāre. Iba n-isəm n-agna wa azzārān s-asərkəm n-iba n-taşne , ibas adoben asətbət n-alyəlas dāy awen , n-alyafiyat d-amnəţaf jar tamətte:** Ayaşād n-tumast n-āggadim dd-iwan taşne fuk d-ayşud n-əagna nanāy , terwidəma, iba n-semyar n-inuşaman d-təmmənəya d-dāy alyayal iba n-asəməl n-tdhəlt jar timəttawen war n-ila əddabara.
404. **Miši n-awen amoos tərkiama n-alasāl d-tarha n-iman Taləwənen n-admədhel ibas t-ila n-alsal** Les formes traditionnelles de solidarité ne sont plus iwaran tǎlyə. war t-ila əddāra n-makana. Təbijaraw tan tərkiama hulān d-efes n-tarha n-iman.
405. **Tamətte ʔəbbəda folitik d- taləl jar imanokalan.** Amosnāt şund taggayen n-folitik , oşālne jar təmmənəyaten i-ajaraw n-arrəzāy nasan . ʔəţţəw amaşal n-e-s n-tamosān ujrəh n-təmmənəya n-āddāwlāt.
406. **Imājān n-isalān d-anternet eqālan imutaj n-təmmənəyaten i-asəntas n-efew dāy iddəwəl.** Ihākkān isalan war n-amukān ,n-bahu dāy fäll tisiba n-aanatas n-miši jar tamətte d-imanokalānsan. Fäll tərkiama n-təmmənəya.
407. **Tilwāt n-çəçen rākəm hulān. Alxāl wan n-arrəzāy rākkəm fäll təmaşalen n-tiwāt n-çəçen.** Aşərjaş n-əqanun wan n°2015-052/ n- 18 n-dužānbār dāy 2015, dāy tamaşālt n-asəməl n-awsəf hi nāt wayān səiddəwəl n-əlwaç.
408. **Anməţaf n-inuşamān tasomāt iba sarho.** Inuşamān n-ālasāl amoosān ināmmāşalān n-təmmənəya n-alwāq i-asənkar n-mişitan dāy ākall n-tarha n-tumunukila şund awa tamətteta war n- iha folitik d- taggayen ti folitik. Jarawnāt tanfoten n-azrəf d-imutaj, asomāt tilwāt n-temākşət d-iba n- tiwəkila n-iddəwəl.
409. **Tujāt n-izājorān fäll tisiba n-talya n-iba arrəzāy d-iba n-ālyəlas n-iddəwəl.** Harāt dāy tiseren n- təmmənəyaten n-arrəzāy asjāt n-iba n-əşəyəl d-təliqwa, ibhālan təmmədrit s-azajor n-ākall s-ikāllan wi elwanen.
410. **Dāy 2063, Tamətte n-Mali wart təla s-tika . uj n-tələqquwa d-ihez n-sarwis win tanfo n- assās (teyāre, asexāt, alyəlas n-tamətte dsaw.) asomāt tərkiama. Iba tarha n-iddəwəl d- āyşuj -talye tamətte. Talya ten torawəd alhām n-tamətte , bas ətila alxer jar addināt d-**

tiwät n-tarha n-iman dd-iwän iba n-älyelas.

411. Fäll tärkima n-iddawäl däg älyelas n-äkall fuk d-semyar **n-alxoriyat n-Mali i-imadhalan wi n-ajama, miši n-ṭazzunt n-äkall eqaləd däg.**

412. Tiha Mali mziši s-wae eybel ägg-äkall fuk.

2.3 ITTUS D-tASIHITəLT N-AMUTTI**2.3.1. ITTUS**

413. Ittus issäss fäll talya n-amutti « Mali Kura ». Asomät älasaln-e-s aməyöz n-tayde tijät fäll Mali d-anasexaten n-tiyəmiten n-äddäwlät n-akaros äynayan. Derhän d-məlyaw n-ittus ilan munhuy n-addallan ajjootnen :

- Ittus fäll äzzamän n-ukkozät timərwen n-awatay ika ujreh n-imuzzuya ajjootnen d-tašara maqqorät n-kal Mali , amossan wi war n-ila ukkozät timərwen n-awatay däg 2063 war n-iwa harwa;
- Amoos äzzamän n-ṭazune n-ṭemeḍe n-awatay d-amooos as iddawäl ajjootnen ilwanen əzzayänt awen ornän däg awen däg täqqän ten. Hulän war t-ila sokni iyyän ɣas d-talyiwen war olehnat däg iddewelen

. Mušan ilanät sanatät munhuyen: (i) ittus hi illan d- (ii) aggay n-ittus s-amaway əfranän n-folitik s-tihra tolayat dd-inammäyälän n-arrəzäy;

- Dägga-äkall wi ilanen maraw d- samos n-elan asomen 47,2% (et les moins de 18 ans, près de 53,6%) n-tamette fuk. Tamette ta tilät elan n-əšəyəl tamoos 49,9% n- tamette n-Mali fuk, aseweḍän s-nefran əzahär n-iddawäl i-aggəḍ n-tynfaten n-äkall s-fäll tijraw tammədrit d-ḍeḍen alxoriyat nasan d-ittus n-efes n-tamette ;
- Tillawt n-tudabət d-ənzzähar n-arrəzäy əfranən;
- Tudabət n-täšamra n-arrəzäy isəkna iddawäl däg älwaq wan ayab n-e-s s-təmyutar ajjootnen.
- Äṭṭama n-amnəṭtaf d-tartit s-iddawäl win AES däg tordawen n-efes d- tilwät n-arrəzäy fäll elas n-e-s.

414. Adobät Mali däg awen iju n-ittus afal ijraw təsihital n-axəkum asohät nen d-amaway n-təmmənəya əfranən d-fall alwəq šejren däg təmmənəya fuk däg iddawäl. tasomät s- :

Mali, iddawäl n-alxoriyat d-tartit däg inin n-agna net , tamette waren iha folitik tanmarhät d-toyadät , iddawäl iwiqalän s-sarho d-älyelas , n-aarəzäy , arrəzäy asohen d-tilwät , tarrayt n-efes n-tamette tiweḍät d-ahənzəzäy iylälän s-iggoz .

415. Ittus wen amoosdäg :

IDDəWəL N-ALXORIYAT D-TARTIT DÄY IBA AZZALUYAT N-AGNA NET

- Älyelas n-äkall amoos əšəyəl n-älyəskar ijanen Mali harät däg iddawäl wi ilanen älyəskar asohen däg älyələm (i) meddin əfranən däg ujut d- məlyəw ; (ii) s-imutaj olaynen d-əfranən; (iii) tudabət maqqorät däg d-tayde tasohe; (iv) alhandasatän n-iggoz d- (v) s-assähät isəmayan ;
- Iggoz n-äkall amoos däg folitik n-aharoj, n-tartit n-älyəskar jar iddawəlan wi dir ohar hiriri, semyar n-äkall fuk n-ənarajan , semyar n-erkawel n-ikānasän s-tiyimiten mušan däg efes n-amssistan « idəggän n-n-jerejere». Derhan wen isəyästəd iddawəlen wi ertaynen t- amoosan AES ijan təmašalen n-iggoz däg tartit d-äkkānas;
- Mali t-amooos iddawäl n-alxoriyat d-tartit däg iba n-mezlay n-agna , n-tawalen d-äddin ;

- Terrazze n-akall d-alyaya labasän ijan akall däg miši n-tartit n-äddälät , iba n-äljelas d-asermäy n-tamette , amoosan a-ilan darrasän šundo sakto ;
- aššəšəhu n-tumast n-agg-äddäwlät d-tamette ijaraw tamudre tolayät s-amujnen iru;
- Aššəšəhu n-tartit d-amnətaf n-äddäwlä tasomät fäll tašne n-agnatän d-tilwät n-tawalen n-äddäwlät ;
- Tilwät d-efes n-äddin d-amnətaf jar kal äddin fuk fäll arori n-akall ;
- Aljelas eqaləd s-tihussay d-fäll arori n-akall fuk. ayataf i-n-inasbakkađän maqqoran däg ijerman d-tidibi;
- Fäll tisiba n-bənaməž n-äddäwlät n-teyəre n-tašniwen n- 2024, tässaýt ta taynayət tamoos s-agg-äddäwlät n-mali ilan tašine, isanan awa erha d-əšəyəl net ,i-semyärän agnatän nanəy iggoz n-äddäwlät fäll imäyšadän s-isalan n-bahu ilan ättama n-təmmənəya tolayät d-iggoz n-imutaj d-ikarosän n-iddəwəl d-ihakkän iman-e-s fäll ajaraw n-äljafiya d-admədhal .

IDDƏWƏI IJAN AMIWEY OLYÄN .

- Iddəwəl wan Mali amoos iddəwəl n-tayde , n-efes , s-amooos iddəwəl s-wala təmašalen tin n-e-s inäđ s-efes . išyäl däg (i) šund tulat tasomet teddäs n-inəmmašalan iyyäđd-ađkul n-talywen n-derhän, šund n-iqqud i-aggäđ n-èittusan net n-arrəzäy d-tamette d- (ii) šund anəmmašal i-iju n-ašujuš n-tiyesilen n-sakertan n-taydiwen mey təhra d- inumušal iyyäđ. Amšal wen n-arrəzäy wa has tikes təmašalen tin äljellass d-iggoz n-tamette d-imutaj nasan s-nefran ;
- Ila sarwistan aynaynen d-oläynen d-imutaj däg ujut d-oläynen s-takost təfranat n-imušuyal n-älxəkum asomen 90% ;
- Alxäl wan äšareya amoos a-ətbatan ,d-imadhilan n-älxəkum ijan əbənni n-täljəwen n-tamette d-arrəzäy asomen efes (alxal n-təmašalen, ayataf i-temakšət, dsaw.) ;
- Demokarasi n-mali täqqäl a-inimmänakän d-tzun jar təmmənəyawen , afanaz n-taggayen ti folitik , miši däg anməšriye dāšy tanumukla , ujš assohen n-tamette ta war n-iha folitik d-tanmmənək fäll tijjətewen ti mäqqornen n-äddäwlät;
- Temarrəhalt n-efes n-kolektiwitetan n-akall amoos tamankayt hulan asəmäl n-arrəzäy n-režon d-tidibi;
- Asənnətibäy n-təmašalen n-ikarossan amoos a-šddəjä. ammətkalnan taljəwen ajjootnen däg isuj n-äšareya , i-iggoz n-äljafiyät d-amnəttaf jar tamette ;
- Däg tarrayt tan asiniy n-alxoriyat net , tasjät Mali imadhalan däg tulaten fuk;
- Täqqäl Mali amaway n-tulat n-ässahät däg əfriqqəya;
- Tətkal Mali aməw n-ttamarrəhalt taynayät n-tartit i-əbənni tasənnamənaken äynaynen eylaynen täšne n-alxoriyat d-iggoz n-tanfoten n-iddəwəlan wi fäll ija mäjräd;
- Asomät Mali əmmək n-amaway däg ujuš n-əfriqqəya i-ayataf (i) timotay n-tijjətewen n-äljäləm mey əbənni n-edäg däg alxalan wi aynaynen n-äljäləm; (ii) Amutti n-talyəwen fäll isalan n-imarzzän n-akall d- (iii) Asiylul däg erkawalen šund tin älxəqqän n-aggadim, iggoz n-awa əntikkän aməšalan i-asəmäl n-tulušawen n-agna nanəy la défense des minorités de.

ARRƏZÄY ASOHEN D-ELWAN

- Iddəwəl n-tayde ila talya n-asəmmərəg d-asənnətibäy n-efes asohen ;
- Ikarosan n-tisnay asomatnat tarrayt toləyat n- iban- amer s-albäxru n-iddəwəl s-efes ogdahän n-talyəwen n-ikkozzät n-tisnay (ibarän, win tazoli , win aman ,d- iyənnawan) s-šund yäs 64 % n-abbara ijan gudron , n-amooos 3000n- km n-abbara n-tazoli ikrasan, d- 2334 km n-abbara fäll

- Isikilän n-tanäkra s-əddəwəl əfnazän, käl-Mali əjjetnen əhanen tukatten eqqälän-dd äkall ;
- Räjjoš n-tamətte, dəy-təssəba n-tahəđara n-inimyərän n-äkall wi n-ələşəl, əssomät amsəstan, edəwänne, tenäššə, semyar, tinahəyən d-umär n-əššəreya. Tašniwen-net əsidabätnät-tät ad-təkkəl-dd yur-iman-net imutaj n-titit-net d-əđđamana n-anmərth i-asähəđar n-idesän-net i-edei n-tamətte tojadät, tojdah, tənimmänäk, təbiläzläz.

ÄHƏNZAZÄY IJAN ATWIGAŽ IYLALÄN

- Aman əssoxen əlan sərwištän n-əddäwlät olaynen, d-əlbinatän n-tamətte d-ərrəzäy d-ibaran olaynen n-tisnay d-jäjjatän. Ajəraw n-ihänan əllulätnen i-əddinät wi wären-əla azrəf äjjen ämoos tidətt dəy-Mali ;
- A-wa ila Mali dəy-aman itiwässän, imitəkwäy, ija antibay iylalän har-əjrəwän äddinät fuk aman olwanen əsisahärän ;
- Mäšakəl n-ähənzazäy əjan antibay hin-iššamän ahənzazäy ija atwigaz ofän wa n-ibda, tälle täkkost n-eläs n-äkall ämosän a ätwagəžän d-amän wi ətwagəžnen ifalän 14,14% dəy-2023 təkkəd 30% dəy-2063 ;
- Timattiwen əlan tədabit i-anəlmad d-əššəmorät i-isəwetän n-a-wa iwärän äkall d-awa ihän aman, isəwetän n-ərrəzäyän d-isəwetän n-tamətte i-idraš n-impləllayän n-älhəwa .

2.3.2. TASƏHƏTƏLT N-TÄMOTTAYT

416. Tasəhətəlt-ta tənəsa fäll-model äynayän n-efes dd-ihan s-amməs n-äkall (Mali Kura Ta Sira) s-tisitämäl tiwađt n-nefranän əynaynen:
- Efes n-əddäwlät n-əššahät d-əlqanun işimašälän s-tidətt äššahät n-əddäwlät dəy-foläten-net ti n-ihənnən-dəy, dəy-a-s işişuhut təmmənya-net d-milyaw n-təmmənukəla-net s-əmmək-s dd-isawəlay tajiwen n-tinäyraf n-efes-net ;
 - Efes n-tərha n-äkall işhan äddewän d-ujəš n-eyäf n-imizärän d-imännəyäfän n-älxakumät;
 - Tämottayt təmdat n-esəwe n-tiyär tənfat emel n-əgg-äkall iyran hullan, iydal, äwwayän tašniwen n-älädäb, äddoben əsikəl dəy-älçaläm wa-däy əşsohen;
 - Asəmmətti n-tayde i-talyiwen ti n-tamətte, maden-umas yur-ämära-däy tänfo, itwəj ənnəyät ijlayän i-imawađän d-ədeđen ;
 - Əddəttu n-ämurrəyät n-Mali jer-s d-imadhalän-net wi n-tukatten, hakd-dəy-ašəššəyəl n-tənfa n-tibyar ti n-dagg-äkall i-ađäkall n-älmušəqqa n-efes-net ;

1. ÄLXAL WA N-ÄMÄRA-DÄY

Wa n-a ojärän tamära n-awätay, Mali ijraw-t uyşad ilan initän əmođännen əşsohen äddoben ad-isäyərəy efes-net d-ləkkumät-net. Wen-uyşad sättemälän-net-da :

- **Iba n-älyafyät d-ikənnasän əjanen s-təzoli** : Emel n-taggayen əssiläxnən n-imärzan n-äkall əssomätnen əlžihad, tihənşorađ dəy-amməs n-tawset d-ger-tiwsaten, d-ijəđlan s-təzoli fäll-imuzäyän, ihinan dəy-amməs n-äkall d-iba n-atwigaz n-əššəyəb ;
- **Iba n-izj wa n-əssəyasa** : Atärmas n-imänokalän, tizijaz n-folitik räkkomnen, əlläqu n-n-ijdar wi n-demokrasi ;
- **Tälləqəwt d-iba n-ijdəh** : Ayil n-tamətte wa ojärän izzay dagg-tamätart ta n-əlläqu, iba n-ijdəh dəy-tibyar d-s-ebre n-sərwištän wi n-əšsas d-atwəttəf wären-imda n-äkall ...
- **Temäksit d-ərrəšwa d-terk təmmənya** : Asəlləmuməs (détournement) n-izərfan n-əddäwlät, afnož n-asənnətibäy əssomen əffärmu dəy-älxakumät, iba n-əddəyu, iba n-jəddihät n-amsəksak d-tämayit, aməndu n-isukas d-tisəššändaren n-asəmmətəwəl n-ikälän əbiläzläznen ətrəbän ;
- **Tamətte əjmađnät tašniwen-net ti n-ələşəl, tokša** : Tasäyrot ta n-Maaya hin-təknat amukkəs, abäsay n-tašniwen ti n-ələşəl n-iqqud d-aşruk, d-iba n-tərha n-əddäwlät, tassayt ntaggayen ti n-əššəyəb wären-əla iman-nəšnät, wəret təjley d-iba n-taməđint n-käl äkall, iba n-

tamäzilt n-azäbäna, Tämusne d-əššäyəl ubas əhän ammas n-tašniwen ti n-tamətte...

- **Tisässändaren n-ähənzazäy d-impləllayän n-älhəwa** : Männa, ärräxäs n-ikallän, atäyfas n-irkədän adäriš n-impləllayän n-älhəwa fäll-isudar.

477. Märsälän-wi, əllan-asnät tidabiten d-tiləmmaz. Təmmənya ta n-təzajəzt toläh ašäl-i d-älmuddät n-ebäddi. Wa-ebäddi əknan käl-Mali asəssiwađ isitämäl-as a-wa : (i) timottayen n-əssəyasa əššamnen ; (ii) təmmənukla təynayät dəy-teje n-təmmənya ta n-älyafyät, d-əššäyəlän əššohätnen dəy-teje n-asiwađ n-musnät/tädabit n-älyäškär ; (iii) asəššuhu n-akənnas n-teməkšit d-ärräšwa d-uşad n-izärfan ; (iv) asəddəttu əynayän n-əlxurəya n-Lai dat-imadhalän wi n-tukatten ; (v) äđđäbaratän dəy-teje n-taməđint n-tibyar n-äddäwlät hullan ti n-tarəja n-əkall, d-isənnəməhilän, d-brožetän wi n-ebre n-asəmmətətti n-tin-tibyar ; (vi) titit n-folät n-inimyərän n-käl-əkall wi n-älašəl dəy-asənnətibäy d-ij n-talyiwen n-əkall.

2. ÄSSASÄN N-ITTUS

- **Älmital n-tumast n-ägg-əkall äynayän ("Maliden Kura")** : Härät dəy-a-wa ämoosän əššäräđ äzzarän i-emel n-Mali Kura (Mali äynayän), le Maliden Kura (U-Mali äynayän) iqqal ässas n-ittus 2063. Wa-älmital n-tumast n-ägg-əkall dd-äynayän əssomät tašniwen n-äläšäl n-tärha n-äddäwlät, n-əjjəlyüt d-äđđamana oharän, ijan äzələj dəy-ammās n-tämottayt n-äddäwlät. U-Mali äynayän ibna s-əmmək n-ämeräk illullen, ila tayətte äddoben ad-ıđmən s-äššahät älxəqqän-net d-iluzam-net dəy-a-s iterej s-tänoflayt dəy-tiwađt d-anmərħ n-tamətte.

Amišəl n-Folitik n-Äddäwlät i-Tiyär dəy-tašniwen n-älašäl ämoos älfäyda dəy-asəlmad n-ägg-əkall. Tin-tiyär əweđnen, s-illil ejädär ta tojärät n-ejädäš d-tamətte ad-isənnəfiləl asəssiwađ n-tašniwen n-ašärrušu, d-tärha n-äddäwlät d-agnatän, dəy-a-s sawađän semyar n-n-ijdar d-älyädala dəy-asənnətibäy n-əššäyəlän n-äddäwlät. Ad-səmmərumär tisədwal ti n-imawađän har əmməjnun i-tumast n-inaxdimän n-timottayen n-əššäyəb, əddobätnen əmukən n-tisässändaren n-Mali əynayän dəy-a-s omran dəy-tašniwen n-timattiwen n-Mali.

U-Mali äynayän, s-ujlay-net iträbän d-ujreh-net iddarän n-äđđamana, ad-umas motern-ässas i-ittus 2063. A-s əlmädän əmmək n-təmmənya tolayät d-tidawt d-tašniwen n-tanməhalt əynaynen, ədigäzzən, əfmarän, dəy efes käl-Mali a t-əwwaynen əlanen tayətte əjlaynen

- **Äddäwlät təssanät a-wa təkka d-äddäwlät n-tanəfast** : Äddäwlät illa-hin i-əššäyəlän-net wi n-ibda, təja ənnəyät i-talyiwen n-efes. Iha : (i) əmmək n-talya sifulunät timaşalen n-imeräkän wi häđnen, äjj äddäbaratän kud äba i sirəmsutnen mey i-sasayadnen har ətwiwađän ittusän n-ärrəzäy d-tamətte d-(ii) əmmək n-ämeräk s-tebädde d-taməđint n-tajiwen təyyađ təha tänfo hullan tajiwen ti n-isukas d-tizənbaz mey s-tartit d-imeräkän əyyađ har ijješ azrəf a ititit. Iha, dəy-awen, tanäyruft n-tayde təffamät n-eddas, d-nefranän n-tayde n-timašalen dəy-a-s telmadnät tajiwen ti iha ättaləy d-tajiwen ti d-əkfänen idəm d-asəməl n-izintän ti əzzaynen i-zintän n-äddäwlät, sund izintän ti n-təzoli, tišənšaš mey əmukən n-märsintän s-izintän ;
- **Tädabit mäqqorät** : 43 məlyonän n-ha n-ikallän n-ädomm wärän-əddomät ; 2 ijänšän əššämnen (Nəžer et Senegal) d-ıdarän-näsän əlanen əkall itidumun iteđkəđän s-a ojarän 2,2 məlyonän n-ha ; a-wa t-illän dəy-aman daw-əkall ; 60 n-məlyon n-eyäf n-iwan (Cheptel wa äzzarän n-UEMOA d-wa s-əssin n-CEDEAO) ; a äjjen dəy-tawəqqast ; 50 n-ton/awätay n-oräy (wa-s kərađ dəy-Äfreqya) ; idəggan n-agna d-älašäl sund ayrəm n-Tinbəktu, İdyayän wi n-Bänjägära, äfuss n-Fařima, Afäraj n-äddäwlät n-Mali ; uješ n-edəgg ilan tənfa, s-əmmək n-takərrest tosayät əddəwəl əyyađ əjtotnen n-Äfreqya ta n-Atäram ; tiləmmaz wären-əməšäl (amukkəs n-bäřrun, gaz, tizənbaz, isukas wi wären-təməndəw sund wi n-täfukt d-ađu) ilan 14 älmaddäten n-tibyar ti n-daw-əkall ətwässännen (litium, krom, oräy, dawsa.). **S-əmmək-wandäy, umäy i-älfäyda dəy-tibyar n-əkall i-älmuššəqqa d-asärreməđ n-efes n-äddinät ämoos tasässändart ta tojärät. Asəməl n-SOREM iqqal, dəy-awen, ämatuj s t-wär-illa iba-net i-asiwađ n-tibyar n-äddäwlät s-amtəkwi n-a-wa dd-iterəw amukkəs n-tibyar ti n-daw-əkall;**
- **Tilalt n-tamətte** : Äddäwlät täddobät ad-səhhetəl fäll-tadhəlt n-käl-əkall dagg-təmmənya n-tranzisio i-asəlləwəyi n-tädabit s-amtəkwi n-tamətte

(älmital n-ənnəyät hərəwän otasän ädomm 200 n-məlyon n-emäyt dāy-iyän ašäl dāy- Etiopi) d-āžuk n-ižārfan n-kāl-Mali wi n-tukatten d-kāl-ākall i-äddābaratän wi n-tamətte i-efes n-ākall. Äddāwlät dāy ilzam-tät asəməl n-esāwe n-təmmənya imisäksäkän, ijlayän, immuy, wāla tenāšše i-ārrāšwa d-temäksit har täššuhət taflest n-äddāwlät dāy-ijdar ;

- **Tamətte tämewāḍät :** Tamətte yərəd təlat a illan daw-15 iwətyan təha 47,2% (d-a ilan daw-18 iwətyan, a ohazän 53,6%) n-tamətte yərəd. Tamətte ta togdähät d-əššäyəl təha äḍḍəkod n-49,9% n-tamətte yərəd, dāy-asiwāḍ n-tiləmmaž n-ākall i-aggaḍ n-älfäyda n-tamətte kunten ija a ojäran a-wa n-ibda dāy-asəlləllu n-imawaḍän d-tiḍeḍen dāy-teje n-efes n-äddinät. Ilzam Mali ad-ijləy dāy-ad-āj imawaḍän-net imeräkän s t-wär-illa ayālay-nāsän əlanen qārar n-efes n-ārrəzäy-net, n-tamətte d-agna d-iji n-azrəf äžžayän dāy-asəssuf n-tidabiten-net, d-asujəš-net tamətte d-ārrəzäy, d-əssəyasa d-agna.
- **Ujəš n-edägg ilan tənfa dāy-ākall :** Dāy-a-wa iqqälän tiləmmaž ti-s ənhäjjä ad-tänät-ijrəw Mali, ille-iba n-ihäž n-äddāwlät i-əjärew d-ujəf n-ākall ilan tənfa « əddəwəl wi n-əlḥudud » ojdah Mali s-əssa əddəwəl n-ənhärajän dār ohar əlḥudud šəjren yur-afälla təkkəd ajuss d-emäynäj təkkəd atāram. Edägg n-tāsahärt jer-idäggan əmoḍännen infa tālyä n-n-ākall n-ālašäl n-Mali s-əmmək n-tāsasäy täddobət asärtay n-əddəwəl əmoḍännen dāy-idäggan nəššäyəl wi dāy-yärräf tassayt n-Äfreqya.

3. TIMOTTAYEN TI-S IJA ASEJRAH

- **Taməžälä n-äddāwlät, Älyafyät d-asəylas əylalən :** Asiwāḍ n-anmərh n-tamətte, d-anhäraj, asəbət n-taggayen n-imäržan n-ākall əssomätən əlžihad d-almud əššohen n-kāl-ākall n-esāwe n-älyafyät d-efes d-uyəl n-izj d-əlyəllas i-ākall iket-net ;
- **Əššäreya n-tamətte, təmmənya toharät täḍmäan :** Aggay n-asənnəmižär, ijdar n-demokrasi əššohätən d-asəššuhu n-folät n-äddāwlät, asiwāḍ n-demokrasi toharät wär-hin-täzley əwadəm, tassayən n-taggayen n-əššäyəb təknat ujlaj täddobät asəḍən n-əššäyəb, efes n-timədhälən əfanen d-əddəwəl, semyar n-äddāwlät n-älxaq, ajənnas n-temäksit d-ārrāšwa d-asit n-amsəksak ;
- **Efes n-ārrəzäy n-tamətte oharän :** Efes n-əlbinatän n-tisnay d-jäjjä, isukas, anməj n-isälän d-TIC i-efes n-äddāwlät intämän , titit n-ārrəzäy hin-wären täzley əwadəm tāylal, təšmar, tämottayt n-tinäyraf n-ārrəzäy ənsanen fäll-tajiwen n-ārrəzäy ti əlänən ättaloğ d-asəhəndəs s-izintän, asätay n-əlläqqu, ajāraw n-tamətte yərəd i-särwistän wi n-əssas (tiyär, əssexät, aman, asəssuxu) ;
- **Asənnətibäy n-əhənzazäy d-anəlmad d-impləllayän n-əlḥäwa :** Asənnətibäy iylalän n-tibyar ti n-ākall, iggož n-əhənzazäy, asiwāḍ n-tašniwen n-ädomm tahajanen, anəlmad d-d-idraš n-impləllayän n-əhənzazäy.

4. ƏŠŠÄRÄḌÄN WI HAS-TIZARNEN

- ◆ **Älyafyät d-əlyəllas :** äkall ozjan, səmmeḍ infan efes iylalän ;
- ◆ **Təmmənya täššohət təjlay :** Äddobät Mali, adiš, ad-dd-isäysəl wa-ittus kunten ijrəw dāy-täqqän šəjret imawayän n-təmmənya əššohätən ədamnen d-irhit-nāsän dāy-təmmənya ta təššämät n-äddāwlät.

Ad-ilzəm asāṣṣuhu n-tasdejt n-ārrēzāy n-āddāwlāt hulla s-uḍef n-tajiwen ti ēlānen tēnfa n-efes. Dihen, ad-tēbded āddāwlāt d-ēllēllu-net dāy-ebre n-asāyḥlas d-iggiz n-ākall, tewwant, isukas, ordinator d-internet, āssexāt d-isēfran. A-wen iššimāl i-āddāwlāt tāṣṣohet, tēntāmāt, tēllullāt s-ārrēzāyān-net. Āddāwlāt tēhat ēššāyēl-net s-āṣṣahāt dāy-asāyṣal, d-tuzant, d-tamāḍint n-tajiwen ti ēlānen tēnfa dāy-ebre n-infulutān n-jer-ēddēwēl, d-ārrēzāy d-tamette. Wa-asāṣṣuhu n-folāt n-āddāwlāt ad-dd-arēw efes dd-ihan s-ammas n-ākall isiṣuhun esāwe n-mamāla, isifulun ilu n-teje ta wār-tēla āddāwlāt dāy-tajiwen ti terēwnen. A-wen isatbat ēllēllu-net s-ārrēzāy d-asārkaḥ n-ārrēzāy d-aggay n-tibyar i-ālmušāqqa n-derhanān n-efes d-asēmmētēwēl n-Mali.

- ◆ **Almud-net i-imāsawayān** : atwēmmar d-tahādāra ējlaynen n-imāsawayān yēred, a ēhan gufārnāmātān, kāl-ākall, tassayen n-taggayen n-tamette, teje ta wār-tēla āddāwlāt d-kāl-Mali wi ēzzāyēnen tukatten ;
- ◆ **Tāmottayt n-titwen/Asāyār n-tašniwen ti n-ālašāl** : Fella fāll-esāwe n-tiyār d-imawayān n-isālan i-tāliit i-titit n-titwen. Tēlzam tāmoqqest s-asuyēl n-ēnnēyāt d-tārha n-tašniwen ti n-tārha n-āddāwlāt d-asāḍman, dd-āwway almud n-tašniwen ti n-ālašāl. Ēnnēyāt wa ātwājjān i-tašne n-xasilān irha ēnta-dāy abraywal āwwāḍ ahānay n-titwen. A-wen iḍḍerār s-tašniwen ēynaynen, d-imašalān d-hārāt ēlanen tizart hakd-asēmēl n-esāwe āynayān n-tašniwen ēnimānnāknen d-agna āssomen ajāraw n-xasilān ;
- ◆ **Tānoflayt n-isukas** : Ajāraw n-isukas āmoos ēššārāḍ āzzarān, hakd a-wen āmoos a ihhušālān i-asēmmētti n-tināyraf n-ārrēzāy d-asēhhēndēs s-izintān. Āmoos dāy a infan asēmēl n-ēššāyēlān d-ašēššāyēl n-taršniwen n-ārrēzāy. Āmoos dāy efāle s t-wār-illa iba-net i-asēssuf n-āssaxāt, n-tiyār, d-milyaw n-tāmudre n-āddināt ;
- ◆ **Ijdar ēṣṣohātne ēntāmān d-ālxākumāt tēynayāt tolayāt** : ijdar āṣṣohātne olayān d-asāṣṣuhu n-GAR d-asāḍman dāy-ālxākumāt i-asēbat n-asēmēšēl n-folitiktān d-brogramtān n-Ittus n-Mali 2063 ;
- ◆ **Tibyar dāy-ebre n-āddināt d-ižārfan ēnimāhālnen** : Amtēkwi n-āddināt s-āḍḍēkoḍ d-milyaw d-asēmmētēkwi n-tibyar n-ižārfan ojdāhnen dd-ēzjānen tajiwen n-āddāwlāt hakd ti n-tukatten i-ālmušāqqa n-asēmēšēl n-Ittus.

5. TIMASALEN N-ĀSSAS

a. Azēzār n-ālyafyāt d-asāyḥlas

- ◆ **Izj āmoos āssas i-e-d t-illām efes iyālān.** Mali ilzam ad-irēs ēddēlilān wi n-ider n-ikēnnasān d-iba n-ālyafyāt isāṣṣuhēt ijdar n-ālyāškār. Tolās, asēmmētēkwi n-ējut d-āzzēluyāt n-agnatān āddoben ad-umasān tāsekkakēl n-amer n-edāwānne d-anmārḥ. ;
- ◆ Mali ilzam ad-ijjēš **esāwe n-tamāzāla idduttēn wār-hin-ižley āwadēm i-asēsēfār i-ibiwisān n-a-wa dd-okāyān d-ēdey n-taflēst jer-timattiwēn ;**
- ◆ Mali ilzam-t **ad-isējrāḥ ḍara-s, ikēnn ējāzze, ilmēd fāll-išktān-net wi dd-okāyēnen dāy-ikēnnasān wi n-ibda** har uday i-ad dddāy sān-iqqēl ḍārāt-a-wa.

b. Edey n-äddäwläät d-asässhuhu n-folät-net n-äddäwläät tēssanät a-wa tēkka

- ◆ **Edey n-äddäwläät tēssanät a-wa tēkka d-äddäwläät safasät :** Asässhuhu n-folät n-äddäwläät däy-tēmmēnukla i-asēnnētibäy n-tajiwen ti ēlänen tānfo (tizēnbaž, bāṭrun, isukas, ässextät, tiyār...dawsa.) d-däy-asēt n-asēhhēndēs s-izintän d-izārfan tajišānen izintän ti əžžaynen ;
- ◆ **Ašēmmišēl n-brožetän əyrafnen :** Äddēkoḍ n-brogramtän əššamnen ikna älfäyda uješ ēlsanen tajiwen n-ässas sund ädomm, ēlbinatän, mamāla, izintän, musnät d-älhändäsät ;
- ◆ **Akēnnas n-temäkšit d-ärräšwa d-asit n-tēmmēnya tolayät** yur-tarrayen yərəd. Aggay n-ärräšwa, asit n-amseksak d-äḍḍāmana, asēssuf n-tēmmēnya n-əsseyasātän n-äddäwläät ;
- ◆ **Infulutän jer-əddəwəl :** Anmēdhäl d-imidiwän n-əddəwəl sun əddəwəl wi əfāsnen, ijdär n-jer-əddəwəl, d-teje ta wār-tēla äḍḍäwläät i-asēmmētəkwi n-tibyar d-tahärt n-timusnawen ;
- ◆ **Asēməl n-folitiktän n-tiwsawen d-tifätāwen ojdahnen olaynät d-asēmmētəkwi n-tibyar tēyyaḍ n-ammās n-ākall** i-timžäl n-älmušāqqa n-efes n-ärrēzäy d-tamette ;
- ◆ **Asiwäḍ n-tādabit i-särwistän n-äddäwläät** har udaben əmukən imdan n-əššäyəl-nāsän däy-ašēmmišēl n-taydiwen n-efes ;
- ◆ **Asiwäḍ n-desantrilizasio d-tahäḍāra n-käl-ākall** i-asēssuf n-tēmmēnya n-ammās n-ākall d-aselləwəyi n-tādabit i-efes n-äddäbaratän n-tamette ;
- ◆ **Tiwḍit d-asēnnēmənnək n-əsseyasātän** et d-taydiwen n-tajiwen d-ittus har-hin-iba tinelasen, iryasnät tikarsiwen, əmzizārnät timaşalen i-ašēmmišēl n-tibyar ofän wa n-ihənnin. Talya n-əmukən tēntamät däy-tayde tēfrajät totas iji n-etättär n-timašalen d-a-wa ilän tizart däy-hak teje i-ittusän wi əššāmmen n-äddäwläät, har täḍmən tahart n-ənnəyät däy-əššäyəl, imdew-dd adäriš n-äddäbaratän, iḍmən efes inimännäkän iyäl.

c. Efes n-tisdaj n-ärrēzäy n-režiotän ətrābnen

- ◆ **Tasdəjt n-ädom d-izintän ti n-imənsiwän/isudar** maden-sāns äžžukk-net fäll-asēmmētətēti d-ihukk n-älqim tisäyşal n-ädomm n-ākall s-efes n-ädomm isijätän tulaten d-ekāde, d-asēməl n-tisdaj n-ädomm d-efes n-izintän ti n-imənsiwän/isudar, asässhuhu n-isāwetän n-asäyşal sund tanhäḍt däy-aman, d-ikallän wi n-idammän, d-älhändäsātän ti əynaynen n-ädomm ;
- ◆ **Tasdəjt n-asēhhēndēs s-izintän** s-asēfēs n-izintän ti əžžaynen d-ti n-tihorawen ;
- ◆ **Tasdəjt n-tibyar ti n-daw-ākall** semadet sāns äžžukk-net fäll-asəjət n-ənnəḍän n-tisäyşal ti n-tarāja n-ākall, asiwäḍ n-ukēs iyälälän n-tibyar-tin, iḍman d-asēməl n-timojälän n-tisäyşal n-käl-ākall ;
- ◆ **Tasdəjt n-awnaf n-ākall atwəšijəš** maden-issumət asit n-atwəšijəš iyälälän, awnaf n-käl ākall iman-nāsän, asēlmad n-inaxdimän əyranen, d-edey n-ēlbinatän ənimännäknen i-imešijās ;
- ◆ **Tasdəjt n-älhändäsät** s-efes n-tāsahärt n-täknoloži tējat fäll-brogramtän wi n-išənnawän, d-robotän d-tayette n-märsintän.

4. Asēfēs n-ēlbinatän n-tisnay d-jäjjatän, wi n-isukas, d-wi n-anməj n-isālan olaynen i-asäryas n-uḍəf n-ākall olayän d-issuy n-ākall d-əddəwəl wi n-änhärājän-nänäy

- ◆ **Asēmməkukēs d-asinay n-ibaran n-äddäwläät** i-issuy n-režiotän n-Mali d-Bämāko d-älyaşmatän n-əddəwəl fuk wi əyläynen i-Mali i-asäryas n-anməjjas n-mamāla ;
- ◆ **Efes n-ibaran n-isässārän** i-issuy n-iyārman wi əššāmmen n-äddäwläät har akəy amyəttas idäggan wi n-ijāmatän n-äddäwläät;
- ◆ **Asēssuf n-ajärāw n-ahānay/kuran** s-iji n-azrəf däy-asäyşal n-isukas wi wāren-tēməndəw d-asilu n-rezo n-kuran n-äddäwläät ;
- ◆ **Asēfēs n-ēlbinatän əynaynen n-anməj n-isālan** i-asēssuf n-ajärāw n-internet d-asəffulən n-efes n-ärrēzäy wa n-ebre n-ordinater d-internet ;
- ◆ **Asēfēs n-ibaran wi olwānen d-ibaran n-isässārän** i-issuy n-aḡrud n-əddəwəl wi hanäy-əyläynen.

5. Iji -izārfan dāy-efes n-timusnawen, d-almud n-əššāyəl d-asəssuf n-əssexāt n-āddināt

- ◆ **Asit n-milyaw dāy-tarrayen d-tulaten n-asəyār yərəd** n-teje ta n-āddāwlāt s-asəmməkəttār n-anyuf jer lākkolān wi wār-təla āddāwlāt d-wi təla āddāwlāt ;
- ◆ **Asəfəs n-brogramtān/Curricula** əssomātnen tašniwen d-timusnawen ti n-ālašāl n-kāl ākall, tawalen n-ākall, timusnawen, tāknoloži ālhāndāsāten d-Matmatik (STIM) yur-tarrayen yərəd n-esāwe n-tiyār ;
- ◆ Asāššuhu n-tiyār ti əššāmnən, umāy i-timusnawen d-ālhāndāsāt, d-tišəšray d-tayətte n-mārsintān ;
- ◆ **Asənnəməhəl n-brogramtān n-asəlmad n-əššāyəl d-timyutar əskatnen s-tajiwen n-ārrəzāy ti əlānen āttaloḡ** d-əššāyəlān wi dd-əlkāmnən, dāy-tanmədhalt d-āššārikatān d-imerākān wi n-ammās n-ākallen ;
- ◆ **Asit n-almud ijlan d-asəlmad dāy-alyumrāt n-tayrəst** maden-isəddubət inaxdimān ad-idawān d-tišəšray n-ālhāndāsāt d-ārrəzāy ;
- ◆ **Asəttəhəl n-arr n-āššārikatān əynaynen d-asəfəs** n-santārtān n-uḡəf d-asəlmad n-tamətte maden-sāryəs asāhhāḡār n-tamətte yərəd sārremāḡān tašəšrit d-atwəməšəkki ;
- ◆ **Asāššuhu n-esāwe n-əssexāt** en s-akāros n-əlbintān ənimānnāknen əknanen tāynayt, s-asəlmad n-inaxdimān olaynen, d-āḡḡāmana n-ajāraw n-tamətte yərəd i-isəfran, d-asətbət n-taməzzyoḡt təšxat dāy-a-s ətiwawāynāt ālmāšibāten ti n-tamətte.

6. Asəssuf n-edāgg n-taməzzyoḡt d-āhənzazāy

- ◆ **Iggoḡ n-āhənzazāy d-anəlmad d-impləllayān n-ālhāwa** s-iji n-imašalān əylalnen əšmarān d-agḡay n-anāsax n-ālhāwa, āssāxra, dāy-asəssuf n-milyaw d-edāgg n-tamudre n-āddināt.

2.4. Tisitas n-ittus

418. Däy-tayde täddewät d-tärha n-iman, nefran n-tisitas teyyaq ässomät isälan eynaynen n-käradät äddewel dd-äsimätwälnen-s tēsitamät titit tērmäqät n-ärrēzäy : Afrik di sid, Il Moris d-Marok. Afrik di Sid, tēhat äddewel ti n-BROCS d-Il Moris əmoosän äddewel əsimätwälnen äddoben ad-umasän älmital i-Mali, däy-ittus-net wa n-ad-umas äddäwät tēsimatewälat, tēla älhändäsät diha-däy 2063. Därat-a-wen, əqqalän əssin äddewel n-Äfreqya ta tēllät s-ta n-afälla-s zäbo n-efes-näsän ijall i-Mali.
419. Illa-hin i-win, Vietnam d-Ruwanda əmoosän älmital däy-ebre wa n-folitik d-taydiwen n-əššəmorät i-amjār d-asəmmetwəl dāra-s. A-s nənhäy ifäqqän n-ättarex, d-äkall d—ärrēzäy, Vietnam äddobät ad-iqqəl älmital olayän n-təttəläl i-Mali. 40 n-awätay wi-däy əšräynen, inhäy däy-sän Mali timottayen n-ärrēzäy n-ibārajän, ifälän edägg n-äkall läqewän, ikka ärrēzäy s-irmäq efes-net. Titit-ten əllilnät-as folitiktän n-amer n-ärrēzäy, d-iji n-azrəf däy-tiyār d-əššəxät, d-asiwäq n-tibyar ti täkkänen tukatten.
420. Illa-hin i-win-äddewel, ittusän əlanen tahəneyt n-Agenda 2063 n-tartit n-Äfreqya i-tamāra n-iwətyan wi n-2033 əntāneq däy älmital n-timtar/əššəräqän i-ittus-nānāy dihadäy-tamädot n-tämmäräwt-ta.

ÄRRƏZÄY : TITIT TIWADÄT S-ƏSSIN ÄRRÄMZÄN

• TITIT N-ÄRRƏZÄY D-PIB/ÄWADƏM

421. Tēla n-Mali i-ənnəyät mäqqorän tənijja d-ad-t-tawəy s-ittus n-xasilän n-ärrēzäy mäqqorən əlanen Təkost n-Titit n-Awätay n-Älwäsäq (TCAM) n-PIB tēhat əssin ärrämzän (10 %) däy-täqqän n-ittus-i. A-s təkka titit dihen-däy , ad-tudabät äddäwät asäysal n-ittus-net n-tumast n-härät däy-äddewel wi ojämen aš ujəš n-azrəf i-äwadəm s-attayän n-13 900 n-dolar däy-2063.

.TÄMÄYATERT S-IJI N-IZÄRFAN ƏJJOTNEN

422. I-innin ad-ətwiwäqän ittusän wi ətwännən s-afälla, ad-t-əməlän isäwetän s-asəmmetəkwi n-izärfan däy-ammäs n-äkall hakd-ebre n-tikatten. A-wen inihäjjä a-s älmäyən-net titit mäqqarät n-təkost n-räjjəš n-izärfan (däy-% n-PIB) Tarrayt ta n-ämāra-däy (20,29 %) inihäjjä ad-täjjä kəraq inäqfusän dihadäy s-täqqän n-ittus (61,8%).

.TANÄYRUFT N-PIB-DÄY TOJÄR TEJE N-ƏŠŠƏYƏLÄN WI S-ƏSSIN

423. Inihäjjä ad-ifnāz Mali tämāyatert s-teje n-əššəyəlän wi əzzarnen (ädomm) isəfəs teje n-əššəyəlän wi s-əssin (izintän) d-wi s-kəraq (imašalän) har t-əməlän əššəyəlän kannänen titit terəwnen azrəf. Teje n-əššəyəlän wi s-əssin inihäjjä ad-awəy ašrut wa ojäran n-PIB har 40 %, idhal amukkəs n-tibyar ti n-tarāja n-äkall d-asəjət n-tisäysal n-tihorawen n-izintän s-inihäjjä ad-awäqän ebre n-26 % n-PIB.

a. TIHORAWEN N-ÄFUSS, AWNAF D-AŠIJƏŠ N-ÄKALL D-AGNA

424. Teje ta n-tihorawen ti n-äfuss ad-isiwäq tirjit mäqqorät i-PIB. Agna wär-itirəj a färörän i-PIB n-äkall ämāra-däy, a-wären-ikka titit diha s-2063 kud təkka titit 3,6 %. A-s täqqäl tanfust a-wa dd-itäjjäšän awnaf d-atwəšijəš n-äkall, inihäjjä ad-iwadäy däy-timärwen n-iwətyan ti dd-malänen har awäq 3 məlyarän n-FCFA.

. IZÄRFAN WI-S IRJÄŠ ÄRREZÄY

425. I-ađäkal n-älmušaqqa hərəwän n-tämottayt n-ärrezäy d-tamette, ilzam Mali ad-dd-ijrəw isäwetän äynaynen dd-tewəynen tibyar n-izärfan. Däy-a-wen imärwasän n-ärrezäy ad-awäđän tarrayt tojdähät d-80 % n-PIB, tarrayt n-IDE ta t-təllät ämära-däy inihäjja ad-täj märaw inäđfusän har as 3 000 n-məlyar n-FCFA hun a-s ija a-wen tirjit n-käl Mali wi n-tukatten inihäjja ad-täj tiwađt mäqqärät däy-sənatät timərwen n-awätay dat-ad-täj afnoz iššamän ihan äkall n-900 n-məlyar n-FCFA däy-2063.

EFES IYLALÄN N-TAMETTE

a. AFNOZ N-ELLÄQQU D-EWÄTEL I-ÄSSAXÄT

426. Kuntən adäriš n-tälläqqäwt iha ehändägg issermäyän däy-Mali ašäl-i-däy (44 %), ad-ikən afnoz diha s-täqqän n-2063 s-10 % yas. A-s nərha ad-nəkkəs ta muškəl, wär-ihä äššäk a-s təzəm tuzant täynayät i-tibyar n-äddäwlät har tenäšärt n-əššäreya d-asijdäh n-tamette.. S-0,24 n-askət wa n- GINI, ad-ijjəš Mali əddəwəl wi ofänen asijdäh däy-äddunya däy-2063. Ajäraw n-aman n-tesäse i-tamette yərəd äzzar däy-Mali däy-2063 s-täköst n-100 %.

. TIYÄR D-ÄSSEXÄT

427. Iji n-izärfan däy-tiyär d-ässexät däy-a-wa ənnänät taliwen n-äkall ti n-tiyär d-ti n-ässexät ihhuššäl i-asəssuf n-tädabit n-inaxdimän n-Mali. Toläš, asäysal n-brože wa n-iniversité yarrät s-internet d-iniversite däy-hak režio sund brožetän wi kännänen däy-Sikaso, Jäwjäw, Tinbəkto, Bänjägära, Kay ad-arəjän däy-asit n-asəssiwäđ n-musnät täynayät , asəlmad n-inaxdimän əskatnen, d-umäy i-timusnawen däy-äddäwlät.

428. Diha-däy har 2063, ayrud n-aratän wi əktäbnen däy-läkkol wa n-ässas ad-isəmdəw tarrayt-ten däy-a-s ilmad tiləmad ti n-ider əmmukkännən däy-ättäywid, d-akätab d-älxisab d-timusnawen n-ordinater d-internet. Sund-a-wen, äddinät wi əssəmdänən läkkolän wi n-älwäsäđ d-wi əššämnen ad-awäđän 60 % däy-tajjiwen n-tiyär ti n-timusnawen d-älhändäsät. A-s mad-tawäđ täqqän n-ittus, əwwađnät tiyärnas n-älwäsäđ n-u-Mali 76 iwətyan, dd-oraw efes n-əlbinatän n-ässexät : 160 n-obital wi əzzarnen ədayän əhan-tän imutaj s-täköst n-enässäfär i-äđdəkođ n-äddinät ijan əkkož(4) inäđfusän (4), a-wen 25/10 000, mušan day s-ariri ofan wa n-ibda i-ewätel i-ässexät n-äddinät s-AMO, RAMED, anmədhəl fäll-ässexät d-RAMU (62 % n-tamette).

429. Mali iräf däy-ittus-net wa äynayän. A-wa dd-okäyän, iddorhän diha s-2063 ad-ijjəš ayrəf n-əddəwəl wi əlänen IDH isikakän s ihan tamätart n-0,880.

ELBINATÄN D-TÄKNOLOŽI

. ELBINATÄN N-TISNAY D-JÄJJA D-ISUKAS

430. Mali inihäjja ad-umas mohäri n-mamäla i-kallän, s-ilzam umär-net sund a-wa-s kälä ija ibda. I-a-wen, ilzam asəməl n-əlbinatän n-tisnay d-jäjja, s-əlbina n-ibaran wi hərəwnen, ibaran n-isässärän d-ibaran n-aman osaynen režiotän n-äddäwlät d-əddəwəl wi n-ənhärajän. Efes n-əlbinatän n-ässas, sund ibaran, isəkram, ibaran n-isässärän d-ahänay (kuran) ämoos ässas i-asäryas n-mamäla, asiwäđ n-titiit n-ärrezäy, d-asəssuf n-taaməzzyot n-äddinät. Däy-älbab-wen, diha-däy 2063, dərus iqqäl 64 % n-tasärređt n-äbara əjan gidro, ebre n-3000 km n-äbara n-isässärän a əknanen, d-2334 km n-ibaran wi n-aman a titwəlilnen.

431. Ajaraw n-kuran ämoos harwa tasässändart tēššamät i-äddäwlä-t-nänäy. Tajiwen fuk emiyatärnät s-kuran (izintän, ässexät, tiyär, imašalän, ihänan). Däy-2063, dorus, 9 käl-Mali däy-10 inihäja ad-elan kuran, ässəyasatän əzlaynen d-taydiwen n-äddäwlä-t ədhalnät isukas wi wären-timəndəw, neddobät ad-nänn 70 % n-tisäysal n-isukas ad-dd-əzjarnät isukas wi wären-təməndəw diha s-2063.

a. ÄLHÄNDÄSÄTEN, TIŠŠRAY D-TAYETTE S-MÄRSINTÄN

432. Mali inihäja ad-isəhhəriwəs tiššray d-arr n-äššarikatän əynaynen əddobätnen azizj n-täkost n-iba n-əššäyəl isəmsəd tiwädt n-ärrəzäy. Efes n-täknäloži ta n-ordinter d-internet ämosän tasəkkakəlt ta säbdadät ärrəzäy s-ənta äššäl-i-däy a ojarän däy-ättaloy däy-tarrayt n-äddunya. A-s nənähäy ənneyät wa ätwäjän, 95 % n-käl Mali ad-əjrewän diha s-2063.

433. Asiwädt n-musnät n-iniversitetän ənta-däy äsdabät asəffulən n-efes n-imusänän d-timusnawen däy-ebre n-IA, hakd-asəssiwädt n-tiššray däy-IA əknanen timyutar n-ädomm, d-izintän d-imašalän.

IJDAR N-ÄDDÄWLÄT D-TƏMMƏNYA

434. Äkall n-əssəyasa ozjan d-təmmənya tolayät əqqalän həššil i-anätaš n-izärfan, asit n-tiwädt n-ärrəzäy d-äddämana n-ašəmmişəl olayän n-tibyar n-äddäwlä-t.

a. ATWƏNHAY N-ÄRRÄŠWA D-ASƏNNƏFILEL N-EJAND

435. S-äddəkod n-CPI läqquwän (28), temäksit d-ärräšwa ämoos tasässändart tēššamät i-gufärnäma n-äddäwlä-t n-Mali kud-däy t-əmalän folitiktän n-akənnas n-ta-məškəl. Mušan ad-täqqam täbbillän tēja däy-teje-ten har itiwädt äddəkod n-CPI n-70, ija äddäwlä-t däy-wi däy-ifnəz ärräšwa. Däy-awa iqqälän ašəmmişəl n-əjänd, isidärhän Mali ad-umas äddäwlä-t imisäksäkän diha-däy 2063 s-tasäysəlt n-budže ämerän s-100/100.

a. TEDÄWIT N-IMUTÄRÄN N-ƏŠŠÄYƏLÄN DÄY-SÄRWISTÄN N-ÄDDÄWLÄT

436. Ihukk n-imašalän wi əqqälən s-äddäwlä-t olaynen ənfan ad-isəddubət asiwädt n-n-tafləst n-imutärän n-imašalän-win i-särwistän n-äddäwlä-t. Däy-tanfust ta tätwədohänät, 90 % n-imutärän əllewen s-imašalän n-särwistän n-äddäwlä-t diha s-2063.

Ässärer 5 : Takälawkälawt n-tisitas n-İttus

An əlk am	İsəm n-əššäräq	İket n-älmital 2022	İket n-täsətəst				Dihad itaj asujjār	Särwis wa t-ojjän
			2033	2043	2053	2063		
1	Tiitit n-PIB (%) TCAM	4,9	11,9%	10	10	10	INSTAT/DNPD	INSTAT/DNPD
2	Täkost n-räjjos wa iššämän n-azrəf (däy-% du PIB)	24,6	19,7	41,2	51,3	61,8	Tasuyəlt	INSTAT
3	Tanäyruft n-PIB (tejädärt n-tajjwen däy-PIB)						Tasuyəlt	INSTAT
4	- Teje n-əššäyälän wi dd-əzzarnen	35,6	30,8	25,8	20,8	15,8		
5	- Teje n-əššäyälän wi s-əssin	19,5	25,2	30,2	35,2	40,2		
6	- Teje n-əššäyälän wi s-käraq	36,7	36,2	36,2	36,2	36,2		
7	Tejädärt n-teje ta n-tihorawen s-izintän däy-PIB (%)	6,44	11,44	16,44	21,44	26,44	Tasuyəlt	INSTAT
8	Tejädärt n-teje ta n-tihorawen s-ifassän däy-PIB	24,2	26,5	29	32	35	Tasuyəlt n-aməyyəz	CPS-SICAEPIP

VISION MALI KURA NETAASIRAKA BEN SAN 2063

9	Äzük n-izärfan wi dd-tëffalnen käl Mali wi n-tukatten (Məlyarän n-FCFA)	507.6	1015.2	2030.4	1500	900	Tasuyəlt	CPS-CI
10	Imärwasän n-ärrözäy (däy- % du PIB)	31.7	55.6	69,2	70,4	80,5	Tasuyəlt	INSTAT
11	Azrəf wa dd-itäjjäšän s-afnaf d-ašijəš n-äkall (n-məlyon)	-	985	1 400	2 000	3 000	Älkənaš n-ıdanän	DNTH
12	Tejädärt n-teje ta n-agna däy-PIB	1,3	2	2,30	3	3,60	Älkənaš n-ıdanän	CPS/CJ
13	Täkost n-asəmmərwəs	50,4	53,4/65	70	65	55	Tasuyəlt	DGDP
14	Azukk n- IDE (n-məlyar)	290,1	606,4	1212,8	2425,6	3 032	Tasuyəlt	CPS/CI
15	Täkost n-ibaran wi əjänen gidro (%)	4.02	8.5	16	32	64	Tasuyəlt DGR	DGR/CPS/ETC
16	Tasärređt n-äbara ijan gidro dd-iweđän (n-KM)	40	1000	1000	1000	1000	Tasuyəlt DGR	DGR/CPS/ETC
17	Täššäjrät n-ibaran n-isäsšärän wi ədəynen (km)	643	1200	1800	2100	3000	Tasuyəlt SOPAFER	SOPAFER/ETC
18	Tasärređt n-äbara wa n-ejänš (km)	1308	1600	1800	2000	2334	Tasuyəlt COMANAF	COMANAF/ETC
19	Ämađin n-išəkraš wi əhəndäsnen (moterän) (afđän)	69, 1	111,8	184,2	303,9	501,5	Tasuyəlt DNGR	DNGR
20	Äđdəkođ n-tisäyşal n-ättäyamän (n-məlyon n-ton)	10,288	15,500	23,405	35,341	53,365	Tasuyəlt EAC	CPS/DNA
21	% n-älhändäsäten d-tišəşray ti əşmašälän inəsđuma	30	80	100	100	100	Tasuyəlt IER	IER
22	Äđdəkođ n-täđuft n-tikrukären əysälnen (n-afđän n-ton)	690	1 570	1 670	1850	2000	Tasuyəlt DNGR	DNGR
23	Tasäyşəlt n-isan (n-afđän n-ton)	99,7	275, 3	508, 2	938,1	1 731,5	Tasuyəlt	DNPIA/ CPS SDR

N°	İsəm n-aşamol	Alqim nehal 2023	Alqim imətullay				Ažerrubu	Särwis wa annihəđđän
			2033	2043	2053	2063		
24	Əđdəkođ n-axx ezäjan (s-afdan n-tontan)	13,6	22,8				Takälawkäləwt	DNPIA/CPS SDR
			165,6	212,1	275,2	338,7		
25	Tafərre(s-afdan'ha)	630,9	2120	3320	45200	5720	Takälawkäləwt	DNPIA/CPS SDR
	Əđdəkođ n-tafərre	46	106	166	226	286		
26	Takos n-ajaraw n-kuran	55,8	82	90	100	100	Takälawkäləwt	Mənəşter n-Tukəşə
27	Aşəməl n-kuran(MW)	587	2397,1	5078,2	8271,9	13474,0	Takälawkäləwt	CPS/MEE
28	Tukəşə s-täfuft	7,2%	59,9%	59,9%	59,9%	59,9%	Takälawkäləwt	CPS/MEE

29	Tisərad n-kurans(s-afdan KM)	10,9	12,9	14,9	16,9	20	Takälawkälawt	CPS/MEE
30	Takos n-ujəš n-tukəse s-amuyuyəl dəy-tukəse	11,3	40	50	60	70	Takälawkälawt	Mənəstər n-Tukəse
31	Ədđəkud n-ihinän n-läkkol əkrasnən(s-afdan)		50	100	150	200	Takälawkälawt	CPS/SE
32	Ədđəkud n-iniwərsitetən		5	2	2	2	Takälawkälawt	CPS/SE
33	Takosn n-amənd n-əssas Attaywid,katabnən,alxısab, anetnet	-	80	90	100	100	Takälawkälawt	CSP/ Teyare
34	Takosn-inəssımd n-tiyər n-ämmas d-iššämnen n-taggayenSTEM(%)	-	40	45	50	60	Takälawkälawt	CSP/Teyare
35	Takos n-adarəš n-tələqqəwq (%)	43,9	32,0	25,0	16,0	10,0	Takälawkälawt	INSTAT
36	Ajaraw n-əzrəf/awadəm	2517	3048	5000	8110	13900	Takälawkälawt	INSTAT
37	IDH	0.428	0.550	0.650	0.750	0.880	Takälawkälawt	INSTAT
38	Takos n-ıba n-əššəyəl	6,4	7,3	7,0	6,4	5,2	əlkənnaš n-međan	ONEF
39	Tayrəs n-əlwasəl yur tiwit	58,6	62	70	73	76	EDSM	INSTAT/CPS
40	Takos n-imatan n-matte. (i-1000 amuzäy)	9,0	5,1	4,8	4,0	3,2	EDSM	INSTAT/CPS
41	Takos n-imatan n-matte./ara (i-1000)	54	25	15	9	5	EDSM	INSTAT/CPS
42	Takos n-telase n-isəfran azzarnen säyşal äddäwlät	93	100	100	100	100	DPM	DPM/DGSP

N°	İsəm n-aşamol	Alqım nehal 2023	Alqım imətullay				Ažərrubu	Särwis wa annıhađđan
			2033	2043	2053	2063		
43	Takos n-imatan n-matte./ara(i-100000 tiwit)	325	194	138	98	70	EDSM	INSTAT/CPS
44	Ədđəkud n-äddınät n- nassexat/(i-10000 amuzäy)	6	10				SIGRH	DRH
			90	100	150	160		
45	Ədđəkud n-opıtaltan tulat 2 əkrasan/aynayan ijaşan imutaj	-	20	20	20	20	Takälawkälawt	CPSSANTE
46	Ədđəkud n-opıtaltan tulat 3 əkrasan/aynayan ijaşan imutaj	10	19	28	37	46	Takälawkälawt	CPSSANTE

VISION MALI KURA NETAASIRAKA BEN SAN 2063

47	Edđekud n-opitaltan tulat 4 ekrasan/aynayan ijašan imutaj		2	3	4	5	Takälawkälawt	CPSSANTE
48	Takos n-n-tassawt dáy-iház n- 5 km (%)	58,6	60	70	80	95	DHISD/annuelSLIS	DHISD/DGSHP
49	Asəməl n-aššārika n-tibəyər n-ider n-ākall		12	3	3	3	Takälawkälawt	MIC/MM
50	Asəməl n-aššārika n-sima		4	1	1	2	Takälawkälawt	MIC/MM
51	Asəməl n-taggayen n-ālhändāsāt		30	30	50	50	Takälawkälawt	MIC
52	,edđekud/Ariri n-TransparencyInternational fäll-ahānāy n-teātšit	28/(136/180)	45	60	70	80	Takälawkälawt	Transparency.org
53	Ašaol n-bədže ameran (IBP/100)	65	86	90	95	100	Takälawkälawt	MEF
54	Edđekud zuž /Amuzäy	1/44795	1/35000	1/30000	1/25000	1/20000	Takälawkälawt	CPS
55	Tafərre n-ākall tēnzafāt iknan (s-afdan d'ha)	343,3	343,3	377,6	415,4	456,9	SNGIE	DGEF
56	Takos n-tafərre atiwaggaznen fäll ākall d-aman	14,14	14,14	20	25	30	SNGIE	DGEF
57	Takos n-imēdduwa fäll timāšalen n-āddāwlāt	25	55	70	80	90	Takälawkälawt	CPS
58	Inimijiran(ašāmol n-GINI)	0.32	0.30	0,28	0,26	0,24	INSTAT/DNPD	INSTAT/DNPD
59	Tamette jarawat aman šadijnen(%)	72,1	95	100	100	100	Takälawkälawt	CPS

N°	Isəm n-ašamol	Alqim nehal 2023	Alqim imetullay				Ažerrubu	Särwis wa annihađđan
			2033	2043	2053	2063		
60	Takost n-āddināt jarawnen 6Mo (%)	62,81	80				Takälawkälawt	CPS
			7	5	2,5	2,5		
61	Takost n-tamette tēlsa adđimanat n-miši n-turhenna (AMO,RAMED, Anēmədhal fäll assexat)/RAMU(%)	21,90	32	42	52	62	Takälawkälawt n-awātay	DNPSES

NB : Asarer n-išmal n-tuluje i-efes n-arrezäy d-tamette Mali dáy-2063 isākna ahānāy maqqoran i-lukkumāt n-ākall. Aggad n-ittusan irha ašərjāš ajjenn-azrēf i-ikarosan , i-teyäre, d-umay d-efes. Anihajja Mali a-d-əytaf i-tisəssəndar šund tēlləqqəwa, aytas n-imāytan d-anāžāf

Ittus n-Mali

2063

**AŠRUT WA S-KĀRAD
AḠĀRAF N-ITTUS**

III. AŠRUT WA-N-KĀRAḌ AŸĀRAF N-TINƏSBƏRAD N-TAYDE D-ARIRI N-AŠƏMMIƏSL N-ITTUS

3.1. Tinəsbərad n-tayde

437. Asənnəməhəl s-tayde i-efes dāy-tāqqān šəjret ittus-net asəməl n-tijəttewen ti-əššāmnən i-asəmməjni n-ahānay n-efes dāy-taqqān šəjret n- Mali. Mušan, kunta asənnəməhəl n-ahānay dāy-utar fäll-taqqān šəjret ottas asəstan wa « Mi nəkka ? », Asəmməjni n-nehāl alwižāb n-asəstan « Əndek əmmək wa-s nək dihen ? ». Nehalan saknān tabarat ɣur-ašāl-i hār ašāl wa n-asəmməjni-net .

438. Asākat n-nehalan s-tayde əssas-net xasilan n-timərrahalen n-imiyaz wi okaynen, šund aməyyəz s-taydiwen d-asənnətibāy n-əlخالان n-lukkumat. Asākat n-nehalan s-tayde atiwajja dāy-tiddawt n-asiwad n-musnāt fäll-isəstanan s-tayde dd-əqqālən isənnətibiɣān n-tulaten n-ahānay dāy-as izalāy alwižaban s-tayde aniihajjanen .

439. I-hāk-iyān dāy-ittusan wi, illān-ti ittusan d-bərnəməzan əskatnen əntāned da :

Ittusan əskatnen dāy-taqqān šəjret 1: ədəwəll alullen, irtayan dāy-meɣlay n-agna d-iddin

Ittusān əskatnen	Əsəhhəndəggi s-tayde
<ul style="list-style-type: none"> • Ajaraw n-tudabiten i-əlyəskar igdahnen i-aggaz n-əkall • Efes n-tudabit n-əlħāndāsāt i-əlyəskar • Tumāst n-sojitan assəksadnen dāy-afreqqəyya • Tumāst n-sojitan aynaynen taddoobet ažəžžəyi dāy-talyiwen n-əlyäləm 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-tudabiten n-FDStan s-medan, d-imutaj i-aramas n-əkall ɣərəd ; • Asəşşuhu d-d-asətbāt n-tudabit n-ašəšwar s-tayde n-FDS ; • Asəməl imadhala aynaynen əlanen assahat dāy-talya n-əlyəskar fäll təssəba n-taggaɣt n-uɣrad n-Mali ; • Efes d-asəşşuhu n-tanəmədhalt jer-kāl-əlyəskar n-ikallan n-ənarajan (AES d-ikallan iyyāḍ) ; • Asəşşuhu n-almgilas d-efes idrawan fäll tarrāyt jer-ikallan ; • Asəməl n- əlyəskar n-efes (timāšalen n-tənfa n-tamətte d-arrəzay, assexat ...) ; • Efes d-asəməl tisawaten, albarudan mādroynen d-imutaj iyyāḍ n-kāl-əlyəskar ; • Efes n-tisəɣsal n-əlħāndāsāt i-albarudan wi maqqornen d-tisinay ; • Efes d-asəşşuhu n-ajaraw n-efew dāy-a wa dd-əqqālan išənnawan (elikofter n-əkənnas, misiltan jer-ikallan, drontan dsaw.) ; • Efes d-asəşşuhu assāhāt n-sokni.
<ul style="list-style-type: none"> • Ayataf i-terāzze n-əkall d-ikuy n-amakuy dāy-tašānjot 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəssuhu n-əžəžžəyi irmāḍan i-taggaɣt d- d-asənnətibāy n-tinakriwen d-ikənnasan d-asəməl n-əlyafiyāt ; • Asəşşuhu n-affahamāt təskatāt i-kāl-əlyəskar d-əlyilas dāy-alkum n-miši ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Efes n-ässəyasa n-iddin tassohet; • Asəşşuhu n-aşšamorat n-əddinät wi əjrawan irk ijitan s-assahat ; • Aşujəš d-asəməl n-işšəyäl dəy-idəgğan n-ikənnasan • Asəşşuhu n-əlqānun i-aṭataf i-albarudan wi madroynen.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl d-asəşşuhu n-annəḍḍəm n-tamətte d-ahārujj 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-bərnəməž n-teyäre n-iddin d-arroš ; • Asəşşuhu n-taməšalt n-imännähädän n-aləšäl dəy-asənnətibäy n-tamətte d-asəmmənd n-ikənnas ; • Asəşşuhu n-awalan n-əddāwlät; • Asəməl d-asəşşuhu n-anəmməzay jer-timəttawen ; • Asəməl n-əddäbaratan d-tarräyen n-tinämännaken saryasnen i-käl iddin ujəš n-isälan s-almäyuna ; • Tiyyawt n-iddin dəy-timəšalen n-asənnətibäy n-tamətte d-agna d-asəşşuhu n-aşšamorat dəy-ger-addin ; • Asəmməjni n-ujət n-agnatan ämoosan amatuj n-amer, tiyāymaten d-anəməzay ; • Asəməl n-bərnəməžan i-tadhət n-əddäbaratan i-älyäfiyät täylalat asisahen tanəməzzuyt ; • Efes n-bərnəməž n-n-asənnəmək ; • Asəşşuhu n-tudabiten n-tasayen jer-əddinät n-tamətte ahan käl n-ənnəyät hak-d təmədrit d-tiḍeḍen ; • Asəməl n-əddäbaratan i-asəməl n-älyäfiyät dəy-efe .

Ittusän əskatnen i-taqqān šəjret 2: Äkäll ilan təmmənəya tolayät

Ittusän əskatnen	Əsəhhəndəggi s-tayde
<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-təmmənəya n-əlxəkum • Asəməl n-Əlxəkum əššəyālan s-tayde d-efes 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-Əlxəkum əššəyālan s-tayde d-efes • Asəməl n-tuluye d-əlhaqq yur əlxəkum ; • Asəməl n-əssas n-demokarasi tasisahərat Assoir les bases d'une démocratie inclusive et participative ; • Asəşşuhu n-aggay n-təmmənəya s-folitik dəy-älkum n-edas s-tayde ; • Tijawt d-asəşşuhu n-aḍḍimänät n-tamətte d-imännähädän n-aləšäl dəy-a dd-əqqālan demokarasi d-efes n-tayətte n-tämətte ; • Asəməl n-irkawal fäll isälan işšämnen dd-əqqälne əddāwlät ; • Asiwəd d-asəşşuhu n-təmmənəya n-säktertan n-tayde s-anəməttaf d-säkter wär-ila əlxəkum(tibəyər n-ider n-äkall, karanzil, tukəse, assexat, teyäre ...dsaw);

	<ul style="list-style-type: none"> • Efes n-taggayen d-aššaritan n-azəzjar, isikilan, isəysal d-timottayen dāy-sāktertan n-tayde dāy-tadhəlt n-kāl-āddāwlāt wār-ila əlxəkum ; • Asəməl n-āddābara n-āddāwlāt i-sāktertan əskatnen ; • Asəşşuhu n-asənnəmənək n-arrəwāy d-tanāyruft n-izərfan ajjootnen ; • Tiyyawt n-tudabite n-timəttawen s-efes n-asəməl n-terše n-tamətte ; • Asəşşuhu n-aggay n-təmənəya n-əlxəkum dāy-asənnətibāy n-sāktertan s-tayde; • Azəzjār n-azrəf i-asəjət n-tisəysal d-asini ; • Asəşşuhu n-tudabiten n-əlxəkum i-tamoqqest d-talyiwen n-timottayen(ašəmmišəl s-ənnəyāt d-tijawt n-ənnəyāt i-taknoloži) .
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl d-asəssuhu n-edas n-efes d-asənnətibāy n-arrəzāy d-izərfan 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-tudabiten n-talya n-edas • Asəşşuhu n-talya n-meḍḍanān n-āddāwlāt ; • Ašəmmišəl n-ahānay aynayan Ahanay Mali 2063 d-edas n-āddāwlāt d-asəqqərhi n-ākall (SNAT) s-asəməl n-folitik n-bədže fäll-tabaraten i-timottayenm tikardiwen ; • Asəssuhu n-asənnətibāy n-izərfan ; • Asəssulay n-anəməhhəl n-tanəmədhalt dāy-d- jer-sāktertan. • Aḍḍaman n-isətanān n-tamətte dāy-folitik d-taydiwen n-efes.
<ul style="list-style-type: none"> • Asini d-asəssulay n-əlxəkum • Ihuk i-ākall əlxəkumāt tolayət tijət edāgg i-tamətte 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəfsas d-ašərjāš n-ānternet dāy-talyiwen n-əlxəkum ; • Asəşşuhu n-tudabiten d-asini n-asənnətibāy n-RH n-əlxəkumāt; • Tabəḍawt n-tijəttewen n-əlxəkum d-ukəs n-folitik dāy-əlxəkumat ; • Asəşşuhu n-asənnətibāy assomen xasilan d-aḍḍimānat dāy-əlxəkumRenforcement de la gestion axée sur les résultats et la responsabilisation dans l’administration ; • Asəməl n-tarrāyt n-anəməj n-isālan dammānnen timottayen dāy-talya n-əššāyəl ; • Asəməl n-āddābāra n-medanan n-āzrəf ; • Asəssigdah n-izājoran s-imutaj n-asənnətibāy aynāyenen • Asəməl n-tālyā tasimātārrādāt ; • Asəməl n-tanhāḍt, alhaqq, d-asujjār n-folitik n-āddāwlāt s-teyāre, huk n-isālanm d-tidawt d-addastur ; • Asəşşuhu n-tanəməttaft jer-əlxəkum d-timəttawen.

<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n- aššəreya d-alhaq n-əgg-ədəm • Asiwəd iqqud d-tuluye n-aššəreya 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşsuhu n-əkall n-alxaq d-alxaq n-tamətte ; • Azəhaz n-tišeşray əddinät ; • Asəşsuhu n-tanəmədhalt jer tišeşray d-əlqäditan d-imännähədan n-aləşäl ; • Asini d-aşerjəš n-ənternet dəy-tišeşray ; • Asəşsuhu n-əddäbaratan aytafnen i-temätšit, abaxas n-azrəf, teraze n-əkall, taba labasat, irk iji s-ənternet , irk ijitan yur-tarräyen jer-ikallan ; • Asəməl n-tišeşray ammeşalnen i-tanəməttaft jer-timəttawen ; • Aggad n-işmal n-əlyalem dəy-isälan n-aşareya d-ujəš n-takarmut ; • Asəməl n-tišeşray i-tamətte d-imäšäyälän näsnät ; • Asəşsuhu n-n-alisteqlal d-tuluye n-tišeşray.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəşsuhu n-tuluye n-folitik n-tukaten • Alyu d-asətbət n-tumäst n-amaway n-təmmənəya n-Mali dəy-alyaləm 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşsuhu n-tudabiten n-anəmənnək d-taggažt n-əlxoriat n-əddäwlät dəy-alyalem ; • Asəjət d-zezlay n-imädhalan fäll-talya n-anəmənf dəy-tarräyen n-arrəzäy, agna, musnät, iddin, d-ahənzäzäy ; • Anmaamətaf d-timəyutar osaynen d-säktər n-alyilas d-taggažt n-tizaren n-əssəyasa ; • Asəşsuhu n-aggay n-təmmənəya n-əlxəkum dəy-asənnətibäy n-timäšalen nn-imädhalan n-tukaten ; • Asəşsuhu n-tumäst n-Mali amawäy n-təmmənəya dəy-aflek n-afreqqəyya d-afreqqəyya ; • Asəməl n-anəməjjəš oläyan ijan fäll-alädab n-əxorriyat d-taggažt n-tənfä n-ikallan wi aniimättäfnen ; • Asətbət n-aggay n-təmmənəya n-Mali i-a-d-əqqäl almital i-aməskəl n-tijəttewen ntaggayen n-əlyaləm ; • Asiwəd n-ahanäy n-əkall jer-idəwwəlan.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəşsuhu d-asətbät n-əkənnas n-temätšit d-anəxas n-azrəf • Asuläy n-taggažt 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşsuhu n-tuluye n-əsənnətibäy n-təla n-əddäwlät ; • Asərmäd n-ayataf i-temätšit hak-d aramas n-terše tatijrawat s-temätšit ; • Asənnəməhəl d-asəssulay n-imutaj n-asujjār d-əkənnas n-temätšit ; • Asəglu n-isälan asəssuhu n-asənnətibäy n-azərəf n-əlxəkum ; • Asəşsuhu n-imutaj n-əlxəkumät ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Instaurationdefaçongénérale d'uneculture de l'intégrité ; • Asəşşuhu n-əlxəkum n-əlxaqq d-tuluje n-təmmənəya.
<ul style="list-style-type: none"> • Asulay n-əxəkumät n-äkall d-desantarezasiyon • Asəmäl n-ikallan oluwanen amiramaran 	<ul style="list-style-type: none"> • Uyəl fäll tanäyarhut n-desantarezasiyon d-ariri n-əlxəkum ; • Asəşşuhu n-tudabiten n-kolektiwitetan n-äkall d-särwistan arayraynen n-əlxəkum ; • Asiwəđ n-təmmənəya däg-režiyon d-ajama ; • Efes n-arrezäy n-režiyontan d-ajama ; • Efes n-ariri n-tanəmədhalt ; • Asuyəl n-əlxəkum d-särwistan wi ässas däg-äkall yərəd ; • Ašəmmişəl n-bərnäməžan i-asərmađ n-ajaraw n-tikardwen s-ašəmmisəl n-taknoložtan ti aynaynen ; • Ašəmmişəl n-folitik d-əlqänun i-ujəš n-isälan n-təmmənəya n-äkall ; • Asəşşuhu n-tudabiten n-tamətte d-tifärrawen n-koläktiwitetan n-äkall ; • Asulay n-taməzzuyt d-tamudre d-asəşşuhu n-iniməjjəšan d-isikilan däg-d-jer-kolätiwitetan.
<ul style="list-style-type: none"> • Ašəšdaj n-asənnətibäy n-tafərre 	<ul style="list-style-type: none"> • Ašəmmişəl d-asəmäl n-änترنت däg-isälan n-tifärrawen d-edas-näsnät ; • Semyar n-talya n-tifärrawen däg-alkum n-edas ; • Ašəmmişəl n-tudabiten n-ärrəzäy d-tifatawen fäll-tifärrawen ; • Asəşşuhu n-aggay n-təmmənəya n-əlxəkum däg-asənnətibäy n-tifärrawen.

Oltusan s-tayde i-täqqän šejret 3 : Arrəzäy assohen ikkan data

Ittusän əskatnen	Əsəhhəndəggi s-tayde
<ul style="list-style-type: none"> • Ađđaman n-efes ogdahan n-tulaten n-imutaj n-isikilan • Asətbət n-amer n-äkall s-asälim 	<ul style="list-style-type: none"> • Mäkäna d-asini n-ikərosan n-isikilan(zabowtan, esässär, fäll aman d-išənnawan) ; • Asəmäl n-zabotan n-äddäwlät, n-režiyon, n-tidbi, n-komin d-zabotan ti maqqornen ; • Asəmäl n-zabo n-esässar n-təzoli däg-äkall d-äflək n-afreqqəyya ; • Asəşşuhu n-isikilan fäll ijəwan Nəžər d-wa n-Senegal ; • Asini n-tudabiten n-iyäryäran n-turfen n-əšənnawan ; • Efes n-musnät n-aläsäl däg-asəysal n-imutaj ; • Efes n-tisinay iyälalnen ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Asəmə d-ariri n-tisənay i-asəhəttəl i-taggayen n-ärrezzäy n-tənfa ; • Efes n-äddäbara n-isikilan aniimäzlaynen anittafnen ; • Asəməl n-ikärosan aynäynen əlanen adäreš maqqoran fäll-taknołzi ; • Développementd'une industrie aéronautique de qualité ; • Asiwwəđ n-imutaj n-isikilan i-asətbət n-tumäst s-data dāy-reziyon dāy-isālan isikilan ; • Asəşşuhu n-ikärosan n-inəməjjitan n-isālan dāy-reziyon.
<ul style="list-style-type: none"> • Asizəđ s-uyılal tiyesəlen n-ädomm, arəzzej d-imānan i-asətbət n-tewwant d-tetete dāy-Mali 	<ul style="list-style-type: none"> • Efes n-asəqqərhi d-ikärosan n-ädomm, imdan d-ahoy n-imānan s-uyılal, iylasan işmāran day i-timottayen n-älhawa ; • Afānaz n-təffərkək n-ijarawan n-ädomm s-asərmađ n-taggayen n-ittāyam ; • Asəşşuhu n-asini n-idomman s-ajaraw n-imutaj aynäynen animāhalnen d-ikallan n-ädomm əfan ahənzäzäy ; • Asəməl ntaggayen n-asəysəl d- mākāna • Ašujəš n-folitik n-ädomm dāy-talya n-tayde n-efes n-ajama intāman ; • Asəşşuhu n-timāšalen n-umäy d-teyäre s-efes n-taknołzi d-äddäbaratan i-seysal i-timəyutar n-ajama ; • Tiwwäđt n-tisəysal d-tulaten əlanen tənfa maqqorat, tatājrawat day dāy-ewet ; • Tiwwäđt n-əđdəkuđ n-azrəf i-timāšalen n-ädomm ; • Älyilas n-tifārrawen, älyilas n-inəsdumma d-tisəysal n-ädomm ; • Rajjoš n-älhändäsät n-säkter n-ädomm; • Asilu n-asəməl n-taknołžitan d-isiniyan dār-aniimāhalan ; • Akənnas n-turhəna n-arəzzej wa əndarran d-asəjət n-akənnasan n-turhənnawan n-arəzzej hak-d zoonos i-asəwəd nānāy dāy ahin nəjəš imigglan dāy-aflək n-afreqqəyya dālyālem ; • Ađđāman n-ämärwas n-madomme; • Asəjət n-tisəysal dāy-äkall dāy-taggayen n-tənfa i-tiwwäđt n-ijarawan n-käl ädomm, iba n-tamäyatert s-idomman d-asəşşuhu n-tisəysal dāy-idäggan yərəd i-asəfsas n-uyşad ; • Asəşşulay n-tisəysal n-arəzzej dāy-iwetan yərəd; • Asizəđ n-tudabiten n-əgg-ädəm d-eqqäs i-umäy d-asini n-älhändäsät dāy-idomman ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Asətbət n-uylal n-tulat n-efes n-ädomm ; • Asissigdah n-ašəmmišəl n-tukəse n-ädomm ; • Efes n-taggayen aynäyenen əlanen tənfa oläyenen dəy dəy-ewet n-älyalem ; • Asənnətibäy-iyllalan d-asəşşuhu n-ənnəkəlan n-ädomm d-arəzzej ; • Asəməl d-asəşşuhu n-əššäyəl dəy-tarräyt n-ädomm.
<ul style="list-style-type: none"> • Asiwəđ n-tudabiten n-tukəse n-əkall • Ađđimanät n-älyilasät n-tukəse 	<ul style="list-style-type: none"> • Efes n-äddäbaratan n-seysal d-brože n-asəşşuhu n-rezo n-kuran ; • Asəməl n-umäy d-ašəmmišəl n-bərnəməžan n-efes n-tukəse timuyuyulat ; • Asəryas n-izərfan d-efes n-tukəse wärät-təjjət ; • Conception et mise en œuvre d'un Plan directeur décennal de développement du secteur ; • Ašəšdaj n-säkter n-tukəse; • Asəşşuhu n-aläššalan n-tukəse d-asəşşuhu n-kuran d-efes n-tulat n-tukəse ti-iyyät raqqisät šund älhändäsät ; • Efes n-inəmiijjišan d-ikallan iyyäđ • Efes n-älhändäsät n-n-tudabiten n-tukəse d-tisəysal n-umuyuyul-net ; • Ašəmmišəl n-tudabiten dəy-a dd-əqqālan tisəysäl n-tudabite n-tukəse .
<ul style="list-style-type: none"> • Asətbät n-asəmmutti n-älhändäsät n-ärrezäy • Asəməl n-älhändäsät dəy-säktertan n-tənfa ajet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl d-asəjət n-älhändäsät n-asəmmutti n-tisəysäl n-älhändäsät tassomet taggayen n-tənfa ; • Asəməl n-älhändäsät n-ukəs d-asəmmutti n-tisəysal n-tibəyər n-əkall ; • Efes n-tisdaj n-ärrezäy n-reziyontanm idəggan n-ärrezäy iskatan, idəggän n-älhändäsät d-tisdaj n-älhändäsät sişuhutnen taggayen n-tənfa əlanen išməl i-titit d-asəməl n-əššäyəl dəy-asəhhətəl fäll-tənfaten n-tuluyə d-tisəysal n-aläššäl n-häk-reziyon ; • Asəməl n-tisəysal n-älhändäsät dəy-edəgg n-tiyesəl n-tənfa n-tihorawen ; • Asətbət, asəjət n-asəməl, tuluyə d-təšdije n-älhändäsät ; • Asəməl d-asəjət n-älhändäsäten maqqornen ; • Ađđimānat n-tuluyə n-tisəysal n-iššäyəlan s-ifāsan; • Tādħəlt i-efes n-aššārikatan əlanen äddäbaratan i-älhändäsät n-lukkumät ; • Asəməl n-a ənfan titit d-efes n-säkter n-imäššäyālan s-ifāsan ; • Asəşşuhu i-uylal d-tuluyə n-tarräyən n-älhändäsät ; • Asəmməjni d-ašəmmišəl n-äddäbaratan i-efes n-älhändäsät d-asəmmutti n-ənnəkəlan n-iyərman.

<ul style="list-style-type: none"> • Asəjət d-aşujəš n-ašəmmişəl n-tibəyər n-ider n-əkall arrəzäy 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-musnät n-tele n-tibəyər n-ider n-əkall n-mali ; • Asəjət n-umäy n-tibəyər n-əkall n-äddäwläät ; • Efes n-tiləmmad n-əššäyəl n-tibəyər n-əkall d-karanžil(läkkol n-tibəyər n-ider n-əkall) ; • Mäkänä n-irkawalan n-tibəyər n-ider n-əkall d-asəşşuhu n-asujjār n-säkter ; • Asəşşuhu n-tänəmədhalt jer-taggayen n-tibəyər n-ider n-əkall d-aššärikatan n-mali ti wär-ila ; • Ašərrušu n-ajaraw n-tikarđiwen i-umäy d-ašəmmişəl n-tibəyər n-əkall ; • Asəmə n-aššärikatan n-tibəyər n-der n-əkall n-aläšäl dāy-seymar n-ahənzäzäy ; • Asənnətibäy n-timäšalen n-uray n-aläšäl d-efes n-tisdaj –en mädroynen ; • Asəmə n-umäy d-aššəmmişəl n-tibəyər s-tayde ; • Asujjār d-asəssini n-tarräyen n-tibəyər dārät ašəmmişəl ; • Efes n-ikārosan i-asəmmutti n-tiyesəlen n-tibəyər n-əkall; • Asəjət n-tisəysal n-tibəyər n-ider n-əkall.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəmə n-änternet d-tijawt s-TIK amatuj n-titit • Efes n-imutaj n-taknoloži təfranät • Tumäst n-tarräyt n-taknoloži dāy-Afrəqqəyya 	<ul style="list-style-type: none"> • Efes n-älhändäsät n-əkall d-änternet ; • Efes n-ikārosan n-änəmməkf n-isälan n-TIK ; • Asəmməjni n-särwistan n-äddäwläät i-isälan n-äddäwläät (INDG) ; • Asəmə n-bərnäməž n-äddäwläät dd-əqqälan isälan n-išənnawan ; • Ašəmmişəl n-isiniyan dāy-isälan n-TIK i-asəssulay n-teyəre, assexat, isikilan, məmäla, təmmənəya d-əlxəkumat ; • Tadhəlt n-timäšalen n-arrəzäy s-änternet; • Tijawt n-a wa dd-əqqälan änternet d-tudabiten n-taknoloži amatuj n-asəssulaym asini n-aššärikaten d-asəmə n-säktertan d-əššäyələn aynäynen ; • Asətbät n-asəmə n-taknoloži dāy-tarräyen n-musnät yur-tanäyruft n-amatuj wa əndärran fuk, abärad iqquran, asəmməjni n-isälan n-əkall, d-ənnəyät s-änternet dāy-tarräyen ti əššämnen ; • Umäy n-ässäs ammešalan dāy-säkter ; • Ašəmmişəl n-INDG s-anəmməkf n-isälan n-išənnawan d-medanan ; • Ašəmmişəl n-bərnäməž n-äddäwläät dd-əqqälan isälan n-išənnawan s-tijawt n-satelit fäll-tarräyt ; • Asəşşuhu n-tudabiten n-inwersitetan i-asəbbuyan n-käl musnät d-tudabiten dāy-isälan dd-əqqälən IA ; • Asəjət n-asini n-IA i-ađđimänat n-timəyutar n-Ädomm, n-älhmandäsät d-timäšalen ; • Efes n-n-säntartan n-umäy d-asini d-asəjət startuptan ; • Efes n-tisdaj n-tuluye i-tisəysal n-taknoloži n-isälan; • Asəmə n-imajjan n-isälan olaynen i-asəyəs n-tijawt n-isälan d-asəhru n-ižänšan s-änternet.

<ul style="list-style-type: none"> • Tijawt n-tihorawen, iwnafan d-agna amatuj n-efes 	<ul style="list-style-type: none"> • Tadhəlt n-iwnafan sasahatnen agna, alāšalan d-tihorawen n-ākall ; • Efes n-ālhändāsāt n-agna d-ti sininey ; • Asəssini d-ālyilas n-təla ta n-agna n-āddāwlāt ; • Asəməl n-əsəyyasa n-agna ; • Développementdesinfrastructuresd'appuiausecteurdu tourisme, de la culture et de l'artisanat (villages artisa- naux, centres artisanaux, etc.) ; • Asəşşuhu n-tijəttewen n-əxəkum, asənnətibäy d-d-əşşərədan n-tihorawen, iwnafan d-agna ; • Efes n-ālhändāsāt n-iwnafan; • Asəssiwaḍ n-tisəysal d-tiyesəlen n-tihorawen, iwnafan d-agna ; • Tadhəlt n-n-a wa wär-iha äxəkum, amisadäyan day d-inəmmušal ; • Asəryas n-tiyyawt n-əşşäyəl s-ifasan nəqqäl-d əşşäyəl s-ālhändāsāt ; • Asəjət n-tisəysal n-təla d-ti n-agna n-mali atiharhanen dāy-āddāwlāt d-dāy-ālyaləm ; • Asiwəd n-tuluwe n-tisəysal(tihorawen, iwnafan d-agna) n-alāšäl ; • Äddäbara i-asəşşuhu n-tudabiten n-titit i-umäy i-əşşäyəl n-säkter wa wär-ila əlxəkum s-asiwəd tiyesəlen.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəjət n-tisəysal n-aşəmmişəl n-arrezäy 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-asəmməjni n-tisəysal n-alāšäl(taggaḗt, aşəmmişəl n-tənfa n-tifätawen, išəmmişilan n-azrəf n-tifätawen) ; • Asəməl n-tisəysal tiyyäḍ n-azrəf n-alāšäl(tidhəlen n-tamətte, təmmədhəla(PP), tisəssizay n-inekəran...); • Asəməl n-āddäbara olayan i-adkul n-amärwas; • lhuk n-n-musnät n-aşəmmişəl n-azrəf i-inəmmušal n-arrezäy hak-d tamətte ; • Asəməl n-āddäbaratan i-asəryəs i-aşşarikatan ajaraw n-azrəf yur-ijandan ; • Aşəmmişəl aynayan i-tisəysal ti n-asälim i-izərfan šund NBD/BRICS (Ejand aynayan i-efes) ; • Asəməl n-əjand n-azrəf i-aflək n-afraqqəyya mey afaqqəyya ; • Asəməl n-tanäyarhut taynäyat d-ti-tolayät n-azrəf ähan ijəndan n-azrəf, ijandan n-efesm d-əjand n-amāskal • Asəməl n-taggaḗt n-asənnətibäy d-efes n-tudabiten n-āddinät i-timāšalen n-talyiwen n-izərfan ; • Asənnətibäy d-aşəmmişəl n-āddäbaratan n-izərfan ajjootnen i-titit d-atäbät n-talyiwen n-azrəf.

Ittusän əskatnen fäll täqqän šejret 4: efes n-tamətə ezəjan

Ittusän əskatnen	Əsəhəndəggi s-tayde
<ul style="list-style-type: none"> • Asəwəd n-asəmmətərrəd n-ikallan wärän-ila äddinät ajjootnen d-wi- atwayyanen fäll-imän-näsnät ; • Asəməl n-tisdaj n-arrezäy d-efes n-režiyontan 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-taydiwen n-efes n-arrezäy dəy-äddaman n-tudabiten d-tenfa n-ikallan ; • Tadhəlt n-režiyontan ti-wärän-ila äddinät s-inəsduba n-ašəmmişəl n-təla nəsnät ; • Asəməl n-əššäyəl dəy-taggayen n-tənfa dəy-tarräyen ti wär-ähhen äddinät ajjootnen d-ti atwayyanen fäll-imän-näsnät ; • Tadhəlt i-titit n-əkallan əfanen, olaynen dd-ma niru efes əylalan ; • Efes tamətə dəy-režiyontan fuk s-bərnəmužan n-asəmmutəy n-tamətə dəy-taqqän ; • Asəməl n-tisdaj n-təknoloji dəy-režiyontan ti-əššämnen n-əkall ; • Asəməl n-ikärosan d-imutaj n-tənfa i-režiyontan ; • Äddaman n-timottayen šund tilwat d-tanäyruft n-tamətə dəy-edas n-efes(dəy-täqqän dārusat d-ti- šejret) dəy-tarrayen n-säktərtan fuk ; • Asəjlay n-ujəš n-inəmmušəl yərəd n-tamətə ənta imän-net dəy-asənnətibäy n-isəstanan fäll tiwwədt n-äddinät, ikärosan d-asəqqərhi n-əkall ; • Asəşşuhu n-taggayt n-asənnəmənək d-asənnəməhəl n-äddäbaratan n-äddäwlät təzzar d-äddäbaratan n-timəttawen, inəkaran d-ikärosan dərät
<ul style="list-style-type: none"> • I-asəməl n-dəggäddäwlät idinan irrošen aseyəmaran äggädəm d-asəşşuhu n-tumäst n- dəggäddäwlät 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-alxal n-musnät n-timəttawen fäll-äddäbaratan n-äddäwlät d-semyar n-timtar n-əlxəkum d-asətbät n-əlqänun fäll-tamudre n-əddəwəl ; • Asəməl d-asəşşuhu n-teyäre n-iddin d-arroš assomen asənnətibäy i-timəšalen n-äddäwlät ; • Teyäre n-tumäst n-dəggäddäwlät dəy-läkkolan d-iniwersitetan ; • Efes n-asənnəmək olayan, d-umäy d-asəşşuhu n-tijəttewen fäll tumäst n-dəggäddäwlät d-idin ; • Ašəmməšəl n-tiyər d-ašəmmişəl n-imäjjan n-isəlan s-änternet ; • Asəşşuhu n-ašəmmişəl n-dəggäddäwlät d-tijawt n-häk-iyyən ənəmašal n-əkall ; • Asəməl talya n-asənnəməttar n-ähukumät d-tämətə ; • Efes n-asini sasaharan, d-ənnəyät tohərat ; • Asəhəttəl i-timəšalen n-n-tumäst n-dəggäddäwlät šašraynen.

<ul style="list-style-type: none"> • Afänäy n-inimijiran d-təlləqəwa i-asətbət n-ərrəzäy dəy-alkum n-əššəredan+ 	<ul style="list-style-type: none"> • Aəməl n-tamänkayt n-alyilas n-tamətte isisuhən aššəmorat d-tənəmənək d-asəmməttar tanəmədhalt jer äddinät ; • Asəşşuhu n-bərnäməžan i-tadhəlt d-asəhru-nəsän fäll arori n-əkall ; • Aseməl n-tanəyarhut n-ižərfan tolayat d-migdahaw i-akənnas n-inimijiran fäll-əkall ; • Asiwäd n-əššäyəl n-afänaz n-inimijiran n-awşəf d-ajaraw n-tənfa n-särwistan n-əssas ; • Efes n-umäy i-əššäyəl dəy-tənfa n-timəttawen; • Asəşşuhu n-äddäbaratan i-akənnas n-azäləy n-äddinät; • Asəşşuhu n-äddäbaratan i-tazunt; • Efes n-säntertan i-umuy d-efes i-tilwat n-tamətte.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-Əššäyələn olaynen 	<ul style="list-style-type: none"> • Asidaw n-musnät d-tudabiten n-iməsguya d-utar n-əššərikatan d-inəmuşal n-ərrəzäy ; • Tijawt n-azrəf ajjen dəy-asəlmad d-ajaraw n-iššäyäl i-təmmədrit tiqədən d-äddinät farkoknen ; • Aseməl n-iššäyəl d-asəməl n-iššäyäl i-təmmədrit tiqədən d-äddinät farkoknen ; • Asiwəd n-musnät i-asəməl n-tudabiten dəy-talya n-musnät saryasät atabat iylalan i-efes n-ərrəzäy d-tamətte ; • Asiwäd asədu d-asənnətibäy n-isälən n-iba n-əššäyəl d-iba n-igdah n-əššäyəl i-təmmədrit.
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-teyäre tassohet, annəməhal ohar d-asəməl n-umäy i-musnät i-teyäre təskätat 	<ul style="list-style-type: none"> • Asətbət n-azizar n-musnät d-tumäst i-təmusne ; • Aseməl n-iniwersitetan d-IES iyyäð dəy-režiyon ; • Efes n-aməsiday n-iniwersitetan-aššərikatan i-ajaraw n-iššäyəl ; • Asənnəməhəl n-umäy-efes, asəyər d-musnät ; • Aseməl n-bərnənəžan n-akəros d-asini n-ihinan n-ləkolan d-iniwersitetan ; • Efes n-teyäre tassohet n-äddinät dəy-tajiwenm laytur, əlhändäsät n-isəfran d-tisəyşal n-isəfran ; • Efes n-teyäre n-musnät d-taknoloži tassohet s-asəməl n-lisetan n-tuluye dəy-musnät d-taknik ; • Efes n-bərnənəžan /kirikila assomen musnät n-aləsäl, awalan n-iššäyəl dəy-tarräyen n-täknik, musnät, əlxisab (STIM) ; • Asənnəməhəl n-umäy i-musnäst d-əlmud n-iššäyəl d-tənfawen n-ərrəzäy ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-tiyər d-asənnətibäy n-imäsäyran ; • Asəməl n-tuluye däy-tulat n-tiyər n-äddäwlä ; • Efes n-bərnäməžan i-tidawt d-umäy i-musnät d-almud n-əššäyəl d-tənfa n-ärrəzäy d-ašäamorat d-šund as a-d-amokan asəməl n-tiyər diha d-ijan ikənnasan; • Asəşşuhu n-tiyər i-almud n-əššäyəl i-asəməl n-imäsäyalan däy-taggayen n-tənfa, n-əššäyəlän n-lukkumat i-tisəysal ; • Asəməl n-imäsäyalan əskatnen s-əđđəkuđ (OS) d-emäsayar ; • Asəməl n-tiwəd n-musnät d-ənnəyät s-änternet ; • Efes n-ikärosan aynaynen d-wi-iyyəđnen n-tanäyarhut • Asəməl n-umäy-efes däy-lniwersitetan ; • Efes n-PPP däy-tarräyt n-umäy s-musnät d-täknoloži • Asəməl « n-rezo n-tiwəd däy-äkall » (jer-iniwersitetan, koläktivitetan, tamətte dsaw.).
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-talya n-assexat taynayät d-asəməl n-isəfran däy-äkall 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəşşuhu n-isəfran oläynerm d-asəməl n-imutaj oläyner d-əfnəzän ikitan n-asäləm i-asəsfar • Asəməl n-äddäbara ifränan i-ağätaf d-asənnətibäy n-iyliyan jarrawnen äddinät ajjootnen ; • Tijawt n-azrəf ajjen däy-äddinät d-asəşşuhu nəsän ; • Ašəmmişəl n-Talya n-Äđđimanat i-Turhəna ti Təllat (RAMU) ; • Asəməl n-umay d-seysal n-isəfran n-aläsäl ; • Efes n-asəməl n-isəfran n-aläsäl aynayan (MTA) ; • Asəməl n-bərnäməž n-fer-säktertan däy-talya n-ağataf i-assexat d-tetete ; • Asəməl n-bərnäməž n-asəşşuhu n-assexat ; • Ašujəš n-änternet talya n-assexat (asəsfar s-änternet, RSU, dsaw.) ; • Asəməl n-santertan i-efes d-asəysəl taksənnət ; • Asəşşuhu n-ašamorät i-mišitan n-iba n-assexat.

<ul style="list-style-type: none"> • Asiwəd n-asəmməttərəd n-iyərman d-asini n-iyərman wi maqqornen 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiwəd n-təşdije d-milyaw n-tamudre dəy-iyərman ; • Asəryas n-ajaraw n-təməzzuyt tolayät i-təmməttawen s-farkok tēla-nāsnät ; • Milyaw n-təmmənəya n-ikārosan i-a-d-əqqālan imutaj n-titit n-arrezäy d-efes • Asəməl n-bərnəməžan i-asəssulay n-təməzzuyt dəy-utar n-asetbət n-ikārosan ; • Ujəššawan ajjootnen dəy-tēla d-milyaw n-timāšalen n-äddāwlätm ikārosan i-tamətte d-arrezäzäy d-day n-rezo n-iskilan; • Asəməl n-ayrəm iššaman aynāyan dəy-Mali • Asəməl n-edas n-ikārosan ijan edägg i-lukkumat takkənnen išənnawan .
<ul style="list-style-type: none"> • Asəməl n-äddäbaratan i-asəmməjni n-tebadde n-tamädt fäll-iman-net dəy-isālan n-azrəf d-aşəryaş n-ajaraw n-tənfa n-assexat d-teyäre 	<ul style="list-style-type: none"> • Ađđaman n-awsəf šund ašāmol n-milyaw n-təmmənəya dəy-folitik d-timottayen n-äddāwlät d-dəy-bədže dəy-talya n-desantalarizasiyon d-dekonsantarasiyon ; • Ukəs n-tekeređt gaddalät i-tiđeđen iji n-timāšalen tiyyäđ dəy-tamətte; • Ayätaf d-mākāna n-ikənnasan s-tudabiten d-musnät n-tiđeđen ; • Ujəš n-tiđeđen asənnətibäy n-tidbi, asəsseyär nāsnät ädkul n-iman-nāsnät dəy-isālan n-azrəf, d-ajaraw n-tiferwen d-imarwasan ; • Asiwəd n-tənfa n-assexat, teyäre, d-almud n-əššäyəl i-tiđeđen, timāwađen d-təmmədrit ; • Asəməl n-taknolozi dəy-təməzzuyt i-asəfsas n-timāšalen n-tiđeđen n-ajama ; • Aşujəš n-tiđeđen tarräyen n-seysalan d-ajaraw s-migdahaw n-iššäyäl d-talywen n-asəysəl .
<ul style="list-style-type: none"> • Tijawt n-təmmədrit inəmmušal n-timottayen n-tärtit n-äddāwlät 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajaraw n-təmmədrit əššäyəl, ujəš-nāsān timāšalen n-tämətte d-arrezäy, asini n-taknoloži, tisəysal i-aşəmmişəl n-aššārikatan ; • Asəməl d-asəşşuhu n-ikārosan i-tamətte d-asəyər n-təmmədrit ; • Asəməl n-talyiwen saryasnen tilwat n-təmmədrit s-asəjət n-tənfaten d-almäyna n-ujəš ; • Asəməl n-isərdas i-asəşşuhu n-assexat n-tamətte, anəməşyal, anəməzzay d-asəməl n-terše .

<ul style="list-style-type: none"> • Asəhhəriwəs n-tahəđära n-käl-Mali wi əzäyänen tukatten dəy-efes n-əddäwläť 	<ul style="list-style-type: none"> • Asəwwəliwəl n-titwen n-käl-Mali wi əhänen tukatten dəy-tiyär n-käl-Mali wi əhänen tiyär ti əššämnen n-əddäwläť s-ihuk n-tisəhhəluylay dd-siyulnen imusänän-nänäy äkall-näsän ; • Asähəđär n-käl-Mali wi əhänen tukatten dəy-azəmməzğəl n-tanhəđť n-äkall d-aşujəš n-tibyar har siwəđän räjjəš i-izärfan dəy-əddäwläť ; • Asähəđär n-käl-Mali wi əhänen tukatten dəy-asəməl n-əssəyasa n-Mali d-aggay-net ; • Asit n-räjjəš i-azrəf n-käl-Mali wi əhänen tukatten iterəwän hullan dəy-aşəšşəyəl n-esəwe « Tilalt i-tehätelt s-räjjəš n-izärfan wi terəwnen n-käl-Mali wi n-tukatten (FAIP) » ; • Asəməl n-əssəyasa äsisärhän isiđuf imənkär dəy-äkall-näsän (Mali) ; • Asəməl n-idəggan əskatnen i-käl-Mali wi n-imənkär əlanen älxal tän-isirämsen d-arrämzän n-räjjəš n-izärfan itiwärämsätnen; • Asit n-aşəmmišəl n-käl-Mali wi əhänen tukatten i-aşəmmišəl n-ibaran wi n-älqanun i-asəssiwi n-s-Mali n-izärfan-näsän.
---	--

Ittus n-asənnəməhəl wa ujəjän 5 : Ähənzazäy ijan atwigaz iyłalän, išmar.

Ittusän əskatnen	Isənnəməhilän n-tayde
<ul style="list-style-type: none"> • Asənnətibäy hin-işšamän d-iggoz n-ahənzazäy • Asäşşuhu n-aggay n-idraš n-impləllayän n-älhəwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Asäşşuhu n-titit n-tiyär n-ähənzazäy (olaynen : ətiwähränät, əmisänähəđnät) əqqəlänät tašne wäret-bəđəw asəmən n-tumast n-əgg-äkall ; • Efes n-tädabit n-əššəmorät n-tamətte i-isəwetän n-wi n-älžaw d-ärrəzäy s-əddäbaratän n-asənnəlməd d-asəmađ n-idraš n-impləllayän n-älhəwa ; • Asənnətibäy iyłalän i-tibyar n-aman yur-tarrayen yurəd ; • Iggoz d-asəssuf n-edəgg n-tamudre i-ayrud n-käl-äkall ; • Asənnətibäy hin-işšamän n-imuzäyän n-ašämor n-äkall (imudärän d-ännäbät) hakd-wi n-aman ; • Aggay n-ässäxra d-männa ; • Asəməl n-izintän dd-jarräwnen älfäyda dəy-ənnikal wa äqqorän, d-asəmməttətti n-aratän n-irkədän; • Asiwəđ n-tanmədhalt jer-əddəwəl, dəy-ayrəf n-əddəwəl hakd jer-Mali d-əddäwläť ti-s tärha, təqqalät ähənzazäy d-asäşşuhu n-diplomasi dəy-teje n-ahənzazäy ; • Əmukən n-timyutar ti kännänen s-aman olaynen əjdähän n-tajiwən n-efes dəy-a-s itiwäjjä ənnəyät i-i-a-wa ikmän imuzäyän n-aman (ijərwan, ijänšan, ibänyan, tibänyəwen..) ; • Efes n-ajəraw n-asəssuxu iyłalän i-əddinät fuk ; • Asəhhətəl i-iggoz n-irkədän s-ədomm n-imäyťan d-asuyəl n-əyyad dəy-edəgg n-wi teyťasnen ;

- Asäşşuhu n-tašniwen ti oläyenen däy-asənnətibäy olayän n-ikallän d-amanətan (GDTE) ;
- Ämašal s-älhändäsät n-tisäyşal d-ašəmmişel oğazän ahənzazäy ;
- Aqđəmun n-anəzjum n-uşolajän d-anəzjum oharän däy-tiyär n-teje ta n-ähənzazäy ;
- Tirjit däy-efes iyälän n-äddäwlät s-äddäbratän n-anəlmad d-asəmad n-idraš n-imləllayän n-älhəwa.

3.2. Timärrähälen n-ašəmmişel n-ittus

440. Asäyşal n-wa-ittus ad-itwəj s-a bännan a bännan däy-əkközät timärwen n-awätay wi dd-əlkämnen s-alkum i-taydiwen n-ašəmmişel. Təzune n-ašəmmişel oräw-dd əkközät timärrähälen n-märäw iwətyan hak təyyät (2024-2033, 2034-2043, 2044-2053, 2054-2063), lttusän (wi əşšämnen hakd-wi əskätnen) i-hak temärrähält d-tayde n-ašəmmişel-net.

441. Ašəmmişel n-lttus n-Mali wa äynayän ad-dd-izzuyət d-2063 izun jer-əkközät timärrähälen n-märäw iwətyan hak təyyät.

- **Temärrähält I (2024-2033)** lttus-net wa iššämän ad-umas asinay n-əşşas i-äddäwlät d-asəmmətti n-tinäyraf n-ärrezäy d-efes n-taydiwen däy-teje ta n-təmmənya d-räjjöş n-izärfan äddewän d-a-wen. Təla ənnəyät i-asəşşəfär i-härätän wi əsräkkämnen əjdälnen əjutt i-tisäyşal d-asəmmətətti n-tisäyşal ti n-käl-əkall. Ad- təjjəş efes n-əlbinatän əsitähälhen i-tisäyşal däy-teje ta n-isukas, asəqqärhi i-ädomm, d-ukəs n-ijəj i-idäggan wi n-tisäyşal i-asärrəmäd n-asəhəndəs n-äddäwlät. Illa-hin i-a-wen, temärrähält-ta təja-dd äddäbara eddas n-älzəwab i-uyşad wa ilän initän əmođännen däy-a-s ətiwəjäđän ikewän-net har ətwəjjən äddäbaratän n-işerəyän əssintämnen älyafyät d-əlyəllas, izj n-ärrezäy wa iššämän n-äddäwlät, idduş n-izärfan maden-əjjəş i-mişi n-asəjət d-asəntam n-əşšäyəl n-tibyar ti n-taräja n-əkall däy-ärrezäy d-asäşşuhu n-təmmənya tolayät. Däy-a-wen, təla ənnəyät i-asəfəs däy-attayän n-ädomm n-izintän ti əyläyenen išəkraş, ärrezäy n-äddäwlät intämän har t-əməlän əşšäräđän wi tizarnen i-titit n-ärrezäy n-Mali. A-wen ad-isiddubət asəqqim n-əşšäräđän n-älxurəyät n-isudar d-tenafäkt, efes n-ärrezäy, umäy, d-ašəmmişel n-tibyar n-əkall d-tanhäqt däy-isukas..., Efes n-timusunawen n-tamətə inihäja ad-ijjəş ammas n-agenda n-timottayen n-ta temärrähält, s-hullan, asinay n-əşşas i-esäwe n-tiyär-nänäy əssomen timusunawen d-älhändäsät d-tašniwen-nänäy ti n-äləşəl, mušan day təssomät esäwe n-əssexät äynayän, ifformät əwwäđän-t äddinät yərəd ;
- **Temärrähält II (2034-2043)** Ənta ad-təbdəd d-asəkat n-tajiwən ti əlänen ättaloy. Azzäman-wen, ad-udabät äddäwlät aggađ n-titit n-ärrezäy, s-ittusän-net asäşşuhu n-a-wa t-imälän däy-temärrähält ta təzzarät, hakd-asəddubu n-äddäwlät n-aggađ n-titit n-ärrezäy s-asäşşuhu n-əşşas n-ärrezäy däy-a-s ənifälänät tərsiwən ti dd-əzzamen (ädomm, tibyar ti n-taräja n-əkall, ...). Ta-temärrähält ad-təjləy däy-ašəmmişel n-timottayen n-foolitik d-älqanun, efes n-izintän ta əzzaynen d-ujəş n-älhändäsät ta täynayät.
- **Temärrähält III (2044-2053)** : A-wa temärrähält n-efes n-tiyär n-äddinät olälän, otasän asiwäq iyälän n-milyaw n-tamətə s-asəbət n-tulaten n-alləqu yərəd. lttus-net wa iskätän, illa-hin i-əşşəyasa wa n-titit d-asəməl n-əşšäyəlän, asəjət d-asəşşuf n-särwistän n-əssexät, tiyär, asəlmad, əlbinatän d-efes n-əlbinatän (isukas, ibaran, aman n-tesäse, d-awsa.
- **Temärrähält IV (2054-2063)** : A-wen asäşşuhu n-a-wa t-imälän däy-timärrähälen ti dd-okäyenen. Ta temärrähält itiwässän sār-s asəmd n-asəmətətti s-izintän s-asärrəmäd n-teje ta n-izintän, d-efes ojdahän n-teje n-särwistän hullan tisday n-mamäla, jäja d-aşijəş, däy-ahənzazäy ijan atwigaz iyälän.

ISENNEM HILAN N- TAYDE DÄY-IJJEJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASÄMMETTI N-TINÄXRAF N- ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄ LT 4 : 2054- 2063 ASÄSSUHU
I- ISENNEM HILAN N- TAYDE DÄY-IJJEJ	<p>1.1. I.I : Terše n-tädabit n-älyäškär togazät ayrud n-äkall n-äddäwlä</p> <p>1.1.1. Asiwäd n-musnät i-älyäškär (FDS) däy-äddinät eyranen d-isuj wi eynaynen</p> <p>1.1.2. Uđef d-asäyylas ojdahän n-äkall n-äddäwlä</p> <p>1.1.3. Asiwäd n-tädabit i-älyäškär (FDS) däy-ebre n-anözjum irmäđän ijan ewätel i-taydiwen n-Älyäškär</p> <p>1.1.4. Efes n-imidiwän d-imadhalän eynaynen n-älyäškärän elanen äššahät maden-ilal s-asäyylas n-ayrud n-äkall n-Mali</p> <p>1.1.5. Efes n-tanmødhalt däy-teje ta n-älyäškär d-öddewel wi n-änhäräjän (AES d-öddewel säl-tin)</p> <p>1.1.6. Asäyylas d-efes-fäll teja tanmännakt n-idäggan wi n-jer-öddewel</p> <p>1.1.7. Asit n-älyäškär ijan ađär-net däy-efes (timašalen n-tamette d-arrözäy, ässext...)</p> <p>1.1. I.I : Asöbet n-teräze n-äkall ta läbasät tässomet ölizhad</p> <p>1.1.1. Asäššuhu n-isäwetän n-ukəs däy-täyđärt d-aggay dat-sänto d-asönnömönnək n-älžäbhatän d-ikönnasän d-asötbät n-älyafyät</p> <p>1.1.2. Asöjät n-asölmad d-asinan iskatän n-älyäškär-nänäy tiyär öddewnen d-timäheđen ti n-timaydaren</p> <p>1.1.3. Asäššuhu n-älqanun wa iknäsän anönbäš n-täzoli tafösusät tölät ejerəs wa sədidän</p> <p>1.1.4. ömorät n-timattiwen ti Efes n-diblomasi tösšöyälät däy-teje ta n-älislam</p> <p>1.1.5. Asäššuhu n-ösšömorät n-timattiwen ti önhäynen imašalän n-teräzze n-äkall d-irhab wi össomätnen älislam</p> <p>1.1.6. Ašujəs n-ösšöyälän d-asömel n-ösšöyöl däy-ikallän wi n-akönnas</p>	<p>1. I.I : Asöfes n-tädabit n-izintän däy-ebre wa n-älyäškär</p> <p>1.1.1. Efes n-asäyylas n-tisäwaten d-täzoli ta fösusät</p> <p>1.1.2. Asäššuhu n-tanmødhalt däy-teje ta n-älyäškär d-öddewel wi n-änhäräjän (AES d-öddewel säl-tin)</p> <p>1.1.3. Asäššuhu n-asäyylas d-efes-fäll teja tanmännakt n-idäggan wi n-jer-öddewel</p> <p>1.1.4. Uđef n-tädabit i-älyäškär (FDS) däy-ebre n-anözjum irmäđän ijan ewätel i-taydiwen n-Älyäškär</p>	<p>1.1.I.I : Tumast n-älyäškär issanän öššöyöl itiwäzzäy däy-teyert n-äkall n-Äfreqya</p> <p>1.1.1. Efes n-asäyylas n-täzoli ta tözzyät d-efes n-imutaj n-älyäškär wi özzaynen</p> <p>1.1.2. Efes n-asäyylas n-täzoli däy-teje ta n-älhawa</p> <p>1.1.3. Efes n-äššähät hin-isiyulän äwan däy-inaqlamän</p>	<p>1.1. I.I : Tıđant däy-älyäškärän wi öššönnen öššöyöl-näsän däy-älyaläm</p> <p>1.2. Asäššuhu n- 1.1.1.</p> <p>1.3. Efes n-asäyylas n-täzoli däy-teje ta n-älhawa (Elokobterän n-akönnas, assaroxän wi tewäđnen öddewel ujejnən, drontän, dawsa.)</p> <p>1.3.1. Renforcement de la force de dissuasion</p>

<p>1.3. I.I : Asuyəl d-asäşşuhu n-anmärh n-tamətte d-anhäraj</p> <p>1.3.1. Əmukən n-brogram n-tiyär älädäb daşärruşu</p> <p>1.3.2. Asuyəl n-əlqim wa əlän n-inimiyärän wi n-käl-äkall dəy-asənnətibäy n-äzzämän d-əmukən jer-äddinät e-d ija uyşad</p> <p>1.3.3. Asuyəl n-əlqim i-tawalen ti n-käl äkall</p> <p>1.3.4. Asuyəl n-anməzzay olayän d-anhäraj jer-tamətte,</p> <p>1.3.5. Asəməl n-əşşäräçän d-esäwe n-edäwänne innezzämän jer-əddinän isidaben käl-əddin ad-dd-əjön äddäbaratän əträbnen-fäll tēja tanmənnakt dəy-talyiwen ti əşşämnen</p> <p>1.3.6. Uçəf n-əddin dəy-idesän-net wi n-ebre n-tamətte d-agna d-asäşşuhu n-anäqbal dəy-əddin iyyän d-jer-əddinän</p>	<p>1.2. I.I : Asəntam n-älyafyät d-anhäraj</p> <p>1.2.1. Asənt n-brogramtän d-tehätelt i-isäwetän n-älyafyät iyälän d-asəssuf n-anhäraj</p> <p>1.2.2. Asäşşuhu n-anhäraj dəy-tarrayen-net yərəd</p> <p>1.2.3. Asäşşuhu n-əşşəmorät d-amzəzad d-älyafyät dəy-ahəroj</p> <p>1.2.4. Efes n-brogramtän n-n-asinay n-edey n-älyafyät çarät -akənnas hakd i n-efes</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>
---	---	--	--

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-İJEJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASEMMETTI N-TINÄYRAF N-ARREZÄY	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄŞŞUHU
II. ÄDDÄWLÄT TALAT İMİZÄRÄN HAS- JANEN TIZART TOLAXÄT	1.3.7. Asewweliwəl n-əjutt n-agnatän ämoosän təsəkkakəlt n-amer, d-edäwänne d-anmärh n-tamette 1.3.8. Asiwäq n-musnät i-tassayen ti n-käl-äkall d-ti n-äddäwlät n-əşşäyəb, a əhanät taggayen n-imawaqän d-qeden har əbdədnät d-aggay n-ikənnasän d-asəntam n-älyafyät 1.3.9. Asəməl n-isäwetän har ijješ edey n-älyafyät isäwetän n-efes			
	2.1. I.I : Asäşşuhu n-təmmənya d-tizart n-äddäwlät 2.1.1 Edey n-äddäwlät issanän a-wa-s äbok iqqalän a ibdadän d-efes 2.1.2 Asit n-amsəksak d-tämayit däy-tarrayt ta n-äddäwlät 2.1.3 Asəns n-ässas n-demokrasi hin-wäret-täzley äwadəm təsisahär 2.1.4 Asäşşuhu n-tizart i-əssəyasa däy-əşşäyölän n-ewätel d-eddas n-taydiwen 2.1.5 Umär s-tanhäqt d-asäqman däy-inimyarän n-əşşäyəb däy-esäwe n-demokrasi 2.1.6 Asəməl n-tanmənnakt n-äddäwlät fäll-talyiwen ti əşşämnen n-äddäwlät 2.1.7 Asəssuf n-təmmənya n-tajiwen ti təha tänfa osäyänen d-teje ta wär-ila äddäwlät (tibyar ti n-daw-äkall, bäturun, isukas, əssexät, tiyär, ...dawsa.) 2.1.8 Efes n-tajiwen d-əşşarikatän n-äddäwlät ti täkkäsnen tibyar ti n-taräja n-äkall, ti n-jäjja, ti n-asäyisal, d-asəmmətətti n-tajiwen ti əlänen tənfa däy-a-s tətiväjja tejadärt i-tajiwen ti wär-iha äddäwlät mušan ti n-käl-äkall 2.1.9 lwen n-tamEfes n-tämusne n-äddäwlät i-tajiwen ti əlänen älfäyda hullan 2.1.10 Asäşşuhu n-isäwetän n-asədu d-älqanun n-ärrezäy d-tinäyraf n-ärrezäyän wi mäqqornen 2.1.11 Asəlləwəyi n-tädabit n-tamette s-efes n-äddäbaratän n-tarşiwen n-käl-äkall	2.1. I.I : Asəntam n-äddäwlät issanän a-wa-s äbok iqqalän a ibdadän d-efes 2.1.1. Asäşşuhu n-tizart n-äddäwlät däy-asənnətibäy n-tajiwen ti əlänen tənfa i-äddäwlät 2.1.2. İji n-azrəf däy-asəjət n-tisäyusal d-tişəşray 2.1.3. Asiwäq n-tädabit n-äddäwlät i-azəzär n-äddäbara i-a-wa dd-işärräyän däy-talyiwen d-tinäyraf (isälan wi n-ärrezäy d-tamäqint təjat s-älhändäsät) 2.1.4. äAsäşşuhu d-asäqman däy-əşşäyəb d-inimyarän n-käl-äkall s-efes n-tayette ta tohärät 2.1.5. Asäşşuhu n-təmmənya däy-tajiwen ti iha älfäyda	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen

<p>2.2. I.I : Asəssuf n-esəwe n-eddas n-efes d-asənnətibəy n-ərrəzəy d-izərfan</p> <p>2.2.1. Asiwəḍ n-musnət n-esəwe n-eddas</p> <p>2.2.2. Asəşşuhu n-esəwe n-tiḍanen n-əddəwlət</p> <p>2.2.3. Āmašal idduttən n-ittus n-Mali 2063 d-tanəyruft n-əddəwlət i-asəqqārhi i-əkall (SNAT) s-assənnəməhəl n-foolitik n-izərfan təlkmət i-ittusən d-idəggan n-əššəyəl wi səmtəttiynen win-əlkəttabən n-eddas</p> <p>2.2.4. Asəssuf n-asənnətibəy n-izərfan n-əddəwlət</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtən n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtən n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtən n-timašalen</p>
---	--	--	--

ISÄNNEMÄH ILAN N- TAYDE DÄY-IJJJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASÄMMETI N-TINÄXRAF N-ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄSSHUHU
	<p>2.2.5. Asesuf n-anmärh däg-ammäs n-folitik n-hak teje hakd-ger folitiktän n-tajiwen n-äddäwlät</p> <p>2.2.6. Ašujəš n-talyiwen ti n-əššäyəb däg-əssəyasatän d-taydiwen n-efes</p>			
	<p>2.3. I.I : Iji n-älxakumät ta n-äddäwlät a äynayän ifformät</p> <p>2.3.1. Asäryas d-ijj däg-ordinater d-internet n-isäwetän d-taydiwen n-älxakumät</p> <p>2.3.2. Asiwäq n-musnät d-asəssuf n-asənnətibäy n-inaxdimän n-älxakumät</p> <p>2.3.3. Ebäqđi n-təmmənyawen d-ukəs n-folitik däg-älxakumät ta n-äqđäwlät ;</p> <p>2.3.4. Asäššuhu n-asənnətibäy wa ässomen xasilän d-asäqđman n-älxakumät</p> <p>2.3.5. Asit n-edäwänne iyälän jer-inaxdimän n-äkall d-äddäwlät</p> <p>2.3.6. Asəməl n-esäwe n-asuyəl n-älxisabän</p> <p>2.3.7. Asənnəfli n-ukəs n-azrəf s-imutaj əynaynen n-asənnətibäy</p> <p>2.3.8. Asit n-esäwe n-mamäla itiwädrhänän</p> <p>2.3.9. Asit n-tašne n-äqđämana, d-tämayit, d-asujjār n-əssəyasatän wi n-äddäwlät, s-tiyär, d-asənnəfri, d-asədu d-äddästur</p>	<p>2.2. I.I : Iji däg-äddäwlät, n-älxakumät tənfat, tässomet ordinator d-internet, təmisäksäk tənnaq ebre n-imutärän n-əššäyəl däg-s</p> <p>2.2.1. Asäššuhu n-tassayt d-taflest jer-älxakumät n-äddäwlät d-imutärän n-əššäyəlän wi känn</p> <p>2.2.2. Ikkuy däg-əššäyəlän n-asäryas n-taydiwen n-älxakumät,</p> <p>2.2.3. Asinay n-asənnətibäy n-inaxdimän n-äddäwlät</p> <p>2.2.4. Ikkuy däg-asäššuhu n-asənnətibäy ässomen tädabit n-əššäyəl däg-älxakumät</p> <p>2.2.5. Äqđämana n-edäwänne iyälän jer-inaxdimän n-äkall d-äddäwlät ijan edägg i-timmottayen ti t-əllänen d-ti dd-malänen däg-teje ta n-əššäyəlänl</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>

	<p>2.4. I.I : Asit n-äššäreya d-älxaqq n-äddinät</p> <p>2.4.1. Asəntam n-äddäwlät n-äššäreya d-asäššuhu n-älxaqq n-äddinät.</p> <p>2.4.2. Ažihäz n-älxäkumät ta n-äššäreya timattiwen</p> <p>2.4.3. Asäššuhu n-amšäyal jerälqanun wa n-äddäwlät, ädqaditän, d-inimyarän n-käl-äkall</p> <p>2.4.4. Asinay d-iji däy-ordinater d-internet n-əššäyelän n-äššäreya</p> <p>2.4.5. Asäššuhu n-ämatuj n-äššäreya n-aggay n-temäksit d-ärräšwa, d-teräzze n-äkall tässomet älislam, taba ta läbasät, əlmunkerän wi n-internet d-älžarayim ti n-jer-ikallän</p>	<p>2.3. I.I : Asəssuf n-atəflas d-äššuhu n-äššäreya</p> <p>2.3.1. Edey n-esäwe n-äššäreya idhalän efes d-anmärh n-tamette</p> <p>2.3.2. Aggađ n-tarrayt ta täqbäl älyaläm däy-isälan wi n-älqanun hakd-wi n-takärmoyt</p> <p>2.3.3. Asäyşal n-ajäraw n-äddinät yəred i-särwis n-äddäwlät n-äššäreya d-berutän n-äššäreya d-älqanun</p> <p>2.3.4. Asäššuhu n-iba n-afruy n-äššäreya d-ihäz n-äššäreya i-äddinät fuk.</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>
--	---	--	--	--

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJEJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASEMMETTI N-TINÄXRAF N- ARRÄZÄY	TEMÄRRÄHÄ LT 2 : 2034- 2043 ASĒSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 ASĒFĒS N- TAMETTE	TEMÄRRÄHÄ LT 4 : 2054- 2063 ASÄŠSUHU
	<p>2.5. I.I : asäšsuhu n-tänfo n-folitik ta n-tukatten</p> <p>2.5.1. Asëssuf n-tädabit n-anmäçwal d-iggoz n-älxuyeyät n-äddäwlät jer-ëddewel</p> <p>2.5.2. Asëjät d-azëmmäzli n-imadhalän d-imidiwän ilkamän italya n-ijdah däy-tänfo däy-teje ta n-ärrözäy, d-agna, d-timusnawen, d-ëddin, d-ähenzazäy</p> <p>2.5.3. Usöd n-timyutar n-tajiwen ti n-asäy las d-iggoz däy-a-wa äzzarän däy-diblomasi</p> <p>2.5.4. Asäšsuhu n-tëmmënkëla n-äddäwlät däy-tassayt n-imadhalän wi n-tukatten</p> <p>2.5.5. Asäšsuhu n-tëmmënkëla n-Mali däy-Äfreqya d-jer-ëddewel</p> <p>2.5.6. Asit n-tulaten ëynaynen n-ujëš ijan fäll-tašniwen n-älxurrëyät d-iggoz n-tënfa n-ikallän wi ëhänen</p>	<p>2.4. I.I Asëtbat n-tëmmënkëla n-Mali jer-ëddewel</p> <p>2.4.1. Asäšsuhu n-tëmmënkëla n-Mali däy-Äfreqya</p> <p>2.4.2. Asëtbat n-tëmmënkëla n-Mali s-tahädära n-Äfreqya däy-anmäny d-asëmmëtti n-ijdar wi n-ëddewel</p> <p>2.4.3. Asëssuf n-anfilal n-Mali däy-ijdar wi n-älçaläm</p>	Ikkuy d-asäšsuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asäšsuhu n-brogramtän n-timašalen
	<p>2.6. I.I : Asäšsuhu d-asëntam n-aggay n-ärräšwa d-temäkšit</p> <p>Asäšsuhu n-asëmmësëksëk n-asënnëtibäy n-talya ta n-äddäwlät ;</p> <p>2.6.1. Adëyyu n-timašalen n-temäkšit d-ärräšwa d-šäyšadän wi täjjänen däy-asënnëtibäy hakd-asuyel n-taršiwän ti ëmmëksänen s-temäkšit d-ärräšwa.</p> <p>2.6.2. Asënnëmëhël d-azënnëkëbäzi n-esäwe n-tamäçint d-aggay n-ärräšwa d-temäkšit</p> <p>2.6.3. Iji n-izärfan n-äddäwlät däy-ordinater d-internet s-asëmël n-esäwe intämän n-asënnëtibäy-näsän.</p>	<p>I.I 2.6. : Asäšsuhu n-isäwetän wi n-ewätel</p> <p>Asäšsuhu n-isäwetän n-ewätel däy-älxakumäten</p> <p>2.6.2. Asëmël ikiläwkäläwän n-tašne n-älçädala</p> <p>2.6.3. Asäšsuhu n-esäwe intämän n-asënnëtibäy n-izärfan n-äddäwlät</p> <p>2.6.4. Asäšsuhu n-äddäwlät-däy ibdad älhaq d-tëmmënya tolayät</p>	Ikkuy d-asäšsuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asäšsuhu n-brogramtän n-timašalen

<p>2.7. I.I : Asəssuf n-əlxākumāt n-əkall d-desentralizasio</p> <p>2.7.1. Asənnəyɾəf əynayən n-esəwe n-desentralizasio d-aşəmməhəş n-əlxākumāt d-sərwistən n-əddəwlāt dəy-ammās n-əkall,</p> <p>2.7.2. Asiwəđ n-musnāt i-kolektivitetən n-əkall s-sərwistən n-əddəwlāt wi n-ammās n-əkall</p> <p>2.7.3. Asəssuf n-təmmənya n-režiotən d-ta n-ammās n-əkall</p> <p>2.7.4. Efes n-ərrezəy n- režiotən d-wa n-ammās n-əkall</p> <p>2.7.5. Efes n-tanmədhalt n-jer-idəggan</p> <p>2.7.6. Asəssiwəđ n-əlxākumāt d-sərwistən n-əddəwlāt wi n-əssas idəggan fuk dəy-əddəwlāt</p> <p>2.7.7. Aşəmmişəl n-brogramtən otasnen aзіhəz n-əddināt əşşəyələn wi n-meritən s-aşəşşəyəl n-internet d-ordinater</p> <p>2.7.8. Aşəmmişəl n-folitiktən d-əlqanun ijan fəll-tahəđərə n-əşşəyəb dəy-təmmənya n-əkall</p>	<p>2.7. I.I Asəbdad n-ikallən wi dd-səmətwalnen</p> <p>2.7.1. Asəşşuhu n-inaxdimən d-tibyar n-kolektivitetən ti n-ammās n-əkall</p> <p>2.7.2. Asəşşuhu n-demokrasi toharāt dəy-ammās n-əkall</p> <p>2.7.3. Asəssuf n-ihənan d-edəgg n-taməzzyt d-asiwəđ n-issoy d-amşijaş jer-kolektivitetən n-ammās n-əkall</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtən n-timaşalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtən n-timaşalen</p>
---	---	--	--

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASÄMMETTI N-TINÄYRAF N- ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄ LT 2 : 2034- 2043 ASÄSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 ASÄFÄS N- TAMETTE	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄSSUHU
<p>III. ÄRRÄZ ÄX ÄSSOH EN ÄZZAR</p>	<p>2.8. I.I : Aššedaj n-asənnətibäy n-tifärrawen 2.8.1. Iji n-tifärrawen d-išəkraš däy-ordinater d-internet d-atäwar-näsnät däy-s ; 2.8.2. Semyar n-əddəlilän wi-fäll dd-zäjjärnät tifärrawen däy-tinäyraf ti säyärhatnen äkall 2.8.3. Ašəmmišəl n-təlawen n-ärrezäy d-tifätäwen n-ikallän d-tifärrawen 2.8.4. Asäššuhu n-folät n-äddäwläät däy-asənnətibäy n-tifärrawen d-ikallän</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>
	<p>3.1. I.I Ädđämana n-efes ojdahän n-tulaten n-jäjjä d-tisnay 3.1.1. Iggöz d-asinay n-əlbinatän d-isuj n-tisnay d-jäjjä (ibaran wi n-äkall, wi n-isässärän, wi n-əjänsd-išənnawän) 3.1.2. Efes n-rezo n-ibaran n-äddäwläät, wi n-tajiwen, wi n-serkəltän, d-komintän, d-ibaran wi härawnen(Corridors); 3.1.3. Efes n-rezo n-ibaran wi n-isässärän n-äddäwläät, wi n-tajiwen, ; 3.1.4. Ädđämana n-asikəl fäll-əjäns wa n-Nəžer d-Senegal 3.1.5. Asinay n-tädabit ta n-älhəwa d-efes n-aššarika n-tisnay d-jäjjä n-äddäwläät däy-teje ta n-išənnawän ; 3.1.6. Efes n-älhändäsät i-ammäs n-äkall s-ašəmmišəl n-isudas wi n-käl-äkall däy-asäyusal n-əlbinatän</p>	<p>3.1. I.I Ädđämana n-issuy n-ammäs n-äkall hək-tukatten 3.1.1. Efes n-tulaten n-tisnay d-jäjjä əylələn 3.1.2. Ašəmmišəl d-uđəf ijdähän n-əlbinatän n-tisnay d-jäjjätän i-asəttəhəl i-tajiwen n-ärrezäy ti ələnən tənfa ; 3.1.3. Efes n-esäwe n-tisnay d-jäjjä ihan initän yəred, intam</p>	<p>3.1. I.I Efes n-əlbinatän n-teknołi ta tolälät 3.1.1 Efes n-ideyän əynaynen əlanen idraš əššohätnen n-älhändäsät 3.1.2 Efes n-izintän n-isuj wi n-älhəwa olaynen</p>	<p>3.1.I.I : Asäššuhu n-uđəf n-äkall wa n-äddäwläät hək-režiotän 3.1.1 Azənnihäz n-əlbinatän n-tisnay d-jäjjätän har-itbət edägg-net n-täsahärt n-Äfreqya däy-teje ta n-jäjjä 3.1.2 Asäššuhu n-əlbinatän wi n-isälän d-anməj-näsän</p>

<p>3.2. I.I : Asiwäq iylalän n-tisäysal n-ädomm d-arözzej d-irkädän har-tädmön tewant d-tenäfäkt däy-Mali</p> <p>3.2.1. Efes n-isäqqärhitän d-əlbinatän i-ädomm d-arözzej d-irkädän əylalnen ətiwaqāzän, əššmarän i-amləllay n-əlhwā</p> <p>3.2.2. Afnoz n-išməm n-tidabiten n-ädomm s-asärrəmāq n-asəmməti n-teje ta n-allonän</p> <p>3.2.3. Asəjət n-asəhəndəs-net s-ašənš n-isuj əynaynen ənimännäknen d-äkall d-a-wa t-iwārän</p> <p>3.2.4. Usəd n-folitik n-ädomm däy-tanäyruft n-tayde n-efes intamän n-äkall</p> <p>3.2.5. Asäššuhu n-timašalen n-umäy d-asəlmad ijan s-efes n-əlhwändäsät d-tikārras n-asäyşal n-timəutar n-efes n-käl äkall</p> <p>3.2.6. Asəjət n-tirwe s-tulaten ətiwäkfänen titit d-asəssuf n-n-iki n-iwetän</p> <p>3.2.7. Tebädde təjlayät d-ižärfan n-əššäyəlän n-ädomm</p>	<p>3.2. I.I : Iji n-Mali a ilan äšşahät äddäwlät täšşohet däy-ädomm har tətəbət tewwant</p> <p>3.2.1. Asəjət n-iji n-märsintän wi əzžaynen s-asäyt n-izintän kannänen tifärsen meysimäqqusnät-tänät</p> <p>3.2.2. Asəffulən n-ujəš nteje ta n-ädomm i-izintän</p> <p>3.2.3. Asəjət n-asəməl n-əlhwändäsät d-tišəşray ənimähälnen təj tebädde d-asinay-näsnät</p> <p>3.2.4. Asəbət n-turhənna n-təysiwen (PPR) d-asəjət n-aggay turhənnawen n-arözzej, a əhanät d-asiwäq n-asäyşal d-asikay /ašənš n-tikşənna däy-Äfreqya hakd-əddəwəl</p> <p>3.2.5. Ädđəmun n-imärwasän wi əkkänen ebre n-ädomm</p>	<p>3.2. I.I : Asäššuhu n-atwəməšəkki i-tisäyşal ti täkkänen əddəwəl ti n-tukatten n-isudar d-tenäfäkt</p> <p>3.2.1. Asäššuhu n-uylel i-tulat n-efes n-ädomm</p> <p>3.2.2. Tiwdit däy-ašəmmişəl n-isukas n-ädomm</p> <p>3.2.3. Efes n-tajiwen ti sämətwalnen əknänen terše n-əlqim d-tənfa əknanät atwəməšəkki jer-əddəwəl</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>
--	--	--	--

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJEJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASEMMETTI N-TINÄXRAF N- ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄSSHUHU
	<p>3.2.8. Ašəmmišəl n-folitiktän n-timottayen n-äkall d-təmmənya i-iggoz n-tifärrawen d-išəkraš, asäylyas n-inəsдума d-tisäyşal n-ädomm</p> <p>3.2.9. Asənnətibäy iylälän d-ihuk n-əlqim ənnikkal n-išəkraš d-ädanda n-arəzzej</p> <p>3.2.10. Asäşşuhu n-tamädhəlt däy-teje ta n-ädomm</p>	<p>3.2.6. Asəjət n-tisäyşal ti əknänen təmyäre n-tajiwen n-ädomm ti kənnänen tirwe, ətiwärhänät, ədmanın tiwaqt n-azrəf i-inəsдума, atəjraw n-tisäyşal d-ihuk-näsän n-əlqim yur-tarrayen fuk har-idras miši n-fənnəz</p> <p>3.2.7. Ädämana n-atwärh n-tisäyşal n-arəzzej däy-iwetän yərəd</p> <p>3.2.8. Asiwäđ n-tädabit n-äddinät d-asəhhəriwəs n-umäy d-tišəşray däy-ebre n-izintän ti n-ädomm</p>		
	<p>3.3. I.I : Asəjət s-asəntam n-asuk n-tukatten tibyar ti daw-äkall däy-ärrezäy</p> <p>3.3.1. Asäşşuhu n-tämusne n-taliwen n-tibyar ti n-daw-äkall d-ti n-tizənbaz n-äkall n-dagg-äkall n-Mali</p> <p>3.3.2. Asəjət n-umäy i-tibyar ti n-daw-äkall däy-äkall n-Mali fuk ;</p> <p>3.3.3. Efes n-asəlmad n-əššäyölän wi oräknən tibyar ti n-dagg-äkall , tizənbaz d-bäturun (läkkol n-tibyar ti n-taräja n-äkall) ;</p> <p>3.3.4. Iji n-ənnəyät ofän wa n-ihənnin n-inmäđwilän wi n-tibyar ti daw-äkall d-asäşşuhu n-tamäđint wäret-tänfäraräy n-teje-ten;</p> <p>3.3.5. Asäşşuhu n-amšäyäl jer-äššarikatän n-tibyar ti n-dagg-äkall d-äššarikatän n-käl-Mali ti wär-ila äddäwlät ;</p> <p>3.3.6. Ašärrušu n-atəjraw n-taräđot s-umäy n-tibyar ti n-dagg-äkall, taräđot s-aməyyəz, dtaräđot s-ukəs n-tibyar-tin ;</p> <p>3.3.7. Asəhhəriwəs n-asəməl n-äššarikatän n-tibyar ti n-daw-äkall əssimyərnən əhənzazäy ;</p> <p>3.3.8. Asənnəmənnək n-timašalen n-ukəs n-oräy d-asäkkämo n-tizənbaz ;</p> <p>3.3.9. Asiwäđ n-umäy d-ukəs n-tizənbaz ti əlänen tənfa hullan ;</p> <p>3.3.10. Tamäđint d-asuyəl n-idäggan n-tibyar đarät-ukəs n-tibyar ;</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>

3.3.11. Efes n-əbinatən n-asəmmətti n-tisäysal ti n-taräja n-äkall ;
3.3.12. Asəjət n-initän n-tisäysal n-tibyar ti n-daw-äkall.

HEMENNEMH ILAN N-TAYDE DÄY-IJÄJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D-ASÄMMÄTTI N-TINÄXRAF N-ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034-2043 ASÄSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 ASÄFÄS N-TAMÄTTE	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄSSUHU
	<p>3.4. I.I : Asiwäð n-tädabit dÄy-teje ta n-isukas n-äddäwlä</p> <p>3.4.1. Aššöðaj n-asennötibäy n-teje ta n-isukas</p> <p>3.4.2. Asäššuhu n-tartit n-tulaten n-isukas s-asiwäð n-tisäyſal n-isukas wi n-ebre n-aman d-efes n-isukas äyyað s-älqim räqqisän sund nukileyer</p> <p>3.4.3. Efes n-issoy d-äddewel töyyað</p> <p>3.4.4. Asäššuhu n-efes n-imutaj n-asäyſal d-brožetän n-asiwäð n-n-rezo wa n-ahänay/kuran</p> <p>3.4.5. Efes n-umäy d-ašömmišel n-brogramtän n-efes n-isukas wi wären-töwendew</p> <p>3.4.6. Asäryas n-iji n-azræf dÄy-efes n-asäyſal n-isukas wi mäðroynen</p> <p>3.4.7. Emukæn d-ašömmišel n-eddas imiharen n-tamära n-awätay n-efes n-teje-ten</p>	<p>3.2. I.I : Adämana n-iba n-amöndu n-isukas</p> <p>3.2.1. Ikkuy dÄy-efes n-rezo n-ahänay/kuran</p> <p>3.2.2. Asiwäð n-öjutt i-tisäyſal n-isukas wi wären-töwendew</p> <p>3.2.3. Efes s-izintän n-imutaj n-asäyſal n-isukas wi wären-töwendew</p> <p>3.2.4. Iji n-älfäyda dÄy-tibyay ti häðnen dÄy-ebre n-isukas</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäššuhu n-brogramtän n-timašalen</p>
	<p>3.5. I.I : Adämana n-asömmötötti n-arrözäy s-izintän</p> <p>3.5.1. Asiwäð n-izintän n-asömmötötti n-tisäyſal n-käl-äkall ässomätnen tajiwen ti elänen tänfo ;</p> <p>3.5.2. Asömäl n-älxal infan titit n-efes n-teje ta n-ebre n-izintän ;</p> <p>3.5.3. Asiwäð n-izintän n-ukæs s-asömmötötti n-tibyay ti n-taräja n-äkall ;</p> <p>3.5.4. Asiwäð n-umäy d-efes (R&D) n-tisäyſal /d-isäwetän i-ömukæn/tahure</p> <p>3.5.5. Efes n-tisdaj n-ärrözäy n-tajiwen, idäggan äskatnen n-ärrözäy, idäggan n-izintän d-tisdaj n-ädomm dÄy-as tēja tehätelt fäll-tajiwen n-ärrözäy ti teröwnen s-öjutt, elanät ättaloy, teränät-dd äššäyölän hakd-dÄy-a-s ötiwäsamätnä tönfawen ti säsarhanen d-tölawen n-hak režio.</p> <p>3.5.6. Asiwäð n-ikkuy s-tisäyſal n-izintän d-tihorawen ti elänen tänfo</p> <p>3.5.7. Asäššuhu n-asösseyöd d-milyaw d-taršiwen n-izintän;</p> <p>3.5.8. Emukæn d-ašömmišel n-folitiktän n-efes n-izintän ti</p>	<p>3.4. I.I : Iji n-izintän wä izäjän ärrözäy</p> <p>3.4.1. Asiwäð n-öjut i-asömmötötti s-izintän n-tisäyſal ti n-käl äkall,</p> <p>3.4.2. Asiwäð n-izintän wi äzzäyenen ;</p> <p>3.4.3. Asäššuhu n-tisdaj n-ärrözäy n-tajiwen, d-idäggan n-äskatnen n-ärrözäy d-tisdaj n-ädomm ;</p> <p>3.4.4. Asäššuhu n-asösseyöd d-milyaw d-taršiwen n-izintän;</p>	<p>3.4. I.I : Efes n-izintän dÄy-tajiwen ti öknänen terše n-ättaloy</p> <p>3.4.1. Adämana n-atwärh n-tisäyſal n-izintän ;</p> <p>3.4.2. Asäššuhu d-asiwäð n-izintän wi äzzäyenen;</p> <p>3.4.3. Asäššuhu n-tisdaj n-ärrözäy n-tajiwen, d-idäggan n-äskatnen n-ärrözäy d-tisdaj n-ädomm;</p> <p>3.4.4. Uðæf n-asöttewärh n-izintän</p> <p>3.4.5. Asiwäð n-öjutt i-tisäyſal n-izintän ässomätnen tajiwen ti n-älhändäsät öknänen terše n-ättaloy</p>	<p>3.4. I.I : Asöntam n-esäwe n-asöhöndes</p> <p>3.4.1. Asäššuhu n-uylel asöttewärh n-idäggan wi n-izintän</p> <p>3.4.2. Tilalt i-efes n-äššarikatän ti häkkänen äddäbaratän izintän ti n-ðarät-a-wa</p>

<p>n-asuyəl dəy-eben n-ənnikkal n-iyərman</p>			
<p>3.6. I.I : Tebādde d-tanākra n-ordinater d-internet 3.6.1. Efes n-izintān n-kāl ākall n-ordinater d-internet 3.6.2. Efes n-əlbinatān n-koneksio d-ajāraw n-TIC ; 3.6.3. Əmukən n-ideyān n-āddāwlāt n-isālan n-išənnawān (INDG) ;</p>	<p>3.5. I.I : Tijawt n-ordinater d-internet tisəkkukal n-titit 3.5.1. Iji n-ordinater d-internet təlawnen n-ālhāndāsāt əššārāq məqqorān n-atwəməšəkki d-asinay n-āššarikatān n-efes n-tajiwen d-əššāyəlān əynaynen</p>	<p>3.5. I.I : Tumast n-tāsahärt n-ālhāndāsāt dəy-Əfreqya 3.5.1. Ašiwāq n-timusunawen n-iniversitetān maden ənfəw imusanān d-timusunawen ti n-IA</p>	<p>Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen</p>

ISÄNNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-İJİJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASÄMMETTI N-TINÄXRAF N- ARRZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄŞŞUHU
	<p>3.6.4. Ašemmışel n-brogram n-äddäwläť i-išennawän</p> <p>3.6.5. Ämašal n-tišöšray däg-teje n-TIC d-IA i-asössuf n-esäwe n-tiyär, d-äsexät, d-tisnay d-jäjjä, d-mamäla, d-tämmönöya d-älxäkumät ;</p> <p>3.6.6. Tidawt d-iji n-ärrözäy däg-ordinater d-internet</p> <p>3.6.7. Asömöl n-əlbinatän n-anmøj n-isälan ənšätñen maden-säryəs ašemməhəš n-isälan d-titit n-mamäla wa n-elektronik</p> <p>3.6.8. İji n-ewätel i-timottayen n-tamette d-ärrözäy n-efes n-IA</p>	<p>3.5.2. Ädđamana n-asəssiwi n-älhändäsät däg-tajiwēn ti n-, uješ n-märsintän n-edägg i-äwadəm d-tajiwēn tēyyađ n-ässas ;</p> <p>3.5.3. İkkuy däg-umäg n-ässas d-i ämešälän däg-teje-ten ;</p> <p>3.5.4. Ämašal s-İNDG s-udəs n-isälan n-išennawän d-tiđanen ;</p> <p>3.5.5. Ämašal n-brogram n-äddäwläť n-išennawän d-asəffäru däg-älhəwa n-sateliittän</p>	<p>3.5.2. Asinay n-tišöšray däg-teje ta n-IA əhanäddäbaratän wi-s ämyatär ädomm d-izintän d-əššäyölän</p> <p>3.5.3. Efes n-santärtän wi n-umäg d-tišöšray d-asärremäđ n-Startuptän</p> <p>3.5.4. Efes n-tisdaj n-atwəməšəkki i-asäyşal n-älhändäsät ta n-isälan</p>	
	<p>3.7. İİ : Tijawt n-tihorawen, d-atwəšijaš, d-agna əššäräd n-efes</p> <p>3.7.1. Tilalt i-äddäbaratän wi n-turistän əkkänen ebre n-agna, d-älçadatän d-tihorawen n-käl äkall</p> <p>3.7.2. Efes n-izintän n-agna ti dd-šäşraynen härätän əynaynen</p> <p>3.7.3. Asinay n-iggoz n-tikusa n-agna n-äddäwläť</p> <p>3.7.4. Asiwäđ n-diblomasi däg-teje ta n-agna</p> <p>3.7.5. Efes n-əlbinatän wi əllilnen i-teje ta n-atwəšijaš d-agna d-tihorawen (imäzzayän wi n-tihorawen santärtän n-tihorawen, dawsa.)</p> <p>3.7.6. Asössuf n-älxal n-älxäkumät, d-asənnətibäy d-älqanun n-teje ta n-tihorawen d-atwəšijəš d-agna ;</p> <p>3.7.7. Efes n-äššärika ta n-atwəšijəš</p> <p>3.7.8. Asiwäđ n-titit n-tirwe n-äššarikatän ti n-tihorawen d-ti n-atwəšijaš, d-ti n-agna</p> <p>3.7.9. Tidawt wäret-täddew d-älqanun s-esäwe isasärhen ijlan s-a əndärrän a əndärrän inimähälän d-tašne n-imawayän-net</p>	<p>3.6. İİ : Ädđamana n-atwəməšəkki n-tisäyşal ti n-käl-äkall</p> <p>3.6.1. Asəhhəriwəs n-asəwəl n-äššarikatän ti n-tihorawen d-atwəšijəš d-agna ebre n-teje ta n-izintän</p> <p>3.6.2. Asiwäđ n-titit n-asäyşal n-taršiwēn d-əššäyölän n-agna n-Mali wi kännänen atwəšemişəl däg-Mali hakd-tukatten</p> <p>3.6.3. Titit n-atwəməšəkki n-tisäyşal ti n-käl äkall</p> <p>3.6.4. Ašemmışel n-folitiktän otasnen asiwäđ n-tädabit n-asit n-əməkən n-äššarikatän n-teje ta wäret-täddew d-älqanun hullan däg-asössuf n-asäyşal</p>	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen
	<p>3.8. İİ : Asəjet n-tajiwēn ti-s dd-itäjjäš azrəf ärözäy</p> <p>3.8.1. Asäşşuhu n-asəwwəliwəl n-tibyar ti n-käl-äkall (azrəf itwarän, Ašəššäyöl ...))</p> <p>3.8.2. Ašəššäyöl n-tulaten tēyyađ n-räjjöš n-izärfan wi n-käl-äkall (asənnəmirəj n-azrəf, amšäyal, (PPP), asəssiwi n-izärfan n-käl-Mali wi n-tukatten...);</p> <p>3.8.3. Ašemmışel n-tayde tolayät n-asəmmärwəs ;</p> <p>3.8.4. Ädđamana n-asəyär n-ärrözäy i-imeräkän ;</p>	<p>3.7. İİ Asinay n-tasdejt ta n-izärfan</p> <p>3.7.1. Asömöl n-edägg ojjan izärfan n-Afreqya hakd-älyaläm</p> <p>3.7.2. Asömöl n-tanäyruft n-älqanun d-efes n-asəmad n-inaxdimän tiddas n-iwetän wi n-izärfan</p>	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen	İkkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timaşalen

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJËJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASEMMETTI N-TINÄYRAF N-ARRËZÄY	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄ LT 4 : 2054- 2063 A S Ä Ş Ş U H U
	<p>3.8.5. Asemel n-ässhärädän n-ajäraw yur-bank n-izärfan hin-iššamän i-äššarikatän ;</p> <p>3.8.6. Ämašal n-tulaten n-idäggan n-izärfan öynaynen n-tukatten sund NBD ta n-BRICS (Bank täynayät n-efes)</p>	<p>3.7.3. Emukөн d-äššemmišөл n-össöyasatän i-ärrezäyän wi mäqqornen n-taytaft i-titit n-iwetän wi n-izärfan</p> <p>3.7.4. Emmøjnu n-esäwe n-esäwe izärfan öynayän, olayän ehanät banktän ti n-mamäla, d-banktän n-efes d-äššarikatän n-käl-äkall</p>		

**IV.
EFES N-
TAMƏTT
E
OLALÄ
N**

<p>4.1. I.I : Asit n-atwärh i-ikallän/idäggan wi wären-əymer hullan d-ikallän/idäggan wi əyyäbnen</p> <p>. Alkum i-taydiwen n-efes əjanen ənnəyät i-tiləmmaz d-tənfawen n-əkall</p> <p>4.1.2. Aggay i-tajiwən/režiotän ti wären ätwäzzäy hullan n-inaxdimän wi-s ämyatär ukəs n-tibyar-näsän</p> <p>4.1.3. Efes n-tiləmmaz n-əššäyəl däy-tajiwən ti ikna älfäyda uješ däy-idäggan/ikallän wi wären-əymer d-wi əlänen əlyibän</p> <p>4.1.4. Asäryas n-asəmmətəwəl n-ikallän əzzaynen, ətiwämäššəkken däy itajj efes iyälälän</p> <p>4.1.5. Iji n-ənnəyät i-tisämmättayen sund titit n-tamətte d-tanäyruft-net däy-eddas n-efes (däy-täqqän jəzzulät hakd-ti šejret) yur-tarrayen yərəd hakd i-tajiwən fuk ;</p> <p>4.1.6. Asəhhəriwəs n-tahəđära n-imäsawayän yərəd d-tamətte yərəd-net däy-asənnətibäy n-talyiwən n-timattiwən d-älyimara n-iyärman d-asəqqärhi n-əkall ;</p> <p>4.1.7. Asäşşuhu n-tanäyruft n-tahärt n-əššäyəl d-d-asənnəmənnək n-əssəyasa n-əddäwlät däy-əlzəməç hakd-däy-folitiktän n-tamətte, ta n-tanäkra s-tukkatten n-əššäyəb, d-əlyimara n-iyärman däy-a iskatän ;</p> <p>4.1.8. Asiwäđ n-tanmədhalt jer-kolektivitetän d-jer-ikallän d-jer-särwistän wi n-taməđint d-tahəđära n-käl-əkall</p>	<p>4.1. I.I : Asəssəmətwəl n-tisdaj ədduttätən n-efes n-tajiwən/režiotän</p> <p>4.1.1. Asiwäđ n-efes n-əkall d-desantralizasio təknaat əddəttu har tumas režio təmankayt n-tartit n-ikallän s-inməđwilän</p> <p>4.1.2. Asəməl n-isəwetän n-tidət n-efes n-rezotän d-ikallän ənsanen fäll-tisəskat n-režiotän d-tiləmmaz ti dd-ila had-edägg - režio</p> <p>4.1.3. Ikkuy däy-efes n-imäššäyälän s-ikkuy däy-brogramtän n-isuj n-tamətte däy-täqqän</p> <p>4.1.4. Iji n-tisdaj n-älhändäsät däy-režiotän ti əššämnen</p> <p>4.1.5. Iji däy-režiotän n-əlbinatän d-isuj əyrafnen</p> <p>4.1.6. Asəssəmətwəl n-rezo n-iyärman ilan tisdaj əjjotnen äddoben uđəf d-akwənkəwi n-ikallän s-asiwäđ n-anmətəttaf jer-iyärman d-ijəmatän</p> <p>4.1.7. Asiwäđ n-ibaran wi hərawnen n-asikəl har iđmən anməjjaš jer-ayrəf n-əddəwəl</p> <p>4.1.8. Asiwäđ n-tisdaj n-ərrəzäy n-jer-əlħududän n-əddəwəl</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asäşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>
---	---	--	--

ISÄNNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJEJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASÄMMETTI N-TINÄYRAF N- ARRÄZÄY	TEMÄRRÄHÄ LT 2 : 2034- 2043 ASÄSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 ASÄFÄS N- TAMETTE	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄSSUHU
	<p>4.2. I.I : Asämäl n-ägg-äkall n-Mali ilan timojjaten olaynen n-tewwidema d-temeçt</p> <p>4.2.1. Asässhuhu n-tašniwen, d-timunawen d-timašalen n-tamette s-tašniwen d-timankayen n-äddäwlät d-demokrasi d-semyar n-ašwalän n-äddäwlät d-semyar n-älqanun wa äšnämännäkän taməzzoyt n-äddäwlät</p> <p>4.2.2. Asiwäç n-teyäre n-ašärrušu d-älädäb n-tärha n-äddäwlät tässomet semyar n-tašniwen d-asənnətibäy n-əššäyälän n-äddäwlät</p> <p>4.2.3. Asiwäç n-tiyär n-tärha n-äçdäwlät däy-läkkolän d-iniversitetän</p> <p>4.2.4. Efes n-anmäçtaf hin-iššamän i-umäy d-asässhuhu n-ijdar n-äddäwlät fäll-tumast n-käl-äkall d-tärha-net</p> <p>4.2.5. Asəseyəød n-tiyär d-ašəmmišəl n-käl-isälän d-rezo wi ohämen</p> <p>4.2.6. Asässhuhu n-tahäçära n-käl-äkall ha rimas hak ägg-äkall ämaway n-äkall-net</p>	<p>4.2 I.I : Asässhuhu n-tašne n-tumast n-ägg-äkll</p> <p>4.2.1. Tetähelt i-timašalen n-käl-äkall wi dd-šäšraynen a äynayän</p> <p>4.2.2. Efes n-tumast n-käl-äkall s-ordinater d-internet yur-təmmäçrit</p> <p>4.2.3. Asiwäç n-teyäre n-ašärrušu d-älädäb n-tärha n-äddäwlät tässomet semyar n-tašniwen d-asənnətibäy n-əššäyälän n-äddäwlät</p> <p>4.2.4. Edey n-tinäyraf n-tanməhalt jer älxäkumät d-käl-äkall</p> <p>4.2.5. Asiwäç n-tišəfray däy-tanmədhalt d-tayette n-älžamayät</p>	Ikkuy d-asässhuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asässhuhu n-brogramtän n-timašalen
	<p>4.3. I.I Afnoz n-asənnəmiçär n-tamette d-əlläçqu</p> <p>4.1.1. Asämäl n-ässas n-iggoz ässomen ewätel i-ässexät isišuhun əššəmorät d-asəssihär ämoos tamätart i-tanmədhalt jer-käl-äkall</p> <p>4.1.2. Asässhuhu n-brogramtän n-tätart n-tamette d-asəssiwäç-d-näsän i-käl-äkall fuk</p> <p>4.1.3. Asäməld-asiwäç n-isäwetän nizärfan əmisäksäknen ilan esäwe n-imesan isidaben aggay n-amsilay n-ikallän</p> <p>4.1.4. Asiwäç n-titit nəššäyäl n-afnoz n-amsilay n-əlžinsän d-açäräw n-särwistän n-ässas</p>	<p>4.3. I.I : asəmmətəwəl n-ärrezäy əssomen tamette</p> <p>4.3.1. Efes n-asənt n-äššarikatän əynaynen däy-tamette</p> <p>4.3.2. Asässhuhu n-isäwetän n-aggay n-n-asejjənəni n-tulaten teyyaçd</p> <p>4.3.3. Asässhuhu n-isäwetän n-tuzant n-a-wa dd-ixsälän</p> <p>4.3.4. Efes n-Santärtän n-umäy d-wi n-efes n-tišəšray n-tamette</p>	Ikkuy d-asässhuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asässhuhu n-brogramtän n-timašalen

<p>4.4. I.I : Asəməl n-əşşəyələn əsiləllätən</p> <p>4.4.1. Asənnəməhəl n-timusnawen d-ilmudän n-imäşşəyələn d-timyutar n-äşşarikatän d-imäsawayän əyyađ n-ärrəzäy</p> <p>4.4.2. Iji n-izärfan əzzaynen däy-asəlmad n-əşşəyələ d-aşəşşəyələ n-imawađäneđen d-äddinät wi əyyäbnen</p> <p>4.4.3. Asəməl n-tiləmmaz n-əşşəyələ d-asiwäđ n-arr n-imawađän i-äşşarikatän-näsän, d-ti n-đeđen hakd-ti n-äddinät wi əyyäbnen</p> <p>4.4.4. Asässuf n-tidabiten har-t-əməlnät timusnawen ənfanen əttäfnät esäwe iyälälän n-efes n-ärrəzäy d-tamətte</p> <p>4.4.5. Asəssuf n-asəmməsədu d-asənnətibäy n-isälan fäll-iba n-əşşəyələ d-iba n-ijdäh n-əşşəyələ i-imawađän</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen</p>
---	--	--	--

ISĒNNĒMĒH ILAN N- TAYDE DĀY-IJJ	TEMĀRRĀHĀLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ĀSSAS D- ASĒMMĒTTI N-TINĀXRAF N-ARRĒZĀX	TEMĀRRĀHĀLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMĀRRĀHĀLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M Ē T T E	TEMĀRRĀHĀLT 4 : 2054-2063 ASĀŠŠUHU
	<p>4.1. I.I Asēmēl n-esāwe n-tiyār olayān, innimāṭṭāf wār-hin-ijleš āwadēm</p> <p>4.1.1. Asēbat ntizart n-tumast d-tāmusne i-ihuk n-musnāt ɣas</p> <p>4.1.2. Efes n-tassayt n-iniversitetānd-āššarikatān infan ašujej n-imawaḍān wi əɣrānen əššāyəlān</p> <p>4.1.3. Asēnnēmēhəl n-umä i-efes d-asəyār d-asəlmad n-əššāyəl</p> <p>4.1.4. Asāššuhu n-asəyār wa n-ālhāndāsāt d-almud n-əššāyəl har dd-əzjārān inaxdimān dāy-tajiwen ti tēha tēnfa, d-əššāyəlān wi wi dd-əlkānnen d-teje ta n-izintān</p> <p>4.1.5. Asēmēl n-brogramtān n-edey d-asinay n-əlbinatān n-lākkolān wi māḍroynen d-iniversitetān s-aklukəlu, hakd-wi dd-əskātne asəyār n- STIM</p> <p>4.1.6. Efes n-asəlmad inšātān d-tisədduba dāy-tajiwen n-n-timiskāten n-āssexāt d-izintān ti n-isəfran d-asāysal n-a-wa infān imudārān</p> <p>4.1.7. Efes n-asəlmad n-timusnawen d-ālhāndāsāt ta təmsādāt d-asēmēl n-lisetān wi ofānen d-tāmusne d-ālhāndāsāt</p> <p>4.1.8. Efes n-brogramtān/curricula əsiyāmārnen fāll-tašniwen-nānāy ti n-ālašāl, d-timunawen ti n-kāl-ākall, tawalen n-ākall, timusnawen d-ālhāndāsāt ɣur-tarrayen ɣərəd n-esāwe n-tikarsiwen, d-ālhāndāsāten d-Matmatik (STIM)</p> <p>4.1.9. Asēnnēmənhi n-umyāwān i-tāmusne d-asəlmad n-əššāyəlān har ənmənnəkān d-əššāyəlān d-tiləmmaz n-ārrəzāy</p> <p>4.1.10. Asəssuf n-asəlmad d-asənnətibāy n-imāsāyran</p> <p>4.1.11. Asiwāḍ n-tifut ɣur-tarrayen n-asəyār d-tulaten n-asəyār ɣur-teje n-asəyār wa n-āddāwlāt</p> <p>4.1.12. Efes n-brogramtān nasənnēməd d-əššəmorāt n-esāwe ilan hullan əmmək n-almud isilāwāylāwāyān dāy-ikallān wi iha akənnas</p>	<p>4.4. I.I Asiwāḍ n-umāy i-musnāt i-esāwe n-tiyār iskatān s-āššahāt</p> <p>4.4.1. Asāššuhu n-asəskat s-timusnawen d-ālhāndāsāt ɣur-tarrayt ta n-āddāwlāt hakd ta n-ammās n-ākall</p> <p>4.4.2. Āḍḍāmana n-asāysal n-āḍḍəkəḍ n-inaxdimān əskātne wi-s t-wār-illa daw-sān (I.I) d-inaxdimān wi tən-sāyranen</p> <p>4.4.3. Asiwāḍ n-asəmmətwəl n-ārrəzāy n-musnāt</p> <p>4.4.4. Efes n-əlbinatān əynaynen osaynen ɣur-tarrayen n-esāwe ɣərəd</p> <p>4.4.5. Asiwāḍ n-umāy n-āssas , d-umāy i-efes dāy-iniversitetān</p> <p>4.4.6. Efes n-PPP dāy-teje n-umyāwān n-tāmusne hakd-ālhāndāsāt</p> <p>4.4.7. Asiwāḍ « iisālan n-musnāt n-ārrəzāy s-asēmēl n-rezo n-musnāten n-ārrəzāy n-ammās n-ākall (iniversitetān, kolektivitetān n-ākall, əššāyəb , dawsa.)</p>	<p>Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen</p>	<p>Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen</p>

<p>4.1. I.I : Asəməl n-esəwe n-əssexät əynayän</p> <p>4.1.1. Asəşşuhu n-a-wa t-illän däy-isəfran d-əşşäyälän olaynen s-asəməl n-idäggan n-läxtur əlanen imutaj əsikakänen hullan, maden-əfnəz asikay n-imarhinän</p> <p>4.1.2. Asəməl n-isäwetän olaynen n-aggay d-asənnətibäy n-turhənnawen d-məttənän</p> <p>4.1.3. Iji n-azrəf äzzayän däy-imäşşäyälän d-ihuk-näsän n-älqim</p>	<p>4.4. I.I : Aqđämana n-jəddihät n-əssexät däy-əddäwlät</p> <p>4.1. Asəməl n-santärtän n-efes d-asäyşal n-tiksənnə</p> <p>4.2. Efes n-asäyşal n-isəfran</p> <p>4.4.3. Asəşşuhu n-isəfran s-ordinater d-internet</p> <p>4.4.4. Ikkuy däy-brogramtän n-asəşşuhu n-esəwe n-əssexät</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>	<p>Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timaşalen</p>
---	---	--	--

ISĒNNEMĒH ILAN N- TAYDE DÄX-IJĒJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASĒMMĒTTI N-TINÄXRAF N-ARRĒZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 A S E F E S N - T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄŠŠUHU
	<p>4.1.4. Ikkuy dāy-ašēmmišel n-režim n-ewätel i-turhōna i-tamētte fuk (RAMU) ;</p> <p>4.4.1. Asiwād n-umāy d-asāyṣal n-isēfran wi n-käl-ijāmatān</p> <p>4.4.2. Efes n-asāyṣal n-käl-ākall i-isēfran wi nāssas d-isēfran wi n-käl-ijāmatān hun-ētiwāsalāynen (MTA)</p> <p>4.1.5. Asēmōl n-brogam intāmān oharnāt tajiwen dāy-ebre n-aggay d-asēyār n-isudar</p> <p>4.1.6. Asēmōl n-brogramtān n-asāšṣuhu n-esāwe n-āssexāt</p> <p>4.1.7. Iji dāy-ordinater d-internet n-esāwe n-āssexāt d-temeḍt (télé-médecine, RSU, ...)</p>	<p>4.4.5. Ikkuy dāy-asāšṣuhu n-asēssuf n-imutaj n-ēššāyōl n-sārwestān wi n-āssexāt</p> <p>4.4.6. Ikkuy dāy-efes n-izintān ti kānnānen isēfran</p> <p>4.4.7. Asāšṣuhu n-isāwetān n-ēššōmorāt i-māyṣadān n-turhōnnawen ti lābasnen</p>	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen
	<p>4.7. I.I : Asiwād n-atwārḥ i-iyārman</p> <p>4.7.1. Asēssuf n-asēssuxu d-milyaw n-tamēzzyōt dāy-iyārman</p> <p>4.7.2. Äḍḍāmana n-ajāraw n-ehān illullen i-tamētte ta wāret-tōla azrēf ājjen</p> <p>4.7.3. Tamāḍint hin-tēššamāt n-ālyimara har umas ēššārāḍ ilwayān titit n-ārrēzāy d-efes</p> <p>4.7.4. Asēt n-brogramtān wi ēššāmnēn n-asēssuf n-ehān dāy-ewätel n-tanhāḍt dāy-ōlyimara</p> <p>4.7.5. Iji n-izārḥan ēzṣaynen dāy-ōmmējnu d-milyaw n-ēššāyōl wa n-āddāwlāt d-ēlbinatān n-tamētte d-ārrēzāy d-rezo n-tisnay d-jājjatān</p>	<p>4.4. I.I : Asinay n-ōlyimaratān-nānāy wi māqqornen</p> <p>4.4.1. Ikkuy dāy-brogramtān wi ēššāmnēn n-asēssuf n-ehān dāy-ewätel n-tanhāḍt dāy-ōlyimara</p> <p>4.4.2. Ikkuy dāy-iji n-izārḥan ēzṣaynen dāy-ōmmējnu d-milyaw n-ēššāyōl wa n-āddāwlāt d-ēlbinatān n-tamētte d-ārrēzāy d-rezo n-tisnay d-jājjatān</p> <p>4.4.3. Asēmōl n-ālṣaṣma tāynayāt</p> <p>4.4.4. Asēbat n-eddas n-ālyimara dd-ikfan idēm ilan ēlbinatān ēlanen tebādde</p>	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen
	<p>4.8. I.I : Asēmōl n-ēššārāḍān n-asēbdad n-ḍeḍen d-ārrēzāyān-nāsnāt</p> <p>4.8.1. Iji n-edāgg i-ālžins har umas tāmarkayt n-tēmmōnya tolayāt dāy-ēsseyasa d-timottayen n-āddāwlāt hakd-dāy-ijāndān dāy itiwājja ēnnēyāt i-ālxlal n-desantralizasio d-ariri n-sārwestān n-āddāwlāt dāy-ammās n-ākall</p> <p>4.8.2. Ukēs n-tašniwen n-käl-ākall ti tākkāsnen tahāḍāra i-ḍeḍen</p> <p>4.8.3. Ihuk n-ālqim tisēdduba d-tidabiten n-ḍeḍen d-tassayen n-ḍeḍen dāy-esāwe n-aggay n-ikēnnāsān d-asēnnēmōnnēk n-iyārḥan e-d ija āššār</p>	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāšṣuhu n-brogramtān n-timašalen

ISĒNNEMĒH ILAN N- TAYDE DÄX-IJĒJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N- ÄSSAS D-ASÄMMÄTTI N-TINÄXRalenAF N- ARRZÄX	TEMÄRRÄHÄ LT 2 : 2034- 2043 ASĒSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 ASĒFĒS N- TAMĒTTE	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄŠŠUHU
	<p>4.8.4. Ašujəš n-ɖeɖen dāy-asənnətibāy-tamudre n-ayrəm, hək d-asəlmad-nāsnāt, tebādde-nāsnāt d-izārfan-nāsnāt, ājāraw-nāsnāt i-tifārrawen d-išəkraš had-ajāraw-nāsnāt i-tirɖalen</p> <p>4.8.5. Asəssuf n-ajāraw n-ɖeɖen d-timawaɖen i-sāwistān wi n-āssexāt, wi n-tiyār, d-wi n-almud n-əššāyəlān</p> <p>4.8.6. Asəjət n-ālhāndāsāten ti n-ɣur-ihānan har əfnāznāt əššāyəl i-ɖeɖen ti n-ijāmatān</p> <p>4.8.7. Usəd n-ɖeɖen dāy-tiwātāttayen ti ntisāyisal, ajāraw āssojdāhān n-tiləmmaz n-əššāyəlān hək-əššārāɖān n-asāyisal</p>	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen
	<p>4.9. I.I : Tijawt n-imawaɖān imawayān n-timottayen d-tartit n-āddāwīāt</p> <p>4.9.1. Āɖɖāmana n-ajāraw n-imawaɖān i-əššāyəl, usəd dāy-tamətte d-arrəzāy, tišəšray n-ālhāndāsāt d-tibyar i-ašārjaš n-āššarikatān-nāsān</p> <p>4.9.2. Asiwāɖ d-asāššuhu n-əlbinatān n-tamətte d-tiyār n-imawaɖān</p> <p>4.9.3. Asəffulən n-asəssihār d-ablāzłaz n-imawaɖān s-asəjət hasān n-tiləmmaz d-ibaran n-tahāɖāra</p> <p>4.9.4. Asəjət n-timašalen n-išərah d-tinna har ifəw ilu n-iman n-tamətte, uješ n-əššāyəlān , anmārħ n-tamətte d-asəməl n-taršiwən</p>	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen	Ikkuy d-asāššuhu n-brogramtān n-timašalen

4.10. I.I : Asəhhəriwəs n-tahəđära n-käl-Mali wi əhänen tukatten däg-efes n-əddäwlät	Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen	Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timašalen
4.10.1. Asəwwəliwəl n-käl-eyäf n-käl-Mali wi əzzäyñen däg-tukatten däg-isäyran n-iniversitetän s-asəməl n-tisənşay dd-siyulñen iməñkar wi əyranen ikallän-näsän (Mali)			
4.10.2. Aşujəš n-käl-Mali wi əzzäyñen tukatten däg-esäwe n-desantralizasio d-azəzjar n-tibyər har säşşuhun räjjoš n-izärfan-näsän däg-Mali			
4.10.3. Asəhhəđär n-käl-Mali wi əzzäyñen däg-tukatten d-asəbbərbär n-folitiktän n-əddäwlät d-aggay-näsän däg-Mali			
4.10.4. Asiwəđ n-räjjoš n-izärfan titinen n-käl-Mali wi n-tukkatten s-ašəmmišəl n-esäwe « Isäryisän n-tetähelt i-räjjoš n-izärfan titinen n-käl-Mali wi n-tukatten (FAIP) »			
4.10.5. Asəməl n-folitik n-asəssärh d-uđəf n-käl-Mali wi əzzäyñen tukatten əssänen əššäyəl			
4.10.6. Asəməl n-edägg dd-iskatän käl-Mali wi n-tukatten əlanen älxal tən-isisärhän äddinät d-älqanun n-räjjoš n-izärfan isirämsen			
4.10.7. Asiwəđ n-aššəmmišəl n-ibaran wi n-älqanun n-asəssiwi n-izärfan n-käl-Mali wi əhänen tukatten s-äkall-näsän(Mali)			

ISĒNNĒMĒH ILAN N- TAYDE DÄY-IJĒJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASĒMMĒTTI N-TINÄYRAF N-ARRĒZÄY	TEMÄRRÄHÄ LT 2 : 2034- 2043 ASĒSKAT	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044- 2053 ASĒFĒS N- TAMĒTTE	TEMÄRRÄHÄ LT 4 : 2054- 2063 ASÄŠSUHU
<p>ÄHENZA ZÄY ITIWAGÄ ZÄN</p>	<p>5.1. I.I : Asĕnnĕtibäy d-iggoz n-ahĕnzazäy d-asit n-efes iyĕlälän 5.1.1. Asĕtbat n-tiyär olaynen n-ähĕnzazäy 5.1.2. Äĕĕämäna n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-a-wa t-illän däy-aman 5.1.3. Iggoz d-asĕssuf n-edägg n-tamĕzzoŷt n-ayrud n-käl-äkall 5.1.4. Äĕĕämäna n-iggoz hin-iššamän n-a-wa iwärän ašämor n-äkall d-a-wa ihän aman 5.1.5. Asĕmĕl n-zintän dd-jarräwnen tĕnfa däy-ĕnnikkal wa äqgorän d-asĕmmĕtĕtti n-aratän n-irkĕdän 5.1.6. Asit n-tanmĕdhalt n-ŷer-ĕddĕwĕl, däy-ayrĕf n-ĕddĕwĕl, hakd ŷer-Mali d-äddäwĕlät a tämooŷ, tanmĕdhalt täqqalät ahĕnzazäy d-asäššuhu n-ahĕnzazäy däy-dibĕlomas 5.1.7. Asiwäd n-atwĕšijaš n-ahĕnzazäy däy-idäggan wi däy-ätwagäznät tulaten 5.1.8. Asĕmĕl n-esäwe n-tamäĕdint n-milyaw n-aĕu, d-ikallän, d-aman 5.1.9. Asĕtbat d-asiwäd n-ĕššäyĕlän n-asĕnnĕtibäy n-ĕnnikkal wa äqgorän hakd-wa ibdäjän har äj ĕnnukĕl afnož iyĕlälän 5.1.10. Asĕnnĕtibäy d-efes n-teje ta n-asĕssuxu s-asiwäd n-musnät i-kolektiwitetän n-äkall i-timattiwĕn däy-timoyälĕn n-tisäyŷal 5.1.11. Asärrĕmäĕd n-ajäraw n-aman n-tesäŷe däy-älyafyät i-timattiwĕn yĕrĕd ;</p>	<p>5.1. I.I : Asiwäd n-äjutt n-aggay n-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.1. Asiwäd n-tiyär olaynen ĕtiwärhänen ĕmisawälĕn n-ähĕnzazäy 5.1.2. Asäššuhu n-ĕššĕmorät i-talyiwĕn n-ähĕnzazäy, d-arĕzäy d-tamĕtte i-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.3. Emukĕn n-timyutar n-äkall däy-aman ĕjdähnen olayän n-tajiwĕn ĕzlaynen n-efes däy-a-s tĕja taytaft a-wa ikmäŷ imuzäyän n-aman 5.1.4. Efes n-ajäraw n-asĕssuxu iyĕlälän i-timattiwĕn fuk 5.1.5. Tadhĕlt i-iggoz n-irkĕdän d-äĕomm d-asuyĕl n-imäytan wi teytasnen idäggan-näsän 5.1.6. Asäššuhu n-tašniwĕn n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-ikallän d-amanĕtän (GDTE) 5.1.7. Tilalt n-älhändäsät n-asäyŷal d-asĕmmišĕl togažät ahĕnzazäy</p>	<p>5.1. I.I ; Asiwäd n-äjutt n-aggay n-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.1. Äĕĕĕmun n-anuzjem n-izolajän hakd-anuzjem n-älžamayät fäll-tiyär n-ahĕnzazäy 5.1.2. Tirjit i-efes iyĕlälän n-äddäwĕlät s-äddäbaratän n-anĕlmad d-asĕsmaĕd n-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.3. Asĕssuf n-iggoz n-a-wa t-illän däy-aman däy-anäsax 5.1.4. Äĕĕämäna n-iggoz n-edägg d-ilu n-iman n-käl-äkall 5.1.5. Asäššuhu n-tiddas n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-imuzäyän n-ašämor n-äkall hakd-a-wa ihän aman 5.1.6. Ikkuy däy-tašniwĕn n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-ikallän d-amanĕtän (GDTE)</p>	<p>5.1.1. I.I : Asäššuhu n-aggay n-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.2. Asĕntam n-tiyär n-ahĕnzazäy har umasnät tašne wäret bädĕĕew d-tärha n-äkall 5.1.3. Äĕĕĕmun n-ĕššĕmorät n-timattiwĕn s-äddäbaratän n-anĕlmad d-asĕsmaĕd n-idraš n-implĕllayän n-älhäwa 5.1.4. Asĕntam n-asĕnnĕtibäy intämän n-a-wa t-illän däy-äman yur-tarrayĕn yĕrĕd 5.1.5. Asĕntam iyĕlälän n-iggoz n-edägg d-ilu n-iman n-käl-äkall 5.1.6. Asäššuhu n-tiddas n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-imuzäyän n-ašämor n-äkall hakd-a-wa ihän aman 5.1.7. Asäššuhu n-tašniwĕn n-asĕnnĕtibäy iyĕlälän n-ikallän d-amanĕtän (GDTE)</p>

5.2. I.I : Asəfəs n-tədabit n-əşşəmorät n-tamətte dəy-älxal osayän d-impləllayän n-älhəwa

5.1.1. Asäryas n-iji n-edägg hin-işşamän n-asənnətibäy n-mişitän d-älmäşşibäten d-äddäbaratän n-anəlmad d-impləllayän n-älhəwa dəy-əssəyasatän n-taydiwen n-tajjiwen n-efes n-tamətte d-arrazäy d-esäwe n-eddas yur-tarrayt ta n-äddäwlät hakd-ta n-ammas n-äkall

5.1.2. Efes n-tədabit n-əşşəmorät n-tamətte i-idraş n-impləllayän n-älhəwa

Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timaşalen

Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timaşalen

Ikkuy d-asəşşuhu n-brogramtän n-timaşalen

ISENNEMEH ILAN N- TAYDE DÄY-IJJ	TEMÄRRÄHÄLT 1 : 2024-2033 ASINAY N-ÄSSAS D- ASÄMMETTI N-TINÄXRAF N-ARRÄZÄX	TEMÄRRÄHÄLT 2 : 2034- 2043 A S E S K A T	TEMÄRRÄHÄLT 3 : 2044-2053 A S E F E S N- T A M E T T E	TEMÄRRÄHÄLT 4 : 2054-2063 ASÄŞŞUHU
	<p>Asəssuf n-esäwe n-isälan d-isäwetän əyyađ n-ukəs dāy-taydär d-aläyu s-mišitän d-əlmäşşibäten ti əşşämnen</p> <p>5.1.3. Asäşşuhu n-əlbinatän d-imutaj n-aggal d-ewätel dāy-taqqän hin-tujəjät</p> <p>5.1.4. Asiwäđ n-musnät n-imeräkän n-talyiwen n-älhāwa dāy-asəmmətəkwi n-tibyar ti n-älhāwa s-ujəš n-agendatän n-äddäbaratän (teje ta wär-təla äddäwlät, tassayen n-tamətte, d-kolektivitetän n-äkall)</p> <p>5.1.5. Asəbbäräywəl n-talyiwen n-təmunmt n-ikallän har täđmən tewwant d-tenäfäkt təəfnäz təlläqqäwt d-rəkkəm</p> <p>5.1.6. Asit n-isuj əwwadnen dāy-edägg n-isukas wi n-isäyerän</p> <p>5.1.7. Aggay n-äkall fäll-adkatän n-idäggan n-aman, d-imçan d-ibaran wi n-äkall hakd-wi n-ijänšän, tisäyta ti n-ammās n-aman iha ällärorät d-impləllayän n-älhāwa</p> <p>5.1.8. Asäşşuhu n-aggay n-männa d-ässäxra</p>			

İttus n-Mali

2063

AŠRUT WA S-ƏKKOZ
AŠƏMMIŠIL N-TAYDE
N-İTTUS

I. ASRUT WA-S ƎKKOZ : TAYDIWEN N-AŠEMMIŠEL N-IITTUS

442. Temarrähält ta n-ašemmišel ilzam ad-təjrəw-dd idəggan wi sədubutnen asəlmad əššoheh n-ittus i-imāsawayän iket-nāsän hullan tamette, təmmənya n-əddäwlät, tassayen n-əššäyəb, d-teje ta wär-ila əddäwlät. A-wen əššäräḍ-s t-wär-illa iba-net i-əḍḍāmana n-taləmmezt n-asənnəfiləl n-ittus əsdärhän ittus-i diha-däy täqqän ta n-2063.

4.1. Timankayen d-tanäyruft n-āmašal

443. :

- Iji n-əmmək s-ilmäd ayil n-əddinät yəreḍ s-ittus har-əjrəwän imeräkän-net wi n-əšsas fuk idduš n-xasilän-net. Ǝššäyəl iskatän n-iji n-isālan d-asənnähəḍ a-s inihäjjä ad-itwəjj ebre n-əddinät wi iwär əmukən n-folitiktän n-əddäwlät ;
- Tadhəlt s-asəkən d-ihuk n-isālan n-qārartän n-folitiktän n-arrezäy d-tamette ;
- Asəmmäyini däy-taydiwen n-ašemmišel n-isənneməhilän n-əssəssəyasa wi dd-əzjəmen ittus.

Timankayen n-āmašal təyyaḍ-da:

- **Tāmankayt n-tidətt, d-tidawt d-ujreh, d-əmukən s-a əndərrän a əndərrän**

444. Āmašal ilzam ad-ibdəḍ fäll-əssin isəwetän : asəmmäyənən n-timāšalen ti əntänen d-ti -s təja təbuk d-ittusän n-ittus wa iššämän har iyşəl asəmməsləḍ ijlan s-a əndərrän a əndərrän d-nmənnak jer brogramtän wi əntänne kannan (s-ifray əddäwlät s-tidətt d-iki-net s-data) d-brogamtän wi əynaynen dd-əzjəmen ittus. Tāmankayt-ta ilzam a-s ənta isiseyədän asəmməhuru d-əmukən n-eddas n-brožetän wi əyrafnen.

- a. **Tāmankayt n-tayde təsisahərät wär-hin-toyya əwadəm**

445. Āmašal əssomät tayde təsisahərät, wär-hin-toyya əwadəm. inihäjjä ad-umas esəwe n-edəwänne əhhəḍär däy-s a-wa əmmämät taydiwen fuk. Ad-isəddubət imeräkän wi n-käl-əddäwlät aggay n-tirji-nāsän däy-taydiwen n-efes. Wen-əššäräḍ təja sār-s təməyatert i-almud d-aməkkən däy-folitiktän n-efes. S-tidət, kud təla əddäwlät tizart däy-āmašal n-ittus n-əddäwlät, āmašal wär-mad umas a wären-igged gufärnāma. Dihən-š inihäjjä ad-ibnu däy-a-s itwəjjä edəgg i-imeräkän fuk n-əššäyəb d-əddäwlät d-teje ta wär-täha əddäwlät s.

- a. **Amtəkwi d-əjjəluyət s-əssəyasa n-imeräkän**

446. Nefran n-ləkkumät wa ätwädärhänän d-nefran n-tayde ta madet-səddubət aggaḍ-net əmoosän tiddas əknanen əšşuhu däy-folitiktän. Təmmənya n-əddäwlät hək d-iyərfan wi n-folitik təja təməyatert s-ad-has-əhhəḍärän.

447. Märsäl hək-təfat n-imeräkän ad-əknən terše n-tänfo dihad ilzäm əmukən n-əlkəttab fäll-ewätel i-täqqän hin-təllat, hək-däy diha d tawəjjən əddəbaratän əskatnen n-āmašal əddobätnen ad-dd-Āarəwän timottayen n-a-wa ilän tizart d-akudəl n-folitiktän təyyaḍ, d-tašniwen dehiyyän d-tənfawen wären-əla əlwəqq.

448. Āmašal n-ittus izilzām aqānaç d-asəmmətkwi n-imerākān wi n-əsəyasa, wi əlānan toyāl tohazāt hakd-wi əlānen toyāl tujəjāt dāy-isənnəməhilān-winnin d-nefranān n-a-wa ilān tizart d-brogramtān n-efes n-āddāwlāt. Mušan a-wen irha s-ašrut iyyān ad-itwəjj ənnəyāt i-mārsālān wi ujəjnen n-āddāwlāt hakd-asāraç n-išošalān wi əmmukkānnen n-ālwāqqān jer-tāqqān ta tohazāt d-ta tujəjāt d-asəmməhuru n-tayde d-timašalen əskatnen əjanen edəgg i-mārsālān wi n-āmāra-dāy hakd-timyutarn n-a dd-ilkamān .

449. Adiš ihhušāl ad-tāmar tamādašt d-edāwānne wār-iffer ijan fāll-āmašal n-ittus yur-tarrayt n-əsəyasa n-āddāwlāt. Kuntən-dāy ilzam a-s āddāwlāt a təlat folāt ta tāzzarāt dāy-tāmašalt-ten, wār-hin-itətwəttiwet a-s tāt-ilzam asəllənkəm d-tidawt s-isāwetān n-tamādašt n-imiskātān, tējrw-dd tālilt n-ijdar wi n-tirtiye n-əššāyəb dāy-iniātān-nāsnāt yərəd (teje ta wār-ila āddāwlāt, iyərfan wi n-folitik, d-tassayen, d-ONGtān, dawsa.).

450. Wār-injer hārāt a-s əjud tējjaš āddāwlāt d-gufārnāma talya əntāneç yas olāhān d-dāy-s innihāçān dāy-ənnəyāt n-tənfawen n-folitik, ille miši wa n-a-s wāla hin-illān ad-hin-tətrəkkət talya n-amašal a-s ābrāywāl əssəyasa d-temeçt.

a. Asədu n-talya d-ijdar d-ālqanun n-āddāwlāt

451. Āmašal inihājja ad-umas taslāçt tomrat tətbat n-esāwe n-eddas n-efes n-āddāwlāt. A-wen oraw-dd a-s iji n-ənnəyāt i-ijəj n-tāqqān ilzam ad-umas a iluzam n-sārwištān wi n-aməyyəz, d-asənnəmənnək d-tassayt d-rājjoš n-izārfan d-ašəmmišəl n-brogramtān.

452. A-wen irha hullan dāy-təsəəba n-asəmməjni, d-asudār d-tamāçint n-qārartān n-əsəyasa n-imerākān wi n-āddāwlāt ad-əkkəsān āššāk dāy-amuss olayān d-asənnəmənnək-net d-asāwe n-ijdar t-əllanen ihənnin d-« asənnəməhəl-nāsān » dār-s kunta ilzam.

453. Wār-t-illa iba n- :

a) Tamāçint təylalāt n-talya n-āmašal (dāy-a-wa āmoosān iki s-data hakd-mārsālān-net) tādmanāt yur-tarrayt ta tojārāt asəkkik n-folitik (Beru n-Āmānokāl n-āddāwlāt d-wa n-Mənistār wa āzzarān) d-a-s ija edāwānne āššohe n-tislaç n-tirtiye n-əššāyəb ;

b) Ašəšdaj d-asənnəfiləl inimānhāyān olay n-əššāyəlān d-folāten n-sārwištān wi iwār efes ad-ətwəjjən. Ilzam ad-tāj tebādde d-asnəmənhəy d-anuçtəf jer-mənistər wa n-ārrəzāy d-mənistertān n-tajiwen.

c) A-s ijdār d-sārwištān wi iwār efes ad-əjrəwān temātert šəddijāt n-iji n-ənnəyāt i-tāqqān hin-tujəjāt d-əššāyəlān n-aməyyəz n-ewätel d-ad-ətwāsəşsuhun har əkrəšān tidabiten d-imutaj n-iji-net olayān.

• Tayde n-efes dāy-tāqqān n-ālwāsāç, tanāyruft n-āssas n-āmašal n-ittus n-Mali 2063

454. Ilzam ad-āj ālkum i-āmukən n-tayde n-efes dāy-tāqqān n-ālwāsāç , timārrāhālen n-əmukən n-eddas n-tayde s-ənta a-s əššārāç wa ilān tizart dāy-āmašal n-ittus n-aməyyəz ijan ewätel. S-tidət, eddas n-tayde əlmāyna-net tartit n-anuzjem ijan ewätel d-tāmašalt n-tayde, hakd-a-s ašəmmišəl n-asənniyəs n-talyiwen ti əmmukkānnen dāy-a-wa dd-imalān s-tinfusen n-əmukən n-tayde.

4.2. Ajäraw n-azrëf i-ittus

455. Däy-älbab n-asëmmišel n-Ittus n-Mali Kura netaasira 2063 hakd-däy-alkum i-timäteren n-Tiyimaten n-Mali i-asinay n-ässas, ila Mali ënnëyät i-asäyisal n-täkost n-titit n-älwäsäð n-awätay n-10% däy-täqqän-ta. Mušan ärrëzäy n-mali jraw-t darrës n-izärfan s-ilzam ad-has-itwej äddäbara kunten nerha ad-dd-nësäyşel tikassen eşşohätnen n-titit däy-täqqän hin-şejret nawäð ittus wa äşjaräs ittus wa išşämän. Edes i-a-wen, asäyşal n-brozetän eyrafnen i-ämaşal n-ttus, irha asëmmëtëkwi n-tibyar ezzaynen n-izärfan däy-ammas n-äkall hakd-tukatten.

456. A ilan timërwen ëmoðännen n-iwetyan , Tadhëlt n-Äddäwläät i-Efes (APD) a-s dd-iha ayil wa ojärän n-izärfan wi n-tukatten s-irjäş ärrëzäy n-Mali. Temyäre n-tadhëlt tennin teja Mali iyyän däy-ëddëwël wi ojärmen ajäraw n-APD däy-Äfreqya ta n-taflut ta n-abre n-ässäxra. Älmital n-a-wen a-s tadhëlt i-ehän iyyän tëfäl 22,07 dolartän n-Amrik däy-2002 tækka 37,06 dolartän n-Amrik däy- 2016¹. E tækka tadhëlt n-APD ta tëtëjräwä tøjjet ihuşäl ad-hin-nëjrah a-s a-wen wär-dd-oyya adëriş olayän fäll-efes n-äddäwläät-nänäy. Darät-a-wa, tadhëlt inihäja ad-itwëjrah a-s tadhëlt tilat a täqqal, wädden äşaj jlayän n-izärfan n-efes n-äkall-nänäy.

457. Däy-a-wen i-aðäkal n-älmuşäqqa n-Ittus Mali 2063, inihäja ad-isejrah Mali däy-tarşiwën n-Mali ti eşşämnen t-ellänen yur-tarayt n-äddäwläät, kolektivitetän n-äkall, teje ta wär-ila äddäwläät d-iyewënan:

- **Tarrayt ta n-äddäwläät** : Izärfan wi n-ässas ämossan tiwsawen d-tifätäwen d-izärfan wi dd-ezjännen amukkës n-tibyar ti n-taräja n-äkall, a-wa dd-oräwnät tikusa n-ärrëzäy, isärðalän fäll-iwetän wi Äfreqya d-wi n-jer-ëddëwël, imärwasän yur-ijdar wi n-tanmëdhalt n-jer-ikallän i-efes, d-a-wa dd-terëwnät terðalen n-räjjöş n-izärfan, dawsa. ;
- **Tarrayt ta n-kolektivitetän n-äkall** : Härät däy-timduken ti-däy itäj umäy i-izärfä däy-tarrayt-ta, tiwsawen d-tifätäwen ti n-käl-äkall, älmaddäten ti temëkkusnen, tisäyşal n-izärfan, a-wa dd-terëwnät tifärrawen d-işëkraş, imärwasän d-terðalen ti otäsnen räjjöş n-izärfan ;
- **Tarrayt ta n-teje ta wär-tëla äddäwläät** : Tibyar ti ezzaynen itimas-tänät azrëf wa ëtwärnät, izärfan wi n-banktän, iwetän n-izärfan wi n-äddäwläät, wi n-Äfreqya d-wi n-jer-ëddëwël, azrëf wa ëtwärän ihänan mey tassayen, tirjit n-izärfan wi n-tukatten (IDE), Tanmëdhalt njer-Äddäwläät d-käl Mamäla (PPP), dawsa. ;
- **Tarrayt ta n-iyewënan**: Härät däy-timduken ti-däy itäj umäy i-izärfä däy-tarrayt-ta asëmmëtëkwi n-wa ëtwärän iyewënan s-asëmmësëdu n-azrëf, tirjiten n-imënkär, dawsa.

458. I-innin ad-ëmtëkwëyän izärfan wi-s teja tämäyatert, ilzam asëmël n-tayde tolayät n-azëzjar n-azrëf tässomet :

- a. Asäşşuhu n-asëmmëtëkwi n-izärfan wi n-käl äkall ;
- b. Asëmël itbatän n-isäwetän n-ajäraw n-izärfan i-räjjöş n-azrëf ässomen tibyar ti n-daw-äkall s-asëmël n-izärfan n-tibyar ti n-daw-äkall ;

¹ Tematert : **Tinnäwen fäll assujär n-azrëf n-Mali(2023)**

- Asəməl n-əşşarāḍān n-ajāraw hin-işşamān i-āşşarikatān n-izārfan yur-banktān ;
- Asəməl n-banktān n-mamāla d-ewet n-tijədren oharān ;
- Asəjət n-tajiwen n-izārfan (IDE, PPP, izārfan wi dd-əffalnen käl-Mali wi n-tukatten, keştān n-käl-ākall, izārfan wi n-ālhāwa, d-izārfan wi dd-əhānen s-inəsləmān) ;
- Aşəmmişəl n-tajiwen əynaynen n-izārfan wi n-tukkatten, sund NBD (Bank ta Täynayät i-Efes) ;
- Asəməl n-tayde tolayät n-asəmmärwəs ;
- Tadhəlt i-Efes n-Äddāwlät.

4.2.1. Asäşşuhu n-asəmmətəkwī n-izārfan wi n-ammas n-ākall

459. Əssiknān iməyyizān əjotnen iba n-əjutt n-izārfan wi n-ammas n-ākall əmtäkwāynen dəy-Mali. S-tidətt, dəy-2014 har 2020, āzuk n-tiwsawen d-tifätāwen təfal yās yur-12.6% təkka 14.5%, a-wen titit n-ālwāsāḍ n-awātay n-2.4% fäll-täqqān (source DNTCP). Ten-tākost tujəj əlmorad watəmmohār reژیو n-20%. I-innin ad-iwaḍ amtəkwi i-tibyar ti n-ammas n-ākall tətwiwāḍ Tāsahārt n-tiwsawen, ilzam ad-dd-ättājraw əmmək s-iweḍ äḍḍəkəḍ n-tifätāwen dəy-āmaḍin n-tajiwen (mamāla n-hārātān wi ərjāşnen s-kuran , ädomm, teje ta-fäll wār-təja musnät), iji n-tefätāwt fäll-āşşarikatān n-tälāfotān, təmmutəy tefätāwt fäll-tifārrawen d-işəkraş s-ažəzəl n-ikallān wi ədəynen hakd-wi wāren-əkres.

460. Dəy-2010, tisāysal n-tiwsawen d-tifätāwen n-käl-ākall äwwāḍnät əkoḍkoḍ-nāsnät 29 məlyartān 337 məlyonān FCFA, dat-ad-dd-əzzubətnät har 16 d-12 məlyartān FCFA dəy-anməl 2011 d-dəy-2012, inna "Aməyyez fäll-tiwsawen d-tifätāwen d-älmüşāqqa n-ažrəf n-komintān n-Mali", ija ODHD dəy-2022. Wen-əjadäl älmāyna-net məşakəl n-iba n-älyafyät wi əjrāwnen äddāwlät wa n-kāraḍ orān wi əşrāynen dəy-awātay wa n-2011.

461. Äddāwlät ilzam ad-tilal i-kolektivitetān n-ākall har dd-təjrəw älfāyda wa ojarān dəy-tādabit n-tiwsawen-nāsnät s- :

- Tadhəlt n-äddāwlät dəy-asəmmətəkwi iddutton n-tiwsawen d-tifätāwen n-käl-ākall sund Tefätāwt fäll-Efes n-Režiotān d-Serkəltān (TRDL) ;
- Afnoz n-tidāhhal ti häkk äddāwlät äşşarikatān ti n-tukatten əytānen dəy-ammas n-ākall-net ;
- Asuyəl n-komintān n-hārät dəy-tiwsawen fäll-ättaloy n-äşşarikatān daşrut n-tifätāwen fäll-ättaloy (TVA) wa ittejrāwān fäll-äşşarikatān fäll-ākall n-äddāwlät ;
- Asäşşuhu n-tiwse ta n-ālwāsāḍ sədubut tiwdit i-tifätāwen ti n-äşşarikatān ti məḍroynen n-käl-ākall ;
- Asəmməskəl n-taxtān ti əskätnen iluzam (wār-itäzzil ar imutārān n-əşşāyəlān wi n-yur-älxākumät, a izlayān d-tiwsawen d-tifätāwen) ;
- Asäşşuhu n-timusnawen n-tādabit n-asəmmətəkwi n-tibyar n-kolektivitetān n-ākall.

462. Edes i-a-wen, a-s iyyān dəy-əddəlilān n-iba n-əjutt n-ažrəf wa dd-izājjarān tiwsawen d-tifätāwen mijraw n-äşşarikatān ti əffārnen dəy-tajiwen ti n-asāysal hakd ti n-əşşāyəl. Dəy-awa ənnān iswitān ERI- ESI² ija l'INSTAT, a illa gaw-1% n-əzzuk n-tiwsawen d-tifätāwen a-d-dd-orawnät äşşarikaten ti-fäll wār-ija musnät hun a-s ija a-wen, a hin-ikkan 3000 n-məlyar FCFA n-izārfan wi dd-tājjāşnen dəy-awātay, a issiknān iba n-təfārre n-tirjit n-teje-ten dəy-asəmmətəkwi n-tibyar ti n-ammas n-ākall. inna wen-aməyyez, kud wāla tākost n-5% n-izārfan wi dd-tājjāşnen, izārfan wi dd-tājjāşnen s-tiwsawen d-tifätāwen ad-awāḍān 150 n-məlyar FCFA wādden 4 məlyarān FCFA dəy-2017.

463. Izzizjār-dd aməyyez-wen a-s äḍḍəkəḍ n-tiwsawen d-tifätāwen (tiwsawen/batant, tifätāwen, älxāq n-asəžžəl, d-tiwsawen) əzälnen dəy-awātay wa n-2017 dəy-teje ta n-äşşarikatān ti əffārnen itteḍkəḍ s-6 035 292 652 FCFA yās a-wen älwāsāḍ n-17 056 FCFA i-taskət. Wen-äddəkəḍ a-s ilkān i-ayrud n-UPA³, ad-dd-arəw a okātān d-11 173 406 642 FCFA a-wen okät dəy-idāggan yərəd. A-wen wār-äwwəḍ wāla dəy-PIB n-teje-ten (2 159,1 n-məlyar FCFA) a-wen a äwwāḍān 0,51% n-tiwsawen d-tifätāwen. Wa äḍḍəkəḍ məḍrəy hullan muşa a ojarā 82% n-a-wa äşşāyälān inaxdiman kad-

addinät əxdamnen fäll-iman-näsän əlläyen s-wär-təzzilän tifätäwen d-tiwsawen. A-s əjanät tifätäwen d-tiwsawen äzzuk äwwäqän 10% n-PIB wa ittäqyasän, ad-tarəj teje-ten dəy-azrəf wa dd-izəjjärän tiwsawen a hin-ikkan 216 məlyarän FCFA, a-wären-ənehəz d-11 məlyarän FCFA. A-wen fənnəz n-a-wa-s ənhəjja ad-ättəjrəw s-a okätän d-205 məlyarän FCFA i-əjänd n-əddäwlät dəy-2017.

464. I-innin ad-iwaq adəriş wa oläyän n-timaşalen n-teje ta təffärät fäll-ərrəzäy n-əddäwlät d-afnoz n-tämäyatert, ilzam ad-hin-itwəjj ənneyät i-härätän s-əyyaq dəy-sän-da: (i) azəmməzli hin-işşamän iteje ta wäret-təddew d-əlqanun, itwəsəfəkkär-dd dəy-s a-wa iffärän mey a-wa əmoosän əlmunker jer-a-wa təjjän käl-mamäla hakd-a-wa təjjän inaxdimän n-əddäwlät dəy-ufär, (ii) iji n-azrəf dəy-asiwəq n-musnät i-əlxäkumät ta tojjät tiwsawen har tidabät ibboz n-härät dəy-izərfan wi tətutenen dəy-tiwsawen d-tifätäwen i-ərrəzäy n-əddäwlät dəy-teje-ten, (iii) Asiwəq n-tiluyyaq ti n-asəlmad d-asənnəfri d-tikarsiwen d-taydiwen n-tiwsawen d-tifätäwen d-əjəraw n-əşşäyälän wi n-əddäwlät. Wi-əddäbaratän yərəd ad-arəjän dəy-asiwəq n-asəmmətəkwi n-tibyar ti n-ammās n-əkall s inihəjja ad-əməşäl-nät dəy-titit n-ərrəzäy d-efes n-ərrəzäyän wi əşşämnen n-əddäwlät.

4.2.2. Asəməl n-izərfan n-tibyar ti n-tarəja n-əkall

465. Dəy-2023, irmäs Mali əlqanun wa s-2023-040 n-29 yušşät wa n-2023 əwwayän əlqanun wa n-tibyar ti n-daw-əkall dəy-əddäwlät n-Mali d-wa n-2023-041 n-29 yušşät wa n-2023 əssomen a-wa ihän ammas n-əkall dəy-teje n-tibyar ti n-daw-əkall. Alkum i-əlqanunän wi n-əssin əmoos taləmmezt məqqorət i-gufərnəma n-əddäwlät n-Mali n-asəməl n-izərfan n-tibyar n-əkall i-asənnətibəy n-izərfan wi dd-maden-əjjəş s-tibyar ti n-daw-əkall s-əssəbab n-timottayen-ti.

466. Ti-timottayen ad-səddubətnät əddäwlät-nənəy asəməl n-izərfan n-tibyar ti n-əkall har ətwəqənän izərfan wi-s ənhəjja a-t-dd-əjjəşän s-ebre n-amukkəs n-tibyar ti n-dagg-əkall, d-asəfəs s-əmmək-wen-dəy n-izintän d-mamäla dəy-əkall hakd-əlbinatän əzlaynen yur-tarrayen ti n-ammās n-əkall d-ti n-əddäwlät.

467. Izərfan n-tibyar ti n-əkall əmoos azrəf ilan ittusän əjotnen təla əddäwlät dd-izjarän dəy-əşşas tiwsawen d-tifätäwen n-inəzzan n-bətrun, gaz, d-aratän n-tizənbaz wi həqnen, dawsa.

468. S-tidət, əlqanun wa əynayän n-tibyar ti daw-əkall ad-isəddubət asəyşal dəy-awätay n-asiwəq n-azrəf wa dd-itəjjəşän okätän d-500 n-məlyar FCFA (803 məlyonän \$) a-s dərüs. Illa-hin i-a-wen, yur əməra-dəy, ad-isəddubət gufərnəma ad-ijjəş s-tejädərt n-10% dəy-brožetän n-tibyar n-daw-əkall hakd-asiwəq n-tejädərt-ten s-20% dəy-əssin iwətyan wi əzzarnen n-tisəyşal ti tətujnen. Toläs, tejädərt jənnəj-a-wen n-5% a-s tərha tət əjrəwän käl-teje ta wär-iha əddäwlät s məşşas käl-Mali, a-wen ad-isəşşiwəq tənfo n-teje ta n-əddäwlät hakd ta wär-iha əddäwlät dəy-brožetän wi əynaynen 35%, i-20% dəy-əlqanun wa irun.

469. Əlmital, uješ n-tisəyşal n-tibyar ti n-Litium n-Gualamina ad-isiwəq s-əşşahät tirjit n-tibyar ti n-daw-əkall i-ərrəzäy n-a ojarän 100 n-məlyar FCFA n-tirjit hak awätay dəy-21 n-awätay n-amukkəs n-litium, s-əşşas-net, tifätäwen d-tiwsawen, d-timukäsen. A ojarän a-wen, orəy i-əmoosän əşşas n- n-amukkəs n-tibyar ti n-daw-əkall oraw-dd tawəkkast n-764 məlyarän FCFA dəy-2022.

470. Edes i-a-wen asəməl n-Əşşərika n-Uməy d-Ukəs n-Tibyar ti n-daw-əkall, ti n-əddäwlät iket-net (100%) , ənta a maden-ajj uməy d-ukəs n-tibyar ti n-daw-əkall d-arəmas n-tijədren dəy-tarşiwen n-əşşərikätän təyyad , təddobät ad-tumas ənta-dəy härät dəy-tittawen n-ərrəzäy i-əddäwlät.

471. Dihən-ş, asəməl n-izərfan sund-wi əddobät s-aşrut iyyän ad-dd-ihär tifatten n-izərfan dəy-əlxal iba n-atəbat n-əlqim n-tibyar ti n-əkall, d-s-aşrut wa həqän, atəwar n-izərfan dd-əmmukkäsnen dəy-tibyar i-tisədwal ti dd-əlkämnen. Əddobät dəy asəşşuf n-ərrəzäy s-atəkal n-əlmuşəqqa n-sərwistän wi n-əddäwlät dəy-teje ta n-əssexät, tiyär, əlbinatän, d-sərwistän wi n-əşşas mey tənfo təmələyät i-käl-əkall əyyaq.

472. S-tušrayät, azrəf-wa ad-umas azrəf əwwälän asijdəh dəy-əzzəman n-titit n-ujşawän n-azrəf i-a-s dəy-s dd-itaj ukəs dihad ifnəz azrəf har umas ewätel i-aggal n-tiwätayen n-aggan d-azəbbu n-əlmuşəqqatän n-əddäwlät.

473. Dəy-takälawkäləwt, teje n-tibyar ti n-dagg-əkall tewəy-dd izərfan wi-s əmyätär asənt n-tawätättayt ta tənfiät titit. Izərfan wi dd-təjjəşnen (a ojarän 500 n-məlyar FCFA dəy-awätay) ; Tiwaqıt n-

iżärfan wi dd-täjjäšnen (a ojärän 100 n-məlyar FCFA dəy-awätay) ; äzukk n-mamämäla dd-oraw əmukən n-timɣutar n-käl-äkall dəy-tibyar ti n-daw-äkall (a ojärän 5000 n-məlyar FCFA dəy-awätay) ibdad d-ässas n-älmušäqqa irtayän d-älmušäqqa n-tanmədhalt ta n-je-Äddäwlät d-teje ta wär-təha äddäwlät (PPP), d-iżärfan wi n-tukatten, d-iżärfan wi n-imadhalän n-musnät d-wi n-iżärfan.

4.2.3. Asəməl n-əššäräđän n-ajäraw hin-iššamän n-äššarikatän i-iżärfan ɣur-banktä

474. Ärrəzäy wa n-Mali wärikna ajäraw n-iżärfan. Tirđalen i-kliantän (imäšänšan) əweđän ɣur-2 550 n-məlyar FCFA dəy-2018 a-wen 26.9% n-PIB təkəkəd 3 717 n-məlyar FCFA dəy-2022, a-wen 31.7% n-PIB, a-wen älwäsäđ n-28.5% n-PIB dəy-səmmos iwətyan-win. Illa-hin i-a-wen, tužant n-wi imärwasän jer-tajiwən issikna a-s təššäm-näsän imärwasän wi n-täqqän ta jəzulät əhanen älwäsäđ n-30% alen-ti i-mamäla d-12% i-timašalen ti əskätne s-iyewənän i-7.1% i-timašalen ti n-əmukən, sund tihorawen n-izintän. Imärwasän i-timašalen-tin n-əmukən fannäžän ɣur-10.9% dəy-2018 təkəkəd 4.6% dəy-2022.
475. A-s ämyännän d-əddəwəl ti həđnen n-CEDEAO, wär-iha Mali ajilal dəy-terđalen ti järräw teje ta wär-təla äddäwlät. Itiwäđ-dd dəy-edägg wa s-4 s-30% n-PIB đarät-Cap Vert (56%), Sänegal (32%) d-Burkina (31%). Mušan, nəjrah-in a-s ten-təkost təkna emel daw-ti n-əddəwəl wi sämätwalnen mey əhan zäbo n-asəmmətwəl i ojärnen 50% n-PIB dəy-älbab n-amärwas wa n-ammas n-äkall järräw teje ta wär-təla äddäwlät s-93% i-Afrik di Sid, 86% i-Maroc, 82% i-Tunəs d-80% i-ill Moris. Anmijar itejär dəy-əddəwəl wi əfäsnen : 216% i-Amrik ta n-Äfälla, 174% i-Azi ta n-Emäynäj d-ta n-Pasifik, 159% i-əddəwəl wi əhänen OCDE, dawsa.
476. I-asäryas n-ajäraw n-iżärfan i-äššarikatän ti n-äddäwlät, äddäbaratän-wi a əmmukkännen :
- Asäšsuhu n-iżärfan wi n-Äđđəmun n-Teje ta wär-Təla Äddäwlät (FGSP) s-asiwäđ has n-iżärfan ;
 - Asəməl n-esäwe n-asiwäđ n-təkost n-ättaloy i-inäzzan n-isujj wi n-izintän ;

- Asəməl n-sārwis i-aḍākal n-ālmušāqqa n-efes wa n-izintān (a ehan umyawān dāy-teje ta n-izintān) ;
- Asārkaḅ n-idāwānnetān « teje ta wār-təla äddāwlät/teje ta n-äddāwlät », « teje ta wār-təla äddāwlät/teje n-ižārfan » har dd-əysəlnät tinmännaken, irkāwālān dd-əzjarnen isāwetān n-tamāḍint ;
- Asənniləs n-əššārāḍān n-atwāqbal i-əššāyəlān wi n-äddāwlät s-əssəbab n-tenelast n-älqanun n-əššāyəlān wi n-äddāwlät ;
- Asəməl n-tayde tøyrafāt n-atākal n-ālmušāqqa n-äššarikatān dāy-älbab wa n-jer-äddāwlät d-a-wa wār-təla äddāwlät s-isāwetān n-ašəmmişəl sund älmital n-ižārfan n-rājjoš n-azrəf ikkan älmušāqqa n-äššarikatān ti mätkoknen, ti māḍroynen, d-ti n-älwäsāḍ (MPME), d-isāwetān n-isāwetān n-tiwāḍt əyłasnen, oharnen, ətbatān.

4.2.4. Asəjət n-tajiwen ti-s dd-täjjäšān ižārfan

477. **Ižārfan wi dd-əffalnen tukatten (IDE) :** Titit n-IDE dāy-Mali tənifäläl jer-2005 d-2020. Əfälān-dd 49 məlyarān FCFA dāy-2005 har 503 məlyarān FCFA dāy-2019. A ijān dāy dāy-əddəlil n-uyšad dd-oraw mārhen wa n-COVID-19 d-wa n-iba n-izj wa n-2020, IDE əfnāzān har əwwāḍān 309 məlyarān FCFA.
478. Yur-2012 har 2021, ižārfan n-IDE dāy-Mali əfälān-dd 3.2% n-PIB əkkān 3.4%, a-wen tiwāḍt n-0.8% i-awātay hun-dāy əfälān 2.7% n-PIB əkkān 3.8% i-tāqqān-ten-dāy dāy-Äfraḡya ta n-ebre n-ässāxra, a-wen titit n-älwäsāḍ dāy-awātay n-4.1%. Əjut n-ižārfan wi dd-əffalnen tukatten əqqimān läqquwān kud-dāy t-əmalnät timottayen n-ärrəzāy d-älqanun ənfanen, a ilan iwətyan. Əddəlilān n-ten-tälläqqāwt n-ižārfan wi dd-təffalnen tukatten, dāy-ärrəzāy n-Mali ehan teje ta n-ärrəzāy d-əssəyasa.
479. Dāy-təssəba n-užəj n-asiwāḍ n-ižārfan wi n-tukatten, ilzam ad-ətwəsəməlnät tidabiten n-efes n-əššārāḍān n-atwəməšəkki hin-illan, əlbinatān n-ässas (tisnay d-jājja, amsikay n-isālan d-isukas), esāwe n-tiyār d-asəlmad, dawsa, dd-tazzājnen tiwāḍt n-rājjoš n-ižārfan i-Mali. A-wa itejrawān dāy-tibyar ti n-ākall d-tānoflayt n-inaxdimān rāqqisnen, wār-əjdehān əntāneḍ yas dāy-əššārāḍān n-atwəməššəki jer-əddəwəl, d-užəj nanji n-ižārfan n-käl- mamāla əxdammen i-iman-nāsān.
480. Asəməl n-tiṭṭawen n-tukatten ənfanen s-asəməl n-əlbinatān olaynen, inaxdiman d-asəməl n-tinäyraf n-ärrəzāyān wi əššāmmen d-ijdar əsirämsätnen əhhušälān i-əjor n-ätṭāma n-užəj n-anji n-ižārfan n-käl-mamāla wi əxdāmmen i-iman-nāsān dāy-tajiwen n-ässas n-ärrəzāy sund tibyar ti n-tarāja n-ākall, tihorawen ti n-izintān, d-imašalān wi s-itāj umāy.
481. E ikka Mali iššəyäl əššārāḍān n-atwārḅ d-atwəməšəkki t-əjan ižārfan wi n-tukatten, inihāja ad-izjār Mali taməwit ta n-atəfār kunte irha brožetān n-tidətt n-ižārfan rajjāšnen i-tisāyusal n-əlhədiyäten ti dd-zājjännen amukkəs n-tibyar-net ti n-daw-ākall dāy-əlbinatān n-äddāwlät ti n-tisnay d-jājjetān, ti n-isukas d-ti n-amsikay n-isālan, dawsa.
482. Təlle tākarse madet-tatəs issoy n-ižārfan dāy-teje ta n-tibyar ti daw-ākall d-ižārfan dāy-teje ta n-tihorawen n-izintān mey teje ta n-əlbinatān. Dāy-älbab n-anmäḍwal d-äššarikatān takkāsnen tibyar ti n-tarāja n-ākall, äkf tizart dāy-əššāyəl äššarikatān n-tukatten takkāsnen tiženbaz dd-tesənen ertaynät d-äššarika n-amsikay n-isālan, n-əlbinatān n-tisnay d-jājja, d-ti n-əššāyəlān n-äddāwlät, mey äššarika n-teje ta n-ebre n-tihorawen s-izintān.

483. **Amsədhal jer-äddäwläät d-teje ta wär-töla äddäwläät (PPP)** : Däy-talya n-ämašal n-Ittus n-Mali2063, Itiwäkräš ənnəyät i-asäyşal n-əlbinaätän mäqqornen hullan däy-a-wa ämoosän tisnay d-jäjjä, isukas, TIC, ädomm, dawsa. Kud-däy izärfan n-əyyađ däy-əlbinaätän-i azrəf wa n-ammäs n-äkall ad-dd-iqqal, ad-ilzəm asähhäđär n-imadhalän w=n-été ta wär-ila äddäwläät däy-izärfan n-əyyađ däy-sän. S-tidət, tanmədhalt jer-äddäwläät d-teje ta wär-ila äddäwläät täh-'ee tənfa ta n-musnäät, d-əffärmu, d-umäy i-izärfan əlanen tənfa mey asənnətibäy olayän n-brožetän əyyađ.
484. I-ašəmmişəl n-PPP, Iđkäl gufärnäma tayde n-äddäwläät tämosät tanäyruft i-əmuken n-älqanun, d-tijorasen ti əyläyner i-esäwe-wen. Ittus wa-s ilkäm Gufärnäma ämoos (i) jəddulät n-afnoz n-əlbinaätän əyrafnen, (ii) asəffulən n-milyaw d-tähajit n-əlbinaätän s-asəhhətəl däy-teje ta wär-töla äddäwläät d-ašəmmişəl iherkäkään dd-imdan n-taršiwən n-äddäwläät d-(iii) asənnəməhəl n-tayde n-ašəmmişəl n-Mali d-ta n-UEMOA.
485. I-innin ad-tudabät PPP ad-tumas tasəkkakəlt tənfat efes iyälän n-Mali, anuzjem ad-innäđ ebre n-initän əynaynen n-PPP maden-arəj s-tidətt däy-asəmmətəwəl n-ärrezäy däy-täqqän tujəjät. A-wen PPP n-asəntam, d-əššəmorät n-ärrezäy n-äddäwläät, PPP əyrafnen d-PPP dd-asynäyän.
486. Ašəmmişəl n-brožetän däy-ənoy wa n-PPP ila tənfa-wen əmođännen i-äddäwläät s-əyyađ däy-sän asəwəl n-mišitän d-asədras n-märsälän n-izärfan. Mušan ya PPP əhan-t mišitän ənta-däy sund a-s təmmukkän titit n-temäksit d-ärrašwa däy-älxäkumät, iba n-səmyar n-erkäwälän wi ätwämmäđwälnen dd-äwway, s-əjutt, iba n-ijdäh n-inmäđwilän d-iba n-atwäđan-näsän, terk täzunt n-mišitän äddoben ad-umas ad-dd-oraw a hin-ođan asəni n-brože, d-anmäđwal, ašənš n-imutaj wären-ənmännäk mey i wären-oley, dawsa.
487. **Azrəf n-taharen** : Azrəf n-taharen itiwäkkä sär-s asəmmətəkwi n-a-wa itwäran däy-azrəf n-äkall s-asärrəmsu n-käl-azrəf n-käl-äkall d-iyewənän har əhhäđärän däy-iji n-azrəf däy-timašalen n-äddäwläät d-ašənš n-tijədren däy-äššarikatän d-societetän n-äddäwläät. Isidabät käl-azrəf wi əxdämnen i-iman-näsän ətwärnen a äjjen däy-azrəf ad-t-sənsən däy-äššarikatän n-äddäwläät.
488. A ijän däy, anäžax n-tulat-ten n-izärfan ässomät asäyär olayän n-käl-äkall i-izärfan. Olay asənnəfri n-käl-äkall d-käl-azrəf d-tənfa-wen n-ta-tulat n-azrəf har-säşşuhun tafləst i-ten-tulatnazrəf.
489. Däy-älyaläm, hullan däy-Äfreqya, a äjjen däy-əddəwəl sanayasän ten-tulat n-izärfan (däy-ənžaxän) i-ašärjaš n-brožetän wi ənfänen äddäwläät (şala n-asini däy-Ethiopie) mey ihukk nazrəf wa-s taşäyahnät äššarikatän n-äddäwläät i-käl-äkall (äššarikatän n-äddäwläät däy-Burkina-Faso).
490. **Izärfan wi dd-əffalnen käl-Mali wi n-tukatten** : Tanäkra s-ikallän tämoos talya tähat ammas n-efes n-Mali a-s nəssəjräh tirjiten mäqqärnen n-käl-Mali wi n-tukatten əssiknän izärfan əjjoten tän-dd-əffalnen hakd-imusänän. Izärfan wi dd-əffalnen käl-Mali wi n-tukatten, däy-isälan n-əlxisab n-timzal n-Izärfan n-Älyaläm (FMI), əhan attayän n-01 məlyar USD a-wen 538 məlyarän FCFA. Inihäjjä asəlmad n-a-s 95% n-izärfan-win dd-əffalnen tukatten tiyədän s-timyutar n-tamətte, 5% tajjäššän räjjoš n-azrəf wa irerəwän.
491. Däy-älxal n-əlläqu n-əddəwəl fuk, dd-äwway afnoz n-izärfan oýadnen n-tukatten, tärka ikənn Mali däy-imənkär-net tämankayt ta n-ammäs n-efes-net s-asəməl n-isäwetän n-asənnəməhəl d-tilalt ənmännäknen.

Ašäl-wa-däy, tebädde n-imenkar däy-teje n-räjjoš n-azrəf wa iterəwän dorus, däy-təssəba n-əššäräđän əjjetnen, iha iba nesäwe n-tilalt n-imawayän n-brožetän d-asäy las s-ebre n-əššäreya n-izärfan-näsän.

492. S-əmmək wa iššämän, asəmmətəkwi n-izärfan wi dd-əffalnen imenkar əjrawnät timäzzəwa əššämnen : iba n-tassayt n-imeräkän, ib n-tänoflayt däy-särwistän wi n-izärfan , taflest n-ašəmmişəl n-izärfan, azəwi n-taydiwen n-izärfan, iba n-brožetän ətiwärhänen, täryəse n-iba n-injitän n-izärfan, iba n-jəddihät n-tädabit n-izärfan wi n-käl-äkall d-tisässändaren ti əlkämnen i-imenkar wi əknänen tämmäđrit.
493. I-ikkuy n-tisässändaren-ti, äddobät Mali asəməl n-folitiktän d-isäwetän otasnen asäryas n-izärfan wi n-imenkar, d-asit n-asənnəfiləl natwəšəmişəl n-izärfan-win, d-asäryas n-taydiwen n-älxäkumät, d-asiwäđ n-tiləmmaž n-izärfan ətiwärhänen. Tassayt tolayät jer-gufämäma d-imenkar-net, d-anməj n-isälan imisäksäkän, ämosän a ihuššälän i-asiwäđ n-asəmmətəkwi n-izärfan wi dd-əffalnen käl-Mali wi n-tukatten.
494. **Izärfan n-Inəsləmän** : Däy-Mali, ayil n-tamətte, iwəhal däy-timyutar əkkanen ebre n-Älislam fäll-talyiwen n-izärfan wi t-əllänen ihənnin. A ohazän 90% n-tamətte n-Mali inəsləmän, a-wen ämoos taləmməzt mäqqärät i-izärfan wi n-inəsləmän. Hakd-a-wen, uješ n-izärfan wi n-inəsləmän läqqəw harwa däy-təssəba iba nasəjət-net hakd-iba atəkf n-tisäy sal fälla-s wärhəkkənät banktän a-fälla-s insan. Tasässändart tämos asäyär n-tamətte tənfawen n-izärfan wi n-inəsləmän d-asəlmad n-ijdar n-izärfan tulat n-izärfan har səfəsän tisäy sal n-izärfan əssomätnen əššäreya.
495. **Izärfan n-älhəwa** : Izärfan n-älhəwa itiwäkkä sär-s izärfan wi əmtäkwäy n-əššärjaš n-timašalen otasnen asəmađ d-anəlmad d-idraš n-impləllayän n-älhəwa. Däy-älxal n-idäwännetän wi täjjänen jer-əddəwəl fäll-älhəwa, täfert-i tənša fäll-anji n-izärfan n-əddəwəl wiəfäsnen s-ebre n-əddəwəl wi sāmätwalnen i-timašalen n-älhəwa s-ilzam ad əynayän iwađän-dd fäll-tidähhal ti t-əllänen ihənnin-däy.
496. Tanäyruft n-izärfan wi n-älhəwa n-älyaläž täzzəwät, harkuk timəttuy. Izärfan tilälän ibaran n-jer-əddəwəl s-ammäs n-äkall, d-ajäma n-isäwetän n-izärfan n-CCNUCC d-tanmännakt ta n-Baris, d-s-abännan a bännan däy-ibaran jer-Mali d-äddäwät a tämos, hakd-däy s-izärfan n-älhəwa n-režiotän d-wi n-äddäwät. Izärfan wi n-älhəwa əmoosän, adiš, härät s t-wär-illa iba-net i-asäy sal n-efes išmarän i-impləllayän n-älhəwa, wär-dd-itey äho.
497. Qärar wa täđkäl tanmännakt ta n-Baris təssikna ənnəyät s-asəmmətəkwi n-100 n-məlyar n-dollar US i-älhəwa i-əddəwəl wi sāmätwalnen yur-2020 təkəkəd 2025. Imadhalän n-efes däy-teje n-tanmədhalt ta n-jer-əssin-əssin ikallan hakd-jer-Mali d-əddəwəl hakd ONGtän ti n-əddəwəl orajän däy-izärfan n-timašalen n-aggaž n-ässäxra d-iggož n-ahənzazäy.
498. Edes i-a-wen, däy-a-wa iqqälän tinmännaken, d-irkäwälän wi n-jer-əddəwəl, d-a ilkamän i-tanmännakt n-Äddunya ta n-Rio däy-1992, a äjjen däy-izärfan d-isäwetän wi t-əmälnen əssodärän-tän əddəwəl əyyađ hakkänen d-Tassayen n-er-əddəwəl. Tibyar-ti mäqqomen əmoosnät a-wären-ikna atwəšəmişəl däy-Mali, a-wen, dehiyän a ija iba n-isälan mež iba n-musnät n-isäwetän d-taydiwen ti häkkänen tizart.

4.2.5. Asəməl n-banktän n-käl-mamäla d-iwetän n-illuy n-älqim

499. **Bank n-izärfan (n-käl-mamäla)** : Täzlay d-banktän ti əxdämnen mamäla, bank ta n-käl-mamäla wär-täxdem ar i-äššarikatän ti-s təllil d-ay-tayde-näsnät n-umäy i-izärfan d-efes. Täddobät ad-tähhädär d-ay-asənnətibäy n-äššarikatän-tin kunteŋ tärha ad-təjjəš tahärt n-ättaloy. Əššäyöl-net ad-umas ajäraw n-əššäräđän wi ofänen əmmukkännən n-asəmmärwəs ilan täqqän šejret i-äššarikätän, d-ajäraw n-idägğan n-asəns n-azrəf hasnät-iterəwän, tumas täsasäyt jer-iwetän wi n-amäskäl n-əssərəf e-d d-ay-s ərhän klientän-net a-wen.
500. **Ewet n-illuy n-älqim** : Ewet n-illuy n-älqim ämoos s-tizarät edägg d-ay dd-timäqqus ässilyät tomalät ta t-təllät d-timuytar ti sär-s əjänen har ämaläy äqim wa ijlän mey äqim-net d-ay-älwäqqän n-ašäl. (asəjjurəs/fixing). İdman əššäyölän n-izärfan n-ärrəzäy (illuy n-älqim i-əssərəf i-äddinät wi əlänen azrəf-s ərhən ad-t-in-səmmärwəsän-asəns-net-), ihuk d-asənnətibäy n-mišitän hakd-azrəf n-taršiwən. İwetän n-illuy n-älqim sidubun ad-hin-šənšəd taršiwən n-tifärrawen d-ihänən (əhanen ewet a äynayän) mey i-ənhaynen ämašal (əhanen ewet ihənnin, ila iyyän d-ay-käl-azrəf). Tin-taršiwən əddobätnät ad-ämmäskäl-nät d-ay-iwetän əddewnen d-əššäreya (iwar älwäqq iyyän isəm wa n-burs) mey s-enäzz wa n-karikari. Ewet n-illuy n-älqim ad-iqəl härät d-ay-əššäyölän-net : ajäraw n-azrəf i-äššarikatän, asənnəməhəl n-azrəf wa inäsän, asənnətibäy n-miši, asətəj n-taršiwən, dawsa.
- #### 4.2.6. Ašəmmişəl n-tayde tolayät n-asəmmärwəs
501. Təssənta əššäyöl 15 yulyuh wa n-2014 yur tidawt ta s-6 n-əddəwəl ti n-BRICS təjät d-ay Fortaleza d-ay-Brəsil, Bank ta Täynayät n-Efes (d-ay-Tanglizit : New Development Bank, BRICS, NDB - BRICS), tətiwässänät dat-a-wa s-isəm wa n- Bank n-Efes n-BRICS, täqqal Bank n-Əddəwəl i-Efes s-easəməl-net əddəwəl n-BRICS (Brezil, Risi, Älhind, Äššin, d-Äfregya ta di Sid) a t-əjänen äddäbara har təjjəš edägg n-Bank n-Älyäläm d-lzärfan n-Əddəwəl n-Äddunya. Ta bank d-Ajador-net wa iššämän Šangay, a iha d-ay-Äššin təmiharät d-ay-ittus n-tanmədhalt tojarät ta n-ihənnin d-efes n-əddəwəl wi sämätwalnen.
502. İttus-net asəmmətəkwi n-tibyar i-brožetän n-əlbinatän d-efs iylälän d-ay-əddəwəl n-ärrəzäy isamätwalän d-əddəwəl samätwalnen d-tumast n-ijdar n-izärfan n-jer-əddəwəl fuk, meyn-akfəl n-əddəwəl i-titit d-efes n-äddunya.
503. D-ay-amdəg d-lzärfan n-Əddəwəl n-Äddunya (FMI) d-Bank n-Älyäläm, NDB wär-sədiw isəmmärwisän-net d-əššäräđän əzzəwätnen sund əššäräđän n-timottayen əyrafnen, s-dehiyän əjan-tänät əddəwal wi tedhalnen əmmək n-taqləmt.
504. Edes i-a-wen, wi-əddəwəl əlan ənnəyät i-asəməl i-« tasətwärt n-asijdäh n-əssərəfän » iha attayän n-100 n-məlyar n-dolar (Äššin 41 n-məlyar, Brezil, Risi d-Älhind əkfan 18 məlyarän n-dolar hak iyyän , Afrik di Sid 5 məlyarän n-dolar), d-ay-tilalt i-əddəwəl wi -tän-əhänən s-aggay d-tinəkaf n-izärfan ti dd-əlkämnen. Tilal d-ay i-əddəwəl təyyađ iđas ina n-äššuhu n-ärrəzäy.
505. D-ay-älxal n-abräywal täha tehäyt n-ənnəzam n-ärrəzäy n-əddəwəl, ilzam Mali ad-hin-təjjəš bank-ten täynayät häkkät tiləmmaz n-asəjət n-izärfan d-ađakal n-əlmušäqqa n-brožetän əyrafnen s ila ənnəyät i-asäysal-näsän d-ay-älbab n-İttus n-Mali n-2063. Nəktuhet a-s əddəwəl təyyađ sund Meşra (Egypte) əssəntän tiyarhiwen n-ujəš n-banta-ten.

4.2.7 Asəməl n-tayde toläyät n-imärwasän

506. Asəmmətəkwi n-tibyar əššamnen n-izärfan ämoos tasässändart mäqqorät i-äddäwlätnänäy a-s ətwäsäjrähñät timyutar n-izärfan mäqqärnen wi-w mad-imyutar ašəmmişəl n-Ittus n-Mali 2063. Kud-däy asəmmətəkwi iweđän n-tibyar ti n-käl-äkall a-s inihäjjä ad-təkrəš tizart i-äsudmär i-tin-timyutar, ihhuššäl ad-hin-itwejräh a-s tin-tibyar yas wär-mad-əjdähñät i-ittus iknan ašəššəjri n-ənnəyät-net. A-wen-däy afäl ilzam asəbbärbär n-äđđəkođ däy-taydiwen n-asəmmətəkwi n-tibyar təha tayde n-asəmmärwəs toläyät madet-tarəj däy-äđđämana n-izärfan wi-s ämyatär älmušäqqa n-wa-ittus, däy-a-s hanäy wär-iššəwäš ar a-s təmmukkän terđalt d-d-tetähelt i-izärfan n-äddäwlätnänäy.
507. S-tidət, asəmmärwəs inihähäjjä ad-ijjəš talya n-əsseyas iträbän har-inmännək d-ittusän n-ärrezäy wa iššämän n-täqqänen ti n-älwäsäđ d-ti šäjrotnen əsdabätnen äđđämana n-titit n-ärrezäy təsisahärät təđman, təylal har itwejj äddäbara inimähälän d-särwiw n-amärwas.
508. Asənnətibäy n-amärwas s-ittus-net wa ojärän əmukən n-timyutar däy-izärfan i-äddäwlätnänäy d-iluzam-net wi dd-əlkämnen n-timzal əjanen täryəse ta təmmukkänät däy-täqqän jəzzulät, n-älwäsäđ, d-ti šəjret, däy-a-s itiwättäf miši yur-irhit, hakd-a-s dd-xassälän ittusän n-efes iyälän, d-fənnäz n-əlläqu, tayde n-asəmmärwəs ta t-təllät däy-täqqän ta n-2023-2063 inihäjjä a-s tənnađ s-ebre n-asəmmətəkwi n-tibyar ti n-tukatten ohärnen d-ti wären-ohər d-amärwas wa n-ammas n-äkall izizärän taršiwən ti n-äddäwlätnänäy əjänen tenəñje tähojät (iluzam n-əjänd (Trésor) n-a ilan 5 iwətyan) däy-a-s itiwäjjä ənnəyät i-asəssuf n-əlqimän n-tibyar ti təmtəkwinen.
509. Edes i-a-wen, a-s nənähäy s-ašrut iyyän, märsälən däy-tanmədhalt d-imadhalän əyyađ n-timusnawen d-izärfan s-əddəlil-näsnät nefranän n-isənnəməhilän wi ija Mali wi oyyänen adəriš iläšän fäll-əmtəkwi n-tibyar yur-imadhalen-win, d-ašrut wa häđän, azəwi n-əmtəkwi n-tibyar däy-ewet n-ayrəf n-əddəwəl, inihäjjä ad-isäššuhət Mali ašəmmişəl n-timottayen n-folitik d-ärrezäy t-maden-səddubət aggađ n-ewet n-izärfan wi n-əddəwəl d-əknənät tibyar əmtəkwi.
510. Älxəšil, a-s ašəmmişəl n-ittus n-Mali 2063 d-brožetän əyrafnen has-əlkämnen irha däy-äddäwlätnänäy , äššahät mäqqärän däy-asəmmətəkwi n-tibyar ti n-ammas hakd- ti n-tukatten. A ijän-däy, əmtəkwi n-tin-tibyar ilzam ad-idaw d-təmmənya toläyät däy-asənnətibäy n-izärfan n-äddäwlätnänäy s-ihukk innufläyän n-tibyar d-tanhäđt däy-irkäwälän d-əlmušäqqatän wi əjlänen əsdabätnen äđđämana n-a-s tibyar ad-ətwəšəmişəlnät s-əmmək olayän iydal.

4.2.8 Tadhəlt n-Älyaläm i-Efes

511. Tadhəlt n-Älyaläm i-Efes däy-Mali a ähojän tämoos ämatuj n-izärfan n-folitikän nefes. Mušam ya, adəriš n-ta-tadhəlt fäll-efes n-tamətte d-ärrezäy wär-fälla-s ija asəssiläh.
512. Dihən-š, Mali inihäjjä ad-səttəhəl däy-APD, däy-a-s ifannäz tämäyatert sər-s d-a-s has itajj ahänay wa n-tilalt, tənnađät ebre härätän wi əlänen tizart däy-efes mušan wär-täšäjrätet däy-älwäqq, Wädden ämatuj ijlayän n-izärfan n-efes.
513. Däy-a-wen, ilzam Mali ad-isəddəttət təmune-net i-təmmənukəla däy-təmmənya, tassayt, tizart i-isənnəməhilän, d-ämašal n-tadhəlt i-tirjit däy-aggađ n-ittusän n-efes iyälän, əddewnen d-ittusän n-PONAGA.

4.3. Tisëkkukal n-tämottayt

- **Asäşşuhu n-folät n-äddäwlät**

514. Äddäwlät ta täynayät tälät ahänay, tälä tayde s-isinnëmehilän d-efes ilzam ad-tättef folät-net n-wält ejäzze har-tëlmëd tajiwen ti ëlänen tënfa d-tajiwen ti dd-ëkfänen idëm, šëmmişel folitik n-ärrëzäy-net s-ëssëbab n-tassayt-net d-tamëtta ta n-mamäla.
515. Kanna isënnëmehilän wi ëššämnen n-efes har tännähäđ däy-tikawt s-data n-asëhhëndës däy-talya n-tayde tëššämät n-eddas däy-täqqän hin-tujëjät n-asëmël n-izintän ti ëzzaynen ënfänen izintän n-äddäwlät.
516. Inihäjja ad-täj izärfan ëzzaynen däy-asëyär n-tamëtta, d-umäy d-tišëšray n-älhändäsät har-tifëw titit n-tisäyşal n-ädomm d-aggay n-tämäyater t-sëssëba n-atärab n-teje n-älhändäsäten ti n-isälan d-anmëj-näsän.

- a. **Asëntam n-taflëst i-ijdar d-asëllëwëyyi n-tädabit n-tamëtta**

517. Tahäđära n-timattiwen yëred a-s tamätart n-anäžax n-e-d t-illäm öže n-tamëtta. Illa-hin i-a-wa n-ibda, timattiwen s-itiwađ ëššëmorät kud-däy timäzzëwa n-ärrëzäy d-izärfan n-äddäwlät i hännäyinen däy-tëmmënya n-täzajäzt, ättäma n-Mali äynayän, ad-dd-ähhäđärän däy-asënnëtibäy n-talyiwen oharnen har idmën atwëssan-net hasän d-tazzayt n-timaşalen däy-ëbre n-efes oharän.
518. Ilzam ad-ëtwëjjën inimyärän n-käl-äkall däy-ulh n-taya n-efes n-äddäbaratän n-tamëtta d-asëmmëtëkwi n-a-wa illän yur-tamëtta i-efes n-n-ärrëzäy n-tamëtta tëmishädhälät. Räjjoš n-ëššäyëlään s-izärfan dd-ëzjarnen tarşiwen n-käl äkall n-särwistän wi n-ässas (äşsexät tiyär, aman, asëssuxu) äqqam-in äbara s-tärha itwëşëniyës, hullan s-izärfan däy ëhhiđärän äddinät fuk mey asëmmësëdu n-izärfan däy-äddinät.

- a. **Asäşşuhu n-tëmmënukla d-ëššäyëlään n-imëyyizän i-ewätel d-eddas n-taydiwen**

519. Aşäl n-amëyyëz n-ewätel wa ijän däy-yunayär wa n-2014 ojja Mënistër wa n-Eddas d-amëyyëz i-ewätel, äkläwkäläw-dd a-s ämaşal olayän n-Ittus n-Mali 2025 äddobät ad-hin-awäy uyşad ihan initän ëjjotnen ijräwän äddäwlät mey däy-issëmađ idraş-net.
520. Iba n-äşşuhu n-tëmmënukla s-immeynät iba n-musnät ijdähän, hakd-iba amiwi n-ëssëyasa n-ittus a ämosnen iyyän däy-ëddëlilän wi n-ässas n-iba n-ijdah n-ämaşal.
521. Aşujëš n-wa mähwëwël däy-tayimit ta n-asënt n-ëššäyëw n-esäwe n-ëjänd ämoos tamätart täşşohet tësihäräwäs. Däy-a-wen, Takënbüt däy-ämaşal a-s hak älmüşäqqa **izjarän ëjänd n-äddäwlät ämoos a dd-izjarän talya tëyyät n-ittus.**

- a. **Asäşşuhu n-folät n-teje ta wär-tëla äddäwlät däy-efes n-ärrëzäy**

Teje ta wär-tëla äddäwlät tëla folät tëyrafät däy-efes n-ärrëzäy s-asärrëmäđ n-ëmukën n-tarşiwen, s-asëmël n-ëššäyëlään ëylalnen, d-asëffulën n-tišëšray ëynaynen, däy-a-s tämoos moter n-ässas i-izärfan d-asëmmëtta n-ärrëzäyän. Toläs, ilzam asëmël n-älxal infan izärfan, ilil i-arr n-äšşarikatän ëynaynen, d-asiwäđ n-timëdhälën jer-äddäwlät d-tijiwen ti wär-tëla äddäwlät i-asit n-ëmukën n-tëlawen, d-ëššäyëlään d-asëttëwärh n-äddäwlät.

.Asäŝsuhu n-esäwe n-eddas

522. Asënt n-aššäyäl n-eddas n-tayde isinäħjja asəmməsidäy n-asinay n-ässas i-tidabiten n-eddas s wär-immukkän ämašal wäla əntänäteđ.
523. Ta-temärrähält ad-dd-zəzjār timyutar n-asiwäđ n-musnät wa-s tēja tämäyatert i-tebädde d-əššäyälän n-ässas n-esäwe n-eddas har-t-səddubun iji n-edägg däy-brogram ilan täqqän n-älwäsäđ d-ti jəzzulät i-isənnəməhilän n-taydiwen ti dd-əmmukkäsnen i-asäysal n-ahänay oharän n-efes n-äddäwlät.
524. Wen-asiwäđ n-musnät ad-ijjəš ämatuj n-ijdar n-asənnətibäy n-efes, tikarsiwen, d-isuj n-əššäyäl d-imäššäyälän.

a. Asäŝsuhu n-esäwe n-iđanän

525. Əššäyäl n-isälan n-ärrəzäy d-tamətte, d-agna, d-folitik əmosän älfäyda n-ässas däy-esäwe n-ämaša n-ittus n-Mali Kura netaasira 2063. I-tamäđint n-ašəmmišəl-net, inihäjja ad-dd-idawän fäll-idesän fuk n-tämudre n-Mali. Ad-tän əjjəšän isälan n-äđđəkođän sund titättären n-isälan n-iđanän hakd-isälan n-milyaw sund ənnoy n-inaxdimän əyranen, tädabit n-asənnətibäy, temäksit, awa dār oläh esäwe n-əššäreya, dawsa. Adiš ilzam asäŝsuhu n-esäwe n-iđanən n-äddäwlät-nänäy.

a. Asəməl n-əmatuj inimähälän i-ašəmmišəl n-tamäđint d-asujjār n-ittus d-brožetän əyrafnen

526. Teneyast n-əzzäman wa dd-ilkämän təssəkna, däy-iket n-talyiwen ti əmmukkänən, kərəđät talyiwen s-immukkän ad-dd-əšrəynät. Talyiwen-tin-əmmukkänən əhnättänät tiətiwäsädärhänən, əhanättänät ti ətiwäksäđnen. Aggal n-əttəməkkin n-iji n-hak talya ilzam har hin-ətwəsejrahän imawayän n-äddäbara hakd-däy imäsawayän n-tamətte wi häđnen fäll-mišitän n-aggađ n-talyiwen ti ətwäksäđnen d-timašalen ti-s tēja tämäyatert dd-maren-awəy talyiwen ti ənfänen.
527. Edes i-a-wen, armođ šäyšad n-älqanun d-əssəyasa, d-iba n-älyafyät däy-Mali hakd-däy day afukkār n-šäyšad n-əssexät d-tämottayt n-folitik ta n-tukatten əqqalän əššäräđän əssiknänen azəwi, d-asəmməsihär d-armođ n-timottayen däy-asənnətibäy n-n-efes.

528. Toläs, iji n-ewätel i-tisämmättayen n-ebäđđi ti əddobätnen tayyawt n-adäriš däy-zäbo n-äddäwlät ämoos märsäl iššamän däy-asənnətibäy n-efes n-äddäwlät. Iyän däy-äddäbaratän ämos-t asəməl n-taggayt ta təššämät n-ittus n-Mali 2063 d-ajädor n-inaktibän n-inəsdebbärän n-äddäwlät innilzämän d-härätän s-əyyađ däy-sän-da :

- ämašal n-xasilän n-iməyyizän n-äddäwlät i-ewätel ;
- tadhəlt s-asənnəfiləl n-tämašalt n-äddäwlät s-iji n-ewätel i-timähəđen d-timtar n-ebäđđi ;
- afnož n-isəmməsiherän wi osäyən d-efes däy-täqqänen jəzzulnen, ti n-älwäsäđ hakd-ti šäjrotnen ;
- tirjit däy-ayärf n-timašalen n-tayde har ämmäzläyän mišitän ättärmäsnät tiləmmaž däy-älwäqq s-əmmək s-hin-mar-ətwəseyəđän ibaran n-tadäwla n-äddäwlät ;
- äharu n-ašəmmišəl n-brožetän əyrafnen əntamän.

4.4. Brožetän əyrafnen n-ämašal n-ittus

529. I-ašəmmišəl n-ittus, issənta gufärnäma n-äddäwlät n-Mali brožetän əyrafnen əššamnen əntamän, əsidawän, s-inihäjja ad-səttəhəlän i-taydiwen əzlaynen n-äddäwlät n-efes däy-täqqän n-älwäsäđ.

530. Däy-ənnəyät n-iji n-brožetän əyrafnen təsəkkakəlt i-asäyşal n-Ittus, ilzäm asənkər n-anəzjum n-ewätel fälla-sän har äjj ebädđi d-taydiwen əlkammen i-tajiwən əjlänen harwa, əjrewän brožetän-i isudas əynaynen ənimähälñen d-ittus wa iddayän.

531. Dihen-š, təhhuşäl tāmottayt n-talya tətwezəzär tayde n-efes təşşamät, təntam n-ihənayän n-tajiwən tässomet brožetän n-izolajän. A-wen älmäyna-net asəjjurəs n-nehal isikakän i-ittusän əşşämñen wi tətwiweđnen däy-hak teje n-efes ənimähälñen d-ittus d-asənnəfiləl n-brogramtän d-brožetän əyrafnen.

532. Brožetän-win ojdähän d-märaw d-iyyən (11) :

BROŽE WA S-1 : « FARAFINA JIGINE » : ASUDAR N-MALI D-AKFƏL N-ƏDDƏWƏL.

533. Brože wa s-1 : « FARAFINA JIGINE » : Asudär n-Mali d-ayrəf n-əddəwəl. ila ənnəyät i-a-wa:

- asəffulən n-tiwättättayen n-ayşal n-tisäyşal s-asəməl n-12 tisdag n-ədomm ədaynen fäll-tisdaj ti əlänen tənfa əzzarnen däy-hak edägg ;
- atebädde d-d-tewwant n-Mali d-
- iji n-Mali äkall izajjarän tisäyşal n-ədomm yur-tamədət n-tamära n-iwətyan ta täzzarät n-aşəmmişəl n-ittus n-Mali 2063.

BROŽE WA S- 2 : YELEN KURA : ASƏMMƏLULU N-MALI

534. Brože « YELEN KURA » : Asəmməlulu n-Mali » otas iji n-älfäyda däy-tibyar n-isukas däy-idäggan wi-däy əjjətnät har dd-əyşəlän ärrəzäy əntanen fäll-təla-nänäy əkkan s-afälla, d-ajärəw n-tənfawen ti əmmukkännən däy-a-wa dd-zäjjämät tisäyşal.

BROŽE WA S-3 : AŞƏŞŞÄYƏL N-IZINTAN DÄY-MALI

535. Brože « Aşəşşäyəl n-izintän däy-Mali » otas tayde n-iji n-älhändäsät däy-əddäwlät tässomet asənnäyərəf n-tajiwən n-ärrəzäy. Däy-älbab-wen, ad-zəzär äddäwlät asäyşal n-zontän n-izintän d-zontän wären-ədey i-asəffulən n-ərukən n-izintän əynaynen däy-tajiwən ti təha tənfa otasnen asəməl d-efes n-tisdaj n-tajiwən n-titit n-ärrəzäy d-abläzläz n-tamətte. Asäyt n-brožetän əynaynen ad-äj ebre n-tajiwən ti əmosnen a iknan terše n-tänfo.

BROŽE WA S-4 : KANKOU MOUSSA SEGUINA : UYƏL N-ÄZZÄMAN N-ORÄY N-KANKU MUSA

536. Əşşäyəl n-tibyar ti n-dagg-äkall əktabnät däy-brože n-efes iyälän däy-tamətte d-ärrəzäy, d-ahənzazäy i-ayrud n-äkall n-Mali däy-a-s tətiväjjä tamätart i-timattiwən d-tajiwən ti əlänen idäggan-däy timəkkusnät tibyar-tin.

BROŽE WA S-5 : ASƏNTAM N-MALI JER-ƏDDƏWƏL

537. Brože-wa, ila sār-s Mali ənnəyät n-asəfəs , d-əşşäyəl d-iggoz n-rezo n-ideyän d-esäwe oharnät əddəwəl intamän n-jäjjä infan, n-ärrəzäy idduten, ijmađ-t äşşäk inimähälän d-folitik ta təşşämät n-Gufärnäma, otasän ərukən n-timyutar n-asəqqārhi n-äkall s-əmmək iyälän däy-ebre wa n-tamətte, d-ärrəzäy d-ahənzazäy.

BROŽE WA S-6 : TAMEZZOYT HIN-TƏŞŞAMÄT DÄY-BÄMÄKO D-DÄY-ÄLÇAŞMATÄN N-REŽIOTÄN. « SIGIDA YIRIWA »

538. Ilzam edey n-taydiwen n-efes n-arrəzäy n-režiotän d-älyimara har umasän ikallän - režiotän tisdaj n-tidətt n-arrəzäy əjanen i-tilemmaz d-tənfawen ti tänät-əhänen.

BROŽE WA S-7 : TIŠŠRAY, ƏMUKƏN N-ƏŠŠAYƏLƏN S-ORDINATER D-INTERNET

539. I-ad-dd-täxsəl tanäkra tədduttet n-ordinater d-internet d-äy-Mali, ad-itwəjj ənnəyät i-efes n-älhändäsät n-ammās n-əkall n-ordinater d-internet, efes n-əlbinatän n-n-konksio d-ajəraw n-särwistän n-TIC, əmukən n-əlbina n-əddäwlät n-isälan wi n-er-išənnawän d-əkall (INDG), asəməl n-brogram n-išənnawän i-əddäwlät, ašəmmişəl n-timottayen d-äy-teje ta n-TIC i-asəssuf n-isäwetän n-tiyär, əssexät, tisnay d-jäjjä d-mamäla, təmmənya, älxäkumät, d-tadhəlt n-iji n-arrəzäy d-äy-ordinater d-internet.

BROŽE WA S-8 : « PROGRAMME SANKORE » TIBYAR N-TAMƏTTE TAŞXAT, TƏJAT TIYAR HIN-OFANEN, ƏLANEN TIMUSNAWEN N-TIHORAWEN ƏTIWƏSSÄNNEN

540. Əmukən n-tamətte siha, d-ihuk-net əssexät, d-tiyär, timusnawen d-tisədduba n-əššayəl d-musnäten əssomätnen tašniwen-nänäy ti n-ələşəl, hakd-sihen asəlləwəyi n-tədabit s-asəməl n-tilemmaz maden-säryəs ajəraw hasän n-əššayəl, əkkəsnät tanäkra i-imusänän d-äy-umäy i-a tän-išlän. A-wen a iqqalän asiwäd n-tahəđära n-tisäyra n-tamətte təyyad (hullan, tiđeđen d-imawađän) s-ukəs n-tisiway ti tän-järräwnen d-ajəraw hasän n-ibaran n-tahəđära.

BROŽE WA S-9 : « MALI DALÄN D-TÄRHA N-IMAN »

541. Ittus n-brože-wa ad-ibdəd d-asənnətibäy intämän iyäl n-tibyar ti n-əkall n-ələşäl, asəssuf n-edəgg n-taməzzyot, d-ajəraw n-aman n-tesäse, d-äy-a-s itiwäjjä ənnəyät i-tisäsšändaren ti ämoos iggoz n-a-wa iwärän ašämor n-əkall, ihuk n-älqim tisäyşal n-irkədän wi wären-əttäđmän, d-a säl-a-wen, asəfsan-ifri mey anəlmad d-impləllayän n-älhəwa, asənnətibäy iyälän n-ikallän, aggay n-əssäxra d-männa, asənnətibäy n-mištän d-älmäşibäten, esäwe n-ukəs d-äy-taydärt, asənnətibäy n-tibyar ti n-aman, ajəraw n-asəssuxu iyälän d-aman n-tesäse.

BROŽE WA S-10 : TIMOTTAYEN TI-S TƏJA TÄMÄYATERT

542. I-asäryas n-ašəmmişəl n-brožetän əyrafnen, timottayen äwwəd ahänay a ämešälnen s-əmmək n-a isarəmađän, i-asinay n-esäwe n-eddas d-asənnətibäy n-izärfan n-əddäwlät, d-i-milyaw n-talya n-mamäla, tanäyruft n-älqanun, tamətte täyrat, i-älhändäsät n-isälan d-anməj-näsän, i-arrəzäy n-izärfan, əjoräsnen s-əmmək wa n-tijəttewen s-t-wär-illa iba-näsnät əttimädän.

BROŽE WA S-11 : « KUNAFONI TAA SIRA » BROGRAM N-EFES N-ƏLBINA N-ƏDDAWLAT N-ISALAN WI N-IŠƏNNAWÄN N-MALI

543. Efes n-əlbina nəddäwlät n-isälan wi n-išənnawän d-wi n-əkall ad-isəddubət uđəf n-nehal, d-isälan ədduttätnen i-ašəmmişəl n-brožetän n-efes, d-asäyşal n-əššayəlän n-asəqqārhi, əmukən n-isuj n-tajəlla n-əkall d-əmukən n-əlkəttabän n-taliwen n-əkall n-əşşas. Isälan n-əkall itbat a-s əqqalän ämatuj olayän infan ađəkäl n-əddäbara, ämoos day a-s t-wär-illa iba-net i-esäwe n-efes n-arrəzäy, d-atmətte, d-ahənzazäy, d-agna d-älyafyät i-əddäwlät.

4.5. Tisəhhətəl i-taliwen d-anməj n-isəlan

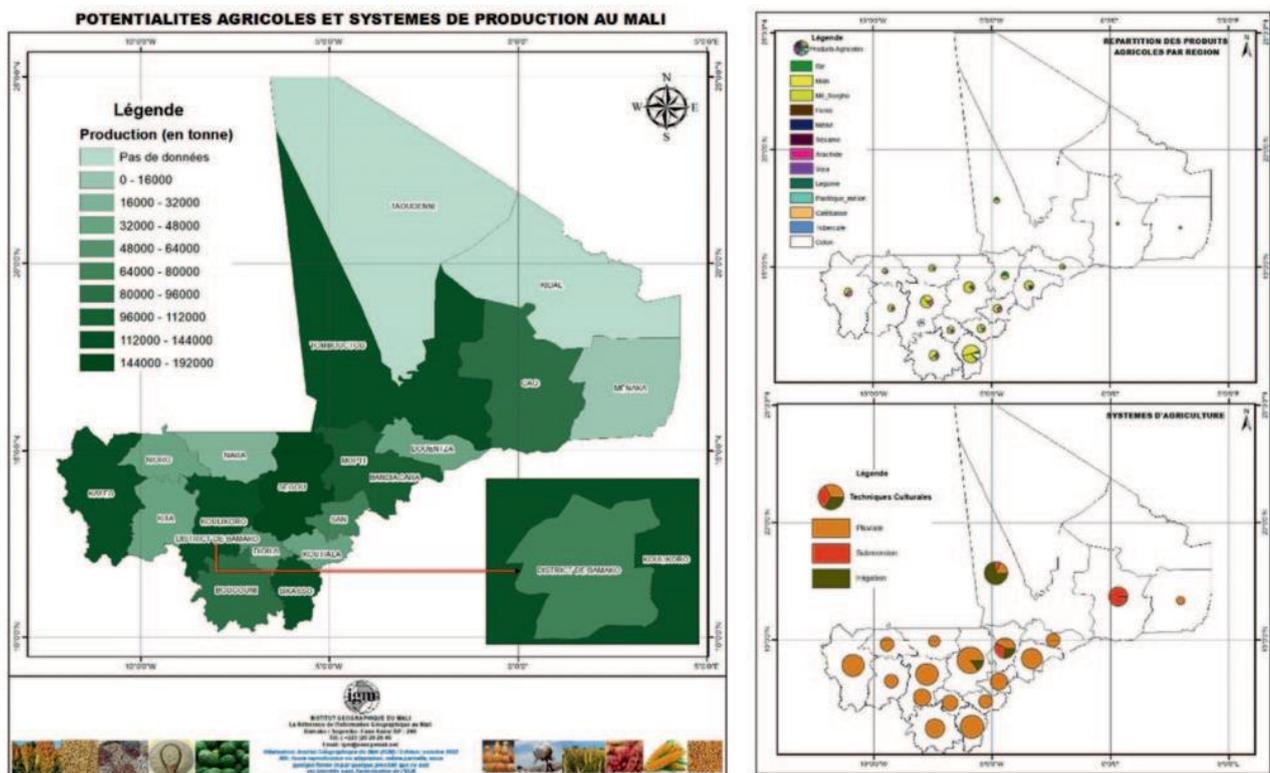
544. Däy-ebre n-aməyyəz fäll-tayde n-efes n-Mali däy-täqqän n-älwäsäð, i-innin ad-äwwäð ahānay isəlan n-tajiwen ti n-ässas n-efes n-äddäwläť, Mənistər wa n-ärrəzäy d-izärfan ittär tadhəlt däy-Institut n-Geographie n-Mali (IGM) i-asäyşal n-taliwen n-xasilän n-aməyyəz, i-ewätel n-ittus 2063 d- atlas n-ärrəzäy.

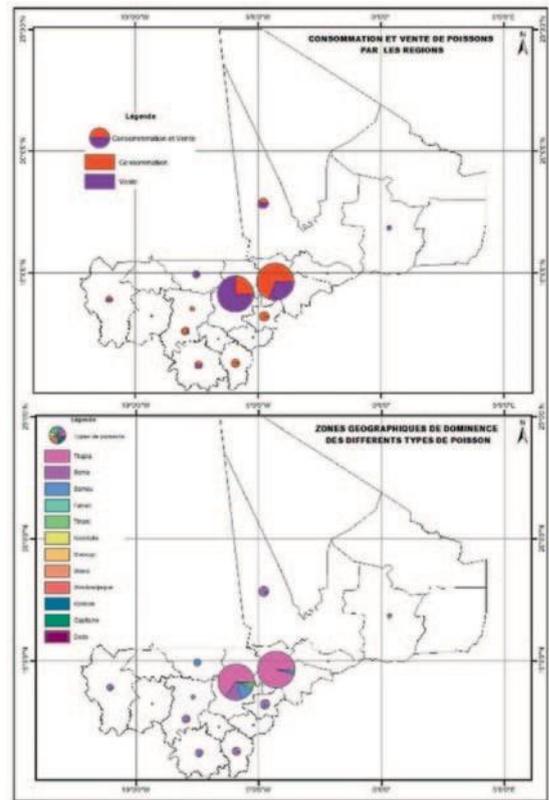
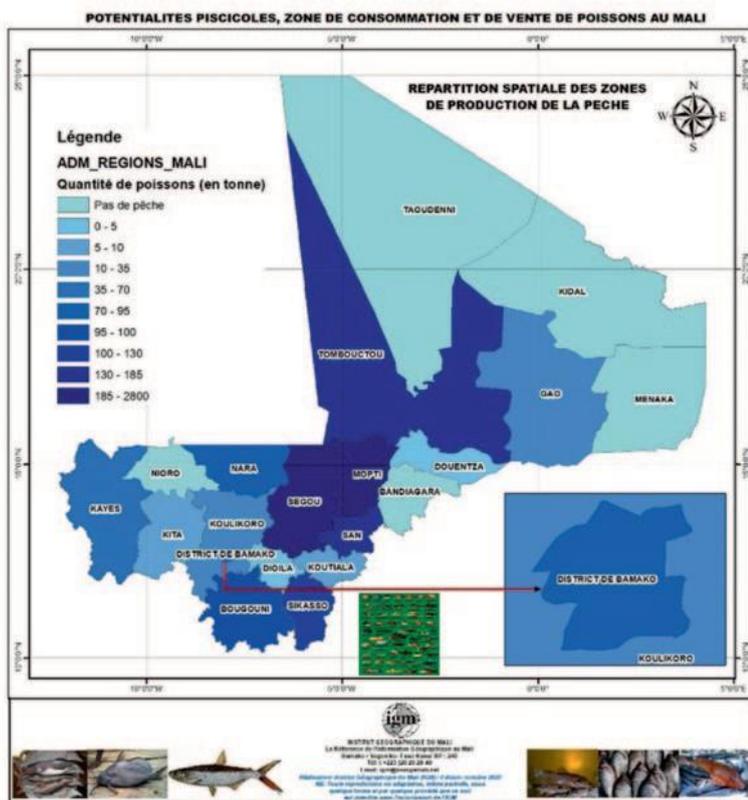
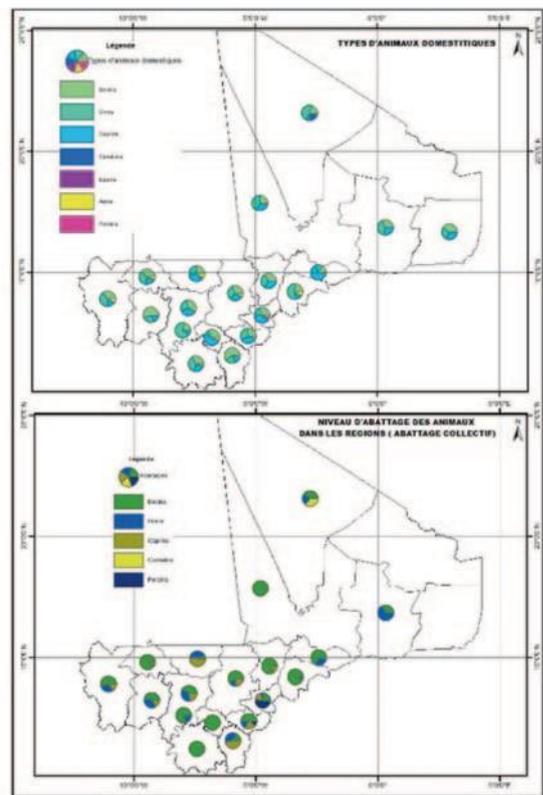
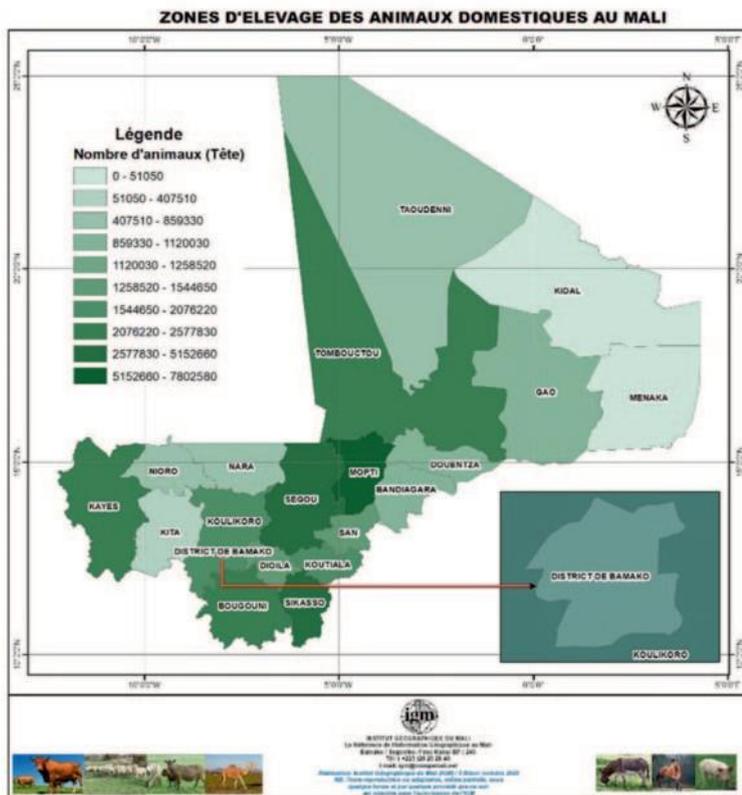
4.5.1. Tisəhhətəl n-taliwen n-äkall

4.5.1.1. Taliwen n-äkall s-əmək wa-s t-illa

545. Däy-a-wa dd-izjārān aməyyəz wa ijän d-isəlan n-iðanän dd-əfalnen sārwişän n-tajiwen, taliwen n-äkall ənsanät fäll-a-wa t-illän däy-äkall ihənnin däy-älbabän fuk əknanät. A-wen tajiwen-ti : Ärrəzäy ; Tamətte ; Tiyār n-Äddäwläť ; Tiyār ti Əşşämnen ; Ädomm ; Arəzzej ; Ähöy n-imānan ; Isukas ; Aman d-Asəssuxu ; Tibyar ti n-tarāja n-äkall ; Əlbinatän n-läxtur d-isəfran ; Əlbinatän n-tisnay d-jäjjatän ; Əlbintän n-aman ; Əlbinatän n-Älxäkumät ; Älyimara n-iyārman, Ihānan, Imuzäyän ; Amsikay n-isəlan ; Əlbinatän n-utelän.

Dagg-Eyäf : Əlkəttabän wi ətwäsäknänen s-ider, ämoosän älmitalän n-tisäyşal dd-əmmukkäsnen däy-aməyyəz. *Tisəhhətəl ti dd-əmmukkäsnen däy-älkəðän əllan-t däy-äððəkoðän n-tikarðiwən n-A3 d-A0. Ikətbān wi n-ordinater day əllan-t däy-äððəkoðän-wi SHP, JPG et PDF i-tisətwar yur-Mənistər wa n-ärrəzäy d-izärfan.*

4.5.1.2. Taliwen n-äkall i-ewätel

546. əlänäť taliwen n-äkall i-ewätel əjanen ənnəyät i-ittusän əskatnen əlkamnen i-tisəskat n-əkkozät(4) timärrähälen n-tamära n-awätay hak təyyät əttitkälnäť. Wen-ađakal n-taliwen i-ewätel ässomät tizunawen jer-timärrähälen-ti :

- Asinay n-ässas i-əddäwlät d-asəmmətti n-tinäyraf n-ärrəzäy ;
- Axäşşäş dəy-tajiwen ti əknänen terše n-ätťaloy ;

- Tarrayt tolalät n-asəfəs n-tamətə ;
- Asəntam.

4.5.1.3. Atlas n-ərrəzäy

547. Atlas n-ərrəzäy ämooss adawän n-tisäyşal əzlaynen n-taliwen n-äkall ärtaynen d-fototän d-älmitälän əsinäfalälneñ tibyar, tidabiten, d-isəssārha n-tajiwen n-Mali yərəd.

- Təzune ta təzzarät tämos tele n-a-wa t-illän däy-tajiwen n-Mali ti əynaynen d-distrik n-Bämäko.
- Təzune ta-s sənätät tämos tartit n-isəhhətäl n-taliwen saknanen a-wa t-illän däy-äkall däy-tibyar d-tädabit n-ərrəzäyän n-Mali.
- Təzune ta s-kärađät sakna-dd taliwen əjanen ewätel i-hak teje (Distrik n-Bämäko d-19 tajiwen) fäll-əkközät (4) tmärrähälen.

4.5.1.4. A-wa dd-ilkämän däy-Mali

548. Däy-a-wa dd-ilkämän, i-innin ad-näţţəf a-wa t-imälän nəşəntəm-t, tarşiwen n-isälän däy-ləkkumät, ilzam ad-ətwəsäyşälän härätän-wi :

a. Däy-täqqän jəzzulät :

555. Asəmäl n-əlbina n-isälän n-äkall d-işənnawän n-Məñister wa n-ərrəzäy d-iżärfan (IDG-MEF). Ad-tumas təşşäm n-əlbina n-äddäwlät i-isälän wi n-işənnawän.

556. Ten-täţţäblat, təkñät däy-asətwär n-isälän d-isuj has-əyşaynen ad-səddubət atəwar, d-iggoz d-asinay n-isälän wi dd-əddewnen ətwärän däy-ebre n-əşşäyşälän wi əjänen jer-2023 d– 2024.

b. Däy-täqqän n-älwäsäđ :

557. Asəmäl n-brogram n-älhəwa i-ajəraw n-isälän d-tisäyşal n-Satelitän əddobätneñ asəşşuf n-tisəttähal n-taliwen n-äkall.

c. Däy-täqqän şəjret :

558. Asəmäl n-Ažans n-Alhəwa i-Mali d-asəffärru n-satelit i-amsikay n-isälän d-satelit i-aggal n-äkall.

4.5.2. Tayde n-anməj n-isälän

559. I-aggad n-torda-net, Ittus n-Mali kura netaasira 2063 imiyatär s-tahäđära n-imäsawayän yərəd. I-ad-ikənn esəwe-wen däy-ittus, təkna tayde n-anməj n-isälän i-asəşşuf d-asəşşuhu n-tahäđära n-imäsawayän yərəd däy-ittus n-aggad n-tarrayt n-efes ta-s ija umäy.

560. Anməj n-isälän i-efes ämoos esəwe n-tayde, iddasän əssomät a inifalälän däy-umäyawän otasän asiwäđ n-tämottayt n-tamətə d-taşne tolayät təla eket.

561. Inihäjjä ad-umas təşşäm n-brogramtän n-efes, ijješ tinmədhälen däy-tarrayen yərəd (imeräkän wi n-äddäwlät, wi əxdämneñ i-iman-näsän, d-tassayen n-əşşäyşəb) had-dd-tiwađ tädabit n-rzotän wi n-əşşäyşəb d-wi n-anməj n-isälän wi n-äläşəl d-wi əynaynen har t-təmäl təzəmmazlit däy-taməzşoyt n-tamətə.

562. Aməyyez n-älqanun n-folitiktän, d-brogramtän, d-taydiwen n-tajiwen n-əşşäyşälän əzzarneñ i-tenelast n-PNCD ikkäs-dd ijžzettän wi :

- Däy-mijraw n-talyiwen, folitiktän ti eššämnen n-efes wär-əjenät edägg i-tanäyruft ta n-nehal d-ujəš ikkeräđän i tämoos PNCD ;
- Mijraw n-əlkəttabän n-folitik, d-taydiwen, d-brogramtän d-ənnəyät-näsän wa n-tidətt ad-izəlzəm tahəđära n-əddinät fuk d-tämottayt n-tašne n-tamətə ifnəz timašalen n-anməj n-isälan s-ašrut-näsän wa ojarän ;
- Ajud dihad t-əllänät timašalen n-anməj n-isälan, ijraw-tänät iba n-anmənnak, d-iba n-anätam däy-ebre n-əddäwlät ;
- Tibyar a ämoosnät (əddinät, izärfan, imutaj, timusnawen) ätwäyyänen, dihad ija a-wen, i-timašalen n-anməj n-isälan i-efes, wär-əjdehnät, mey wär färornät, ənimajäynät d-imadhalän i-efes, a-wen-däy a-t-ijan a wären-ijley ;
- Timašalen n-anməj n-isälan ti-s ätwäkräš ənnəyät mey ti əjän brogramtän d-taydiwen-ti wär-əqqelän ar (séances d'animation), asäyşal d-ašəmməhəš n-isälan hun a-s ija a-wen, tayətə n-PNCD tärha a-s itawäija ənnəyät iššämän i-anməj n-isälan n-tamətə oharän, d-efes n-umäy, d-asəlmad n-imeräkän, i-tassayt, d-taməđint d-asujjār.

4.5.2.1. Ittusän

563. Ittus n-Mali Kura netaasira 2063, i-ad-awəđ ənnəyäten-net, imeyatär s-tahəđära n-imäsawawayän yərəd-näsän.
564. I-ad-t-iməl esäwe-wen fäll-Ittus, ittus wa iššämän n-tayde n-əddäwlät i-anməj n-isälan asəssuf d-asäşşuhu n-tarrayt ntahəđära n-imäsawayän fuk-näsän har-itwis ehändägg n-efes wa-s ija umäy.
565. S-əmmək iskatän, ad-umas :
- Asiwəđ n-asəssihär d-tahəđära n-timattiwen yur-asəjjurəs d-ašəmmil n-isənnəməhilän wi ešämnen n-efes n-əddäwlät , a əhan käl mali wi əzzäyñen däy-tukatten ;
 - Tirjit däy-asäşşuhu n-edäwänne jer-inaxdimän d-imizärän n-əddäwlät däy-ebre n-efes d-fäll-a-wa ilän tizart däy-efes n-ittus d-asəffulən n-tašne n-äləfyät d-anmärh n-tamətə ;
 - Asit n-ettarän d-anmədhal däy-asəmmətəkwi n-izärfan;
 - Asəttəhəl i-əđđəbaratän wi twäjjänen yur-tarrayt n-tamətə ta n-əşsas yur-tajiwen əzlaynen n-efes däy-a-wa osäyän d-ittus wa n-2063 d-asəssiwəđ n-mäjräd n-tamətə ammas n-timädašen ti n-əšşəyasa ;
 - Asəddubu n-a-wa iwär iji n-isälan d-asənt n-timottayen däy-tajiwen əzlaynen n-efes ad-əkrəšan timusnawen əşşohätñen däy-ebre wa n-anməj n-isälan i-efes ;
 - Tirjit däy-aggəđn-ODD.

4.5.2.2. TIJƏTTEWEN SASAYÄDNEN

566. Tajəttewt ta n-əşsas maden ayəđ ašəmmişəl n-tayde təlleyət tajəttewt ta s-34 n-əddästur n-Mali innän « Tämašalt n-əddäwlät əlwaynät-tät tijəttewen əssomätñen semyar n-əlxurrəyät n-əddäwlät , nefranän əjanen däy-ilu n-iman n-əšşäyəb, d-tebädde d-tənfawen n-əšşäyəb ».
567. Tijəttewen-ti ad-hin-iwadñät s-təyyađ s-a tänät ämoosän anməj n-isälan i-efes ilzam ad :

- Asəhhəriwəs n-tartit tolayət n-tikarsiwen d-taydiwen n-anməj n-isälan əsisahärnen əsihäđärnät har iwađ adəriš n-n-brogramtän n-efes, ärrämäd aggađ n-ittusän d-xasilän wi-s ija umäy d-asənnəfiləl fäll-tädabit n-iyewənän d-timattiwen n-ajäräw n-xasilän ənfanen ilu n-iman-näsän ;
- Äđđämana n-asäyşal d-aşəmməhəš n-tisəhhətäl ti ohäznen. Däy-älkənaş-wen, ad-ilzəm däy-isäwetän n-tassayt ənimännäknen :
- Asəssuf n-milyaw n-tisäyşal n-tiyär əknanen däy-teje ta n-anməj n-isälan i-efes ;
- Asəssiläh n-tisəhhətäl d-imutaj yur-tarrayen n-imeräkän əzlaynen ;
- lji n-taşne idduš wa n-dat d-wa n-đarät-tisäyşal ;
- Tebädde d-aşəmməhəš n-tisäyşal s-əssəbab n-timənnaken d-tinmədhälən ənimähälnen d-ijdar n-äddäwlät ojjanen asəmməhəš n-isälan ;
- Issoy inimähälän n-asäyşal d-aşəmməhəf n-imutaj n-asäyär n-tamətte d-əmatuj wa n- yur-tarrayt n-imäsawayän wi häđnen ;
- Aşəmmişəl innufläyän tibyar ti dd-əttəjräwnen.

4.5.2.3. TIJƏTTEWEN N-TAYDE

568. Ta-tayde təllil i-ittus n-Mali Kura ɲetaasira 2063 s-tät-ilzam asäryas n-aşəmmişəl-net. Təkna fäll-isənnəməhilän n-taydiwen i-ittus :

TAJƏTTEWT N-TAYDE 1 : ETTAR

569. A-s ätwäjja ənnəyät i-təmyäre n-brožetän əyrafnen wi-s teja täbukt, aşəmmişəl n-ittus n-Mali Kura ɲetaasira 2063 isimäyatär s-asəmmətəkwi n-izärfan wi n-azrəf wa n-ammäs n-äkall hakd wa n-tukatten.
570. Asəmmətəkwi n-izärfan inimawäl d-anməj n-isälan olayän itbatän, infa inimärha däy-äddäwlät. A-s nəssan a-s taliwen n-äddäwlät ämosnät härät isasärhen imadhalän n-tämusne d-izärfan hakd-käl-izärfan, ten-talya təla ənnəyät i-asiwäđ n-asəmməlulu n-tele n-äddäwlät däy-ammäs n-äkall, däy-akfəl n-əddəwəl, däy-Äfreqya hakd-jer-əddəwəl fuk s-asärtay n-tikarsiwen n-asətəj hakd-ti n-anməj n-isälan i-efes.
571. Edes i-timawayän n-isälan, ta-tayde tärha däy-näy aşəmmişəl n-käl əjrahät-ahin dd-əhanen s-timduken d-tajiwən əzlaynen (imudälän, käl-əddin, folitik, diplomasi, dawsa.).

TAJƏTTEWT N-TAYDE 2 : ANFILAL N-BROŽETÄN ƏYRAFENEN

572. Äđđämana n-anfilal d-iba n-abnibak n-brožetän wi ətwäšämaşalnen s : asäyşal n-filmtän n-video n-asəmmişəl n-hak brože däyənnəyät n-tamäđint n-räjjoš-net d-idraš wi dd-oyya ; asəktəb n-əlkəttabän d-təlkənaşen « Vision Mali Kura ɲetaasira ka bən san 2063 », d-ibaran əyyađ əynaynen n-anməj n-isälan.

TAJƏTTEWT N-TAYDE 3 : ASƏMMƏTƏKWI N-TAMƏTTE D-ANMƏJ N-ISALAN I-TÄMOTTAYT

573. Tajəttewt-ta təkna fäll-anməj n-isälan i-asəmmətti n-taşniwen, tämottayt n-tamətte d-asəmmətəkwi n-tamətte. I-innin ad-əhhäđärän imäsawayän fuk s-tidətt, ila tənfa ad-əjrahän Ittus n-Mali 2063 har ətwəsəfəsnät timaşalen n-anməj n-isälan əssəwäđnen timusnawen-näsän, taşniwen-näsän har arəjän däy-aggađ n-ittusän-net.

TAJETTEWT N-TAYDE 4 : ASIWÄÐ N-MUSNÄT

574. Tajettewt-ta tæla ænnøyät i-asiwäð n-musnät i-imäsawayän ežlaynen har iwað ašemmišæl ofän wa n-ihønnin i-tayde ta n-anmøj n-isälan i-tirjit däj-aggad n-ittus n-Mali Kura netaasira 2063, d-asëffulæn n-tahädära n-äddinät fuk däj-ittusän.
575. Toläš, ihhuššäl a-s ašemmišæl-net ad-idaw d-imäjjan n-isälan wi nälašäl n-käl äkall æssännen ežlayän (asiwäð n-musnät) s-taydiwen n-asëmmätëkwi n-tamëtte.

TAJETTEWT N-TAYDE 5 : TAMÄÐINT D-ASUJJÄR

576. Tayde ad-täj ænnøyät hullan fäll-talyiwen ti n-ašemmišæl d-esäwe n-almud n-imäsawayän ežlaynen. Ilzam daj tijawt n-ewätel i-talyiwen d-mišitän wi-s iji hasän n-edägg ad-sëddubun tiwaqt i-talëmmezt n-anäžax i-tayde-ta. Ilzäm ädđämana n-tamäðint d-asujjär n-imašälän n-anmøj n-isälan.

4.6. Mišitän d-timäheðen

577. Mali ežrawnät tisässändaren mäqqornen, timäheðen d-mišitän d-tärräkkämen kud yur-äddäwlät hakd-er-ëddewæl äddobätnen ad-ëmmärnät efes-net d-räjjöš-net ebre n-älyafyät, anmërha n-tamëtte, adgæzzi n-folitik.

YUR-TARRAYT TA N-ÄDDÄWLÄT

- **Iba n-älyafyät**

574. Timäheðen ti ežjotnen ehanät initän säliyyän, ih-enät, abäkkad d-irhab läbasän d-iji niman jer-ëddewæl-fäll tēja tanmännakt, efferdu, ašreyyi n-tumäsen d-ikännasän ejanen fäll-äddin d-iba n-älyafyät n-internet.

- **Tihäyyen n-iba n-isukas**

Azäyor n-iba n-isukas ämoos eššäräd n-ässas i-efes iyälän n-tamëtte d-ärrözäy. S- dittet, ädđämana i-tamëtte fuk i-timyutar-näsän däj-ahänay d-isukas eänen fella,, eylälän, eynayän s-älqim immukkänän ämoos tasässändart mäqqärät däj-a-wa iqqälän tisäysal n-isudar hakd timäšalen n-ärrözäy, d-ajaray n-eššäyälän, d-ašujəš n-azrəf d-aggay n-elläqu.

- **Äddäwlät rëkkëmät tölät esäwe n-eddas n-efes wären-äššohät**

575. Rëkkëm äddäwlät ed wär-ila äššahät n-ad-iðmæn eššäyälän wi n-össas s-a t-ämoosän tinhaðen i-tamëtte d-äkall hakd-däj daj asënnëmehel n-efes ilan esäwe n-eddas innoţfän ih-ee älbaräka.
576. Däj-a-wen, esäwe n-eddas däj-mali ežrawän-t märsälän mäqqornen s-a tän-ämoosän anmëjjaš d-amšëkki n-eššäyälän jer-särwistän d-ijdar wi oräknen eddas, anuffi n-isuj ežlaynen ämoðänän n-eddas, d-iba n-anuţfəf jer-älkëttabän wi-s täjj tetähelt d-folitikän n-tijiwen d-älbabän.

- **Asëmmëskөл n-tëmmënukeła n-folitik**

577. Miši n-iba n-izj mey tämottayt n-temärrähält däj-tëmmënya n-ärrözäy ad-iqqel a äsoyälän ebäytaal däj-a-wa t-imälän däj-ebre n-ebädqi d-tëmmënya ta n-ibda däj tösenta tëmmënya n-gufärnäma n-tranzisio. Äddobät ad-umas awen tatbäqqet läbasät i-esäwe n-efes d-ämašal n-ittus.

- **Mëškil n-ësserəf**

578. Mëškil n-ësserəf d-märsälän wi eynaynen n-anmëjjaš däj-ayrəf n-ëddewæl izilzäm anəzjum ijlayän däj-lëkkumät n-FCFA. Ešserəf wa ohärän FCFA wär-oleh d-ad-dd-äwwayän i-Mali ujej olayän n-Äfregya ta n-atäram ämära i d nëssan a-asuk n-mamäla ikallän wi n-CEDEAO šarnaš äwwäð 8% i-48% i-Äfregya d-52% i-älyäläm ta häðät.
579. Amëyyez n-mëškil ta n-ësserəf inihäjja ad-täj ænnøyät dd-ijan edägg i-timottayen ti dd-oraw asëmæl n-Tartit n-ëddewæl n-Sahel (AES) hakd-a-wa dd-ilkämän däj-timottayen n-esäwe n-izärfan n-ëddewæl fuk d-ejäðäl dd-itesən s-a eñdärrän a

enđärrän n-Dolar (d-Ero) d-ättäma n-össerəf äynayän n-asəddəkəl n-əjänd i-əddəwəl wi n-BRICS inimännäkän d-össerəfän wi äššäyälän.

Imləllayän n-älhāwa d-timäheḍen təyyaḍ n-ahənzazäy

580. Iməyyizän wi əzläyənätwäjjänen fäll-impləllayän n-älhāwa dəy-Mali əssiknän tisässändaren ti ojärlen əjräwnen äddäwlät, tin ih-enät : männatän, injitän, ihändärar äššohätnen, tiwaḍt n-äššaxra, anmjəl n-tukse d-təsämḍe dəy-älwäqq d-anäsax n-älžāw.

581. Sund-a-wen-däy, əmmək n-ijənnawän iḍas-t iba n-ijdəh d-impləllayän n-älhāwa, d-afnoḗ n-ijənnawän äddewän iba n-milhaw n-ijənnawän jer-iwətayan d-ger-əzzāmanän.

582. Ayil n-timašalen n-tamətə d-arrəzäy, ihənnin əmmarän-tät idraš wi dd-okäyən n-impləllayän n-älhāwa. Inihäjjä ad-itwəj ewätel i-a-s win-idraš ad-iwaḍän dəy-a dd-ilkämän umasän a ijdälän efes n-tajiwən ti ätwatäsnen ošmamnen i-timottayen n-ijənnawän s-a ojärrän 70% n-iyewənän takkäsän-dd tämudre-näsän dəy-ädomm d-arəzzej d-irkədän. Əntäneḍ-en-däy a wären-əšmer i-idraš n-impləllayän n-älhāwa.

YUR-TARRAYT TA N-JER-ƏDDƏWƏL

583. Mali iha älyäläm ilan tisdaj əmoḍännen wären oley isamäskalän ihənsəbdad d-iba n-amsilay dəy-əssəyasa wa n-ger-əddəwəl s-isitämäl a-s dəy-s dd-šarräyän ärrəsäyän samätwalnen, amjār s-tibyar, iba n-milhaw n-ähāwa, dafäqu n-turhənnawen əynayən.

584. Äddäwlät ilzam ad-səfəs tädabit n-aməyyəz n-tayde äjj ašəmmişəl olayän i-tamyärhut n-ärrəzäy n-əddəwəl d-akfəl n-əddəwəl s-təsitämäl tartit n-äddunya fuk, tehäyt n-ikənnasän dəy-Äfregya, efes irmäḍän n-tayətə ta n-märsintän, əmukən d-äššuhu n-ikəflan əššämnen n-əddəwəl, aggan d-azəbbu n-älqimän dəy-älyäläm, d-uyšad n-əššäräḍän n-amäskäl dəy-älyäläm, amšeki dəy-iwetän n-äddunya jer-əddəwəl dd-samätwalnen.

TISELTAY

Taseltäyt 1 : Ismawän n-tisämmättayen n-amëyyez iyrafän

Taseltäyt 2 : Isëstanän wi n-ässas

Taseltäyt 3 : Ismawän n-taggayt ta täwwäyät äddäbara

Taseltäyt 1 : Ismawän n-tisämmättayen n-ameyyöz iyrafän

63 tisämmättayen a etiwättäfnen, ejunnen jer-5 tajiwen, a tän-ämoosän : imuzäyän n-äkall d-efes n-tamette (16 tisämmättayen) ; ärrözäy d-izärfan n-efes (22 tisämmättayen) ; tömmönya (14 tisämmättayen) ; ähönzazäy d-implölayän n-älhawa (5 tisämmättayen) ; tanmødhalt d-anfulu jer-ëddewel (6 tisämmättayen).

Teje 1 : imuzäyän n-äkall d-efes n-tamette (16 tisämmättayen)	
Titit n-tamette	Tälläqqäwt d-iba n-mijdähaw
Tanäkra s-ikallän öyyaḍ	Tašniwen n-agna
Əlyimara	Tawalen n-käl-äkall
Tarrayt n-teyəre	Əddin
Milyaw n-esäwe n-tiyär	Asit n-tebädde i-ḍeḍen
Umäy d-umäy i-timottayen	Təmmiwäḍa, iš eah d-izəjraz
A-wa toläh ässexät-näsän	Əššäyəl
Tanmødhalt d-ewätel i-turhennawen	
Tawwant d-tenäfäkt	
Teje 2 : ärrözäy d-izärfan n-efes (22 tisämmättayen)	
Asəqqärhi n-äkall	Asit n-tisäyisal ti n-əḍḍäwlät
Titit n-ärrözäy	Atwəməšəkki n-ärrözäy
Tisäyisal n-ädomm	Asəhhəndəs n-äkall s-izintän
Awnaf d-ašijəš d-utelän	Tisnay d-jäjjatän d-əlbinatän-näsän
Tihorawen ti n-äfuss	Tibyar ti n-taräja n-äkall
Atäwar n-ažrəf d-ašärjaš-net	Isukas
Asəmmärwəs	Älqim n-älmaddaten ti əzzarnen n-äkall
Tadhəlt i-efes	Əssəyasa n-izärfan
Tifätäwen/tiwsawen	Älhändäsät d-ärrözäy n-ordinater d-internet
Tirḍalen n-ärrözäy	Eddas n-efes
Əššäyəl n-teje ta wär-təla äddäwlät	
Äžuk n-teje ta təxdämät däy-ufär	
Teje 3. tömmönya (14 tisämmättayen)	
Iggož d-asäyilas	Folät n-tassayen n-əššäyeb
Tartit n-äddäwlät d-anmərth n-tamette	Folät n-inimyarän n-käl-äkall
Äššäreya	Əššäyəl n-imawayän n-isälan d-rezotän wi n-tamette
Asinay n-əššäyəl n-älxäkumät	Tumast n-käl-äkall d-tärha n-äddäwlät
Desantralizasio d-režionalizasio	Talya n-mamäla
Temäkšit d-ärräšwä	Tifärrawen d-äkall
Folät n-äddäwlät	
Demokrasi	
Teje 4. ähönzazäy d-implölayän n-älhawa (5 tisämmättayen)	
Tibyar n-äkall däy-aman(a-wa t-illän däy-aman)	Mišitän d-älmäššibäten
Edägg n-taməzzyot (ənnikkal, anäsax d-älmäl!ärräten)	
A-wa iwärän ašämor n-äkall d-a-wa ihän aman	
Männa, Atäyτας n-irkədän d-titit n-ässäxra	
Teje 5. tanmødhalt d-anfulu jer-ëddewel (6 tisämmättayen)	
Ujəš n-akfəl neddewel d-ujəš n-Äfreqya	Əššäyəl n-esäwe wa n-Mäžmoy Əddewel
Tartit n-Äddunya	Əššäyəl n-käl Mali wi ekänen tukatten
Əssəyasa wa n-tukatten	
Əffäyəl n-ijdar wi n-jer-ëddewel	

Tasəltäyt 2 : Isəstanän wi n-ässas**TAMËTTE D-TEMEDT**

- 1) Ma dār mad-taläh talya n-atwəzzaḡ n-ākall ?
- 2) Ma dār-mad aläh milyaw n-esäwe n-tiyär ?
- 3) Ænnər ini d-ənnər əmmək wa-s mar-təmmuttəy təmäyatert d-iba n-ijdäh ?
- 4) Ajim agna äddobät iggoḡ n-tumast-nänäy d-asiwäd n-efes n-ärrəzäy d-tamette ?
- 5) Ænnär täfat ta mar-əhärän əddinän däy-taməzzoḡt ta n-əssəyasa, ta n-tamette, ta n-ärrəzäy, d-ta n-agna ?
- 6) Ma-s mar-əšrəyän əmməkän wi n-ibda d-wi əynaynen n-tanmədhalt ?

TEMMENYA

- 7) Ma mar-imasän ənnoç d-əššärädän n-tahädära n-äddäwlät ?
- 8) Ænnär tayette d-əmatuj n-iggoḡ d-asäyḡlas n-ākall?
- 9) Ændek ənnoç n- d-dihad mar-tawäd temäkšit d-ärräšwa ?
- 10) Ænnər atəflas i-əššäreya ?
- 11) Ænnər milyaw i-älxäkumät ?
- 12) Ænnər tayette d-tašne i-tanmədhalt ta n-jeŕ-Mali d-əddəwəl ?
- 13) Ænnər tumast n-ägg-äkkal d-tärha n-äddäwlät-näsän ?
- 14) Ænnər tidabiten i-esäwe n-eddas d-asənnətibäy n-efes ?
- 15) Ma-s mar-təšrəy desantralizasio d-režionalizasio ?
- 16) Ma-s mar-išrəy asənnətibäy n-tifärrawen d-ākall ?

ÄRRƏZÄY

- 17) Ænnər əssiyasa n-räjjoš n-izärfan ?
- 18) Ma-s mar-təšrəy talya n-isukas ?
- 19) Ænnər lökkumät i-izintän ?
- 20) Ma mar-täqqəl talya n-issoy s-ibaran n-Mali d-ikallän wi häḡnen ?
- 21) Ænnər əššärädän n-ukəs d-ašəmmišəl n-tibyar ti n-taräja n-ākall ?
- 22) Ændek e-d mar-iqqəl efes n-TIC d-ašəmmišəl-näsnät ?
- 23) Ma ämoos ənnoç d-tänfo n-tirjiten n-teje ta wär-təla äddäwlät ?
- 24) Ma-s mar-təšrəy teje ta tənjarät i-älqanun ?
- 25) Ænnər asinay d-asəttəwärh n-teje ta n-ädomm ?
- 26) Ænnər tarrayt d-əššärädän n-räjjoš n-izärfan n-ärrəzäy ?

Taseltäyt 3 : Ismawän n-taggayt ta täwwäyät äddäbara

An elk am	Ismawän d-jämмотän	Särwis	Ëššäyөл	Täläfo	Email
Tamäđint / Asesseyөd					
1	Alousséni SANOU	MEF	Ministre		
2	Abdoulaye TRAORE	MEF	Secrétaire Général	66 97 36 09	abtraore74@yahoo.fr
3	Diakaridia DEMBELE	MEF	Conseiller tech- nique	75 14 29 51	diak28@yahoo.fr
Tassayt i-ašəmmišөл d-tamäđint n-timašalen					
1	Mahamadou Zibo MAIGA	CT-CSLP	Coordonnateur	66 74 23 24	mahamadouzibo@yahoo.fr
2	Bamoussa KONE	DNPD	Directeur	66 72 10 61	bamoussakone@yahoo.fr
3	Arouna SOUGANE	INSTAT	Directeur	76 13 89 98	sougane_rouna@yahoo.fr
4	Ahmadou Tijani HAIDARA	DGB	Directeur	66 76 72 98	haidara_ahmadout@yahoo.fr
5	Elly Prosper ARAMA	DGDP	Directeur	65 77 68 63	arama2008@gmail.com
6	Yehia Bouya TANDINA	DFM	Directeur	94 49 00 99	yahiatandina99@yahoo.fr
7	Seydou DJIMDE	CARFIP	Coordinateur	76 42 07 32	sdjimde@gmail.com
8	Boubacar Ben Bouillé	DNTCP	Directeur		
9	François KONE	CERCAP	Directeur	78 77 98 37	francois.kone@cercap-mali.org
10	Aboubacar MAIGA	CT-CSLP	Chef d'Unité	76 10 95 62	maigaaboubacar83@gmail.com
11	Boubou Oumar NIAKATE	CT-CSLP	Chef d'Unité	76 44 88 85	niakabou@yahoo.fr
12	Sadio Koly KEITA	CT-CSLP	Analyste	74 72 50 32	sadiokoly@yahoo.fr
13	Mohamed KEMESSO	CT-CSLP	Analyste	76 60 96 97	mkemesso@gmail.com
14	Mohamed A.I. TOURE	DNPD	Chef de Division	66 68 22 00	salinet2012@yahoo.com
15	Cheick Oumar GUINDO	DNPD	Chef de Section	76 28 02 55	cheickoguindo@yahoo.fr
16	Ousmane CISSE	DNPD	Chef de Division	76 49 14 00	ousoucisse@yahoo.fr
17	Ibrahima KONE	DNPD	Chef de Division	76 30 82 79	koibrahima@yahoo.fr
18	Madame MAIGA Massitan TRAORE	DNPD	Chef de Section	66 69 51 67	massitan_t@yahoo.fr
19	Yehia ABDOU	DNPD	Chef de section	66 25 66 29	yehiabdou@yahoo.fr
20	Boubacar COULIBALY	DGB	Chef de Division	76 36 43 30	boubabaya99@yahoo.fr
21	Alhousseini T. DIALLO	DGB	Chef de Division	66 56 84 14	diallo.alhousseini@gmail.com
22	Siaka CISSE	INSTAT	Chef de Département	76 61 42 81	siakacisse79@gmail.com
23	Seydina Oumar MINTA	INSTAT	Chef de Département	76 01 37 86	mintaseidinaoumar@yahoo.fr
24	Oumar CISSE	DGDP	Chargé de dossiers	73 11 14 96	ociss21@yahoo.fr
25	Madame SOUMAORO Mariam TOUNKARA	CARFIP	Chef de Section	76 39 40 77	mariatounk8@yahoo.fr
26	Diakaridia KAMATE	ODHD	Chef d'Unité	66 79 78 69	dikamate@yahoo.fr
27	Aminata Ali TRAORE	ODHD	Economiste	79 40 00 55	traoreaminataali@gmail.com
28	Mahamadou Sekou KEITA	IGM	Directeur	66 73 56 45	mskeita2002@gmail.com
29	Modibo CAMARA	IGM	Directeur adjoint	76 43 09 08	cmodibo59@yahoo.fr

30	Issiaka DEMBELE	IGM	Directeur de la Production	76 31 54 23	issiakadembele2010@gmail.com
31	Marc DEMBELE	IGM	Directeur des Etudes	66 71 07 64	dembelemarc20@gmail.com
32	Salif DEMBELE	IGM	DAF	76 39 63 44	salifsinadembele@gmail.com
33	Mahamadi S TOURE	IGM	Chef Service	97 30 39 96	mahamanestoure@yahoo.fr
34	Guimba KAMISSOKO	ANCD	Directeur Production	77 23 19 63	guimbakamissoko609@gmail.com
35	Mohamed A KANTE	ANCD	Directeur adjoint	66 43 71 26	kantetrois@yahoo.fr
36	Moussa DIARRA	AEDD	Chef de Département	72 14 29 41	moussadiar2006@yahoo.fr
37	Ladji CAMARA	AEDD	Chef de Section	66 78 16 38	camaraladji@hotmail.com
38	Bréhima KANTE	CPS SEEUDE	Directeur adjoint	76 50 16 32	brehikant@gmail.com
39	Mamadou SOGODOGO	DCM	Directeur adjoint	79 99 03 03	mamadou.sogodogo@outlook.fr
40	Alhadje Aly Garba KOUNTA	CES- MAECI	Expert	76 18 74 32	garbahadialy@gmail.com
41	Mohamed DJILLA	CPS- CI	Directeur adjoint	73 38 71 49	djillam@yahoo.fr
42	Dramane COULIBALY	ONDD	Directeur adjoint	76 10 29 98	coulibaly_dramane48@yahoo.fr
43	Sibiry TRAORE	DNP	Chef de Division	76 01 42 99	sibirytraore@gmail.com
44	Lamine SOUNTOURA	USSGB	Maître de conférence	93 91 22 59	sountoural@gmail.com
45	Colonel-major Abdourahamane CISSE	CRSS	Chef Bureau	66 79 78 52	cisseabdourahamane5@gmail.com
46	Mamadou BERTHÉ	CPS SCJ	Cadre	67 28 04 75	berthemsb@yahoo.fr
47	Moussa KONÉ	CPS	Education Cadre	79 19 60 70	Asmoisekone@yahoo.fr
Tetähelt i-asennëmännëk, i-ilalän d-anmëj n-isälän					
1	Mahame TRAORE	MEF	Chargé de Communication	83 78 13 64	
2	Aminata Oumar TOURE	CT-CSLP	Chef de Bureau Communication	66 72 43 72	bamtourette@hotmail.com
3	Faïçal Mohamed DIALLO	CT-CSLP	Chef de Bureau Administration et Gestion	76 03 03 99	faicalmdiallo@yahoo.fr
4	Fousseyni TOURE	CT-CSLP	Bureau Administration et Gestion	78 45 93 74	tourefous@yahoo.fr

5	Madame DIALLO Sané DICKO	CT-CSLP	Gestionnaire	66 76 23 86	diallodicko2007@yahoo.fr
6	Bréhima DEMBE	CT-CSLP	Bureau Administration et Gestion	76 37 05 75	dembe2001@gmail.com
7	Alhassane Ag HAMADA	DFM	Chef Division Finances	76 37 63 60	alhassanehamada@gmail.com
Imusānān d-kāl-āzzāman					
1	Mohamed DIALLO		Consultant	73 48 32 79	mohamed_diallo@hotmail.com
2	Massa COULIBALY	GREAT	Consultant	66 74 22 20	massa@greatmali.net
Elwēkilān n-ijdar n-mēnistārtān					
1. Mēnister wa n-ālxākumāt n-ākall d-desantralizasio					
1	Moussa BILANE	MATD	Conseiller Technique	79 69 85 90	bilane0809@gmail.com
2	Madame SIDIBE Kadiatou dite Djitou	CPS ATFPSI	Directrice	74 10 46 77	djitou70@yahoo.fr
3	Abdou Salam DIEPKILE	DGAT	Directeur	70 11 37 93	
4	Abdrahamane CISSE	DGCT	Directeur	72 72 26 26	abdra_cisse@yahoo.fr
2. Mēnister wa n-anmēj n-isālan d-arrezāy wa n-ordinater d-internet d-asinay n-ālxākumāt					
1	Souhahébou COULIBALY	MCENMA	Conseiller Technique	66 01 50 90	scoulibaly@numerique.gouv.ml souhacoul3@yahoo.fr
2	Abdoul Kader KY	DNEN	Directeur	70 49 75 69	aky@dnen.gouv.ml kelmeron@yahoo.fr
3	N'golo COULIBALY	CPS ETC	Directeur	66 89 18 10/ 76 90 88 43	ngolocoulibaly2007@yahoo.fr
3. Mēnister wa n-āsexāt d-efes n-tamette					
1	Adama DIAMOUTENE	MSDS	Conseiller Technique	76 78 99 44	diamoutadama@yahoo.fr
2	Dr Issa TRAORE	CPS SDSPF	Directeur adjoint	76 18 17 70	issatraore1962@gmail.com
4. Mēnister wa n-efes n-ākall					
1	Balla KEITA	CPS SDR	Directeur	76 12 25 56	ballakoman@yahoo.fr
2	Mohamedine ASSAGĀ-DOU	CPS SDR	Chargé de programme	76 08 62 44	zamaiga@gmail.com
5. Mēnister n-tiyār ti ēššāmnēn d-umāy i-timusnawēn					
1	Albert MALLE	AMAQ-SUP	Directeur adjoint	71 38 75 54	mallalbert70@gmail.com
2	Hamidou NAPARE	CPS Education	Directeur adjoint	76 63 24 05	naparehamidou@yahoo.fr

6. Mënister n-tiyär n-äddäwlät					
1	Diakaridia KONE	CPS Education	Directeur	76 28 97 90	diakone1962@gmail.com
2	Boubacar DEMBELE	CPS Education	Chef Unité	76 11 06 68	ddembeleboubacar@gmail.com
7. Mnister n-tihorawen, d-agna, d-äššarikatän ti n-utelän d-awnaf d-ašiješ					
1	Madame SISSOKO Sirimaha H DIAWARA	MACIHT	Conseiller Technique	7641 38 75	d_habibatou2001@yahoo.fr
2	Madame Yaïdé Djeneba DOLO	CPS SCJ	Directrice	76 42 23 27	yaidedolo2006@yahoo.fr
3	Bruno SANOGO	CPS SI-CAEPIP	Directeur adjoint	76 30 50 99	brunosanogo@gmail.com
4	Moustapha SISSOKO	DFM	Diecteur adjoint	79 41 58 64	sissoko_moustapha@yahoo.fr
8. Mënister wa n-ahenzazäy, d-asessuxu, d-efes iyälän					
1	Amadou DIALLO	MEADD	Conseiller Technique	76 31 78 20	diallo55amadou@gmail.com
2	zantigui Boua KONE	CPS SEEUDE	Directeur	66 62 60 72	zantiguibkone@yahoo.fr
9. Mënister wa n-tizänbaz, d-isukas d-aman					
1	Moussa OMBOTIMBE	MMEE	Conseiller Technique	76 31 66 36	mombotimbe2@yahoo.fr
2	Issa COULIBALY	MMEE	Conseiller Technique	78 80 24 56	coulibalyissa2009@gmail.com
3	Damassa BOUARE	MMEE	Conseiller Technique	76 16 25 46	bouaredamassa@yahoo.fr
10. Mënister wa n-tisnay d-jäjjatän d-älbinatän					
1	Mamadou Sékou KEITA	IGM	Directeur	76 13 89 50	mskeita2002@gmail.com
2	N'golo COULIBALY	CPS ETC	Directeur	66 89 18 10/ 76 90 88 43	ngolocoulibaly2007@yahoo.fr
11. Mënister n-äššarikatän, d-äššäyäl d-aselmad n-äššäyäl					
1	Madame DICKO Fatoumata ABDOURHAMANE	MENEFP	Conseiller Technique	66 76 06 48	facidick@yahoo.fr
2	Assékou AHMADOU	CPS SI-CAEPIP	Directeur	76 48 77 22	ahassek@yahoo.fr
12. Mënister wa n-alyimara d-älmaskän, d-äkall, d-asəqqārhi n-äkall d-tamette					

ISBN 978 99952 888 8 4